RHETORES GRAECI · VOLUMEN V

ARISTIDIS
QUI FERUNTUR
LIBRI RHETORICI II

EDIDIT

GUILELMUS SCHMID

LIPSIAE IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI MCMXXVI

Partem impensae in hanc editionem faciendae redemptori praestitit societas Wuerttembergica ad litteras adiuvandas condita.

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEVBNERI

I. DE ARISTIDIS QUI FERUNTUR LIBRIS RHETORICIS

De duobus libris rhetoricis Aelio Aristidi adscriptis accuratius egi in Musei Rhenani novi vol. LXXII (1918) p. 113 seq., 238 seq. ibi quae de eorum compositione ratione mutua auctoribus disserui breviter hic complecti satis habeo.

Non unum tenes opus, sed librum priorem *περὶ πολιτικοῦ λόγου* in parte extrema (I § 129—140) a librariis contractum (quem integrum legisse videtur alterius libri auctor II § 64, 68) additamentis hisce auctum:

1. praeceptis ad artem rhetoricam universam pertinentibus (I 141—174) lacuna ante § 173 interruptis.

2. summario orationis Aristideae Siculae prioris (n. 29 Dind.) § 175—181.

3. paraphrasibus duabus, altera versuum Iliadis A 1—44 (§ 175—185) altera versuum Odysseae ι 425—436 (§ 186).

Ad huius libri partem genuinam, quae Hermogeni in opere *περὶ ἰδεῶν* saepissime obversatur, alius scriptor adiunxit suum *περὶ λόγου ἀφελοῦς* libellum minus diligenter compositum, sed bonae frugis subtiliorisque iudicii plenum magisque atticissantium studia spirantem. quem num Hermogenes noverit dubium est.

Hos libros qui nono fere p. Chr. n. saeculo Aristidis nomine perperam inscripsit locis, qui e genuinis Aristidis orationibus in libri prioris appendice excerpti sunt, videtur commotus esse. qua ratione postquam etiam qui primus post Laurentium Norrmannum opusculi nostri indolem ac-

curatius excussit, Hermannus Baumgart, deceptus est, ego neque priorem neque posteriorem librum ab Aristide conscriptum esse probavisse mihi videor. priorem qui scripsit soli rhetorum disciplinae se dedit, posterioris auctor Stoïcorum philosophiae nonnihil debere videtur. uterque liber excepta parte I § 175—185 medio saeculo p. Chr. n. altero neque posterius neque multo prius conscriptus est.

II. DE LIBRIS MANU SCRIPTIS[1])

Cum Aristidis orationibus in codice nullo coniuncta sunt haec rhetorica neque tulissent aetatem, nisi in corpus illud scriptorum rhetoricorum recepta essent, quod codice *Parisino Graeco* 1741 membranaceo (P) continetur. Parisinus hic post Hermannum Usener (Dionys. Hal. opusc. I praef. VII seq.) ab Hugone Rabe (Mus. Rhen. LXVII, 1912, 337—343) egregie descriptus s. X/XI[2]) a VII librariis iussu hominis artis rhetoricae studiosi compositus est. codex integer (nunc enim et fasciculi aliquot transpositi sunt et desideramus non solum fasciculum I, qui quid continuisset iam is qui indicem f. 301 v. XIV fere saeculo confecit ignorabat, sed etiam fasciculos XXXIV—XXXVIII) haec continebat scripta:

1. Dionysii Hal. quae fertur artem rhetoricam (f. 1—37) [1].
2. Menandri de genere demonstrativo librum (f. 38 r.—71 v.) [2].
3. Aristidis qui feruntur libros rhetoricos a librario tertio scriptos (f. 72 r.—102 v.) [3].
4. Dionysii Hal. epistulam ad Ammaeum de Thuc. (f. 102 v.—106 r.) [4].
5. Alexandrum de figuris (f. 106 v.—115 v.) [5].
6. Phoebammonem de figuris (f. 115 v.—119 v.) [5a].

1) Cf. quae de codicibus exposui Mus. Rhen. LXXII (1918) 114 seq.

2) codicem medio s. X scriptum esse evincere conatur A. Jacob, Mélanges Chatelain, Paris 1910, 52 seq.

7. Apsinis artem (f. 246 r.—287 r.) [10].

8. eiusdem de problematis figuratis libellum (f. 287 r.—290 r.) [11].

9. Minuciani sive Nicagorae de argumentis opusculum (f. 290 r.—293 v.) [12].

10. Aristotelis artis rhetoricae libros III (f. 120 r.—184 r.) [6].

11. eiusdem artem poëticam (f. 184 r.—199 r.) [7] (interciderunt eiusdem physiognomica, *περὶ εὐδείας καὶ χειμώνων καὶ ἀνέμων*, Theophrasti characteres).

12. Dionysii Hal. de compositione verborum (f. 200 r.—225 r.) [8].

13. Demetrii *περὶ ἑρμηνείας* (f. 226 r.—245 v.) [9].

14. Maximi de obiectionibus insolubilibus (f. 294 r.—297 v.) [13].

15. Anonymum de communione et differentia statuum (f. 297 v.—298 v.) [14].

16. Dionysii Hal. veterum scriptorum censuram (f. 299—301) [15].

Librorum ordinem, qui nunc in P legitur, descripsi Mus. Rhen. LXXII 115 numerosque ibi singulis scriptis additos iam non muto, quamvis post Alexandrum de figuris (nr. 5) inserendus fuerit Phoebammon de figuris (5 a). hos numeros in conspectu supra dato singulis scriptis post titulum apposui uncis angulatis inclusos. eisdem protinus in hac praefatione usus sum.

Parisinum P ceterorum codicum fontem unicum esse demonstravi Mus. Rhen. t. LXXII 120 seq. ex P omissis libellis 6, 7, 13, 14, 15 descriptum est exemplar nunc perditum, ad quod redeunt duo exemplaria et ipsa perdita librorum descriptorum ordine inter se differentia. ex his fluxerunt codices Parisino P recentiores nobis servati. alterius stirpis, quae Parisini P habet scripta 1, 4, (8), 9, 5, 2, 3, 10, (11), 12, hi sunt codices:

V *Vindobonensis philos. et philol. n. 60 Nessel (= 14 Lambeck) graec.* chartaceus s. XV.

Q *Parisinus gr. 1656* chartaceus s. XV/XVI.

Vaticanus Palatinus 66 chartaceus s. XVI.

Venetus Marcianus 429 membranaceus s. XVI.

Ex huius familiae codice excerpta sunt quae habet *Borbonicus* II E 4 chartaceus s. XV (1, 4, 9, 2, 3, 10; frustulum Aristidis in hoc codice p. 119—121 exscriptum exstat p. 51, 6—53, 20; 68, 7— 70, 13 editionis nostrae)[1]) et *Riccardianus* 68 chartaceus s. XVI, qui eundem atque Borbonicus librorum ordinem servat eosdemque artis Aristideae locos habet (f. 141 v.—143 r.).

Alterius stirpis, quae omisso Parisini libello 5 habet 1, 4, 8, 9, 10, (11), 12, 3, 2, sunt hi:

Ambrosianus 158 (B 164 sup.) chartaceus s. XV ineuntis, liber Merulae a Walzio vocatus.

Ambrosianus 465 (I 81 sup.) chartaceus s. XV exeuntis.

Ambrosianus 537 (M 92 sup.) chartaceus s. XV/XVI (1, 4, 8, 9, 10, Longin., 11, 12, 3 [fol. 229—286], 2).

Laurentianus 59, 11 chartaceus s. XV a Nicodemo monacho in usum Iulii Romani scriptus.

Venetus Marcianus gr. class. VIII 10 membranaceus s. XV exeunte a Caesaris Strategi quodam ministro scriptus.

G *Guelferbytanus 4201* Gudianus 14 chartaceus s. XVI scriptus ab homine docto qui exemplaris Parisini (P) errata nonnumquam egregie emendavit.

T *Vaticanus Palatinus 277* chartaceus s. XVI.

Riccardianus 15 chartaceus s. XVI.

Scoriacensis Σ III 15 chartaceus s. XVI.

Matritensis 4738, olim O 61, chartaceus s. XVI (1, 4, 8, 9, 10, 12, 3 [fol. 146—182], 2) 'liber olim presbyteri Georgii Cribelli'; cf. E. Miller, Notices et extraits 31, 2 (1886), p. 92 seq.

---

1) quae Walzius (t. IX praef. XI) de Farnesio I E 48 a se inspecto dicit, adeo consentiunt cum S. Cyrilli (Codices Graeci mss. regiae bibliothecae Borbonicae II Neap. 1832 p. 89) descriptione codicis Borbonici II E 4, ut Walzii Farnesium et Cyrilli Borbonicum codicem eundem esse credendum sit. quid verum sit ut comperirem adhuc mihi non contigit.

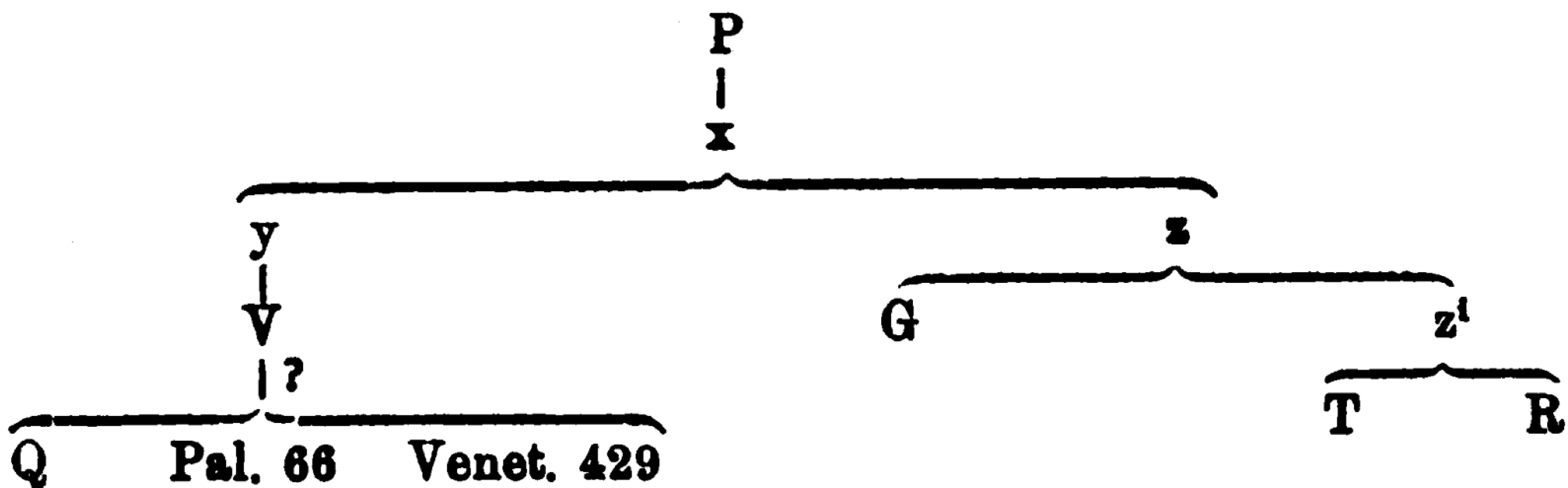
R *Vaticanus Rossianus 981* (olim Vindobonensis Ross. 30: E. Gollob, Wiener Akad. Sitz.-Ber. 164, 1910, nr. 3, 79 seq.) chartaceus s. XV/XVI (1, 4, 8, 9, 10, 12, 3 [fol. 97r.—121 v.], 2). codex est gemellus Vaticani Palatini 277 (T), sed neuter e neutro, immo ab eodem uterque exemplari descriptus. in sex quae contuli foliis semel a Palatino recedit ita, ut errasse librarium manifestum sit (p. 64, 13 *τελεῖν* Ross., *ποιεῖν* Pal. cum ceteris); in orthographia eo tantum a Palatino differt, quod aliquotiens *τι* pronomini accentum acutum imponit, ubi Pal. gravem habet.

Bodleianus miscell. 230 s. XV.

Solos libros 3, 4 continet *Laurentianus 58, 22* s. XV, solam paraphrasin ex Ps. Aristide I § 182—186 *Angelicus* D 5, 8 fol. 31, s. XV/XVI.

ceterorum infimae aetatis codicum, quorum notitiam Hugoni Rabe debeo, duos, *Borbonicum* II E 4 et *Riccardianum 68*, qui excerpta tantum continent, supra p. VI memoravi. accedit *Berolinensis 307* s. XVII/XVIII, in quo est Aristidis liber secundus cum versione Latina. de codice *Meteorensi* (Mus. Rhen. LXXII, 119) nihil credibile adhuc innotuit.

codicum potiorum stemma nunc, postquam Rossiani ectypum examinavi, ita describo

nil ad textum emendandum conferunt loci e rhetoricis Aristideis excerpti in *Parisino gr. 2923* s. XI (Y, Gloeckneri et Rabii Py, de quo cf. H. Rabe, Mus. Rhen. LXIV, 1909, 585 seq.; loci e rhet. Aristid. I § 151—159 excerpti et in hoc codice Syriano adscripti collationem suam benigne mihi misit H. Rabe), in *Laurentiano 58, 24* (L) partim

membranaceo partim chartaceo, cuius pars chartacea excerpta ex Aristide continens s. XIV scripta est, in *Monacensi 456* s. XVI (M). non plus valent excerpta e rhet. Aristid. I § 2, 125 ad illustrandos quosdam Hermogenis de statibus libri locos marginibus codicis *Parisini suppl. gr. 670* fol. 179b, 192b adspersi (H. Graeven, Herm. XXX, 1895, 290). folium 192b huius codicis qui olim sequebatur quaternio evulsus Sofiamque Bulgarorum ablatus (V. Jernstedt Opusc. 256; H. Rabe, Mus. Rhen. LXIV, 1909, 589) nunc ne illic quidem servatur (Mus. Rhen. LXXII, 1918, 118).

Horum codicum tres contuli, qui liberalitate administratorum Tubingam missi sunt, Guelferbytanum Vindobonensem Monacensem. ectypa photographica conficienda curavi codicum Parisini P, Palatini 277 (T), excerptorum Laurentiani 58, 24 (L), sex foliorum Vaticani Rossiani 981. collationis Parisini 1656 (Q) ab A. Kantelhardt confectae specimen ab Hugone Rabe accepi, qui mihi etiam, quod dixi, suam excerptorum Parisini gr. 2923 (Y) collationem ut adhiberem concessit.

Omnes codices cum ex P derivati sint, e recentioribus non traditionem ab illo diversam cognoscimus, sed aut librariorum errores aut hominum doctorum emendationes in G haud raras, interdum bene excogitatas.

in codicibus conquirendis eximia Hugonis Rabe et Stephani Gloeckner peritia frui mihi licuit. in recensione conficienda Rabium habui adiutorem indefessum. qui post me Parisini P ectypum denuo ita diligenter excussit, ut vix quemquam in illo novi aliquid inventurum esse crediderim.

III. DE EDITIONIBUS

Ediderunt rhetorica Aristidea hi:

1. *Aldus Manutius* in Rhetorum Graecorum volumine I (Venet. 1508) p. 641—682, cuius parte altera (p. 461—640) continentur scripta 1, 4, 12, 13, 5, 6, 2, 3, 7, 8, 9. editor, qui

codice cum Vindobonensi proxime cognato usus est, praeter accentus quosdam perpauca eaque levissima correxit. Huius editionis exemplari, quod adhibui, Monacensi *P. Victorius* nonnullas emendationes in marginibus addidit.

2. Aldina sola nixus est qui omnium huius opusculi editorum optime in emendatione versatus est *Laurentius Norrmannus* Upsaliensis. editioni duarum Aristidis orationum *Πρεσβευτικοῦ πρὸς Ἀχιλλέα* et *Κατὰ τῶν ἐξορχουμένων* (Upsalae 1688) adiunxit 'Aelii Aristidis artium oratoriarum libros'. coniectura plurimas lectiones restituit, quae postea in Parisino P apparuerunt. interpretationem librorum notis doctrina et sagacitate insignibus iuvit. Editio Udalricae Eleonorae Suecorum reginae dedicata ita inscribitur: '*Ἀριστείδου ῥήτορος λόγοι δύο α. πρεσβευτικὸς πρὸς Ἀχιλλέα β. κατὰ τῶν ἐξορχουμένων. Τοῦ αὐτοῦ τεχνῶν ῥητορικῶν βιβλία δύο α. περὶ πολιτικοῦ λόγου β. περὶ ἀφελοῦς λόγου.* Laurentius Norrmannus orationem Aristidis utramque de codice manuscripto duosque artium oratoriarum libros de vetusta eademque adhuc unica editione Aldina descripsit edidit versione Latina notisque necessariis illustravit a. MDCLXXXVIII Upsalae'[1]). in eo solo erravit Norrmannus, quod locorum apud nostrum ex auctoribus classicis citatorum textum ita mutavit, ut cum classicorum manuscriptis consentiret.

Qui apud Rihelios fratres Argentorati a. MDLVI Hermogenis *περὶ μεθόδου δεινότητος* et *Δημητρίου Φαληρέως περὶ ἑρμηνείας* uno volumine edidit, eum de adiungenda Aristidis rhetoricorum editione cogitavisse Hugo Rabe me monuit, de qua re testimonium in bibliothecae Gottingensis libro miscellaneo Ant. II 2625 exstare sibi enotaverat. quod recte se habere benigne mihi confirmavit Maximilianus Pohlenz. est enim in libro Gottingensi cum aliis scriptis colligatum tertio loco volumen his verbis inscriptum:

---

1) De hac editione plura dat S. F. W. Hoffmann, Bibliographisches Lexikon[2] (Lips. 1838) 247.

'Ἑρμογένους περὶ μεθόδου δεινότητος
Δημητρίου Φαληρέως περὶ ἑρμηνείας
Ἀριστείδου περὶ πολιτικοῦ λόγου
MDLVI.'

Demetrii libello in p. LXXII absoluto subscripta sunt haec verba 'τέλος τοῦ περὶ ἑρμηνείας δημητρίου τοῦ φαληρέως'; in infimae paginae LXXII parte dextra est custos qui dicitur Ἀρι. sequiturque in eiusdem folii pagina versa, quae nunc charta alba obducta est, initium libri *περὶ πολιτικοῦ λόγου* typis expressum. chartae albae agglutinata est schedula, in qua haec verba typis expressa leguntur:

τέλος. Argentorati. Excudebant Rihelii Fr.
Anno MDLVI.

Quod libro Gottingensi quartum illigatum est volumen hunc habet titulum:

'Ἑρμογένους τέχνη ῥητορική
Hermogenis ars rhetorica
cui adiectus est liber Demetrii Phaleraei de elocutione
Item Aristidae de genere dicendi civili.
Argentorati MDLVIII.'

at textu Hermogenis in p. C finito post vocem „Finis" nihil ultra additur.

3. Aelii Aristidis orationum editioni libros rhetoricos primus adiunxit *Samuel Jebb* medicus et philologus Britannus (Ael. Aristidis oper. II Oxford 1730, p. 438—531), qui in Norrmanni textu omissis eius adnotationibus repetendo acquievit, Norrmanni emendationes auctoris nomen silentio opprimens infra textum apposuit, ut acerba Andreae Norrell vituperatione (L. Norrmanni orationes panegyricae, Holmiae 1738 p. XXI seq.) haud indignus esse videatur.

4, Sequitur editio *Guilelmi Dindorf*, quae Lipsiae a. 1829 prodiit: qui et ipse rhetorica Aristidis orationibus adiunxit, sed editoris munere negligentissime functus est. scriptionem

vilissimam, praeterquam quod exemplar Norrmanni ad Aldinam exegerit, sibi non dignam visam esse cui operam et tempus insumeret ipse profitetur (Aristid. t. II 712). quod notarum Norrmanni partem maximam recepit, in tanta editionis Norrmannianae raritate lectoribus gratum fecit; Norrmanni textum depravavit.

5. *Christianus Walz* quod ad edenda rhetorica nostra (Rhetores Graeci IX, Stuttgartiae et Tubingae 1836 p. 340—466) Parisinum P primus adhibuit, egregie de textu emendando et explendo meruit, nisi quod non satis diligenter usus est Parisino, praeter quem adhibuit Vindobonensem.

6. Qui novissimus nostrum edidit *Leonardus Spengel* (Rhetores Graeci II, Lipsiae 1854, p. 459—554) solo Walzii apparatu nisus textum adiuvante *Eberhardo Finckh* multis locis ingeniose emendavit. quae Parisini P verba omisit Walzius (p. 475, 26; 530, 21; 551, 8 Sp.), eadem apud Spengelium desunt.

Etiam post hos viros rhetoricae veterum peritissimos manserunt in textu nostro difficultates quaedam, quas ne mihi quidem ut tollerem contigit. sed non sine fructu fuit quod Parisinum P ectypo photographico usi Walzio accuratius et ego et Hugo Rabe codicum Graecorum indagator oculatissimus denuo excussimus. ex quo lectionem variam apposui plenissimam, codicum recentiorum lectiones dedi eas potissimum, ex quibus quomodo inter se coniungantur et dependeant libri ad P fontem unicum redeuntes cognoscitur.

IV. DE ORTHOGRAPHIA

In re orthographica Parisinum P plerumque secutus sum; qui scripturae compendiis utitur etiam in medio versu (pro *ἐστί*, *γάρ*, *περί*, *κατά*, *καί*, *δέ*, *τά*, pro syllabis finalibus *-αι*, *-αν*, *-ας*, *-εν*, *-ες*, *-ην*, *-ης*, *-ιν*, *-ις*, *-ον*, *-ος*, *-οις*, *-ους*, *-ων*, *-ως*). rara sunt in P menda ab itacismo profecta, quae hic commemorare supersedi (de *μεταχειρησις* pro

μεταχείρισις cf. ad p. 71, 26), rara ο litterae cum ω commutatio (*ταλαιπόρωι* p. 38, 1; *ὀρειτῶν* 18, 17; *αὐτοφόρῳ* 24, 13; *βομῶν* 114, 8; *ὑπόπτευε* 94, 1; 111, 6; *προδιωικησάμενος* 50, 18), raro neglegitur consonantium iteratio (*ἀπαγγέλω* 34, 12: *κατεπαγγέλεσθαι* 42, 5; *ἐξαγγέληται* 62, 23; *διαλάσσει* 109, 14; *σκώματι* 102, 21; e contrario *πολλύ* 103, 15) assimilatio (*συνκατατίθεσθαι* 41, 10; *συνκατέθετο* 102, 5; e contrario *ἐμπειραιεῖ* 11, 3. 12). codicem, ubi in *γιγνώσκω* et *γινώσκω*, *γίγνομαι* et *γίνομαι* (ex. gr. p. 129, 23 seq.), *σσ* et *ττ* (*σσ* non habet nisi 15, 8; 58, 18; 69, 22; 109, 14), *σώζω* et *σώιζω* scribendis non sibi constat, secutus sum, ne ipsius auctoris inconstantiam expellere viderer. correxi ubi P a nostra verba sive coniungendi sive disiungendi consuetudine abhorret (ex. gr. plerumque praepositiones cum nominibus insequentibus coniungit velut *προσλεπτίνην*, *ἐπέλαττον*, *διατοῦτο*, *καταγνώμην*; contra est ubi separet quae nos coniungimus, ex. gr. *γ' οὖν* [sic], *ὅτ' ἄν* [sic semper excepto loco p. 44, 13 *ὅτάν τις*], *ἐπειδ' άν*, *οὐκ οὖν*, *ὅτι οὖν*, *οὐδὲ πώποτε*, *ἐφ' ἑξῆς*, *ἐξ ἡμαρτηκόσι*), ubi accentus habeat nobis insolitos (velut *ἄλλό τι*, *ἴστέ με*, *ἀναμνησθέντά τι*, *ὑπάρξαί μοι*, *ματαιά ἐστί*, *κάλλους τὲ*, *κατηγορῆσαι τινῶν*, *κῶλον ἐστί*, *ἀνδρὸς ἐστι*, *γνώμης ἐστι*, *δὲ φησιν*, *μὲν τινά*, *δε τινά*, *αὐτός δε*, *πῶς ποτέ*, *οὐ φημί*, *οἱ μὲν τινές*, *τις* et *τι* pronominis indefiniti formas orthotonas, *τοιαῖδε*, *τοσαῖδε*); *οὕτω* ante consonantes semper habet P excepto loco p. 35, 18; *οὕτως* ante vocales. *τοιοῦτο* semper scribit P praeter p. 76, 4; 84, 18; 89, 17; 98, 5; pronominis *τοσοῦτος* nominativus et accusativus sing. nusquam aliter nisi *τοσοῦτον* scribitur; *ταυτόν* semel occurrit p. 119, 8. coniunctionis condicionalis forma est *ἐάν*, cuius vice ter occurrit *ἄν* (p. 38, 19 *ἂν δέῃ τι*; 74, 4 et 100, 16 *ἂν οὕτω τύχῃ*), nusquam *ἤν*. septem locis P habet *πολλάκι* (8, 23; 80, 20; 82, 1; 88, 2; 107, 3; 113, 21; 115, 21; *μυριάκι* p. 18, 12), decies *πολλάκις* (42, 20; 46, 13; 66, 14; 67, 10; 76, 15; 80, 12; 88, 7; 117, 2; 120, 14; 123, 22; cf. Crönert, Mem. Hercul. 142 seq.; Mayser, Gramm. der ptol. Pap I p. 244), quod, ut par est, ubique scripsi. in Ny littera paragogica sive scribenda sive omittenda Parisi-

num P secutus sum; ceterorum codicum discrepantias significavi, in textum recepi sicubi horum lectione hiatus vitaretur (ex. gr. p. 123, 1). vocalium in verborum fine apocopen ut est in P ita et ego litteris sive expressi sive non expressi. crasin numquam scriptura exprimit P nisi in verbis cum πρό praepositione compositis (προὔλαβεν p. 21, 8; 27, 2 [contra p. 26, 22 προέλαβεν; 26, 10 προελήφθη]; προὔτεινε 17, 7) et in forma ταὐτόν (p. 119, 8). memorabilis est interaspiratio quae vocatur προΐσταται p. 58, 5 et inversa illa accentus scribendi ratio ex papyris potissimum nota ναὺς p. 68, 4.

textum quod paragraphis distinxi nescio an nemo vituperaverit. in marginibus exterioribus paginarum editionis Spengelianae numeros apposui.

litteris diductis exprimenda curavi verba singularum commentationis partium summam significantia, signis « » includenda verba integra ex auctoribus classicis deprompta, signis ‘ ’ ea quae exempli causa scriptor ipse finxit.

APPENDIX DE CODICIS PARISINI P NOTIS MARGINALIBUS

Notae satis multae maximam partem litteris uncialibus in margine Parisini P scriptae omnes praeter duas[1]) ad librum priorem pertinent.

quarum *pars maior capitum summam breviter complectitur*, velut I § 1 ποσαχῶς συνίσταται σεμνότης καὶ κατὰ ποῖα καὶ τί ἕκαστον(?)—πόσαι καὶ ποῖαι τοῦ πολιτικοῦ λόγου ἀρεταί. § 6 ἐκ τίνων ἡ ἀκινδυνοτέρα συνίσταται σεμνότης.

1) II § 23 ὁποῖαι αἱ ἐκαλλαγαί. 118 (litteris minusculis scripta) ad vocem τραχύν p. 117, 1—2: ἐπ' ἂν δὲ εἴπῃς ἐπειδὴ δὲ ἐστασίασαν. praeter haec aliquot lectoris iudicia (ὡραῖον, σημείωσαι) etiam in hoc libro adscripta sunt (cf infr. p. XIV).

§ 142 *ση(μείωσαι) πῶς χρηστέον τῷ λόγῳ τὸν βουλόμενον πάσας ἐν αὐτῷ μῖξαι τὰς ἀρετὰς καὶ τί πάσχει ὁ ἀκροατὴς ὑπὸ τοῦ τοιούτου.* § 158 *ἐν τίσι συνίσταται καὶ θεωρεῖται ἕκαστον ἐν τοῖς συμβουλευτικοῖς ζητήμασι — πόθεν αἱ ἡδοναὶ γίνονται καὶ ποῖαι μείζονες καὶ τίνες αἱ ὑποθέσεις τοῦ ἐγκωμιαστικοῦ καὶ πόσαι καὶ ποῖαι διαφοραὶ τῶν ἐπαινετικῶν.* § 165 *κατὰ πόσους καὶ ποίους τρόπους ἐν πολιτικῷ λόγῳ μὴ φορτικῶς τις ἐπαινέσει ἑαυτόν· καὶ ἐν πόσοις καὶ ποίοις τρόποις ὁ ψόγος λαμβάνεται. ὅτι καὶ κατὰ δυσφημίαν γίνεται ψόγος καὶ πόσοι καὶ ποῖοι τρόποι συνθέσεως καὶ τί ἡ κατὰ περίοδον.*

ad sententiam explicandam apposita sunt haec: I § 7 *ὡσεὶ ἔλεγεν ὅτι καὶ καθ' ὑμῶν ὁμοίως οἱ μεταγενέστεροι ὡς κατὰ θεῶν ὀμοῦνται, ἐπειδὴ τὰ ὅμοια προείλεσθε.* 25 *διάστασιν τοῦτο μικρὸν ἔμπροσθεν* (I § 18) *εἶπεν.* 32 *οὐ γὰρ θέσπειαι καὶ πλαταῖαι ἀφείλοντο τὴν ἀλήθειαν.* 54 *ἢ συναγορεύσοντας* (pertinet ad *προσέχοντας* p. 22, 1). 65 (ad p. 27, 8) *Ἀττικῶς.* 162 *παραβολῆι λέγει νῦν τῆι ἀντεξετάσει.*

orationum in textu sine nomine laudatarum nomina in margine *adduntur* ad I § 14 (*τοῦ περὶ Χερρονήσου — τοῦ κατὰ Κτησιφῶντος Αἰσχίνου — σημείωσαι κατὰ Ἀριστογείτονος Δημοσθένους*). § 17 (*περὶ τοῦ στεφάνου*).

de *lectionum varietate* agitur in notis 1, 5 (*γρ. ἰδεῶν*); 2, 2 (*ἄλλοι δὲ προστιθέασιν ἄλλας τρεῖς ἠθοποιίαν τραχύτητα δριμύτητα*); 24, 17—18 (*ἢ προσλαμβάνει*); 44, 6 (*γρ. εἰς φόβον*).

e nota ad I § 88 adscripta, quae est *σεμνότης καὶ ἡ περιβολὴ κοινωνοῦσιν ἔστιν ὅτε κατὰ πάντα*, variam lectionem elicere non audeo, quamquam verbis *ἔστιν ὅτε* auctoris praeceptum recte finibus artioribus circumscribi credideris.

brevia lectoris iudicia habes haec:

ὡραῖον ad p. 5, 9, 10, 12—13; 7, 16; 10, 17; 16, 15; 33, 18—19; 47, 24; 58, 15—16. — *ὡραῖον διὰ τὸν νοῦν* 28, 15—16 (solum *διὰ τὸν νοῦν* 9, 1; 10, 20; *διὰ τὴν*

αἰτίαν 16, 17; 50, 4—5; 102, 18—19; *δι' ὅλου* 58, 11—13).

σημείωσαι 42, 18—19; 55, 1; 57, 14; 58, 15—16; 62, 5; 64, 2, 14, 18, 21; 65, 11; 72, 3—4; 78, 15; 81, 1; 84, 4—5; 85, 17; 88, 7, 16—17; 89, 11—12; 93, 1—2; 96, 17—18. — *σημείωσαι διὰ τὸ ὄνομα* 37, 18; *σημείωσαι αὔξησις περιβολῆς* 30, 11—12.

σημείωσαι ὡραῖον 3, 11—12; 22, 12—13; 28, 8—9; 35, 16; 71, 1 seq.; 76, 11—12, 23 seq.

SIGLORUM CONSPECTUS

P Parisinus gr. 1741 (p. IV seq.)

G Guelferbytanus Gudianus 14 (p. VI)
L excerpta Laurentiana 58, 24 (p. VII)
M Monacensis gr. 456 (p. VII)
Q Parisinus gr. 1656 (p. V)
T Vaticanus Palatinus gr. 277 (p. VI)
V Vindobonensis 60 (p. V)
Y Parisinus gr. 2923 (p. VII)

a Aldina (p. VIII)
d Guilelmus Dindorf (p. X)
n Laurentius Norrmannus (p. VIII seq.)
s Leonardus Spengel (p. X)
w Christianus Walz (p. X)

[ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ]

ΤΕΧΝΩΝ ΡΗΤΟΡΙΚΩΝ Α

ΠΕΡΙ ΤΟΥ

ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

1. *Τάδε σοι περὶ τῶν εἰδῶν καὶ ἀρετῶν, ἐξ ὧν συν-* 459 *ίσταται ὁ πολιτικὸς λόγος καὶ δι' ὧν δοκιμάζεται καὶ πολλοῦ ἄξιος προάγεται, ὥσπερ ἐκ μερῶν καθ' ἕκαστον συντιθέμενος, πανταχόθεν ὁλόκληρος καὶ τελείως ἔχων αὐτὸς ἐν ἑαυτῷ, αἵτινες τοιαίδε καὶ τοσαίδε εἰσί· σεμνότης βαρύτης περιβολὴ ἀξιοπιστία σφοδρότης ἔμφασις*

Tituli formam exhibeo fere eam quam Norrmannus e libri alterius inscriptione quae est in Aldina verecunde mutans revocavit. quae confirmatur subscriptione libri I in codice **P** *Ἀριστείδου τεχνῶν ῥητ. π. τοῦ πολ. λόγου ᾱ.* Libri haec habent: *Ἀριστείδου περὶ τοῦ πολιτικοῦ λόγου* **PQTVG**; *Ἀρ. περὶ πολ. λόγου* **Ma**; *ἐκ τῶν Ἀριστείδου περὶ ἰδεῶν* excerpta **L**; *ἐν τῷ περὶ πολιτικοῦ λόγου* citant Ioann. Diac. (Mus. Rhen. 63, 1908, 133, 27) Greg. Cor. 7 p. 1091, 14 W.

5 *γρ. ἰδεῶν* **P** in marg., quod recepit **s** propter p. 54, 17; 70, 18; 71, 1, 6; at saepius *εἴδη* traditur (p. 57, 14, 16; 58, 9; 79, 25; 81, 4; 104, 3; 105, 1; 108, 18); H. Baumgart, Ael. Aristid. 151, 1; cf. infra p. 70, 18 seq. et Aristid. or. 28, 119 Keil   7 *προσάγεται* codd., *προάγεται* **n**, cuius emendatio probatur codicum consensu locis similibus p. 11, 6; 14, 23; 50, 19; 72, 3, 18, 19; 77, 11, 23; 88, 15; 89, 10; 102, 16; 104, 20; 105, 20; 106, 22; 111, 15, 24; 119, 4 (*προσάγειν* pro *προάγ.* codd. omnes p. 87, 10, **V** solus p. 86, 3; cf. Anon. Seg. p. 459, 29; 460, 1—3 Sp.)

δεινότης ἐπιμέλεια γλυκύτης σαφήνεια καὶ καθαρότης βραχύτης καὶ συντομία κόλασις.

Α′. Περὶ σεμνότητος.

2. *Ἡ μὲν οὖν σεμνότης καθολικῶς συνίσταται τριχῆ, κατὰ γνώμην κατὰ σχῆμα καὶ κατὰ ἀπαγγελίαν. γνώμην δὲ λέγω τὸν νοῦν καὶ τὰ ἐπινοήματα, ἐν οἷς εὑρίσκεται τὰ πράγματα, σχήματα δὲ τὸν τύπον τοῦ λόγου, ἐν ᾧ ἐκφερόμενα τὰ νοήματα ἤτοι τοιόνδε ἢ τοιόνδε τὸν λόγον φαίνεσθαι ποιεῖ. καὶ ταῦτα τὰ πλείστην δύναμιν ἔχοντα ἐν τῷ λόγῳ καὶ ὅσην τὰ ἔμψυχα καὶ κινούμενα παρὰ τὰ ἐναντίως ἔχοντα. ἀπαγγελίαν δὲ λέγω αὐτὴν τὴν λέξιν, δι' ἧς ἀπαγγέλλεται τὰ ἐπινοήματα.*

460 **3.** *Κατὰ δ' οὖν γνώμην σεμνὸς ἔσται σοι λόγος ἐκ τῶν προτετιμημένων ἐννοημάτων, προτετιμημένα δέ ἐστιν ἐνὶ λόγῳ, ὅταν τις ἐνδόξοις πράγμασι χρῆται καὶ περὶ ἐνδόξων τι λέγῃ, καὶ ὅσα σπάνιά ἐστι καὶ παλαιά. ἔνδοξα δέ ἐστι πρῶτα μὲν τὰ τῶν θεῶν, οἷον ὅταν εἰς τὰ θεῖα ἐπανάγῃς τὰς ἐννοίας, θεῶν εὔνοιαν, τύχης χρηστότητα οἷον «ἐπὶ πολλῶν ἄν τις ἰδεῖν δοκεῖ μοι τὴν παρὰ ⟨τῶν⟩ θεῶν εὔνοιαν» καὶ ὅσα τοιαῦτα. Καὶ τῶν ἀνθρωπίνων δέ, ὅταν εἰς τὰ προτετιμημένα ἀνάγῃς, τὸ τιμᾶν γονέας προγόνους τοὺς πρώτους κατα-*

19 Demosth. or. 2, 1

2 post *συντομία* n add. verba in codice nullo tradita *σύνθεσις παράφρασις* uncis inclusa, sine uncis d; *κόλασις* vocem, quam post *καθαρότης* habent codd., post *συντομία* recte transpos. ns (cf. p. 53, 8 seq.) in P adscr schol. hoc: *ἄλλοι δὲ προστιθέασιν ἄλλας τρεῖς ἠθοποιίαν τραχύτητα δριμύτητα*· 4 cf. Hermog. *π. ἰδ.* p. 242, 21 seq. R. 5 *καὶ* om. QGL *ἀπαγγελίαν* P, *ἐπαγγελίαν* cet. codd. d, corr. n *καὶ γνώμην μὲν λέγω* L 14 *προστετιμημένων* QVGTa *προστετιμημένα* VGa; *πρὸς τετ.* T 16 *λέγηται* codd. *λέγῃ* s; *διαλέγηται* pro *τι λέγηται* coni. n 17 seq. cf. Hermog. *π. ἰδ.* p. 242, 22 seq. R. 18 verba inter *εὔνοιαν* et *καὶ ὅσα* tradita om. T 20 *τῶν* om. P 21 seq. cf. Hermog. *π. ἰδ.* p. 245, 3 seq. R. 21—22 *δὲ τὰ προτετιμημένα ὅταν εἰσάγῃς* coni. s 22 *ἄγῃς* codd., correxi (cf. p. 8, 1; 15, 17; 17, 24)

στήσαντας τὰ νόμιμα καὶ ἑτέροις τὰ αὐτὰ παραινεῖν· καὶ ὅλως τὰ ἐν τῷ βίῳ προτετιμημένα καὶ ταῦτα σεμνότητος μετέχει οἷον ἐλευθερία σωφροσύνη δικαιοσύνη, ὅταν λέγῃς ὅρον καὶ κανόνα τῆς εὐδαιμονίας τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς πεποιημένα, καὶ ὅλως μυρία ἄν τις ἔχοι τοιαῦτα λέγειν, ἃ καὶ δῆλά ἐστι πᾶσι τοῖς ἐντὸς ἅπαξ τῆς θεωρίας ταύτης.

4. Καὶ τὰ τοιαῦτα σεμνότητος μετέχει, ὅταν περὶ βίου καὶ θανάτου διεξέρχῃ οἷον «πέρας μὲν γὰρ ἅπασιν ἀνθρώποις τοῦ βίου θάνατος», ἢ ὅταν γένη καὶ φύσεις διαιρῇς καὶ διορίζῃς οἷον «οὐ γὰρ γένος ἐστὶ φιλίων καὶ πολεμίων».

5. Ἐν οἷς ὁ μέγιστος κίνδυνος τῷ πολιτικῷ λόγῳ ἢ ἐπακολουθήσαντα καὶ ἐπισπασθέντα τῇ φύσει τῶν ἐννοημάτων καὶ καθάπαξ ἀποστάντα τῶν ὑποκειμένων διαφθεῖραί τε τὸ δόκιμον τοῦ λόγου καὶ ὑπόκενον ἐργάσασθαι καὶ γενέσθαι παρόμοιον τοῖς μετεωρολόγοις τῶν σοφιστῶν, ἢ τὸ μέτρον τὸ ἐν τούτοις ἐπισκεψάμενον, εἰς ὅσον ἐξαίρεται ὁ ἀγωνιστικὸς λόγος καὶ οἷστισιν ἀναμιγνύμενος οὐκ ἀμοιρεῖ τοῦ ἐν τοῖς ὅροις [ἀγωνιστικὴν]

---

9 id. or. 18, 97 (cf. Hermog. π. ἰδ. p. 245, 12 R.) 11 id. or. 23, 56

---

1 παραινῇς ns 10 λέγηι P, λέγῃς T, λέγεις GV; ἔθη coni. s coll. Hermog. π. ἰδ. p. 245 R.; γένη Finckh, quod habet excerptum in Parisino suppl. Gr. 670 teste Gloecknero 13 ἐν cum antecedente sententia coniunctum codd., retinuerunt nw, quamquam ἐν deest in codd. Demosthenis; εἰς ὃ pro οἷς ὁ and; ἐν post κίνδυνος inser. anws; ἐν οἷς ὁ s (cf. p. 3, 18; 68, 5/6; 119, 16/17) Baumgart Ael. Aristid. p. 174, 21 14 ἐστὶν ἐπακολουθήσαντα ... ἐννοημάτων καθάπαξ ... διαφθεῖραι τὸ δοκ. .. σοφιστῶν μὴ τὸ μέτριον coni. s 15 ἀποστάντων Vad τοῦ ὑποκειμένου coni. n 16 δὲ pro τε ad; [δὲ] s; δὴ n (δὴ particula a priore libro prorsus aliena) 19 ἐν pro καὶ codicum a, καὶ aut ἢ coni. n 20 ἀμοιρεῖ ἐν τοῖς ὅροις τοῦ ἀγ. codd.; τοῦ transposui; post ἀμοιρεῖ virgula interpungendum esse censet Baumgart (Ael. Arist. 174, 24), qui οὐκ ἀμοιρεῖ

461 μένειν τὴν σεμνότητα, κἂν μὴ διαμαρτεῖν. ταῦτα μὲν οὖν ἐν τοῖς διακούουσι.

6. Νῦν δὲ ἐπανέλθωμεν ἐξ ὧν συνίσταται ἡ σεμνότης ἡ ἀκινδυνοτέρα. ταῦτα δέ ἐστιν αἵ τε ἔνδοξοι πράξεις καὶ τὰ διανοήματα καὶ τῶν ἔργων τὰ σπανιώτατα καὶ παραδοξότατα οἷον τὸ τὸν Ξέρξην ἐπινοῆσαι τὸν Ἑλλήσποντον ζεῦξαι καὶ διορύξαι τὸν Ἄθων καὶ πλεῦσαι, καὶ Ἀθηναίους ὑπομεῖναι ἐκλείπειν τὴν πόλιν καὶ εἰς τὰς ναῦς ἐμβῆναι, καὶ Λακεδαιμονίους βασιλεῖ πύλας ἀποκλεῖσαι. μεγάλα γὰρ ταῦτα καὶ σεμνότητος ⟨τὰ⟩ ἔργα καὶ τὰ διανοήματα, καὶ ταῦτα εἰκότως καὶ τὸν λόγον εἰς σεμνότητα ἐξαίρει.

7. Παραδείγματος δὲ ἕνεκα ἔστω νόημα αὐτὸ καθ' αὐτὸ ἐκ τῆς ἐννοίας σεμνότητος μετεσχηκὸς «οὐ μὰ τοὺς

---

6 Isocr. or. 4, 89 (Norden, Ant. Kunstprosa 385) 14 Demosth. or. 18, 208 (locus rhetoribus tritissimus: π. ὕψ. 16, 2; Hermog. π. ἰδ. p. 266, 24 R. 327, 15; id. π. μεθ. δειν. p. 436, 13 R.; Tiber. de fig. p. 69, 9 Sp.; Anon. de fig. 146, 8 Sp.; Quintil. inst. IX 2, 62; XI 3, 168; XII 10, 24)

---

verbis 'ihren Zweck nicht verfehlt' vertens et a genitivo τοῦ κτλ. seiungens loco difficili male consuluit; sed verbis καὶ μὴ διαμαρτεῖν vituperationis aliquantum subesse nescio an recte perspexerit; eandem scilicet de qua agit scriptor π. ὕψ. c. 36 (cf. etiam Hermog. π. ἰδ. p. 241, 11 seq. R.) mediocritatem vitiis carentem tangere videtur auctor, cum concedit ei qui in his rebus moderationem adhibeat contingere, ut saltem vitium evitet (κἂν μὴ διαμαρτεῖν); nimirum τὸ μὲν ἄπταιστον οὐ ψέγεται, τὸ μέγα δὲ καὶ θαυμάζεται (π. ὕψ. 36, 1) ἀγωνιστικοῦ T, Baumgart 174, 21; seclusi.

1 καὶ codd.; κἂν scripsi (cf. A. Brinkmann, Mus. Rh. 67, 610 seq.); de verbis ταῦτα μὲν κτλ. Baumgart, Ael. Arist. 148 (simile infr. I § 181 extr.) 2 διακινδυνευομένοις aut ἐπικινδύνοις οὖσι „aut simile quiddam" n, qui vertit „quae de periculosis eiusmodi argumentis dicta sunto" διακοσίοις διακούουσι T

4 seq. cf. Hermog. π. ἰδ. p. 246, 1 seq. R. 8 ὑπομένειν ad ἐκλιπεῖν Finckhium secutus s 10—11 σεμνότητα P; σεμνότατα (η, ος suprascr.) Q (de genitivo cf. 6, 10; 18, 4, 10, 22; 22, 10 aliosque locos plurimos)

11 τὰ posterius om. Par. suppl. Gr. 670 teste Gloecknero, del. ns

ἐν Μαραθῶνι προκινδυνεύσαντας τῶν προγόνων καὶ τοὺς ἐν Πλαταιαῖς παραταξαμένους». ἐνταῦθα γὰρ τὸ μὲν ζητούμενον ἦν, εἰ δέον ἢ οὐ δέον ἡ πόλις ἐκινδύνευσεν ἐν Χαιρωνείᾳ, εἰ ἡμάρτηται τὸ προελέσθαι τὸν πόλεμον τοῦτον ἢ οὔ. τοῦτό ἐστι τὸ ζητούμενον, καὶ τὸ κατασκευαστικὸν γέγονεν 'οὐχ ἡμάρτηται, ὅτι οὐδ' οἱ πρόγονοι ἥμαρτον οἱ ἐν Μαραθῶνι προκινδυνεύσαντες'. τὸ δὲ καὶ ὀμόσαι ὡς κατὰ θεῶν τῶν προγόνων, τοῦτο ἔχει τὴν ὑπερβολὴν τῆς σεμνότητος «οὐ μὰ τοὺς ἐν Μαραθῶνι προκινδυνεύσαντας τῶν προγόνων». δῆλον δὲ ὅτι ἐν τοῖς ἐνδόξοις καὶ καθ' ὑπερβολὴν τῶν ἀγώνων ὁ καιρὸς τῶν τοιούτων ἐννοημάτων, οὐχ ὅταν βλάβης ἢ ἄλλου τινὸς τῶν φαυλοτάτων κρίνωμέν τινα ἢ κρινώμεθα.

8. [*Φαίη δ' ἄν τις καὶ τὸ τοῦ ὅρκου σχῆμα εἶναι πᾶν· αὐτὸ γὰρ τὸ «οὐ μὰ τοὺς ἐν Μαραθῶνι προκινδυνεύ-*

---

5 *γὰρ* post *καὶ* T 8 P in margine habet haec: *ὡς εἰ ἔλεγεν ὅτι καὶ καθ' ὑμῶν ὁμοίως οἱ μεταγενέστεροι ὡς κατὰ θεῶν ὀμοῦνται, ἐπειδὴ τὰ ὅμοια προείλεσθε* 11 *καὶ* om. T

13 *κρίνομέν* an *κρινόμεθα* GTa 15 § 8 etiam apud Tiber. de fig. (p. 69, 5—17 Sp.) legi cognovit n, qui Tiberium sua e nostro mutuatum esse credebat. contra Finckh (in Spengelii Rh. gr. 2 p. XXI) verba utrique communia, cum apud nostrum neque incorrupta legantur neque contextui accommodata sint, ex Tiberio interpolata esse recte contendit. eadem etiam Tiberii libello inculcata esse Spengelii (Rh. gr. 3 p. VII) est coniectura. iusiurandum Demosthenicum utrum *παράδειγμα* an *ὅρκου σχῆμα* putandum sit, etiam Hermogenes (*π. ἰδ.* p. 266, 23 seq. R.; 327, 11 seq.; cf. *π. μεθ. δειν.* p. 436, 13 seq.) quaesivit eandem quam Tib. sententiam proferens; *παράδειγμα* scilicet esse demonstrat (Baumgart, Ael. Arist. 201 seq.). de *ἀποστροφῇ* cogitat auctor *π. ὕψ.* 16, 2 seq. Caecilium impugnans, cuius verba e libro de figuris petita (fr. 60 Ofenloch) Tiberius sive eius interpolator exscripsit, deinde nescio quis in nostrum transtulit. Quintilianus (inst. IX 2, 62; XII 10, 23 seq.), qui Celsi doctrinam refert (G. Schaefer, Quaest. rhet. Diss. Bonnens. Berol. 1913, 70), de figura cogitat.

15 pro verbis corruptis *πᾶν· αὐτὸ γὰρ τὸ* Tib. habet *παρ' αὐτῷ·* (sc. Demostheni) *τὸ γὰρ παράδειγμα* pro *πᾶν* coni. n

σαντας» οὐκ ἔστιν ὅρκος, ἀλλὰ παράδειγμα, οἷον 'οὐχ ἡμαρτήκατε τὸν ὑπὲρ τῆς ἁπάντων ἐλευθερίας καὶ σω-
462 τηρίας ἀράμενοι κίνδυνον, ὥσπερ ⟨οὐδ'⟩ οἱ ἐν Μαραθῶνι προκινδυνεύσαντες· καὶ γάρ ἐστιν ὅμοιον τῷ τὸν ὑπὲρ τῆς ἁπάντων σωτηρίας κίνδυνον ἄρασθαι τὸ ἐν Μαραθῶνι προκινδυνεῦσαι'. τὸ μὲν οὖν πρᾶγμα εἰς παράδειγμα ἀντὶ τοῦ εὐθέως εἰπεῖν ἐσχημάτισε, πρός τε τὸ λαμπρὸν ἅμα καὶ ἀξιόπιστον εἰς ὅρκου φαντασίαν μεταβαλών].

9. Καὶ τὸ ἀρχαιολογεῖν δὲ σεμνότητος οἷον «λογιζόμενοι δὲ ὅτι μητέρα Ὀρέστης ἀπεκτονὼς εὐμενῶν θεῶν δικαστῶν τυχὼν ἀποφυγγάνει». κατὰ γνώμην μὲν οὖν οὕτω γίγνοιτ' ἂν σεμνότης.

10. Κατὰ σχῆμα δὲ οὕτως, ὅταν ἀποφαντικοῖς τις χρῆται τοῖς σχήμασιν ὡς ἐν τῷ κατὰ Ἀριστογείτονος ὁ Δημοσθένης «ἅπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος, ἄν τε μικρὰν ἄν τε μεγάλην πόλιν οἰκῶσι, φύσει καὶ νόμοις διοικεῖται».

11. Ἢ ὅταν ἀποστάσεσί τις χρῆται. ἔστι δὲ ἡ φύσις τοῦ σχήματος τῆς ἀποστάσεως τοιάδε τις, ὅταν τοῦ συμ-

---

10 Demosth. or. 23, 74   16 [Demosth.] or. 25, 15

---

post *προκινδ.* Tiberius haec habet Demosthenica: *καὶ τοὺς ἐν Πλαταιαῖς παραταξαμένους καὶ τοὺς ἐν Ἀρτεμισίῳ ναυμαχήσαντας καὶ* (cetera desunt) *ὅρκος ἐστί. τινὲς δέ φασι τοῦτο παράδειγμα εἶναι· οὐ γὰρ ἡμάρτετέ φησιν ὑπὲρ τῆς ἁπάντων ἐλευθερίας κ. σωτ. κίνδ. ἀρ. κτλ.*

3 *οὐδ'* om. codd. praeter G, inser. a et ex Tiberio n   **4** *τὸν* om. Tib., item *τῆς*   **5** post *ἁπάντων* Tib. add. *ἐλευθερίας καὶ*   **6** *εἰς* om. Tib.   **7** *παραδείγματα* codd. (praeter P) w; post *παραδ.* Tib. add. *ἐποίησεν*   post *ἀντί* Tib. add. *δέ*   **8** ad *λαμπρόν* cf. Hermog. *π. ἰδ.* p. 266, 25 R., ad *ἀξιόπιστον* nostrum p. 36, 12 seq.   *τὸ* post *καὶ* add. Tib.   **9** *μεταβάλλων* Tib.   **10** *σεμνότης* PV (ubi altera manus superscripsit *τος*; cf. adnot. ad p. 4, 10)   **14** *ἀποφαντικῶς* a d; codicum lectionem *-οῖς* coniectura invenit n cf. ad II § 60

*πλέκειν κατὰ τὸ ἑξῆς καὶ συναρτᾶν ἀλλήλοις ἀποστάντες εἰς ἀρχὴν ἰδίαν ἐπανάγωμεν, ὥστε τὸ συνημμένον τῶν ἐννοημάτων χωρισθὲν ἀποστῆναι, ὡς ἐν τοῖς Φιλιππικοῖς ἐν τῷ κατὰ Φιλίππου τὸ μὲν κατασκευαζόμενον ʻδεινὰ ποιεῖ Φίλιππος· τάδε γὰρ ποιεῖ καὶ τάδεʼ οἷον «Θετταλίαν καταδεδούλωται, αἱ δʼ ἐν Εὐβοίᾳ πόλεις ἤδη τυραννοῦνται, ἐφʼ ʻΕλλήσποντον οἴχεται, πρότερον ἧκεν ἐπʼ Ἀμβρακίαν, Ἦλιν ἔχει τηλικαύτην πόλιν ἐν Πελοποννήσῳ». **12.** καὶ τὸ αὐξητικὸν ʻκαὶ τοιαῦτα ποιοῦντος οὐδεὶς κωλύει τῶν Ἑλλήνωνʼ, ἐν οἷς λέγει «καὶ ταῦτα εἰδότες οἱ Ἕλληνες οὐ πέμπομεν πρέσβεις περὶ τούτων καὶ ἀγανακτοῦμεν»· ἐν τέλει ʻὥστʼ ἐκείνου ποιοῦντος τί αὐτοὶ ⟨τί⟩ ποιοῦμενʼ; καὶ τὸ αὐξητικὸν ἐκ διαφορᾶς ʻκαὶ ταῦτα τῶν προγόνων οὐχ ὅπως τοῖς βαρβάροις τι τοιοῦτον συγχωρούντων, ἀλλʼ οὐδὲ τῶν Ἑλλήνων τοῖς ἐν-* **468** *δοξοτάτοις, οὐ Λακεδαιμονίοις, οὐκ Ἀθηναίοις, οὐ τὰ τελευταῖα Θηβαίοιςʼ. εἶτα ἡ αἰτιολογία ἐπὶ πᾶσι «τί οὖν τὸ αἴτιον τούτων»;* **13.** *ἐνταῦθα πρόσεχε ἤδη τῷ τῆς ἀποστάσεως σχήματι· σαφηνείας γάρ σοι ἕνεκα πρότερον πάντα ἐπεξῆλθον. εἰ μὲν συμπλέξας τὸ κατασκευαστικὸν νόημα ἐβούλετο ἐξενεγκεῖν, οὕτως ἂν ἐποίησεν, ὅτι ἐκεῖνοι μὲν τοὺς παρὰ τῶν ἄρχειν βουλομένων ἢ διαφθείρειν τὴν Ἑλλάδα χρήματα λαμβάνοντας ἅπαντες ἐμίσουν, οὗτος δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλὰ διακόψας τὴν συμπλοκὴν τῶν νοημάτων καὶ ἀποστήσας ἀπὸ τοῦ συνῆφθαι αὐτὸν αὐ-*

---

6 Demosth. or. 9, 27 (verba *Θετταλίαν καταδεδούλωται* nescio an e Demosth. or. 2, 8 arcessiverit) **10** id. or. 9, 28 **12** seq. libera metaphrasis loci Demosth. or. 9, 32 seq. **17** Demosth. or. 9, 36

---

1 *συναντᾶν* codd. praeter **P**; rectum vidit **n** fort. *ἀποστήσαντες* (cf. infr. l. 25; p. 8, 11) **9** *τὸ* om. codd. praeter **P** **12** *ποιοῦντός τι* codd. **a**, corr. **s** *ἐκείνου ταῦτα ποιοῦντος καὶ αὐτοὶ τί ποιοῦμεν* **n**; *ἐκ. ταῦτα ποιοῦντος τί αὐτοὶ ποιοῦμεν* **w** **14** *τί τοιοῦτο* **P**, *τί τοῦτο* **G**, *τί τούτων* cet. **a w s** **17** *τί οὖν αἴτιον τουτωνί* Dem. **23** *ἅπαντας* codd. **25** *τὸν λόγον* post *ἀποστήσας* inser. **n** (cf. adnot. ad p. 7, 1) *αὐτῶι* codd.; «imo *αὐτὰ αὐτοῖς*» **s**

τῷ εἰς ἀρχὴν ἀναγαγὼν λέγει «ἦν τι τότε, ἦν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐν ταῖς τῶν πολλῶν διανοίαις· τί ἦν τοῦτο; τοὺς παρὰ τῶν ἄρχειν βουλομένων ἢ διαφθείρειν τὴν Ἑλλάδα χρήματα λαμβάνοντας ἅπαντες ἐμίσουν». εἶτα ἕτερον ἐγίνετό τι κατὰ τὸ σχῆμα, καίτοι ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἐννόημα ὄν, ἐάν τε συμπλέξας εἴπω 'τί οὖν τὸ αἴτιον τούτων; ὅτι ἐκεῖνοι μὲν οὐχ οὕτω διενοοῦντο', ἐάν τε καὶ [ἐπ'] ἀποστάσει χρησάμενος ἐπαναγάγω «ἦν τι τότ', ἦν ἐν ταῖς τῶν πολλῶν διανοίαις». **14.** καὶ ἑτέρωθι δὲ ἐν ἐπαγγελίᾳ χρησάμενος «λέξω δὲ μετὰ παρρησίας· καὶ γὰρ οὐδ' ἂν ἄλλως δυναίμην», εἶτα ἀποστήσας ἐπάγει «πάντες ὅσοι πώποτε ἐκπεπλεύκασι παρ' ὑμῶν στρατηγοί». κἀκεῖνα δὲ ἀποστάσεως τὰ σχήματα «καλόν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καλὸν ἡ τῶν δημοσίων γραμμάτων φυλακή», κἀκεῖνο ἀντικείμενον τούτῳ «μιαρόν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μιαρὸν τὸ θηρίον καὶ ἄμικτον». **15.** οὐχ ὅτι δὲ καὶ ἄλλα μυρία θεωρήματα οὐ πρόσεστι καθ' ἕκαστον τούτων τῶν θεωρημάτων, διὰ τοῦτο κατ' εἶδος οὐχ ὑπεμνήσθην (καὶ γὰρ καὶ ἐπαναδίπλωσις ἐν ἐνίοις αὐτῶν γέγονε) καὶ
464 καθόλου ἐξενήνεκται, οὐκ ἐπὶ μέρους, ἀλλ' ἡμῖν πρόκειται καθ' ἓν ἕκαστον τῶν γενικῶν σχημάτων παραδεικνύναι· καὶ σὺ δὲ οὕτως ἠξίωσας. **16.** καὶ ὅλως δὲ ἐπὶ μιᾶς ἐννοίας πολλάκις πλείω συμπίπτει θεωρήματα, καὶ μάλιστα ὁπόσα αὐτῶν τῆς αὐτῆς ἐστι συγγενείας καὶ ἐξ ὧν τελείως πᾶσι τοῖς αὐτοῦ μέρεσι κατεσκεύασται, ὁ λόγος προσλαμβάνει [ἐννοίᾳ σχήματι ῥυθμῷ λέξει].

---

1 ibid. **10** Demosth. or. 8, 24 **13** Aeschin. or. 3, 75 **15** [Demosth.] or. 25, 58

---

1 *ἰδίαν* post *ἀρχὴν* desiderat d coll. p. 7, 2 **2** *τί οὖν* ante *τί ἦν* scriptum del. T (*τί οὖν ἦν* codd. Demosthenis) **8** *ἐπ'* ante *ἀποστάσει* habet T, *ἐ̣π̣'* V *ἐπανάγω* T, *ἐπαγάγω* coni. n **12** *ἡμῶν* V d **14** *γραμμάτων* P, *πραγμάτων* cet. a edd. **20** cf. p. 9, 1; 10, 18 seq. **22** *καὶ οὐδὲ οὕτως ἠξίωσε* (*ἠξίωσαι* P) codd., corr. n **25** *αὐτοῦ* codd. edd. *κατεσκευάσθαι* a d, *κατεσκευάσται* G T **26** quattuor verba seclusi cum propter structurae inconcinni-

ἡμῖν δὲ νῦν ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ μόνου τοῦ σχήματος, καὶ ταῦτα τοῦ κατ᾽ ἔννοιαν μόνου. καὶ ἄλλαι δέ εἰσιν ἀποστάσεις οἷον «οὐδὲν δεινόν οὐδὲ ἐλεινὸν Μειδίας πείσεται, ἐὰν ἴσα κτήσηται τοῖς πολλοῖς ὑμῖν» καὶ πάλιν «πλούσιοι πολλοὶ συνεστηκότες, τὸ δοκεῖν τινες εἶναι δι᾽ εὐπορίαν προειληφότες» καὶ πάλιν «μισεῖ Μειδίας ἴσως ἐμέ».

17. *Καὶ αἱ διαστάσεις σεμνότητα ἔχουσιν, οἷον ὅταν εἴπῃ «τί οὖν ἐπιχειρεῖ; πόλεμον ποιῆσαι τοῖς Ἀμφικτύοσι καὶ περὶ τὴν Πυλαίαν ταραχήν;» τὸ μὲν γὰρ χωρὶς τῆς διαστάσεως τοιοῦτον οἷον 'ἡγεῖτο γὰρ ὁ Φίλιππος, εἰ μὲν τῆς ἰδίας ἕνεκα ἔχθρας ἢ τοὺς Θετταλοὺς ἢ τοὺς Θηβαίους συμπείθει βαδίζειν ἐφ᾽ ὑμᾶς, οὐδένα προσέξειν αὐτῷ τὸν νοῦν· ἐὰν δὲ τὰς ἐκείνων κοινὰς αἰτίας λαβὼν ἡγεμὼν αἱρεθῇ, ῥᾷον ἤλπιζε τὰ μὲν παρακρούσασθαι, τὰ δὲ οἷστισι δήποτε ⟨. . .⟩ τί οὖν πόλεμον ποιεῖ τοῖς Ἀμφι-*

3 Demosth. or. 21, 211   5 ib. 213   6 ib. 220   9 Demosth. or. 18, 147

tatem tum propter quadripartitionem ab hoc libro alienam (cf. p. 2, 4 seq. cum p. 71, 8 seq.). de *κατασκευῇ* omnis orationis omniumque orationis partium virtute necessaria cogitat auctor (J. Stroux De Theophrasti virtutib. dicendi p. 10 seq.), cuius virtutis partes sunt *εἴδη* quae enumeravit p. 1, 5 seq., quas inter se artius cognatas esse docet p. 11, 20 seq.; 35, 16 seq.; 46, 21 seq.; 48, 15 seq ; 57, 10 seq.; 82, 22 seq.; 100, 13 seq., *ῥυθμοῦ* nusquam mentionem facit libri prioris auctor; *λέξις* ei est *ἀπαγγελία* (cf. ad I § 116); de locutione *προσλαμβάνει ὁ λόγος* cf. p. 11, 22; 100, 15

3 *ἐλεεινὸν* **GTaws**   4 *ὑμῖν* codd. **an**; *ὑμῶν*, ut est in Demosthene, **dws**   6 *προσειληφότες* **VT**   8 de diastasi praeter nostrum solus agit Hermog. *π. ἰδ.* p. 239, 7 seq. R.   13 *συμπείθοι* **nws**
16 post *δήποτε* verba aliquot excidisse puto velut *τρόποις σφετερίσασθαι*. Demosthenis codd. pro *οἷστισι δήποτε* habent *πείσειν*· haud probaverim Normanni adnotationem „verba *οἷστισι δήποτε* pro *πείσειν* per *ἀπροσεξίαν* festinantis sive scriptoris sive librarii irrepsisse videntur ex iis quae proxime ante hunc locum apud Demosthenem antecedunt *τοὺς ὁποιουσδήποθ᾽ ὑμεῖς ἐξεπέμπετε στρατηγούς*"

κτύοσι καὶ περὶ τὴν Πυλαίαν ταραχήν;' τοῦτ' ἂν ἦν τὸ χωρὶς τῆς διαστάσεως συγκεχυμένον καὶ ταπεινόν, τὸ δὲ ἐξᾶραι εἰς τὴν σεμνότητα ἡ διάστασις ἡ διὰ μέσου, «τί οὖν ἐπιχειρεῖ;» εἶτα τὸ πρᾶγμα τὸ μετὰ τὴν διάστασιν «πόλεμον ποιῆσαι τοῖς Ἀμφικτύοσι». **18.** καὶ ἑτέρωθι «τὸ χείριστον ἐν τοῖς παρεληλυθόσι τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει». καὶ ἐνταῦθα τὸ μὲν χωρὶς τῆς δια- **465** στάσεως ἦν ἂν εὐθὺς ἐπαγαγεῖν 'οὐδὲν γὰρ τῶν δεόντων ποιούντων ἡμῶν'. ποῦ οὖν ἡ διάστασις; ἐν τῷ διὰ μέσου, ἐν ᾧ διαστήσας λέγει «τί οὖν τοῦτό ἐστιν· ὅτι οὐδὲν τῶν δεόντων ποιούντων ἡμῶν». ἀλλ' αὗται μὲν κατὰ πρᾶγμα αἱ διαστάσεις «τί οὖν ἐπιχειρεῖ;» καὶ πάλιν «τί οὖν τοῦτό ἐστιν»; ἐκεῖναι δὲ ἐκ τῆς αὐτοῦ τινος ἐπικρίσεως, ὅταν λέγῃ «καὶ γὰρ οὕτως ἔχει· ὕβρισμαι μὲν ἐγὼ καὶ προπεπηλάκισται τὸ σῶμα τοὐμὸν τότε». ἀεὶ δὲ παρακολουθεῖ τῇ διαστάσει καὶ τὸ εὐκρινῆ τὸν λόγον ποιεῖν, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ σαφῆ. εἰδέναι δὲ χρὴ ὅτι τὰ θεωρήματα τοῦ λόγου πολὺ κάλλος ἐφέλκεται. ἡμεῖς δὲ νῦν ἑνὸς ἐσμὲν τοῦ γενικωτάτου.

19. Σεμνότητος δὲ σχῆμα καὶ ὅταν πλαγιασμοῖς τις χρῆται· ὅπου μὲν γὰρ ὀρθοῦται τὰ νοήματα, κόπτεται καθ' ἓν ἕκαστον ὁ λόγος, καὶ τοῦ καθαρωτέρου μᾶλλον τρόπου τὸ σχῆμα, οὐ τοῦ σεμνοτέρου· διὰ τοῦτο ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην ἕως μὲν ὀρθοῖ ὁ Δημοσθένης τὰ ἐν-

---

3 ibid. **5** Demosth. or. 9, 5 (cf. or. 4, 2) **14** Demosth. or. 21, 7

---

3 ἐξαῖραι **P**; ἐξάραι **an** **9** ὑμῶν **n**, item v. 11 **12** διαιρέσεις errore **s** **12** ἢ codd., καὶ corr. **n**, recte; nam καὶ πάλιν in libro priore quadragiens bis, ἢ πάλιν praeter hunc locum semel (§ 48) legitur (in libro II p. 75, 8 alio sensu) **13—14** ἐπικρίσεως **P**, quem secuti sunt **ws**, ὑποκρ. cet. **15** δὲ om. codd. praeter **P** **16** εὐκρίνητον codd., εὐκίνητον **n**; εὐκρινῆ τὸν **s** recte (cf. Hermog. π. ἰδ. p. 239, 7 R.) **20** seq. de plagiasmo cf. infr. § 84; II § 62; Hermog. π. ἰδ. p. 230, 7; 288, 13 seq. R. **24** ὀρθὸς in rasura **P**; ὀρθῶς **T**; ὀρθοῖ sive ὀρθῶς προάγει **n**,

νοήματα, καθαρὸς εἶναι δοκεῖ ὁ λόγος οἷον «λέγονται οἱ τριάκοντα χρήματα δανείσασθαι παρὰ Λακεδαιμονίων ἐπὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ». ἄλλο νόημα τοῦ αὐτοῦ τρόπου «ἐπειδὴ δὲ τὰ πράγματα ἐκεῖνα κατέστη, πρέσβεις πέμψαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰ χρήματα ἀπῄτουν». καὶ τὸ ἑξῆς τῷ αὐτῷ τρόπῳ, εἰ ὀρθώσας προήγαγεν, οὕτως ἂν εἶπεν ʽλόγοι οὖν ἐγίνοντο, καὶ οἱ μὲν τοὺς ἐξ ἄστεος ἠξίουν ἀποδοῦναι τὰ χρήματα, οἱ δὲ τοὺς ἐκ Πειραιῶς', ἀλλὰ διεφθείρετο ὁ τόνος τοῦ σχήματος καὶ ἡ σεμνότης. διὰ τοῦτο πλαγιάσας λέγει «λόγων δὲ γιγνομένων καὶ τῶν μὲν τοὺς ἐξ ἄστεος ἀποδοῦναι κελευόντων, τῶν δὲ τοὺς ἐν Πειραιεῖ τοῦτο πρῶτον τῆς ὁμονοίας σημεῖον ὑπάρξαι». **20.** *καὶ ἐν ἀρχῇ δὲ τοῦ κατὰ Φιλίππου «πολ-* **466**
λῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λόγων γιγνομένων περὶ ὧν Φίλιππος ἀδικεῖ», καὶ ἄλλο πεπλαγιασμένον ἐπὶ τούτῳ «καὶ πάντων εὖ οἶδ' ὅτι φησάντων γ' ἄν», καὶ πάλιν «ὄντων δέ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν παρόντων πραγμάτων πᾶσιν ὡς ἐγὼ κρίνω φοβερῶν, οὐδένες μὲν ἐν μείζονι κινδύνῳ τῶν πάντων εἰσὶν ὑμῶν».

21. *Τοῦτο δὲ πρῶτον τῶν σχημάτων εἰδέναι χρή, ὅτι κοινωνίαν τινὰ ἔχει ἐν τῷ λόγῳ τό τε ἀξίωμα καὶ ἡ σεμνότης. ὅπου γὰρ ἀξίωμα ὁ λόγος προσλαμβάνει, ἐκεῖ καὶ σεμνότητα. ἔστω δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ τῆς γνώμης. ἔτι τὸ εἰκόσι χρῆσθαι σεμνότητα καὶ ἀξίωμα ἔχοντα τὸν*

---

1 Demosth. or. 20, 11 seq. (cf. infra § 64; Hermog. *π. ἰδ.* p. 265, 18 seq. R.; 267, 22 seq.) 13 Demosth. or. 9, 1
17 Demosth. or. 10, 49

ὀρθῶς scr., *ὤρθωσεν* coni. s (cf. Hermog. *π. ἰδ.* d. 267, 18 R.) *νοήματα* codd. praeter P
3 *ἐμπειραιεῖ* P 6 *ὀρθῶς* **Gandws** 12 *ἐμπειραιεῖ* P
13 *ὑπῆρξαι* V, *ὑπῆρξε* **GTadw** 15 *ἄλλοτε* pro *ἄλλο* V, *ἄλλο γε* GT, *ἄλλο τε* a, *ἄλλο τι* **nws** 16 *γ' ἂν* (quod est in codd. Demosthenis) P, *γὰρ* cet., om. T; corr. **ns** 20 pro *πρῶτον τῶν* nescio an scribendum sit *πρὸ τῶν* 21 cf. locos ad p. 8, 26 laudatos; de axiomate cf. Hermog. p. 241, 10 seq. R.

λόγον ἐργάζεται «ὥσπερ ἐν θαλάττῃ πνεῦμα ἀκατάστατον ὡς ἂν τύχῃ κινούμενον», καὶ πάλιν «ὥσπερ σκηπτὸς ἢ χειμάρρους ἅπαν τοῦτο τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν πόλιν εἰσέπεσεν», καὶ ἑτέρωθι πάλιν «ἐπεὶ ὅτι γε ὥσπερ περίοδος ἢ καταβολὴ πυρετοῦ ἢ ἄλλου τινὸς κακοῦ καὶ τῷ πάνυ πόρρω δοκοῦντι νῦν ἀφεστάναι προσέρχεται οὐδεὶς ἀγνοεῖ».

22. Καὶ τὸ γνωμολογεῖν δὲ τῆς σεμνότητός ἐστιν οἷον «τὸ γὰρ εὖ πράττειν παρὰ τὴν ἀξίαν ἀφορμὴ τοῦ κακῶς φρονεῖν τοῖς ἀνοήτοις γίγνεται».

23. Καὶ τὸ τὰ ἧττον προτετιμημένα ἐκβάλλοντα καὶ ἀναιροῦντα ἀντεισάγειν τὰ μᾶλλον προτετιμημένα τῆς σεμνότητός ἐστιν «οὐ λίθοις ἐτείχισα τὴν πόλιν οὔτε πλίνθοις, ἀλλ' ἐὰν τὸν ἐμὸν τειχισμὸν θέλῃς μαθεῖν», νῦν τὰ μᾶλλον προτετιμημένα «εὑρήσεις ὅπλα καὶ πόλεις καὶ τόπους καὶ λιμένας».

24. Σεμνότητα δὲ ἔχει καὶ ὅταν μὴ εὐθὺς ἐπιτρέχῃς τῷ εἰσαγομένῳ, ἀλλὰ προλαμβάνῃς τὰς δυνά-
467 μεις αὐτῶν καὶ προαναρτᾷς τὸν λόγον. «ἓν δέ τι κοινὸν ἡ φύσις τῶν εὖ φρονούντων ἐν ἑαυτῇ κέκτηται φυλακτήριον», καὶ οὐκ εὐθὺς ἐπήγαγε καὶ εἶπεν 'ἀπιστίαν', ἀλλὰ προλαβὼν τούτου τὰς δυνάμεις καὶ ἀναρ-

---

1 Demosth. or. 19, 136 2 Demosth. or. 18, 153 (194) 4 Demosth. or. 9, 29 9 Demosth. or. 1, 23 (cf. infra II § 60) 18 Demosth. or. 18, 299 19 Demosth. or. 6, 24

---

2 σκηπτὸς ἢ deest in Demosth. or. 18, 153 codd., exstat Demosth. or. 18, 194 5 ἡ pro ἢ priore P, ἢ n καταβολὴ P, μεταβ. cet. dw 11 seq. cf. Hermog π. ἰδ. p. 267, 8 seq. R. ἐκτετιμημένα προβάλλοντα and, ἐκτετ. ἐκβάλλοντα ws 14 ἐγώ post πλίνθοις ex codicibus Demosthenis add. anws 18 προσλαμβάνῃς PG, προσλαμβάνεις VTa; correxi 19 αὐτοῦ n προεναρτᾷς (vix Graecum) τῷ λόγῳ n ἂν pro ἓν codd. (praeter M) and; e Demosthene corr. w 20 καινὸν codd. a, κοινὸν n 22 προσλαβὼν codd., corr. n ἀναρτήσας PM; ἐναρτήσας G; ἐναρτήσας VTand ἐναρθρίσας coni. Reiske

τήσας «ὃ πᾶσι μέν ἐστιν ἀγαθὸν καὶ σωτήριον, μάλιστα δὲ τοῖς πλήθεσι πρὸς τοὺς τυράννους». καὶ ἄλλη ἐπανάληψις «τί οὖν ἔστι τοῦτο;» εἶτα τὸ εἰσαγόμενον «ἀπιστία». **25.** ὅμοιον δὲ τούτῳ κἀκεῖνο «ὃ καὶ τοῦ Περσῶν ἐκράτησε πλούτου καὶ ἐλευθέραν ἦγε τὴν Ἑλλάδα, καὶ οὔτε ναυμαχίας οὔτε πεζῆς μάχης ἡττᾶτο, νῦν δὲ ἀπολωλὸς ἅπαντα λελύμανται καὶ ἄνω καὶ κάτω πεποίηκε πάντα τὰ πράγματα», καὶ τοσούτων προεκκειμένων οὔπω εἴρηται τὸ τί, ἀλλ' ἐπαναλήψει χρησάμενος νῦν εἰσάξει «τί οὖν ἦν τοῦτο;» εἶτα τὸ εἰσαγόμενον καθ' ἑαυτό, ὡς ἐκεῖ «ἀπιστία», οὕτως ἐνθάδε «τοὺς παρὰ τῶν ἄρχειν βουλομένων ἢ διαφθείρειν τὴν Ἑλλάδα χρήματα λαμβάνοντας ἅπαντες ἐμίσουν».

26. Καὶ οἱ ἀφορισμοὶ δὲ οἱ ἐν τῷ καθόλου σεμνότητα ἔχουσιν οἷον «πόλεως γὰρ ἔγωγε πλοῦτον ἡγοῦμαι συμμάχους πίστιν εὔνοιαν».

27. Καὶ τὸ ὑπέρχεσθαι δὲ ἀεὶ τὰ ἔνδοξα ἢ πρόσωπα ἢ πράγματα ἀπάγοντα ἀφ' ἑαυτοῦ σεμνὸν πάνυ οἷον «καὶ τούτων οὐδὲν καινὸν οὐδὲ εὕρημα ἐμόν, ἀλλὰ παλαιὸς ὃν οὗτος παρέβη νόμος οὕτω κελεύει νομοθετεῖν», καὶ πάλιν «οὐ λόγους ἐμαυτοῦ λέγων, ἀλλὰ γράμματα τῶν ὑμετέρων προγόνων».

28. Σχῆμα δὲ καὶ τοῦτο τῆς σεμνότητος [καὶ] τὸ ἀσύνδετα παρατιθέναι τὰ νοήματα, ἐφεξῆς ἐπιτιθέντα ἀλλήλοις οἷον «Μειδίας Ἀναγυράσιος προβέβλη-

---

4 Demosth. or. 9, 36   15 Demosth. or. 8, 66   19 Demosth. or. 20, 89   21 Demosth. or. 9, 41   25 Demosth. or. 21, 200

---

1 ὃ P, ἣ cet. and   6 ἡττᾶτο P, ἥγοντο cet. ad; correxit e Demosthene n   9 «imo εἰσάγει» s   17 cf. infr. II § 102   20 ἀλλ' ἃ PVT   ὃν P; ὧν cet., e Demosth. corr. n   22 ἡμετ. n   23 καὶ posterius del. Schneider ws   24 ἐπιτεθέντα n   25 post προβέβλ. e Demosth. inser. Πλουτάρχου προξενεῖ n

468 *ται, τὰ ἀπόρρητα οἶδεν, ἡ πόλις αὐτὸν οὐ χωρεῖ». καὶ πάλιν «ἐφ' Ἑλλήσποντον οἴχεται, πρότερον ἧκεν ἐπ' Ἀμβρακίαν. Ἦλιν ἔχει τηλικαύτην πόλιν ἐν Πελοποννήσῳ· Μεγάροις ἐπεβούλευσε πρώην· οὔϑ' ἡ Ἑλλὰς οὔτε ἡ βάρβαρος τὴν πλεονεξίαν χωρεῖ τοῦ ἀνϑρώπου».*

29. *Κατὰ δὲ ἀπαγγελίαν γίγνεται σεμνότης οὕτως, ὅταν τις ὀνοματικαῖς χρῆται ταῖς λέξεσιν ἀντὶ ῥηματικῶν οἷον «πλεονέκτημα, ὦ ἄνδρες Ἀϑηναῖοι, μέγα ὑπῆρξε Φιλίππῳ» καὶ «τόλμα μὲν γὰρ ἀλόγιστος ἀνδρεία φιλέταιρος ἐνομίσϑη».*

30. *Καὶ ὅταν τροπικαῖς ἀντὶ ἰδίων ταῖς λέξεσι χρήσῃ οἷον τὴν δωροδοκίαν νόσημα εἰπεῖν «νόσημα, ὦ ἄνδρες Ἀϑηναῖοι, δεινὸν ἐμπέπτωκεν εἰς τὴν Ἑλλάδα». καὶ ἑτέρωϑι πάλιν «εἶτα τὸν τοῦτο τὸ μηχάνημα ἐπὶ τὴν πόλιν ἱστάντα». καὶ ἐν τῷ κατὰ Μειδίου «σὺ δὴ πληρωτὴς τοιούτου γεγονὼς ἐράνου σεαυτῷ τουτονὶ δίκαιος εἶ συλλέξασϑαι».*

31. *Καὶ τὸ κατὰ πλῆϑος λέγειν καὶ τὰ ὀνόματα ἐφεξῆς παρατιϑέναι τῆς σεμνότητός ἐστιν οἷον «εὐδαίμων καὶ μέγας καὶ φοβερὸς ἅπασιν Ἕλλησι καὶ βαρβάροις.»*

32. *Καὶ τὸ τὰ πρόσωπα ἀφαιροῦντα ἀπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων προάγειν τὸν λόγον σεμνὸν σφόδρα. «εἰ μὴ Θεσπιαὶ καὶ Πλαταιαὶ καὶ τὸ Θηβαίους αὐτίκα δὴ μάλα δώσειν δίκην ἀφείλετο τὴν ἀλήϑειαν».*

---

2 Demosth. or. 9, 27   8 Demosth. or. 18, 61   9 Thuc. III 82, 4   12 Demosth. or. 19, 259   14 Demosth. or. 9, 18   15 Demosth. or. 21, 101   19 Demosth. or. 8, 67   24 Demosth. or. 19, 42

---

1 *οἶδεν* **P**, *εἶδεν* cet. **a d**; e Demosth. corr. **n**   4 *μεγάροις* **P**, *μεγάλοις* cet. **a d**, corr. **n**   8 cf. Hermog. *π. ἰδ.* p. 249, 12 seq. R.   11 cf. Hermog. p. 248, 9 R.; infr. I § 118   15 *δὴ* **PV**, *δὲ* cet.   22 cf. infr. II § 54   *ἐπ'* pro *ἀπ'* **n** 'ut mox' (sed aliter se habet I § 127), quem sequuntur **dws**   24 *ϑέσπειαι* **PV**, *ϑεσπειαὶ* **GT**, *ϑεσπιαὶ* **n**   *πλαταῖαι* **PV**, *πλαταιαὶ* **GTn**

οὐ γὰρ Θεσπιαὶ καὶ Πλαταιαὶ ἀφείλοντο τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' οἱ λέγοντες τὰ περὶ Θεσπιέων καὶ Πλαταιέων, ὁ δὲ ἀφελὼν τὰ πρόσωπα τῶν εἰπόντων αὐτὰ λέγει ἐφ' ἑαυτῶν «εἰ μὴ Θεσπιαὶ καὶ Πλαταιαί». καὶ ἀλλαχοῦ πάλιν «ἐγὼ δὲ οἶμαι τὴν μὲν εἰρήνην ⟨ἄγειν⟩ οὐχ ὑμᾶς δεῖν πείθειν» καὶ τὸ ἀντικείμενον [εἶπεν] «ἀλλὰ Φίλιππον», ὁ δὲ ἀφελὼν τὸ πρόσωπον ἐπὶ τοῦ πράγματος ἀόριστον εἶπεν «ἀλλὰ τὸν τὰ τοῦ πολέμου πράσσοντα». 469
καὶ πάλιν ἑτέρωθι βουλόμενος δεῖξαι ὅτι Φίλιππός ἐστιν ὁ τὸν πόλεμον ποιῶν ἀντὶ τοῦ οὕτως εἰπεῖν 'εἰ δὲ Φίλιππος τὰ ὅπλα ἐν ταῖς χερσὶν ἔχων καὶ δύναμιν πολλὴν περὶ αὑτὸν' ὁ δὲ «ἕτερος» εἶπε.

33. Σεμνότητος δὲ καὶ τὸ τοῖς ἐν γένει μᾶλλον ἂν ὀνόμασι χρῆσθαι, ἐν γένει δὲ λέγω 'χρυσός', 'ἄργυρος'. τὸ μὲν γὰρ ἐκ τούτων ἐστὶ τὸ ἐπὶ εἴδους καὶ μέρους λεγόμενον 'χρήματα', 'εὐπορία', 'πρόσοδος'. ὁ δὲ Θουκυδίδης ἀντὶ τούτων εἰς τὸ ἐν γένει ἀναγαγὼν σεμνότητα εἰργάσατο. λέγει δὲ ὁ Ἑρμοκράτης περὶ τῶν Καρχηδονίων «χρυσὸν γὰρ καὶ ἄργυρον πλεῖστον ἔχουσιν» ἀντὶ τοῦ 'πλουσιώτατοι γάρ εἰσιν' ἢ ἑτέρως μεταβαλὼν 'πλούσιοι γάρ εἰσι'. καὶ ὁ Δημοσθένης ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν '"Αρθμιος ἐκολάσθη, ἐπειδὴ διέφθειρέ τινας χρήμασιν ἐν Πελοποννήσῳ', ὁ δὲ ἐν γένει εἰπὼν ὅτι 'χρυσίον ἐκόμισε παρὰ βασιλέως' σεμνότητα εἰργάσατο.

---

5 Demosth. or. 8, 53 10 Demosth. or. 9, 8 19 Thucyd. VI 34, 2 22 Demosth. or. 19, 271; 9, 42

---

1 verba οὐ γὰρ θέσπειαι κ. πλαταῖαι—ἀλήθειαν solus **P** in marg.; αἱ μέντοι Θεσπιαὶ καὶ Πλαταιαὶ οὐκ ἀφείλοντο τοὺς Ἀθηναίους τὴν ἀλήθειαν addiderat ante ἀλλ' **n** Walzium cum Parisini additamentum fugisset, **s** lacunae signum ante ἀλλ' posuit 2 θεσπείων **PV**, θεσπιῶν **GT** 4 θέσπειαι **P**, θεύπειαι **V** πλαταῖαι **PV** 5 ἄγειν om. codd., add. e Demosthene **n** 6 εἴη ἂν pro εἶπεν coni. **s**; expunxi 10 οὕτως ex ὄντος **P**, ὄντος cet. **and** 12 δ' **PV** 13 cf. infra II § 51 seq. 14 ἂν uncinis inclusit **s** 22 ἀρίθμιος codd. **a**, corr. **n**

34. *Χρὴ δὲ εἰδέναι ὅτι καὶ ἐξ ἑνὸς ὀνόματος γίγνεται σεμνότης, ὡς ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην, ὅπου λέγει ὅτι χρὴ «κυρίας τηρεῖν τὰς στήλας» πῶς ἐξῆρεν εἰς σεμνότητα; ἐν τῷ τελευταίῳ ὀνόματι «ἵν' ἐκεῖναι τοῦ τῆς πόλεως ἤθους μνημεῖον ὦσι».*

Β'. Περὶ βαρύτητος.

35. *Βαρύτης δὲ γίνεται καθολικῶς κατὰ γνώμην, κατὰ σχῆμα, κατὰ δὲ τὴν ἀπαγγελίαν οὐ πάνυ τι. κατὰ μὲν οὖν γνώμην γίνεται βαρύτης οὕτως, ὅταν ἢ κατηγορεῖν τις προάγηται αὐτὸς ἑαυτοῦ ἢ τῶν οἰκείων τινὸς ἢ φίλων (βαρὺ γὰρ τὸ τοιοῦτο ἂν εἴη ἐξὸν ἐπαινεῖν) ἢ ὅλως τούτων τινὸς ὑπὲρ ὧν λέγει ἢ πρὸς οὓς λέγει, ὡς ὁ Δημοσθένης «περιείργασμαι μὲν ἐγώ,* 470 *περιείργασται δὲ ἡ πόλις ἡ πεισθεῖσα ἐμοί, ἔστω δὲ πάντα τὰ ἁμαρτήματα καὶ ἀδικήματα ἐμά».*

36. *Ὅπου δὲ καθ' ὑπερβολὴν δύνασαι ἀποδεῖξαι μὴ ἀδικοῦντα σεαυτόν, ἐκεῖ χρὴ θρασύτητι χρῆσθαι τοιαύτῃ, ἀφαιρεῖν σεαυτὸν συγγνώμης ἢ φιλανθρωπίας τῆς παρὰ τῶν δικαστῶν, ὡς ὅταν λέγῃς «μηδὲ φωνὴν ἀνάσχεσθε, μηδ' εἰ πάντα τὰ κοινὰ ὑπέρευ πεπολίτευμαι, ἀλλ' ἀναστάντες καταψηφίσασθε ἤδη»· βαρύτης κἀνταῦθα γίνεται. καὶ ἐπὶ φίλου δὲ ὡσαύτως βαρὺ γίνεται, ἐὰν ἀφαιρῇς αὐτὸν ἢ συγγνώμης ἢ φιλαν-*

---

3 Demosth. or. 20, 64 13 Demosth. or. 18, 72 20 Demosth. or. 18, 10

---

3 *ἐᾶν* pro *τηρεῖν* codd. Demosthenis 6 cf. Hermog. *π. ἰδ.* p. 364 seq. R. 7 *καὶ* post *γνώμην* add. ns 8 *τί* **PV**, om. **T** 11 *τοιοῦτον* **GT** edd. 16 *ὅπου* **P**, *ὅτε* cet., edd. ante **w** 17 *χρὴ* solus **P**, *δὴ* **Vnw**, *δεῖ* **G**, *δὲ* **as** („coniicias *δεῖ*, sed vereor ne praestet *ἔτι δέ*" s); *ἐκεῖ θρασ.* **T** 18 *ὥστε* ante *ἀφαιρεῖν* add. **ns** *ἀφερεῖν* **P** 20 *ἀνέχεσθε* **Vad**, *ἀνάσχησθε* e Demosthene **ws** *ὑπὲρ οὗ* **PVadw**, *ὑπέρευ* **GTs** 21 *καταψηφίσασθε· ἤδη* **PGT** 23 *βαρύτης* pro *βαρὺ* **s**

θρωπίας δικαστῶν. βαρύτης γίνεται καὶ ὅταν τι ἄτοπον σεαυτῷ ἐπαράσῃ οἷον «καίτοι τεθνάναι μᾶλλον ἢ ταῦτ' εἰρηκέναι βούλομαι».

37. Καὶ ὅταν ἄτοπόν τι προτείνῃ τοῖς ἀκούουσιν, ὃ μὴ ἂν ἑκόντες δέξαιντο, ὡς ἐν τῷ κατὰ Ἀριστογείτονος ἐπεξελθὼν τὰ συμβαίνοντα ἐν ταῖς ἐκκλησίαις διὰ τὴν ἀπειρίαν τῶν τοιούτων ῥητόρων σὺν βαρύτητι προὔτεινε τὸ ἄτοπον «εἰ μὲν οὖν ὑμεῖς ταῦτα βούλεσθε καὶ μετὰ τῆς ὑμετέρας γνώμης οὗτοι ταῦτα ποιοῦσιν, ὁδῷ βαδίζειν καὶ ἐᾶν δεῖ».

38. Καὶ ὅταν εἰς ἄτοπον ἀπάγῃς τὸν λόγον, βαρύτητα εἴργασαι, ὡς ἐν τῷ πρὸς Καλλικλέα «οὐ γὰρ δὴ ἐκπιεῖν με αὐτὸ Καλλικλῆς ἀναγκάσει», ἢ ὅταν ὁμολογούμενα ἄτοπα τῷ ἀντιδίκῳ συγχωρῇς, ὡς ἐν τῷ κατὰ Ἀριστογείτονος «εἰ πονηρός ἐστιν Ἀριστογείτων ἁπλῶς καὶ πικρός, δίδωμι, συγχωρῶ Φιλόκρατές σοι τῷ τοιούτῳ τὸν ὅμοιον σῴζειν».

39. Καὶ ὅταν πάντα τις διελὼν ἕν τι καταλείπῃ τῷ ἀντιδίκῳ, ὡς ὑπὲρ αὐτοῦ [τοῦ] μηδὲν ἧττον ⟨ὂν⟩ ἢ κατ' αὐτοῦ, βαρύτης γίνεται οἷον «πλὴν ἔστι νὴ Δί' ἀδελφὸς αὐτῷ ὁ τὴν καλὴν δίκην λαχών». καὶ πάλιν 471 ἀνελὼν δι' ἃ οὐ δεῖ ἐπάγει «πλὴν εἰ τοῦτό τις εἴποι, μανέντες· ἄλλο γὰρ οὐκ ἔστιν εἰπεῖν».

40. Καὶ ὅταν εἰς κρίσιν ἀνάγῃς τεθνηκότων ἐνδόξων, βαρὺ δοκεῖ τὸ τοιοῦτο εἶναι οἷον «καίτοι πη-

---

2 Demosth. or. 8, 49; 10, 25 8 [Demosth.] or. 25, 10
12 Demosth. or. 55, 18 15 [Demosth.] or. 25, 45 20 ibid. 79
22 Demosth. or. 24, 58 25 Demosth. or. 23, 210

---

4 „fort. τις vel προτείνῃς" s, sed cf. infra I § 93 7 πονηρίαν pro ἀπειρ. n 9 ἡμετέρας Vadws 12 ἐργάσει dub. s
16 καὶ συκοφάντης post πικρὸς e Demosth. add. dws
18 ἀνελὼν n 19 τοῦτο pro τοῦ nw, τοῦ del. s ὂν addidi
20 πλήν ἐστι codd., corr. ws 21 αὐτῷ post δίκην e Demosth. add. dws 25 τοιοῦτον GT

λίκον ἂν στενάξαιεν οἱ πρόγονοι». καὶ πάλιν «καίτοι τίνα ποτὲ οἴεσθε τοὺς προγόνους ὀργὴν ἢ ψῆφον θέσθαι κατὰ τῶν αἰτίων τούτου τοῦ ὀλέθρου;»

41. *Βαρύτητος δὲ καὶ τὸ ἃ μηδεὶς ἂν εἴποι ὑπολιπεῖν ὡς ῥηθησόμενα «ἐροῦμεν νὴ Δία τοῖς Ἕλλησι, Τιμοκράτους νόμος ἐστὶ παρ' ἡμῖν· ἀναμείνατε οὖν τὴν ἐνάτην πρυτανείαν· εἶτα τότ' ἔξιμεν».*

42. *Καὶ τὸ συγχωρεῖν δὲ τὰ παρελθόντα ἄτοπα, ὡς τὸ «μέχρις οὖν τοῦδε διωρίσθω ὑμῶν ἡ βραδυτής». Βαρύτητος δὲ καὶ τὸ ἀπεύχεσθαι τὰ ἄτοπα «καίτοι μὴ γένοιτο, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ πράγματα ἐν τούτῳ. τεθνάναι δὲ μυριάκις κρεῖττον ἢ κολακείᾳ τι ποιῆσαι Φιλίππῳ».*

43. *Κατὰ δὲ σχῆμα οὕτω βαρύτης γίνεται, ὅταν τις τῷ τῆς διανοίας σχήματι χρῆται οἷον «ὅμοιός γε, οὐ γάρ; Σόλων νομοθέτης καὶ Τιμοκράτης», ἢ πάλιν «καλήν γε οἱ πολλοὶ ἀπειλήφασιν Ὠρειτῶν χάριν, ὅτι τοῖς Φιλίππου φίλοις ἐπέτρεψαν ἑαυτούς, τὸν δὲ Εὐφραῖον ἐμίσουν, καλὴν ὁ δῆμος ὁ Ἐρετριέων, ὅτι τοὺς ὑμετέρους πρέσβεις ἀπήλασαν, Κλειτάρχῳ δ' ἐνέδωκαν ἑαυτούς, καὶ δὴ δουλεύουσί γε μαστιγούμενοι».*

44. *Βαρύτητος δὲ καὶ τὸ τοῖς σχετλιαστικοῖς χρῆ-*

---

1 Demosth. or. 19, 66 5 Demosth. or. 24, 94 9 Thucyd. I 71, 4 10 Demosth. or 9, 65

---

2 *πότε* PVT *ὑμῶν* post *προγόνους* add. Vdws *γνώμην* pro *ὀργὴν* codd. Demosthenis 9 *ὡρίσθω* codd. Thucydidis *ὑμῖν* Vadws *βαρύτης* pro *ἡ βραδυτής* (quod est apud Thuc.) codd. praeter G qui habet ~~*ἡ βραδυτής*~~ *βαρύτης* (sic); fort. post *βραδ.* inserendum *βαρύτης* sive *βαρύτητος* 12 *μυριάκι* P 15 *εἰρωνείας* pro *διανοίας* Baumgart, Ael. Arist. p. 217; de ironia agit noster II § 48, nusquam de *διανοίας* schemate; sed *μεθόδοις*, i. e. *διανοίας* sive *ἐννοίας σχήμασι* (*π. ἰδ.* p. 222, 21 R.) Hermogenes adnumerat *εἰρωνείαν* (*π. ἰδ.* p. 364, 22 R.); ceterum *διάνοια* figurae nomen est apud Iul. Rufinian. 18 p. 43, 21 Halm, ubi sensus verbis opponitur 17 *ὀρειτῶν* P, *ὀρ.* VGTa, corr. n 18 *ἐπέστρεψαν* Va, corr. n 22 cf. Hermog. *π. ἰδ.* p. 352, 22 seq. R.

σθαι σχήμασιν οἷον «Χαρίδημον, οἴμοι», καὶ τὸ τοῦ 472 Αἰσχίνου «παντελῶς ἐκαρτερεῖτε ὡς σιδήρειοι». καὶ αἱ ἀποσιωπήσεις δὲ τὸ αὐτό σοι δυνήσονται οἷον «τί ἂν σέ τις εἰπὼν ὀρθῶς προσείποι;»

45. Βαρύτης δὲ γίνεται καὶ ὅταν προαχθῇς εἰπεῖν τι λυπηρὸν κατὰ τῶν ἀκουόντων, ὃ οἴεται βαρέως ἂν αὐτοὺς ἐνεγκεῖν τις, εἶτα ἀνορθώσῃς ὡς μὴ ἔχων αὐτοῦ μετριώτερόν τι εἰπεῖν, ὡς ἔχει καὶ τὸ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς «εἰ δὲ τὸ περιφανὲς ἀξίωμα τῆς βουλῆς ἢ τὸν Ἄρειον πάγον προσβλέπετε, τῆς Ἀριστογείτονος κρίσεως ἀναμνησθέντες ἐγκαλύψασθε· οὐ γὰρ ἔχω πρᾳότερον πρόσφθεγμα τοῖς ἐξημαρτηκόσιν εἰς ἐμὲ αὐτὸν εἰπεῖν».

46. Βαρύτητα δὲ καὶ τὸ τοιοῦτο ἔχει, ὅταν δοὺς ὡς ὑπάρχον τί σοι, εἶτα ἀνελὼν αὐτὸ ἐπιδιστάσῃς, ὥσπερ ἔχει καὶ τὸ ἐν τοῖς Φιλιππικοῖς «ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ὑμῶν οἴκοι μενόντων, σχολὴν ἀγόντων, ὑγιαινόντων», δοὺς τοῦτο ὡς ὑπάρχον αὐτοῖς εὐθὺς ἀνεῖλεν ἐπιλαβόμενος «εἰ δὴ τοὺς τὰ τοιαῦτα ποιοῦντας ὑγιαίνειν φήσαιμεν».

47. Καὶ αἱ διαπορήσεις δὲ αἱ ἐν τοῖς σχετλιασμοῖς βαρύτητα ἔχουσιν, ὥσπερ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς «ὦ (τί ἂν εἰπὼν μήτε ἁμαρτεῖν δοκοίην μήτε ψευσαίμην;) λίαν ὀλίγωροι».

---

1 Demosth. or. 23, 210 2 Aeschin. or. 3, 166 3 Demosth. or. 18, 22 9 Demosth. ep. 3, 42 16 Demosth. or. 8, 36 19 ibid. 21 Demosth. ep. 3, 37

---

1 οἴμμοι PV 5 cf. Hermog. π. ἰδ. p. 361, 11 R. 6 τι om. VGTand 10 προβλέπετε P, V pr. man. (ab altera corr. in προσβλέποντες); προβλέποντες GT 12 ἐξ ἡμαρτηκόσιν P 14 τοιοῦτον GT 19 δεῖ pro δή codd., corr. n (δεῖ habent Demosthenis codd. FAY) φῆσαι GT ut Demosthenis codd. FAY 20 cf. Hermog. π. ἰδ. p. 361, 4 seq. R.

Γ΄. Περὶ περιβολῆς.

48. Περιβολὴ δὲ γίνεται καθολικῶς κατὰ γνώμην, κατὰ σχῆμα, κατὰ ἀπαγγελίαν. κατὰ μὲν γνώμην οὕτως, ὅταν ἀόριστά τις προσλαμβάνῃ τοῖς ὡρισμένοις οἷον «πολλαχόθεν μὲν οὖν ἄν τις ἴδοι τὴν ἀγνωμοσύνην αὐτοῦ καὶ τὴν βασκανίαν». τοῦτό ἐστι τὸ ἔξωθεν προσ-
473 λαμβανόμενον ἀόριστον· νῦν τὸ ὡρισμένον «οὐχ ἥκιστα δὲ ἀφ' ὧν περὶ τῆς τύχης διελέχθη». **49.** καὶ πάλιν «πολλὰ μὲν οὖν ἔγωγε ἐλαττοῦμαι κατὰ τουτονὶ τὸν ἀγῶνα Αἰσχίνου». τοῦτο ἀόριστον· νῦν τὸ ὡρισμένον ἐν ἀθροίσματι προσληφθὲν «δύο δέ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ μεγάλα», εἶτα ταῦτα κατ' εἶδος ἐμέρισεν «ἓν μὲν ὅτι οὐ περὶ τῶν ἴσων νῦν ἐμοὶ ὁ ἀγών, ἕτερον δὲ ὃ φύσει πᾶσιν ὑπάρχει, τῶν μὲν λοιδοριῶν καὶ τῶν κατηγοριῶν ἀκούειν ἡδέως, τοῖς ἐπαινοῦσι δ' ἑαυτοὺς ἄχθεσθαι». ἅπαντα γὰρ ταῦτα περιβολῆς ἐστιν, ἡ πρόσληψις τοῦ ἀορίστου «πολλὰ μὲν οὖν ἔγωγε ἐλαττοῦμαι», τὸ ἐν ἁθροίσματι συλλαβεῖν «δύο δέ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ μεγάλα», τὸ κατ' εἶδος μερίσαι «ἓν μὲν τὸ μὴ περὶ τῶν ἴσων εἶναι τὸν ἀγῶνα, ἕτερον δὲ τὸ πάντας οὕτως ἔχειν, τῶν μὲν λοιδορούντων ἡδέως ἀκροᾶσθαι, τοῖς ἐπαινοῦσι δ' ἑαυτοὺς ἄχθεσθαι». καὶ τρίτον παράδειγμα «ἐπὶ πολλῶν μὲν ἄν τις ἰδεῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δοκεῖ μοι τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν φανερὰν γιγνομένην τῇ πόλει», εἶτα ἡ ἐπὶ τὸ ὡρισμένον ἀπαγωγὴ «οὐχ ἥκιστα δὲ ἐν τοῖς παροῦσι πράγμασι». καὶ πάλιν

5 Demosth. or. 18, 252 9 Demosth. or 18, 3 24 Demosth. or. 2, 1

1 de περιβολῆς ἰδέᾳ Demostheni gratissima Hermog. π. ἰδ. p. 221, 6 seq.; 277, 22 seq.; cf. infr. II § 59 seq. 6 βασκινίαν P 11 ἀθρ. P; ἁθρ. ex ἀθρ. corr. V, ἀθρ. ceteri 14 τῶν posterius om. Gn 18 ἀθρ. PV, ἁθρ. ceteri

«πολλὰ μὲν οὖν τῶν ὑπ' ἐκείνου πραχθέντων ἄξια ἐπαίνου, μέγιστον δὲ πάντων ἡ τῶν τειχῶν ἀνάστασις».

51. *Περιβολὴ* δὲ καὶ τοῦτο, ὅταν ἐν γένει προτιθῇς τὰ πράγματα, εἶτα κατ' εἶδος ἐπεξίης, ὡς ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην ὃ μὲν βούλεται εἰσαγαγεῖν, τοῦτό ἐστιν 'οὐ τοίνυν μὴ Λεύκων ἀδικηθῇ μόνον δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ' εἰ καὶ Ἐπικέρδης', ὁ δὲ πρὶν εἰπεῖν τὸ κατ' εἶδος τὸ 'ἀλλὰ ⟨εἰ⟩ καὶ Ἐπικέρδης' τὸ ἐν γένει προὔλαβεν «ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἄλλος εὖ μὲν ἐποίησεν ὑμᾶς εὖ πράττων, εἰς δέον δὲ νῦν γέγονεν αὐτῷ τὸ λαβεῖν παρ' 474 ὑμῶν τὴν ἀτέλειαν», εἶτα νῦν ἦλθεν ἐπὶ τὸ καθ' εἶδος διαστήσας «τίς οὖν οὗτός ἐστιν; Ἐπικέρδης ὁ Κυρηναῖος». **52.** καὶ πάλιν τὰς εὐεργεσίας τοῦ Ἐπικέρδους εἰσάγων τὸ ἐν γένει προλαβὼν οὕτως εἰσήγαγε κατ' εἶδος. τὸ ἐν γένει «ἀλλὰ τῷ παρὰ τοιοῦτον καιρόν, ἐν ᾧ καὶ τῶν εὖ πεπονθότων ἔργον ἦν εὑρεῖν ἐθέλοντά τινα ὧν εὐεργέτητο μεμνῆσθαι». νῦν λέγει ἃ ἐποίησε κατ' εἶδος «οὗτος γὰρ ἀνὴρ τοῖς ἠτυχηκόσιν ἐν Σικελίᾳ τῶν πολιτῶν ἔδωκε μνᾶς ἑκατόν». **53.** καὶ πάλιν ἐν γένει «οἰκοδομήματα μέν γε καὶ κόσμον ἱερῶν καὶ λιμένων καὶ τῶν ἀκολούθων τούτοις τοσοῦτον καὶ τοιοῦτον κατέλιπον ἡμῖν ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπιγιγνομένων ὑπερβολὴν λελεῖφθαι». εἶτα κατ' εἶδος «Προπύλαια ταῦτα, ὁ Παρθενών, νεώσοικοι». **54.** καὶ πάλιν ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην

---

1 Demosth. or. 20, 72 6 Demosth. or. 20, 41 seq. 19 Demosth. or. 13, 28 (cf. or 23, 207)

---

3 cf. infr. I § 61; II § 87; Hermog. *π. ἰδ.* p. 278, 13 seq. R. 5 *εἰσαγωγὴν* PVa, *εἰσαγαγεῖν* Tn 7 *ἀλλ' εἰ καὶ* P, *ἀλλὰ καὶ* cet. *ἀλλ' εἰ καὶ* ex *ἀλλὰ καὶ* corr. V; rectius esset *ἀλλὰ καὶ εἰ* (Demosth. or. 20, 41); sed nil mutaverim 8 *εἰ* addidi 12 *οὗτός* ex *οὕτως* corr. P; *οὗτός ἐστιν Ἐπ.* VT *Κερκυραῖος* in marg. Aldinae Monacensis P. Victorius 14—15 *τὸ ἐν γένει* uncinis incl. s, perperam. 19 *μνᾶς* PV 20 *τῆς πόλεως* e Demosth. post *κόσμον* add. n 24 *νεώς οἶκοι* PV, *νεώς· οἶκοι* GTa, corr. n

τοὺς προσέχοντας τῷ νόμῳ βουλόμενος ἐξετάσαι καὶ διαβαλεῖν πρῶτον ἐν γένει αὐτῶν ἐμνήσθη «ᾕρηνται δὲ τῷ νόμῳ σύνδικοι, καὶ μάλιστα οἱ δεινοὶ λέγειν ἄνδρες», εἶτα κατ' εἶδος «Λεωδάμας Ἀχαρνεὺς καὶ Κηφισόδοτος ἐκ Κεραμέων», εἶτα πάλιν ἐν γένει συλλαβὼν «ἃ δὲ πρὸς τούτους ὑπολαμβάνοιτ' ἂν δικαίως, ἀκούσατε», εἶτα πάλιν κατ' εἶδος «πρῶτον μὲν πρὸς Λεωδάμαντα». ὅταν μὲν οὖν μὴ ψιλὰ κατ' εἶδος λέγῃς, ἀλλὰ προλαμβάνῃς τὰ ἐν γένει, περιβολὴν ποιεῖς.

55. Ἔτι περιβολῆς, ὅταν τις διὰ μέσου τοῦ νοήματος ἢ τῶν νοημάτων πρὶν ἀπαρτίσαι τὸν νοῦν ἕτερα ἐμβάλῃ νοήματα, ὅπερ ἐὰν μὴ σύν τινι μέτρῳ γένηται, δεινὴν ἀσάφειαν ἐργάζεται. παράδειγμα δὲ τῆς περιβολῆς ταύτης ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους «εἰκότως 475 δ' ἄν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ προσέχοιτέ μοι τὸν νοῦν καὶ μετ' εὐνοίας ἀκούσαιτε ἃ λέγω». εἶτα συστατικὰ τοῦ ὅτι δεῖ προσέχοντας ἀκοῦσαι, ἄλλο ἐπ' ἄλλῳ ἐπεμβεβλημένον, καὶ ταῦτα πεπλαγιασμένα, «ἐπειδὴ γὰρ οὐχὶ τῶν ἐνοχλούντων ὑμᾶς οὐδὲ τῶν πολιτευομένων παρ' ὑμῖν ὢν [τι] πρᾶγμα τηλικοῦτον φημὶ δείξειν πεπραγμένον, ἐὰν ὅσον ἐστὶν ἐν ὑμῖν συναγωνίσησθέ μοι καὶ προθύμως ἀκούσητε». καὶ οὐχ ἓν τὸ ἐκβησόμενον αὐτοῖς ἐκ τοῦ ἀκοῦσαι ἀγαθόν, ἀλλὰ δύο, τὸ μὲν ἐκ τοῦ παρόντος «τοῦτο δὲ σώσετε», τὸ δὲ ἐκ τοῦ μέλλοντος «καὶ ποιήσετε μὴ κατοκνεῖν, ἐάν τίς τι καὶ ἡμῶν οἴηται

---

2 Demosth. or. 20, 146 **14** Demosth. or. 23, 4 seq.

---

1 *προσέχοντας* quod est in **P**, coni. **n**; *προστρέχοντας* **VT**, *προτρέχοντας* **G**; *ἢ συναγορεύσοντας* in marg. **P** **8** *προλαμβ.* **P**, *προσλαμβ.* cet. **ad**, corr. **n** **10** cf. infr. II § 60; Hermog. *π. ἰδ.* p. 282, 15 seq. R.; 288, 18 **12** *σὺν* **P**, *ἐν* cet. **16** *ἀκοῦσαί τε* **P**; *ἀκούσητε* **VGa**; *ἀκούσατε*(?) **T** *συστατικὰ* **P**, *ἐκστατικὰ* cet. **ad**; *παραστατικὰ* **n** **18** cf. infr. II § 59 **20** *ὢν* codd., e Demosth. corr. **s** *τι* exclusit **s** **24** *τε* pro *δὲ* priore **Vdws** **25** *ἄν* pro *ἐάν* **n** *τι* codicum om. **ad**

δύνασθαι ποιῆσαι τὴν πόλιν ἀγαθόν». τοῦτο μὲν οὖν πεπλήρωται καὶ οὐδὲν λείπει αὐτῷ· ὁ δέ, ἵνα πλείων ἡ περιβολὴ γένηται, καὶ τὸ ἐναντίον παραθεὶς ἐπανέλαβε. τί δὲ ἦν τὸ ἐναντίον τοῦ καὶ μᾶλλόν τινα προθυμηθῆναι ἂν ποιῆσαί τι τὴν πόλιν ἀγαθόν; «νῦν δὲ πολλοῖς τοῦτο φοβουμένοις, λέγειν μὲν ἴσως οὐ δεινοῖς, βελτίοσι δὲ ὅμως ἀνθρώποις τῶν δεινῶν, οὐδὲ σκοπεῖν ἐπέρχεται τῶν κοινῶν οὐδέν». **56.** καὶ τοῦτ᾽ ἂν ἀπήρτιστο, ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα οὐκ ἤρκεσεν, ἀλλὰ καὶ κατασκευὴν τοῖς προειρημένοις ἐξ ἰδιότητος προσέθηκεν «ἐγὼ γοῦν ἀπώκνησα ἄν, εὖ ἴστε, καὶ αὐτὸς τὴν γραφὴν ταύτην ἀπενεγκεῖν», ὥστε τοῦτον τὸν τρόπον συμπεπλέχθαι τὸ προσέχειν λέγοντι ʽτόδε γὰρ ὑμῖν ἀγαθὸν ἔσται τοῦτό τε σῴσετε τὸ κατὰ τὴν Χερρόνησον δῆλον ὅτι καὶ τόδε ἄτοπον οὐκ ἔσται, τὸ ὀκνεῖν τινας τὴν πόλιν εὖ ποιεῖν, ὡς νῦν γε ὀκνοῦσι, διὰ τὸν φόβον καὶ τὴν ἀπειρίαν τοῦ λέγειν· ἐγὼ γοῦν μικροῦ ὤκνησα καὶ αὐτός. πῶς οὖν κατηγορεῖς᾽; **57.** καὶ τούτου ἐξ ἰδιότητος ἡ κατασκευή, ὅτι ʽδεινὸν ἡγοῦμαι «πρότερον μέν, ὅτε ἔπλευσα τριηραρχῶν εἰς Ἑλλήσποντον, εἰπεῖν καὶ κατηγορῆσαί τινων, οὓς ἀδικεῖν ὑμᾶς ἡγούμην», νῦν δὲ ἡσυχίαν ἄγειν καὶ **476** σιωπῆσαι πρᾶγμα ἀλυσιτελὲς τῇ πόλει κατασκευάζοντας ὁρῶν τινας ἀνθρώπους᾽. μή τί σοι δοκεῖ ὀλίγα ἐπεμβεβλῆσθαι νοήματα, ἵνα εἰς τοῦτο καταλήξῃ πᾶσα ἡ ἔννοια;

58. Ἵνα δὲ ἔτι σαφέστερόν σοι γένηται ὁποῖόν τί ἐστι τὸ διὰ μέσου ἐμβαλεῖν πλείω νοήματα, ἐκεῖνο σαφέστατον παράδειγμα ἐν τῷ τῆς παραπρεσβείας «τὸ γὰρ

28 seq. Demosth. or. 19, 55

8 ἐπανέβαλε P   9 οὐκ pro καὶ priore VGTa, corr. n   12 τῷ pro τὸ dubitans s   13 verba inter τόδε et ἄτοπον (l. 15) solus tradit P, omis. ceteri adws   15 τὸ om. and   23 δοκῇ a, corr. n   27 cf. Hermog. locos supr. § 55 citatos ἐκβαλεῖν P

πρὸς ἄνδρα θνητόν», ἓν νόημα ἐκ προσώπου, «καὶ διὰ καιρούς τινας ἰσχύοντα γράφοντας εἰρήνην ἀθάνατον συνθέσθαι τὴν κατὰ τῆς πόλεως αἰσχύνην», τὸ πρᾶγμα τὸ γινόμενον· τὸ δὲ ἐπ' αὐτῷ «καὶ» οὔπω ἀπήρτισται, ἀλλ' ἐπεμβάλλει. **59.** *πάλιν «πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρὸν δημοσίᾳ μὲν πάντας ὑμᾶς τοῖς πεπραγμένοις ἐπιτιμᾶν καὶ μήτε τῶν ἐν Ἀμφικτύοσι κοινωνεῖν ἐθέλειν, δυσκόλως τε ἔχειν καὶ ὑπόπτως πρὸς τὸν Φίλιππον, ὡς ἀσεβῶν καὶ δεινῶν ὄντων τῶν πεπραγμένων καὶ οὔτε δικαίων οὔθ' ὑμῖν συμφερόντων, εἰς δὲ τὸ δικαστήριον εἰσελθόντας», νῦν πρόσεχε τοῖς ἐπεμβεβλημένοις, «τὰς ὑπὲρ τούτων εὐθύνας δικάσοντας», ἄλλο νόημα «ὅρκον ὑπὲρ τῆς πόλεως ὀμωμοκότας, ὃν εἰλήφατε ἐπ' αὐτοφώρῳ τοιαῦτα πεποιηκότα», νῦν τὸ συμπληροῦν «τοῦτον ἀφεῖναι».*

60. *Περιβολὴν δὲ ποιεῖ καὶ ὅταν τις μὴ ⟨τὰ⟩ ἀκόλουθα ἐξετάζῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ τἀναντία προσλαμβάνῃ, ὡς ἐν τῷ τῆς παραπρεσβείας τὸ μὲν ἁπλοῦν ἦν καὶ τὸ ἀκόλουθον οὕτως 'ἐπεὶ γὰρ ἐχειροτονήσατε τοῦτον πρεσβευτὴν ὡς φυλάξοντα τοὺς ἄλλους', ἐνταῦθα τὸ ἐναντίον προσλαβὼν οὕτως ἐπάγει τὸ ἀκόλουθον 'ἐχειροτονήσατε τοῦτον πρότερον τὸ τί ⟨μὴ⟩ ποιήσοντα, εἶτα τὸ τί ποιήσοντα' «οὐχ ὡς τῶν ἀποδωσομένων τὰ* 477 *ὑμέτερα, οὐδ' ὡς τῶν πεπιστευκότων τῷ Φιλίππῳ», εἶτα νῦν τὸ ἀκόλουθον, «ἀλλ' ὡς φυλάξοντα τοὺς ἄλλους».* **61.** *καὶ πάλιν ἐν τῷ τῆς παραπρεσβείας «ἐπειδὴ δὲ ἧκεν ἡ ἐκκλησία, παρελθὼν Αἰσχίνης πρῶτος ἡμῶν*

---

5 ibid. 132 **19** ibid. 12 **26** ibid. 19, 19 seq.

---

5 Reiske quod ante *πάλιν* excidisse putabat *νῦν τὸ πέρας· πῶς οὐχὶ πάνδεινον,* a Schaefero reprobatur **11** *ἐπιβεβλ.* codd., corr. n **13** *ἐπ' αὐτοφόρῳ* P, *ἐπαυτοφόρως* VGTa **16** *τὰ* inserui cf. infr. v. 21; p. 25, 12; Hermog. *π. ἰδ.* p. 281, 4 R. **17—18** P in marg. *ἢ προσλαμβάνει* **21** *προλαβὼν* n **22** *πρεσβευτὴν* pro *πρότ.* coni. n *μὴ* add. n, item Reiske ad Dem. de f. leg. p. 344, 25

ἁπάντων», καὶ οὐκ εὐθὺς τὸ ἀκόλουθον ἐπήνεγκε ʻτάδε ἀπήγγειλεν', ἀλλὰ πρότερον κατὰ τὸ ἐναντίον τοῦ ἀκολούθου ἃ δέον ἀπαγγέλλειν οὐκ ἀπήγγειλεν· τίνα δὲ ἦν ταῦτα; πρῶτον «τοῦ μὲν ἀπαγγέλλειν τι περὶ τῶν πεπρεσβευμένων ἢ περὶ τῶν ἐν τῇ βουλῇ ῥηθέντων, εἰ ἄρα ἠμφισβήτει μὴ τἀληθῆ λέγειν ἐμέ, παμπληθὲς ἀπέσχεν», εἶτα νῦν κατὰ τὸ ἀκόλουθον ἃ ἐποίει καὶ ἐδημηγόρει «καὶ τοιούτους εἶπε λόγους». **62.** ἵνα δὲ εἰδῇς ὅτι συγγένειαν ἔχει τὰ τῆς περιβολῆς θεωρήματα, εἴπομεν ἐν τοῖς ἐπάνω ὅτι περιβολή ἐστι τὰ ἐν γένει προλαβόντα ⟨τὰ⟩ κατ' εἶδος ἐπάγειν· ἀλλὰ καὶ νῦν λέγομεν ὅτι περιβολή ἐστι τὸ μὴ μόνον τὰ ἀκόλουθα ἐξετάζειν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐναντία τῶν ἀκολούθων. ἐνταῦθα ἀμφότερα πεποίηκεν ʻὃ μὲν οὐκ ἐποίει, ὃ ⟨δὲ⟩ ἐποίει' προθεὶς τὸ ἐναντίον πρὸ τοῦ ἀκολούθου, τὰ δὲ ἐν γένει προσλαβὼν κατ' εἶδος, τὰ μὲν ἐν γένει εἰπὼν ἐν τῷ «τοιούτους λόγους καὶ τηλικαῦτα καὶ τοιαῦτα ἔχοντας ἀγαθὰ ὥστε ἅπαντας λαβὼν ὑμᾶς ᾤχετο»· ταῦτα μὲν ἐν γένει· νῦν τὸ κατ' εἶδος «ἔφη γὰρ ἥκειν πεπεικὼς Φίλιππον», εἶτα πάλιν ἐν γένει «πάνθ' ὅσα συμφέρει τῇ πόλει», εἶτα κατ' εἶδος «καὶ περὶ τῶν ἐν Ἀμφικτύοσι καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων». καὶ ἐν τῷ κατὰ Μειδίου δὲ «ὡς δέον εἴ τις ὑβρισθεὶς ὑπὸ τούτου», τὸ μὲν ἀκόλουθον «δίκης ἀξιοῖ τυχεῖν», τὸ δὲ ἐναντίον τοῦ ἀκολούθου «καὶ μὴ σιωπᾶν».

22 Demosth. or. 21, 105

3 *ἀκολούθου* P, *ἀκολούθως* cet., corr. n 5 *πρεσβευμένων* P, *πρεσβευομένων* cet., *πεπρεσβευμένων* codd. Demosthenis 6 *ἄρα* P, *ἄλλα* cet., corr. n *μὴ τἀληθῆ* P, *μητ' ἀληθῆ* cet. corr. n; *μὴ ἀληθῆ* cum Σ Demosthenis s; *μὴ τἀλ.* habet Demosthenis cod. A 9 *εἴπωμεν* codd., corr. a; cf. § 51 10 cf. p. 24, 21 14 *ὁ μὲν* P *δὲ* post alterum ὃ add n 15 *προλαβὼν* n ʻplenum erat *τὰ κατ' εἶδος ἐπάγει*' n 16 *εἶπε δὲ* ante *τοιούτους* ex Demosth. add. dws 18 *ὑμᾶς* om. n 24 *ἄξιοι* codd. a 25 *σιωπᾷ* e Demosth. ns

63. *Περιβολῆς δὲ καὶ τὸ μὴ ψιλὰ τὰ νοήματα εἰσά-* 478 *γειν, τοῦτ᾿ ἔστι τὰ πράγματα, ἀλλὰ προσλαμβάνειν αὐτῶν τὴν γνώμην τῶν τοιούτων ἢ τὴν ποιότητα τῆς γνώμης. οὕτω περιβολὴν εἰργάσατο «δοκοῦσι δέ μοι Λακεδαιμόνιοι μάλα δεινῶν ἔργον ἀνθρώπων ποιεῖν», εἶτα τὸ γιγνόμενον ὑπ᾿ αὐτῶν «νυνὶ γάρ φασι δεῖν ἐκεῖνοι Ἠλείους μὲν τῆς Τριφυλίας τινὰ κομίσασθαι». καὶ ἐν τοῖς Φιλιππικοῖς «δοκεῖτε δέ μοι πολὺ βέλτιον ἂν περὶ τοῦ πολέμου καὶ ὅλης τῆς παρασκευῆς βουλεύσασθαι», εἶτα ἐπάγει ὧν ἕνεκα ταῦτα προελήφθη «εἰ τὸν τόπον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς χώρας, ᾗ πολεμεῖτε, ἐνθυμηθείητε».*

64. *Περιβολὴν δὲ ποιεῖς καὶ ὅταν πρὶν τὸ εἰσαγόμενον εἰπεῖν, τὸ κατασκευαστικὸν αὐτοῦ προλάβῃς οἷον ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην εἰ μὲν ἁπλῶς καὶ χωρὶς περιβολῆς ἔλεγεν, οὕτως ἂν εἶπε ‘καὶ τῶν μὲν τοὺς ἐξ ἄστεος κελευόντων ἀποδοῦναι, τῶν δὲ κοινῇ συνδιαλῦσαι’· νῦν δὲ ὅρα πῶς προέλαβε τὰ κατασκευαστικὰ καθ᾿ ἑκάτερον «καὶ τῶν μὲν», οὐκ εὐθὺς εἶπε τοὺς ἐξ ἄστεος, ἀλλὰ διὰ μέσου «τοὺς δανεισαμένους ἀποδοῦναι κελευόντων, τοὺς ἐξ ἄστεος, τῶν δέ», καὶ οὐκ εὐθὺς ἀντέθηκε ‘κοινῇ διαλῦσαι’, ἀλλὰ πάλιν προέλαβεν τὸ κατασκευαστικὸν «τῶν δὲ τοῦτο πρῶτον ὑπάρξαι σημεῖον ἀξιούντων κοινῇ διαλύσασθαι τὰ χρήματα».*

65. *Περιβολῆς καὶ τοῦτο, ὅταν μὴ ψιλὸν τὸ εἰσαγόμενον λέγῃς οἷον ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην τὸ μὲν εἰσ-*

---

4 Demosth. or. 16, 16 8 Demosth. or. 4, 31 19 Demosth. or. 20, 12 (cf. supra I § 19 seq.)

---

1 cf. Hermog. *π. ἰδ.* p. 281, 1 seq. R. 2 *τοῦτ᾿ ἔστι* P, *τουτέστι* cet. 3 fort. pro *αὐτῶν* scribend. *αὐτὴν* *ποιούντων* pro *τοιούτων* n 4 *Δημοσθένης* post *εἰργ.* add. n 5 *δεινῶν* P, *δεῖν* cet. et (teste Gloecknero) Parisin. suppl. Gr. 670 7 *ἐκεῖνοι δεῖν* ex Demosth. n 22 *ἀντέθεικε* P 24 *τῆς ὁμονοίας* ante *σημ.* e Demosth. add. n *τὸ* ante *κοινῇ* add. n 26 post *λέγῃς*

αγόμενον 'τοῦτο μὲν ἐν τοῖς κυρίοις νόμοις ὑπάρχον τὰς δωρεὰς, ὅσας ὁ δῆμος ἔδωκε, κυρίας εἶναι', ὁ δὲ προὔλαβεν τὴν ποιότητα τοῦ εἰσαγομένου «τοῦτο μὲν ἐν τοῖς οὖσι νόμοις κυρίοις ὑπάρχον», εἶτα ἡ ποιότης προσληφθεῖσα «καλόν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ σαφές», καὶ νῦν 479 *τὸ εἰσαγόμενον «τὰς δωρεὰς, ὅσας ὁ δῆμος ἔδωκε, κυρίας εἶναι». καὶ πάλιν ἐπ' αὐτῷ ἡ ἐπίκρισις «δίκαιον, ὦ γῆ καὶ θεοί». καὶ ἄλλως ὅπου ἂν μὴ ψιλὰ τὰ πράγματα εἰσάγῃς, ἀλλὰ προλαμβάνῃς τι αὐτῶν ἢ ἐπάγῃς τι αὐτοῖς, περιβολὴν ἐργάσει.*

66. *Περιβολὴν δὲ ποιεῖς καὶ ὅταν εἰσάγων τι παρ' αὐτοῦ οἷον 'Κόνων ὑμᾶς τοσαῦτα ηὐεργέτησε' μὴ εὐθὺς εἴπῃς τι ἐποίησεν, ἀλλὰ προλαβὼν ἐκ τίνων τίνα ἐποίησε, πῶς ἐχόντων ἐποίησεν, ὡς ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην τὸ μὲν εὐεργέτημα «κατεναυμάχησεν», ὁ δὲ πρὶν τοῦτο εἰπεῖν προλαβὼν προσηγάγετο καὶ πῶς ἐχόντων τί ἐποίησε «μετὰ τὴν τοῦ δήμου κάθοδον τὴν ἐκ Πειραιῶς ἀσθενοῦς ἡμῶν τῆς πόλεως οὔσης καὶ ναῦν οὐδεμίαν κεκτημένης, στρατηγῶν βασιλεῖ, παρ' ἡμῶν οὐδ' ἡντιναοῦν ἀφορμὴν λαβών» νῦν τὸ γενόμενον ὑπ' αὐτοῦ «κατεναυμάχησε Λακεδαιμονίους».*

67. *Κατὰ δὲ σχῆμα περιβολὴ γίνεται οὕτω. τὸ καθ' ὑπόθεσιν σχῆμα μάλιστα περιβολὴν ἐργάζεται καὶ ὅταν τις ὑποστάσεσι χρῆται. ὅ τι δέ εἰσιν ἐν τῷ λόγῳ αἱ ὑποστάσεις καὶ ὅσον δύνανται, ἐπὶ παραδειγμάτων γνώσῃ, ὥσπερ ἐν τῷ κατὰ Κόνωνος εὐθὺς ἐν ἀρχῇ*

---

8 ibid. 96 15 Demosth. or. 20, 68

---

haec fere desiderat n *'ἀλλὰ καὶ τὰς ποιότητας αὐτοῦ προλαμβάνῃς καὶ τὴν ἐπίκρισιν αὐτῷ ἐπάγῃς'*
9 *προσλαμβάνηις* codd., corr. n 10 *ἐργάσει* P, *ἐργάσῃ* cet. 12 *αὐτοῦ* codd., *αὑτοῦ* aut *περί του* n (ad *παρ' αὐτοῦ* cf. II § 29, 30, 77, 103) 12 *ἠυεργέτησε* P, *εὐεργέτησε* cet. 13 *ἐποίησεν* P, *ἐποίησας* cet. a, corr. n *προσλαβὼν* codd., corr. n 15 *Λακεδαιμονίους* e Demosth. add. n 19 *ὑμῶν* d 20 *ἥντινα οὖν* PT

«ὑβρισθείς, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ παθὼν ὑπὸ Κόνωνος τούτου γε», καὶ τὸ μὲν ἁπλοῦν ἦν οὕτως εἰπεῖν ‘πολλὰ καὶ δεινὰ ἢ καὶ διάφορα πράγματα, ὧν οὐδὲν γέγονε δεινότερον’, ὁ δὲ διὰ τῆς ὑποστάσεως περιβολὴν εἰργάσατο «τοιαῦτα ὥστε πολὺν χρόνον πάνυ μήτε τοὺς οἰκείους μήτε τῶν ἰατρῶν μηδένα προσδοκᾶν περιφευξεῖσθαι». **68.** *διαφέρει δέ τι καὶ τὸ ἴδιον τῆς ὑποστάσεως· τούτῳ γὰρ πάνυ πρόσεχε, ὅτι εἰ μὲν ἁπλῶς εἶπεν ‘ὑβρισθείς, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ παθὼν ὑπὸ Κόνωνος* **480** *πολλὰ καὶ δεινά’, ἀπήρτιστο ἂν τὸ νόημα καὶ οὐδενὸς προσέδει καὶ ἔδει μεταβῆναι, τὸ δὲ τῇ ὑποστάσει ἀναρτῆσαι ἐν τῷ εἰπεῖν «καὶ παθὼν τοιαῦτα» ἀκόλουθον ἔσχε τὸ ἐπαγαγεῖν ποδαπὰ «ὥστε πολὺν χρόνον πάνυ μήτε τοὺς οἰκείους μήτε τῶν ἰατρῶν μηδένα προσδοκᾶν περιφεύξεσθαί με». ἡ ὑπόστασις οὖν τοῦτο δύναται, πολλὰ ἐξ ἑνὸς ποιῆσαι τὸ ὄνομα καὶ περιβολὴν ἐργάσασθαι.* **69.** *καὶ πάλιν ἐν τῷ κατὰ Κόνωνος προϊὼν λέγει «καὶ τὸ μὲν πρῶτον κακῶς ἔλεγον, τελευτῶντες δὲ καὶ πληγὰς ἐνέτειναν μοι». καὶ τὸ μὲν ἁπλοῦν ἦν εἰπεῖν ‘καὶ κραυγὴν πολλὴν καὶ θόρυβον περὶ τὴν σκηνὴν ἐποίησαν’, ἀλλ' ἀπήρτιστο ἂν τὸ νόημα καὶ ὅμοιον ἂν ἦν ἐρριμμένῳ· νῦν δὲ ἡ ὑπόστασις τὴν περιβολὴν εἰργάσατο «καὶ τοσαύτην κραυγὴν καὶ θόρυβον περὶ τὴν σκηνὴν ἐποίησαν». ἀκολουθεῖ γὰρ τῇ κατὰ τὴν ὑπόστασιν ἀναρτήσει πάντως ἄλλο ἐπαχθῆναι νόημα «τοσαύτην κραυγὴν ἐποίησαν, ὥστε καὶ τὸν στρατηγὸν καὶ τοὺς ταξιάρχους ἐλθεῖν». καὶ ἄλλη ὑπόστασις ἐν τῷ λόγῳ· τὸ μὲν ἁπλοῦν ἦν εἰπεῖν ‘κακῶς με διέθηκαν ἐναλλόμε-*

---

1 Demosth. or. 54, 1 17 Demosth. or. 54, 5

---

2 *τὲ* **PVG**, *τε* **T**, *γε* **dws**, *τουτουί* **n** 4 *ἃ* pro *ὁ* codd. **a**, corr. **n** 6 *μηδ' ἕνα* **P** 7 *με* post *περιφευξεῖσθαι* e Demosth. add. **n** 8 *εἶ* **P** 16 *τὰ ὀνόματα* **n** 25 verba *τοσ. κρ. ἐποίησαν* uncinis inclusit **s** 28 pro *κακῶς με*, quod habet cum **P** Parisin.

νοι καὶ παίοντες', ἡ δὲ πειρβολὴ ἐκ τῆς ὑποστάσεως «οὕτω διέθηκαν ἐναλλόμενοι καὶ παίοντες, ὥστε τὸ μὲν χεῖλος διακόψαι».

70. *Περιβολῆς δὲ σχῆμα καὶ τὸ κατὰ τὴν ἀπαρίθμησιν. παράδειγμα δὲ τούτου ἐν τῷ τῆς παραπρεσβείας, ὅπου λέγει «τίνων οὖν χρὴ παρὰ πρεσβευτοῦ λόγον λαβεῖν;» καὶ τὸ μὲν ἁπλοῦν ἦν οὕτως εἰπεῖν 'ὧν ἀπήγγειλεν, ὧν ἔπεισε', τὸ δὲ τῆς περιβολῆς ἐν τῇ ἀπαριθμήσει «πρῶτον μὲν τοίνυν ὧν ἀπήγγειλε, δεύτερον δὲ ὧν ἔπεισε, τρίτον δὲ ὧν προσετάξατ' αὐτῷ». καὶ πάλιν ἑτέρωθι «τοῦ χάριν δὴ ταῦτα διεξῆλθον;» 'πρώτου μέν,* 481
ἵνα γνῶτε καὶ μάθητε, δευτέρου δὲ οὐδὲν ἐλάττονος τούτου'.

71. *Καὶ παραλείψεις περιβολὴν ποιοῦσιν ὡς ἐν τῷ κατὰ Μειδίου «ὅσα μὲν οὖν ἢ τοὺς χορευτὰς ἐναντιούμενος ἡμῖν ἀφεθῆναι τῆς στρατιᾶς ἠνώχλησεν ἢ προβαλλόμενος ἑαυτὸν εἰς Διονύσια χειροτονεῖν ἐπιμελητὴν καὶ τὰ ἄλλα πάντα ὅσα τοιαῦτα ἐάσω», καὶ πάλιν «ὅτι μὲν γραφὴν λειποταξίου κατεσκεύασε κατ' ἐμοῦ καὶ τὸν τοῦτο ποιήσαντα ἐμισθώσατο, τὸν μιαρὸν καὶ λίαν εὐχερῆ, τὸν κονιορτὸν Εὐκτήμονα, ἐάσω».* **72.** *χρὴ δὲ εἰδέναι ὅτι αἱ μὲν ἀόριστοί εἰσι παραλείψεις, αἱ δὲ κατ' εἶδος. ἀόριστοι μὲν αἱ τοιαῦται «πάντα μὲν οὔτ' ἂν ἔγωγε δυναίμην πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν οὔτ' ἂν ὑμεῖς βούλοισθε ἀκούειν, ὅσα ἔλαβεν παρ' ἀμφοτέρων δῶρα», μάλιστα δὲ τὸ γένος ποιεῖ. περιβολὴν μὲν οὖν ποιοῦσιν*

---

6 Demosth. or. 19, 4 **11** ibid. 25 **15** Demosth. or. 21, 15
18 ibid. 103 **23** ibid. 129

---

suppl. Gr. 670 teste Gloecknero, *καθ' ἧμε* **VG**, *καθ' ἣν με* **T**, *καθῆκε* **a**, corr. **n**
4 cf. Hermog. *π. ἰδ.* p. 288, 19 R. **6** *τίνα* **a**, corr. **n**
12 *ἢ* ante *ἐλάττ.* Demosth. or. 19, 27 **16** *στρατειᾶς* **PVa**
24—25 *ἐβούλοισθε* **P**, *βούλεσθε* **VGTa** **25** *ἔλαβεν* **P**, *ἔλαβε* cet.
26 ad *γένος* supra § 33 confert **n**

αἱ τοιαῦται ἐν τῷ ἀορίστῳ, αἱ δὲ κατ' εἶδος παραλείψεις οἷον «Ὄλυνθον μὲν δὴ καὶ Ἀπολλωνίαν καὶ δύο καὶ τριάκοντα πόλεις ἐπὶ Θρᾴκης ἐῶ». καὶ αἱ μὲν κατ' ἀρχὰς γίνονται παραλείψεις ὥσπερ αὕτη «Ὄλυνθον μὲν δὴ καὶ Ἀπολλωνίαν», αἱ δὲ ἐπὶ τέλει ὡς ἐν οἷς λέγει «τὰς δὲ ἐπ' Ἰλλυριοὺς καὶ Παίονας αὐτοῦ καὶ ὅποι τις ἂν εἴποι παραλείπω στρατιάς». **73.** *τῶν δὲ ἐπὶ τέλει καὶ αὕτη ἡ παράλειψις περιβολὴν ἔχουσα «πολλὰ δὲ ἔχων καὶ ἄλλα ἐπιδεῖξαι, ἃ τούτοις ἐστὶ πεπραγμένα καὶ εἰσὶν ἐψευσμένοι, ἡδέως μὲν ἂν ὑμῖν λέγοιμι· ἐπειδὴ δὲ ἔξω τοῦ πράγματος ὑπολαμβάνετ' εἶναι, ἐάσω».* **74.** *αὐξήσεις δὲ περιβολήν, ἐὰν μὴ ψιλὰς τὰς παραλείψεις λέγῃς, ἀλλὰ καὶ τὰς αἰτιολογίας αὐτῶν προστιθῇς ὡς ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην «ὃν μὲν οὖν τρόπον ὑμᾶς ἔχων*
482 *πρὸς Πελοποννησίους ἅπαντας παρετάξατο ἐν Θήβαις καὶ ὡς Γοργώπαν ἀπέκτεινεν ἐν Αἰγίνῃ καὶ ὅσα ἐν Κύπρῳ ἐποίησε καὶ μετὰ ταῦτα ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ὅτι πᾶσαν ἐπελθὼν ὀλίγου χώραν οὐδαμοῦ τὸ τῆς πόλεως ὄνομα οὐδ' αὐτὸν κατῄσχυνε», καὶ ἡ αἰτιολογία, δι' ἣν παραλείπει, ὅτι ἀδύνατον κατὰ τὴν ἀξίαν εἰπεῖν «πολλή τε αἰσχύνη λέγοντος ἐμοῦ ταῦτα ἐλάττω φανῆναι τῆς παρ' ἑκάστῳ περὶ αὐτοῦ δόξης ὑπαρχούσης».*

75. *Μάλιστα δὲ περιβολὴν καὶ οἱ μερισμοὶ ἐργάζονται, ὅταν τὰ νοήματα μὴ καθ' ἓν εἰσάγῃς, ἀλλὰ μερίζων ἀντιτιθῇς ὡς ἐν Φιλιππικοῖς «εἰ δ' ὁ μὲν ὡς ἀεί τι μεῖζον τῶν ὑπαρχόντων δεῖ πράττειν ἐγνωκὼς ἔσται, ὑμεῖς δὲ ὡς οὐδενὸς ἀντιληπτέον τῶν πραγμάτων». τοῦτο*

---

4 Demosth. or. 9, 26 6 Demosth. or. 1, 13 8 Demosth. or. 57, 66 14 Demosth. or. 20, 76 25 Demosth. or. 1, 14

---

3 *θράκης* PG, *θραίκης* V *καταρχὰς* PG 5 *ἐνοῖς* P 7 *στρατιᾶς* PV, *στρατειάς* a, corr. n 8 *αὐτὴ* PVGTa 9—10 *ἃ* ante *εἰσιν* e Demosth. add. n 16 *ἐν κύπρωι* P, *ἐνῆν πρώην* cet. ad, corr. n 23 cf. Hermog. *π. ἰδ.* p. 287, 26 R.; 290, 21; infr. I, § 130; II 64 25 *ὡς* P, *ὥσπερ* cet.

μὲν οὖν εἰς πρόσωπα ἔστι μερίσαι τὸ νόημα, ἕτερον δὲ μερισθὲν εἰς πρόσωπον καὶ τόπον «οὐκοῦν ἡμῶν μὲν μὴ δυναμένων ἐνθένδε ἀναπλεῦσαι, ἐκεῖ δὲ μηδεμιᾶς οὔσης ἑτοίμου βοηθείας». **76.** *πάνυ δὲ ὁ Ἰσοκράτης χαίρει τούτῳ τῷ τρόπῳ τῶν μερισμῶν περιβολὴν ἐργαζόμενος· παραδείγματος δὲ ἕνεκα ἓν ἢ δύο ἐκ τοῦ περὶ τῆς εἰρήνης Ἰσοκράτους «εἰς τοῦτο γὰρ κατέστημεν» καὶ ὁ μερισμὸς «τῶν μὲν οἰκείων ἀμελείας, τῶν δὲ ἀλλοτρίων ἐπιθυμίας», εἶτα λέγων τὰ ἐκ τούτων αὐτοῖς ἀποβάντα ἄτοπα μερίζει «τοὺς μὲν τάφους τοὺς δημοσίους τῶν πολιτῶν ἐνέπλησαν, τὰς δὲ φρατρίας καὶ τὰ ληξιαρχικὰ γραμματεῖα ξένων».* **77.** *εἶτα πάλιν ἐξαριθμούμενος τὰ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς κατὰ θάλατταν συμβάντα λέγει «ἐνέπλησεν» αὐτοὺς ἡ θάλαττα «τοὺς μὲν ἰδιώτας ἀδικίας ἀνομίας ῥαθυμίας φιλοχρηματίας, τὸ δὲ κοινὸν τῆς πόλεως» οὐχ ἁπλῶς ἀντέθηκε* **488**
'τοῦδε καὶ τοῦδε', ἀλλὰ πάλιν ἐπεμέρισε «τὸ δὲ κοινὸν τῆς πόλεως τῶν μὲν συμμάχων ὑπεροψίας, τῶν δὲ ἀλλοτρίων ἐπιθυμίας». **78.** *ἀλλὰ καὶ οἱ ἐπιμερισμοὶ περιβολὴν ἐργάζεσθαι δύνανται οἷον 'οὐ μόνον τόδ'*

---

2 Demosth. or. 8, 15 **7** Isocr. or. 8, 84 **10** id. ib. 88
14 id. ib. 96

---

1 *εἰς πρόσωπα ἐστὶ* **PGT**, *εἰ πρόσωπον ἐστὶ* **V**, *εἰ πρόσωπά ἐστι* **a** **2** *ὑμῶν* **adws** **3** *μὴ δὲ μιᾶς* **PG** **4** *ὁ* om. **d**
7 *κατέστησαν* ex Isocr. **n** **14** *ἀνέπλησεν* **VTadw** *αὐτοῖς* vel *αὐτῶν* vult **n** an *θαλαττοκρατία*? (apud Isocr. est *ἀρχή*)
15 *ἀρρυθμίας* codd., *ῥαθυμίας* ex Isocr. corr. P. Victorius in marg. Aldinae Monacensis **ns** **17** *τοῦ δικαίου καὶ τοῦδε* **P**, *τοῦ δι' ἧς καὶ τοῦδε* **VGTad** (similiter infr. § 82 scripturae in exemplari compendio prave intellecto pro *δίκην* quod est in **P** *δι' ἧς* habet ceteri), *τοῦδε ἐνέπλησε καὶ τοῦδε* **n**, *τοῦδε καὶ τοῦδε* **ws** *ἐπεμέρισε* **P**, *ἐπεμέριζε* cet. **17—19** *τὸ δὲ κοινὸν τῆς πόλεως τῶν μὲν ὑπερορίων* (*ὑπερβορείων* **ad**) *ἐπιθυμίας, τῶν δὲ ἀλλοτρίων· ἀλλὰ καὶ οἱ κτλ.* codd.; *τὸ δὲ κ. τ. π. ὑπεροψίας μὲν τῶν συμμάχων, ἐπιθυμίας δὲ τῶν ἀλλοτρίων* Isocrates, cuius verbis usus **s** sic scripsit: *τὸ δὲ κ. τ. π. τῶν μὲν ὑπεροψίας, ἐπιθυμίας δὲ τῶν ἀλλοτρίων*

ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ τόδε', «μὴ μόνον πόλεων καὶ τόπων, ὧν ἦμέν ποτε κύριοι, φαίνεσθαι προϊεμένους, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ τῆς τύχης παρασκευασθέντων συμμάχων τε καὶ καιρῶν». **79.** καὶ ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην «οὐ τοίνυν μὴ Λεύκων ἠδικήθη μόνον δεῖ σκοπεῖν, ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἄλλος», ἔστι δὲ τὸ κατὰ τὸν Ἐπικέρδην εἰσαγόμενον. καὶ πάλιν «οὐ τοίνυν μόνον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς ἰδίᾳ γνόντας εὖ ποιεῖν ὑμᾶς καὶ παρασχόντας χρησίμους ἑαυτοὺς ἄξιόν ἐστιν εὐλαβηθῆναι ἀδικῆσαι, ἀλλὰ καὶ πολλούς, οἳ πόλεις ὅλας, τὰς ἑαυτῶν πατρίδας, συμμάχους ἡμῖν ἐπὶ τοῦ πρὸς Λακεδαιμονίους ⟨πολέμου⟩ παρέσχον», καὶ πάλιν «οὐ τοίνυν μόνον ὁ Κόνων ὑφ' ἡμῶν ἐτιμήθη τότε πράξας ἃ διεξῆλθον ἐγώ, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ πολλῶν».

80. Περιβολὴν δὲ ἔχει καὶ τὸ ἐκ παραθέσεως εἰσάγειν τὰ νοήματα, ὅταν μὴ ἁπλῶς εἴπῃ 'τόδε ἐγένετο καὶ τόδε', ἀλλ' 'ἀντὶ μὲν τοῦ τόδε γενέσθαι τόδε ἐγένετο, ἀντὶ δὲ τοῦ τόδε τόδε', ὡς ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ τῆς παραπρεσβείας «ἀντὶ μὲν γὰρ τοῦ Θεσπιὰς καὶ Πλαταιὰς ἰδεῖν οἰκιζομένας Ὀρχομενὸν καὶ Κορώνειαν ἠκούσατε ἐξηνδραποδισμένας». **81.** καὶ Ἰσοκράτης δὲ χαίρει τῷ ἐκ παραθέσεως σχήματι περιβολὴν ἐργαζόμενος «ἀντὶ μὲν γὰρ τοῦ φρουρεῖν τὰς ἄλλων ἀκροπόλεις τῆς αὐτῶν ἐπεῖδον τοὺς πολεμίους κυρίους γενομένους, ἀντὶ δὲ τοῦ παῖδας ὁμήρους λαμβάνειν» τοὺς ἑαυτῶν
484 φησιν ἐπιδεῖν ἀναξίως τρεφομένους, «ἀντὶ δὲ τοῦ γε-

1 Demosth. or. 2, 2 4 Demosth. or. 20, 41 7 id. ibid. 51 12 id. ib. 71 19 Demosth. or. 19, 325 23 Isocr. or. 8, 92

1 ἐποίησεν P, ἐποίησας cet. et edd. 5 ἀδικηθῇ e Demosth. ns 11 πολέμου add. dws 13 ἄλλων post ὑπὸ e Demosth. add. dws 17 δεῖν ante γενέσθαι add. n 19 θεσπείας PV, θεσπειὰς Tn 20 πλαταίας PV, πλατειάς T 24 αὑτῶν Vn ἐπίδον PVTa 26 ἐπίδειν P

ωργεῖν τὰς χώρας τὰς ἀλλοτρίας πολλῶν ἐτῶν οὐδὲ ἰδεῖν αὐτοῖς ἐξεγένετο τὴν ἑαυτῶν».

82. *Περιβολὴν δὲ καὶ αἱ συμπληρώσεις ἐργάζονται. ἐν τῷ κατὰ Κόνωνος «ὅτι μὲν τοίνυν οὐ μετρίας τινὰς καὶ φαύλας λαβὼν πληγάς», καὶ τὸ ἀντικείμενον τῷ 'οὐ φαύλας λαβὼν πληγὰς' «ἀλλὰ εἰς πᾶν ἐλθὼν διὰ τὴν ὕβριν καὶ τὴν ἀσέλγειαν τὴν τούτων». ⟨εἶτα⟩ ἐπάγει τί παθὼν ⟨τί⟩ πεποίηκε «πολλῷ τῆς προσηκούσης ἐλάττω δίκην εἴληχα» νῦν τὸ συλληπτικὸν εἰς ἐπίτασιν ὁμολογούμενον «πολλαχόθεν νομίζω δῆλον ὑμῖν γεγενῆσθαι».* 83. *ἱκανῶς δὲ ἤδη παρακολουθοῦντί σοι τὰ καθ' ἕκαστον θεωρήματα τῆς περιβολῆς παρέδειξα, ἐφ' ὧν γέγονεν ἡ συμπλήρωσις, ἐπεὶ τό γε αὐτὴν θεῖναι τὴν συμπλήρωσιν τοιοῦτον ἦν 'ὅτι μὲν τοίνυν οὐ μετρίας καὶ φαύλας τινὰς λαβὼν πληγάς, ἀλλ' εἰς πᾶν ἐλθὼν διὰ τὴν ὕβριν καὶ τὴν ἀσέλγειαν τὴν τούτων πολλῷ τῆς προσηκούσης ἐλάττω δίκην εἴληχα, νομίζω δῆλον ὑμῖν γεγενῆσθαι'.* 84. *εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι συμπληρώσεις θαυμαστὴν περιβολὴν ἐργαζόμεναι ἅμα τε τὸ προειρημένον συμπληροῦσαι καὶ ἀπαρτίζουσαι καὶ μετάβασιν ἐπὶ τὸ ἑξῆς εἰσαγόμενον παρέχουσαι ὡς ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ στεφάνου «ἃ μὲν τοίνυν ἐγὼ παρεσχόμην εἰς τὸ δικαίως τοιαῦτα γράφειν περὶ ἐμοῦ, πρὸς πολλοῖς ἄλλοις ταῦτα καὶ παραπλήσια τούτοις ἐστί». μέχρι ἐνταῦθα ἡ συμπλήρωσις, εἶτα ἡ ἐπαγ-*

---

4 Demosth. or. 54, 13 21 Demosth. or. 18, 248

---

3 cf. Hermog. *π. ἰδ.* p. 237, 7 seq. R. 4 *ὡς* ante *ἐν* add. n 6 (et 15) *ἐπανελθὼν* codd. wds; *εἰς πᾶν ἐλθὼν* e Demosth. corr. n 7 *τί* posterius om. codd., add. n 8 *τε* post *πολλῷ* codd. (praeter P) adw *δίκης* P, *δι' ἧς* cet. ad, corr. nws (cf. supra § 77) 10 pro *ὡς* codicum *ἱκανῶς* scripsi (cf. infr. II § 140) 12 *ἀφ* pro *ἐφ'* n 15 *λαβὼν* om. T cf. ad v. 6 17 *δ' ἦν ἡμῖν* pro *δῆλον ὑμῖν* VGTa 20 *ἀπαρτιζοῦσαι* P 22 *δικαίως* P, *δικαιοῦν* cet. adws, corr. n *τοῦτον* post *γράφειν* e Demosth. add. n 24 *μέχρις* VT

γελία τοῦ ἐφεξῆς «ἃ δὲ πάντες ὑμεῖς ἴστε, ταῦτα ἤδη λέξω».

85. Καὶ τὸ πλαγιάζειν τὰ νοήματα μάλιστα περιβολῆς ἐστιν, ὥστε καὶ ἐν ταῖς ἀφηγήσεσιν, εἰ πλαγιασθείη τὰ νοήματα, θαυμαστὴν περιβολὴν ἐργάζεται, ὡς ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Αἰσχίνου «καὶ ἔχων Ἴσχαν-
485 δρον τὸν Νεοπτολέμου δευτεραγωνιστὴν» οὐκ ὤρθωσεν εἰπὼν 'προσῄει τῇ βουλῇ', ἀλλὰ πάλιν ἐπλαγίασε «καὶ προσιὼν μὲν τῇ βουλῇ, προσιὼν δὲ τῷ δήμῳ περὶ τούτων», καὶ ἄλλο πεπλαγιασμένον «καὶ πείσας ὑμᾶς πανταχοῦ πρέσβεις περὶ τούτων πέμψαι», καὶ ἄλλο τοῦ αὐτοῦ τρόπου «καὶ ἀπαγγέλλων», καὶ ἕτερον ἐπὶ τούτῳ «καὶ διεξιὼν ἡλίκα τὴν Ἑλλάδα ἀδικοῦσιν, οὐ τὰς ἰδίας μόνον πατρίδας οἱ δωροδοκοῦντες καὶ χρήματα λαμβάνοντες παρὰ Φιλίππου». 86. πῶς δὲ ὁ Αἰσχίνης; «Ἀμύντου μὲν γὰρ νεωστὶ τετελευτηκότος», καὶ ἄλλος πλαγιασμὸς «καὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ πρεσβυτέρου τῶν ἀδελφῶν, Περδίκκου δὲ καὶ Φιλίππου παίδων ὄντων», καὶ ἄλλος πλαγιασμὸς «Παυσανίου δὲ ἐπὶ τὴν ἀρχὴν αὐτῶν κατιόντος, φυγάδος μὲν ὄντος, τῷ καιρῷ δὲ ἰσχύοντος», καὶ πάλιν ἄλλος ἐπ' ἄλλῳ πλαγιασμῷ «πολλῶν δὲ αὐτῷ συμπραττόντων, ἔχοντος δὲ Ἑλληνικὴν δύναμιν, εἰληφότος δὲ Ἀνθεμοῦντα καὶ Θέρμαν, Μακεδόνων δὲ οὐχ ὁμονοούντων, ἀλλὰ τῶν πλείστων τὰ Παυσανίου φρονούντων, ἐπὶ τῶν καιρῶν τούτων» ὤρθωσε καὶ ἀνέπαυ-

---

6 Demosth. or. 19, 10 seq. 15 Aeschin. or. 2, 26

---

2 πλασιάζειν V, πλησιάζειν a, corr. n cf. Hermog. π. ἰδ. p. 230, seq. R.; 288, 13 seq.; supr. I § 19; infr. II § 62 11 περὶ P, ἐπὶ cet. (περὶ ab altera manu adscr. G); ἐπὶ τούτων codd., ἐπὶ τούτῳ n 12 ἀπαγγέλων P ἀπαγγέλλων T pr., ἐπαγγέλλων adw, corr. n 13 ἡλίκα P, ἡνίκα cet. ad πᾶσαν post Ἑλλάδα e Demosth. add. dws 15 ἀμύντου P, ἀμίντου cet. 16 γὰρ om. codd. praeter P 19 αὐτ κατιόντος V, αὐτίκα κ. GT; ταύτην κ. n; αὐτὴν κ. ad; αὐτῶν κ. solus P cum Aeschinis codd. 25 δὲ post ὤρθωσε add. codd. praeter P

σεν ἡμᾶς «ἐχειροτόνησαν Ἀθηναῖοι καὶ στρατηγὸν Ἰφικράτην».

87. *Κατὰ δὲ τὴν ἀπαγγελίαν γίνεται περιβολὴ οὕτως, ὅταν τις τοῖς ἰσοδυναμοῦσι χρῆται. χρὴ δὲ εἰδέναι ὅτι τῶν ἰσοδυναμούντων τὰ μὲν κατὰ τὸ ἀκόλουθον παρατίθεται, τὰ δὲ κατὰ τὸ ἐναντίον τοῦ ἀκολούθου. τὰ μὲν κατὰ τὸ ἀκόλουθον ὅπου λέγει «ἔρρωσαι καὶ σαυτῷ πιστεύεις» καὶ πάλιν «τὴν μὲν ἀσέλγειαν καὶ τὴν ὕβριν» καὶ πάλιν «τὸν πλοῦτον καὶ τὴν περιουσίαν» ἢ «τοὺς ἑταίρους καὶ φίλους». τὰ δὲ κατὰ τὸ* **486**
ἐναντίον τοῦ ἀκολούθου ἰσοδυναμοῦντα πάλιν «ταῦτα ἀμελούμενα ἰδὼν καὶ οὐδεμιᾶς βοηθείας τυγχάνοντα». ἰσοδυναμοῦν δὲ κἀκεῖνο «πάντας ὑμᾶς καὶ ὅλον τὸν δῆμον».

88. *Εἰδέναι δὲ χρὴ ὅτι καὶ τοῦτο οὐδενὸς ἔλαττον τὸ θεώρημά ἐστιν, ὅτι ἡ σεμνότης καὶ ἡ περιβολὴ κοινωνοῦσι κατὰ πάντα· καθ' ὅσα γὰρ καὶ συνίσταται, κοινωνοῦσιν ἀλλήλαις, καὶ δεῖ οὕτως διανοεῖσθαι περὶ αὐτῶν.*

Δ'. Περὶ ἀξιοπιστίας.

89. *Ἀξιοπιστία δὲ γίνεται διχῶς, κατὰ γνώμην καὶ κατὰ σχῆμα. κατὰ μὲν γνώμην οὕτως, ὅταν τις προσυνίστησι τὰ ἑαυτοῦ δίκαια ὡς ἀληθῆ ὄντα καὶ ῥάδια δειχθῆναι ὡς ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους «πάνυ μικρὸν ὑπείληφά μοι τὸν λόγον, ὦ ἄνδρες Ἀθη-*

---

7 Demosth. or. 22, 26 **8** Demosth. or. 21, 1 **9/10** loci nescio an ad Demosth. or. 21, 20 interpolationem spectant **11** Demosth. or. 10, 8 **13** Demosth. or. 19, 132 **24** Demosth. or. 23, 87

---

1 *καὶ* ante *στρατ.* om. Aeschinis codd. **3** seq. haec impugnat Hermog. *π. ἰδ.* p. 284, 22 seq. R. **17** *κοινωνοῦσιν* **P**, *κοινωνοῦσι* cet. (cf. supra p. 11, 21) cf. praef. p. XII **18** *οὕτως* **P**, *οὕτω* cet. **22** ad *προσυνίστησι* s confert infr. I § 129; eandem constructionem apud Nicol. prog. p. 60, 18 seq. editionis suae perperam mutavit Felten (cf. Schmid, Attic. 2, 60)

ναῖοι, καὶ ῥᾴδιον εἶναι περὶ τοῦ παρὰ τοῦτον εἰρῆσθαι τὸν νόμον τὸ ψήφισμα».

90. Ἀξιόπιστον δὲ καὶ τὸ τὰ ζητούμενα τῶν ἀποδεδειγμένων καὶ ὁμολογουμένων προσποιεῖσθαι εἶναι περιφανέστερα ὡς ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους ἀποδείξας τὸ παράνομον ὑπολειπομένου ἐξετασθῆναι τοῦ ἀσυμφόρου ἀξιοπίστως προσλαβὼν προσεποιήσατο ἔτι καὶ ⟨τοῦ⟩ παρανόμου φανερώτερον τὸ ἀσύμφορον, τὸ ζητούμενον τοῦ ἀποδεδειγμένου ἐν οἷς λέγει «οὕτω γὰρ σφόδρα ἐναντίον ⟨ὂν⟩ τοῖς νόμοις τὸ ψήφισμα μᾶλλον ἀσύμφορόν ἐστιν ἢ παράνομον».

91. Ἀξιοπιστίας δὲ καὶ τὸ τοῖς ὅρκοις καὶ ταῖς ἀραῖς χρῆσθαι, οἷον «καλῶ δὲ ἐναντίον ὑμῶν τοὺς θεοὺς πάντας καὶ πάσας ὅσοι τὴν χώραν ἔχουσι τὴν Ἀττικήν, καὶ τὸν Ἀπόλλω τὸν Πύθιον, ὃς πατρῷός ἐστι τῇ πόλει, καὶ ἐπεύχομαι πᾶσι τούτοις, εἰ μὲν ἀληθῆ
487 πρὸς ὑμᾶς εἴποιμι καὶ εἶπον καὶ τότε εὐθὺς ἐν τῷ δήμῳ, εὐτυχίαν μοι δοῦναι καὶ σωτηρίαν· εἰ δὲ πρὸς ἔχθραν ἢ φιλονεικίας ἰδίας ἕνεκα, πάντων τῶν ἀγαθῶν ἀνόνητόν με ποιῆσαι». καὶ πάλιν «πρῶτον μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς θεοῖς εὔχομαι πᾶσι καὶ πάσαις ὅσην εὔνοιαν ἔχων ἐγὼ διατελῶ τῇ τε πόλει καὶ πᾶσιν ὑμῖν, τοσαύτην ὑπάρξαι μοι παρ' ὑμῶν εἰς τουτονὶ τὸν ἀγῶνα». καὶ ἐν τῷ κατὰ Κόνωνος «καὶ εἰ μὲν εὐορκῶ, πολλά μοι γένοιτο καὶ ἀγαθὰ καὶ μηδέποτε αὖθις τοιοῦτον μηδὲν πάθοιμι· εἰ δὲ ἐπιορκῶ, ἐξώλης ἀπολοίμην αὐτὸς καὶ εἴ τί μοί ἐστιν ἢ μέλλει ἔσεσθαι».

---

9 id. ibid. 101 13 Demosth. or. 18, 141 20 Demosth. or. 18, 1 24 Demosth. or. 54, 41

---

7 ἀξιοπίστους VGT, corr. n προσβαλὼν ad 8 pro ἔτι nescio an εἶναι legendum sit τοῦ om. codd. (praeter V) a 12 cf. Hermog. π. ἰδ. p. 326, 24 seq. R. 17 καὶ posterius om. adw 19 post ἕνεκα e Demosth. add. αἰτίαν ἐπάγω τούτῳ ψευδῆ n τῶν om. codd. (praeter P) dws 25 καὶ ante ἀγαθὰ om. codd. praeter P 26 τε post αὐτὸς e Demosth. add. dws

92. Ἀξιοπιστίας δὲ καὶ ὅταν τις τὰς κρίσεις τῶν ταῦτα ἀκουόντων ἐφ' οἷς ἂν λέγῃ προσλαμβάνῃ, ὡς καὶ παρ' ἐκείνοις ὁμολογουμένων τῶν πραγμάτων, ὅταν λέγῃ ἐν τῷ κατὰ Ἀριστογείτονος «κεκρίσθαι δὲ τοῦτο τὸ πρᾶγμα πάλαι ἐπὶ τῆς ἑκάστου φύσεως οἴκοθεν». καὶ πάλιν «οἱ μὲν δικάζοντες ὑμεῖς ἥκετε μᾶλλον ἡμῶν τῶν κατηγόρων εἰδότες καὶ ὀφείλοντα τῷ δημοσίῳ τοῦτον καὶ ἐγγεγραμμένον ἐν ἀκροπόλει καὶ οὐκ ἐξὸν αὐτῷ λέγειν, ὥστε ἕκαστον ὑμῶν κατηγόρου τάξιν ἔχειν καὶ τὰ δίκαια εἰδέναι, μὴ μαθεῖν δεῖσθαι». καὶ «εἰ μὲν ἴστε με τοιοῦτον· οὐ γὰρ ἄλλοθί που βεβίωκα».

93. Ἀξιοπιστίας δὲ καὶ τὸ ἰσχυρίζεσθαι τοῖς πράγμασιν, ὅταν λέγῃς «εὖ τοίνυν ἴστε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ἐξηπάτησθε, καὶ δι' ἅ γε εἰκότως τοῦτο πεπόνθατε, ἀκούσατέ μου». καὶ ἐν τῷ τῆς παραπρεσβείας εὐθὺς ἀπισχυρίσατο «τὸ μὲν ἐξελέγχειν πολλὰ καὶ δεινὰ πεποιηκότα τοῦτον καὶ τῆς ἐσχάτης τιμωρίας ὄντα 488
ἄξιον θαρρῶ καὶ πάνυ πιστεύω». καὶ ἐν τῷ κατὰ Στεφάνου «ἐπιδείξω δὲ ὑμῖν τουτονὶ Στέφανον καὶ μεμαρτυρηκότα [ὅτι] ψευδῆ καὶ δι' αἰσχροκέρδειαν τοῦτο πεποιηκότα καὶ κατήγορον αὐτὸν ἑαυτοῦ γιγνόμενον· τοσαύτη περιφάνεια τοῦ πράγματός ἐστιν».

94. Ἀξιόπιστον δὲ καὶ τοῦτο, ὅταν ὧν πλεῖστον δοκεῖν ἀφεστηκέναι βούληται, [καὶ] σφόδρα διαβάλλῃ ταῦτα ὡς δεινὰ καὶ χαλεπὰ οἷον «αἰτιασάμενος γάρ με ἃ καὶ λέγειν ἄν τις ὀκνήσειεν εὖ φρονῶν, τὸν πατέρα ὡς ἀπέκτονα ἐγὼ τὸν ἐμαυτοῦ». καὶ ἐν τῷ

---

4 [Demosth.] or. 25, 2   6 id. ib. 4   10 Demosth. or. 18, 10   13 Demosth. or. 23, 145   16 Demosth. or. 19, 3   24 Demosth. or. 22, 2

---

5 πάλιν VGTa, corr. n   14 διά γε PV   18 περὶ pro κατὰ a, corr. n   19 ὅτι post μεμαρτ. PVGT   20 αὐτοῦ dws   22 post ὧν fort. ἂν addendum   23 βούλεταί τις n, βούλεται s   23—24 διαβάλλει a, corr. n

κατὰ Μειδίου «*τῷ γὰρ ἀθλίῳ καὶ ταλαιπώρῳ καὶ δεινῆς καὶ χαλεπῆς συμβάσης αἰτίας*» *καὶ πάλιν* «*οὔτε θεοὺς οὔτε ὁσίαν ἐποιήσατο ἐμποδὼν τοιούτῳ λόγῳ οὐδ' ὤκνησεν οὐδὲ πρὸς οὓς ἔλεγεν αὐτοὺς ᾐσχύνθη*».

95. *Ἀξιόπιστον δὲ καὶ τὸ τιμᾶσθαι προλαμβάνοντα καὶ ζημίας ὁρίζειν καθ' ἑαυτοῦ ἐφ' οἷς ἂν διεξίῃ οἷον* «*ἐγὼ πλέων ἐθελοντὴς πάσχειν ὁτιοῦν ἕτοιμος*» *καὶ πάλιν ἑτέρωθι ἐν Φιλιππικοῖς* «*μήτε νῦν μήτε αὖθις ὡς ὑγιαίνοντί μοι πρόσεχε*».

96. *Ἀξιοπιστίας δὲ καὶ τὸ πλείω καθ' ἑαυτοῦ νέμειν τῶν ἀληθῶν οἷον* «*εἰσὶ τῶν ξένων ἀτελεῖς, δέκα θήσω, καὶ μὰ τοὺς θεοὺς ὅπερ εἶπον ἀρτίως, οὐκ οἶμαι πέντε εἶναι. ἀλλὰ μὴν τῶν γε πολιτῶν οὐκ εἰσὶ πέντε ἢ ἕξ. οὐκοῦν ἀμφοτέρων ἑκκαίδεκα. ποιήσωμεν αὐτοὺς εἴκοσι, εἰ δὲ βούλεσθε, τριάκοντα*».

97. *Ἀξιοπιστίας καὶ τὸ ἐνδείκνυσθαι ὡς χαλεπὰ μὲν ὄντα περὶ ὧν ἐγχειρεῖ, διὰ δὲ τὸ λυσιτελεῖν τῇ πόλει ῥηθῆναι αὐτὰ λέγειν, κἂν αὐτός τι κιν-*
489 *δυνεύῃ, ὡς ἐπὶ κοινῷ συμφέροντι, ἂν δέῃ τι καὶ παθεῖν, προῃρημένος. παράδειγμα δὲ τούτου ἐν τοῖς συμβουλευτικοῖς* «*ἐγὼ δὲ ὁρῶ μὲν ὡς χαλεπὸν τὰ βέλτιστα λέγειν ἐστίν· ἐξηπατημένων γὰρ ὑμῶν καὶ τῶν μὲν ταυτί,*

1 Demosth. or. 21, 104 2 ibid. 7 Demosth. or. 4, 29 8 Demosth. or. 9, 20 11 Demosth. or. 20, 21 21 Demosth. or. 16, 2

1 *ταλαιπόρωι* PVa 5 *προλαμβ.* P, *προσλαμβ.* cet., corr. n 7 *διεξείῃ* PVTa 9 *προσέχετε* G, *προσέχῃ* T, *προσέχητε* e Demosth. ns 10 *ἀξιοπιστία* codd., corr. n 11 *δὲ καθήσω* codd. a, corr. n 12 *πέντε* P, *πάντας* cet. a, e Demosth. corr. n 13 *γε* (post *τῶν*) P, omis. cet., e Demosth. add. n 14 *ἀμφοτέρων* solus P, cum codd. Demosth. ndws, *ἀμφοτέρου* Va, *ἀμφοτέρους* G, *ἀμφότεροι* T *εἴκοσιν* Ga 18—19 *κινδυνεύειν* a, *κινδυνεύσειεν* nd 19 *κἂν δέῃ* mavult s 20 *προειρημένος* a, corr. n 21 *τὸ* ante *τὰ* add. d 22 *μεταυτὶ* P, *μετ' αὐτὰ* Vdw; *μὲν ταυτὶ* G Victorius n

τῶν δὲ ταυτὶ προηρημένων, ἐὰν τἀναντία τις ἐγχειρῇ λέγειν κἆθ' ὑμεῖς μὴ περιμείνητε μαθεῖν, χαριεῖται μὲν οὐδετέροις, διαβεβλήσεται δὲ πρὸς ἀμφοτέρους· οὐ μὴν ἀλλ' αἱρήσομαι μᾶλλον αὐτός, ἂν ἄρα τοῦτο πάθω, δοκεῖν φλυαρεῖν ἢ παρ' ἃ νομίζω βέλτιστα προέσθαι τισὶν ὑμᾶς ἐξαπατῆσαι».

98. *Ἀξιόπιστον δὲ καὶ ὅ τι ἂν ἄλλος εἴποι ἐναντιούμενός σοι, τοῦτο αὐτὸ προλαβόντα εἰπεῖν, οἷον ἐν τῷ περὶ τῶν συμμοριῶν ὃ μὲν διοικεῖταί ἐστιν ὅτι δεῖ ἐναντιωθῆναι τοῖς βασιλεῖ πολεμεῖν συμβουλεύουσιν· ἐπεὶ δ' ἐκεῖθεν αὐτῷ ἀντέπιπτε 'μὴ πολεμῶμεν οὖν τῷ κοινῷ ἐχθρῷ καὶ τῷ βαρβάρῳ', διὰ τοῦτο ἀξιοπίστως προλαβὼν ὃ εἶπεν ἄν τις ἐκεῖθεν κατὰ βασιλέως, τοῦτ' αὐτὸς λέγει «ἐγὼ νομίζω ἐχθρὸν ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων βασιλέα», εἶτα ἃ νῦν αὐτὸς εἰσηγεῖται «οὐ μὴν διὰ τοῦτο παραινέσαιμ' ἂν τοῖς ἄλλοις πόλεμον πρὸς αὐτὸν ἄρασθαι».*

99. *Ἀξιοπιστίας δὲ καὶ ὅσα μὴ ἔχεις ἄλλοθεν συστῆσαι, ἐξ ἀκοῆς ταῦτα πιστοῦσθαι «ἤκουον δ' ἔγωγέ τινων ὡς οὐδὲ τοὺς λιμένας καὶ τὰς ἀγορὰς ἔτι δώσοιεν αὐτῷ καρποῦσθαι» καὶ πάλιν «ὡς δ' ἐγὼ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ γεγενημένων τινὸς ἤκουον, ἀνδρὸς οὐδαμῶς οἷόν τε ψεύδεσθαι». ἀξιοπιστότερον δὲ τὸ εἰς*

---

14 seq. Demosth. or. 14, 3 19 Demosth. or. 1, 22 21 Demosth. or. 2, 17

---

1 *τὰ μεταξὺ* e Demosth. pro *τἀναντία* n 2 *καθὰ* codd., *κἆτα* n, *κἆθ'* Demostheni restituit Fuhr. *περιμένητε* Taws 5 *πρόεσθαι* P 7 *ὅτἂν* P, *ὅταν* VTMa, corr. n; *ὃ ἂν* Schaefer ad Demosth. p. 178; *ὅ τις ἂν* Finckh 8 *αὐτὸν* Finckh 9 *τῶν* om. codd. praeter P *ἔστιν* VGTa 14 *κοινὸν* ante *ἐχθρὸν* e Demosth. add. dws 15 *εἶναι* ante *βασ.* e Demosth. add. n *εἰσηγῆται* P 16 *μόνοις τῶν ἄλλων ὑμῖν* pro *τοῖς ἄλλοις* habet Demosth. 17 *αἶρασθαι* P, *αἴρασθαι* V, *ἀράσθαι* T, *αἵρεσθαι* ads 18 *ἔχει* Tad 19 *πιστοῦται* VMa, corr. n 20 *ἔγωγε τινῶν* PVT 22 *χώρᾳ* pro *ἡμέρᾳ* Demosth.

αὐτοὺς τοὺς ἀκούοντας ἀναφέρειν ἔχειν οἷον «ὑμῶν ἀκηκοὼς ἔγωγε ὑμᾶς διδάσκειν ἔχω» καὶ πάλιν «ἃ παρ' ὑμῶν τῶν πρεσβυτέρων αὐτὸς ἀκήκοα».

490 **100.** *Ἀξιοπιστίας δὲ καὶ τὸ ἐπικαταψεύδεσθαι οἷον ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ στεφάνου ἐν οἷς λέγει τὸν Αἰσχίνην ὀψὲ Ἀθηναίων γεγενημένον «ὀψὲ γάρ ποτε, ὀψὲ λέγω», εἶτα ἀξιοπίστως ἐπικατεψεύσατο «χθὲς μὲν οὖν καὶ πρώην», εἶτα «Ἀθηναῖος καὶ ῥήτωρ». καὶ πάλιν ἐν τῷ κατὰ Αἰσχίνου τὸ μὲν ἀληθὲς [καὶ] «τὸν μὲν ἀνήρηκεν τῶν ἐπὶ τὰς εὐθύνας ἐλθόντων», τὸ δὲ ἑξῆς ἐπικατεψεύσατο οἷον «τοῖς δὲ ἀπειλεῖ περιιών».*

101. *Ἀξιοπιστίας δὲ καὶ τὸ ὡς ἀναμνησθέντα τι εἰπεῖν οἷον «μικροῦ γε ὃ μάλιστά μ' ἔδει πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν παρῆλθον». τοῦ δὲ αὐτοῦ τρόπου καὶ τὸ ὡς ζητοῦντά τι εἰπεῖν «λάβε δὴ καὶ τὸ τῷ Χαβρίᾳ ψήφισμα ψηφισθέν. ὅρα δὴ καὶ σκόπει· δεῖ γὰρ αὐτὸ ἐνταῦθα εἶναι». τὸ γὰρ μὴ ὡς παρεσκευασμένον, ἀλλ' ὡς ἐπὶ καιροῦ ζητοῦντα εἰσάγειν ὅμοιόν ἐστιν αὐτοσχεδίῳ καὶ ἀξιόπιστον ποιεῖ τὸν λόγον.*

102. *Παρὰ πάντα δὲ ἀξιοπιστίας τό τε ἐπισημαίνεσθαι τοῖς εἰσαγομένοις καὶ τὸ ὑπερβολαῖς χρῆσθαι. ἐπισημαίνεσθαι μὲν ὅταν λέγῃς «ὃ τοίνυν μάλιστα πάντων οἶμαι δεῖν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,*

---

2 Isocr. or. 8, 67 3 Demosth. or. 20, 52 6 Demosth. or. 18, 130 9 Demosth. or. 19, 2 13 Demosth. or. 19, 234 15 Demosth. or. 20, 84 22 Demosth. 20, 134

---

6 *ἀθηναίων* P, *ἀθηναῖον* cet. *γὰρ πότε* PV 8 *εἶτα* del. s 9 *καὶ* Schaeferum secutus del. s, num *ἦν* vel *ἐστι* insit dubitans *τὸ* pro *τὸν* codd., corr. n 11 *κατεψεύσατο* pro *ἐπικ.* n *περὶ τῶν* sequenti paragrapho additum pro *περιιών* habent codd. adw, e Demosth. corr. ns 13 *μέλλει* pro *μ' ἔδει*, quod Demostheni restituit Fuhr, codd. 15 *ζητοῦντάς* Vda 16 *ορᾳδισαι σκοπείσει* pro *ὅρα—δε.* P, *ὀροδίσαι σκοπήσει* V, *ὀροδίσαι* om. G Ambros. 158 T (qui post *ψηφισθὲν* lacunam XII fere litterarum habet); *σκοπήσει* GT; e Demosth. corr. n 17 *που* post *εἶναι* e Demosth. add. dws

φυλάξασθαι, τοῦτ' εἰπεῖν ἔτι βούλομαι». [τοῦτό ἐστιν ἀρχόντων τῶν προειρημένων τῷ μέλλοντι εἰσάγεσθαι.] ἡ δὲ ὑπερβολὴ ἐν τῷ ἑξῆς οἷον «εἰ γάρ τις ἅπαντα ὅσα Λεπτίνης ἐρεῖ περὶ τοῦ νόμου διδάσκων ὑμᾶς, ὡς κακῶς χρῆται, συγχωρήσειεν [τούτοις] ἀληθῆ λέγειν αὐτόν, ἕν γε αἰσχρὸν οὐδ' ἂν εἴ τι γένοιτο ἀναιρεθείη, ὃ συμβήσεται διὰ τοῦ νόμου κυρίου γενομένου τῇ πόλει».

103. Ἀξιόπιστον καὶ τὸ ἐνίαις τῶν ἀντιθέσεων ὧν δοκοῦσιν καθ' ἡμῶν λέγειν οἱ ἀντίδικοι συγχωρεῖν καὶ συγκατατίθεσθαι, ὡς ἐν τῷ κατὰ 491 Μειδίου ἡ μὲν ἐκεῖθεν ἀντίθεσις «τάχα νῦν καὶ τοιαῦτα ἐρεῖ, ὡς ἐσκεμμένα πάντα λέγων ἐγώ», εἶτα ἡ παρ' αὐτοῦ συγχώρησις μεθ' ὑπερβολῆς «ἐγὼ δέ γ' ἐσκέφθαι μὲν ὁμολογῶ καὶ μεμελετηκέναι ὡς ἐνῆν μάλιστα ἐμοί».

104. Κατὰ δὲ σχῆμα γίνεται ἀξιοπιστία οὕτως, ὅταν τις τοῖς ὁμολογουμένοις ἀντὶ τῶν ζητουμένων [σχήμασι] χρῆται, ὡς ἐκεῖ «ἆρ' ὁρᾶτε καὶ λογίζεσθε τὴν ἐπιοῦσαν ὥραν τοῦ ἔτους, εἰς ἣν ἔρημόν τινες οἴονται δεῖν τὸν Ἑλλήσποντον ὑμῶν ποιῆσαι». καὶ πάλιν ἀξιοπιστίας ἕνεκα ὡς ὁμολογούμενον τῷ σχήματι εἰσάγει «ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι τῶν ἡμᾶς ἀδικούντων ἓν ἑκάστῳ τίμημα ὑπάρχει» καὶ πάλιν «ἴστε μὲν

---

11 Demosth. or. 21, 191 18 Demosth. or. 8, 18 22 Demosth. or. 20, 155 23 id. ibid. 75

---

1 verba τοῦτο — εἰσάγεσθαι nisi omnia expungenda sunt, τοῦτό ἐστι utique eiecerim, cetera ita intellexerim 'cum quae ante dicta sunt eis quae inducenda sunt initium praebeant'. 4 καλῶς κεῖται pro κακῶς χρῆται e Demosth. sumpsit n 5 συγχωρήσει τούτοις ἓν PGTa; ἓν om. Vdws; τούτοις voce eiecta εν ad συγχωρῆσαι adiungendum, quo efficitur lectio codd. Demosthenicorum συγχωρήσειεν, quam n commendaverat 8 ἐν ταῖς pro ἐνίαις codd. a, corr. n 12 λέγω s νῦν ante ἐγώ e Demosth. add. n, apud Demosth. est πάντα λέγω νῦν· ἐγὼ δ' κτλ 21 πάλιν om. d

οὖν ἴσως καὶ ἄνευ τοῦ παρ' ἐμοῦ λόγου ὅτι σπουδαῖος Χαβρίας ἦν ἀνήρ».

105. *Ἀξιόπιστον δὲ κατὰ σχῆμα καὶ ὅταν τις ἐπαγγελίᾳ ἐν τῷ λόγῳ χρῆται· πάνυ γὰρ ἀξιόπιστον τὸ περὶ τῶν ζητουμένων κατεπαγγέλλεσθαι, ὡς ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην τὸ μὲν ζητούμενον, εἰ θήσουσιν τὸν παρεισφερόμενον νόμον, ὁ δὲ κατεπαγγέλλεται λέγων «ἐγγυώμεθα ἡμεῖς, ἐγώ, Φορμίων, ἄλλον εἴ τινα βούληται θήσειν τὸν νόμον» καὶ πάλιν «ἐγγυώμεθα, ὑπισχνούμεθα, οἱ θεσμοθέται ταῦτα γραφόντων, ἐπὶ τούτοις τὸ πρᾶγμα γινέσθω».*

106. *Ἀξιοπιστίας δὲ καὶ ὅταν τις συνδρομαῖς χρῆται, ὡς ἐν τοῖς Φιλιππικοῖς οἷον «εἰ δέ τῳ δοκεῖ ταῦτα καὶ δαπάνης πολλῆς καὶ πραγματείας», νῦν ἡ συνδρομὴ «καὶ μάλα ὀρθῶς δοκεῖ». τὸ γὰρ καθ' ἑαυτοῦ δοκοῦν τὴν πρώτην συγχωρεῖ, ἵνα τὰ ὑπὲρ αὐτοῦ εἰσάγῃ.*

492 **107.** *Πάνυ ἀξιόπιστον δὲ καὶ τοῦτο, ὅταν τις παραλείψεσι χρῆται. ἔστι μὲν οὖν καὶ περιβολῆς τὸ σχῆμα, ὅμως δὲ πολλοῖς ἐφαρμόττον κατὰ χρείας διαφόρους πολλάκις ἰδιότητά τινα ἔχει ἐν τῇ ἀξιοπιστίᾳ. ὅταν γὰρ παραλιπεῖν τι δοκῶν μὴ παραλείπῃς, ἐνταῦθά ἐστιν ἡ ἀξιοπιστία, ὥσπερ ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην 'τὰ μὲν οὖν ἄλλα ὅσα χρήσιμον ἑαυτὸν παρέσχεν οὗτος ὁ ἀνὴρ καὶ αὐτὸς καὶ οἱ πρόγονοι', εἶτα [ἐν] παραλείψει ἐχρήσατο 'παραλείψω'. καὶ πάλιν «αἰσχρός, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,*

---

7 id. ibid. 100 13 Demosth. or. 8, 48; 10, 24 22 Demosth. or. 20, 33 25 id. ibid. 157

---

5 *κατεπαγγέλεσθαι* P 6 *θήσωσιν* P, *θήσουσι* Tn 9 *ὑπισχν.* om. n 14 *εἶναι* post *πραγμ.* e Demosth. add. nws 17—18 *παραλήψεσι* Pa corr. n 18 *περιβολὴ* codd. (cf. supr. § 96) 21 *παραλειπεῖν* P; *παραλείπειν* s 23 codd. habent *οὗτος ὁ ἀνήρ, εἶτα ἐν παραλήφει ἐχρήσατο καὶ αὐτὸς καὶ οἱ πρόγ. παραλείψω*, transposuit et *ἐν* exclusit s 24 *παραλήψει* Pa, corr. n

καὶ κακῶς ἔχων ὁ νόμος καὶ ὁμοίως φθόνῳ τινὶ καὶ φιλονεικίᾳ», εἶτα μηδὲν ἔτι ἔχων εἰπεῖν ἀξιοπίστως τῇ παραλείψει ἐχρήσατο «καὶ τὸ λοιπὸν ἐῶ».

108. *Καὶ τὸ καθ' ἑαυτοῦ δὲ λέγειν τινὰ ὃν τρόπον κατὰ τῶν ἀντιδίκων, ἀξιοπιστίαν ἐμποιεῖ τῷ λόγῳ.*

Ε'. Περὶ σφοδρότητος.

109. *Σφοδρότης δὲ γίνεται τριχῶς, κατὰ γνώμην, κατὰ σχῆμα, κατὰ λέξιν. καὶ κατὰ μὲν γνώμην οὕτως, ὅταν τις ἐνδόξοις προσώποις ἐπιτιμᾷ οἷον «ἐξέστητε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς τάξεως, ἐφ' ἧς ὑμᾶς οἱ πρόγονοι κατέλιπον». καὶ ἄλλο πάλιν ὅμοιον τούτῳ «ἡσυχάζετε γὰρ μόνοι τῶν Ἑλλήνων» καὶ πάλιν «καὶ τῶνδε ὑμεῖς αἴτιοι τό τε πρῶτον ἐάσαντες αὐτοὺς μετὰ τὰ Μηδικὰ κρατῦναι τὴν πόλιν».* **110.** *σφοδρότητα δὲ ποιεῖς καὶ ὅταν πράγματα ἢ πρόσωπα ἔνδοξα μὴ ὀκνῇς διαβάλλειν οἷον τὸ μὲν ἐπαινεῖν τοὺς προγόνους πρᾶγμα ἐνδοξότατον, ὁ δὲ Δημοσθένης πῶς εὐθὺς ἐν ἀρχῇ διέβαλεν; «οἱ μὲν ἐπαινοῦντες τοὺς προγόνους λόγον εἰπεῖν μοι δοκοῦσιν κεχαρισμένον, οὐ μὴν συμφέροντά γε ἐκείνοις, οὓς ἐγκωμιάζουσι, ποιεῖν. καὶ ὅλως* 498 *δὲ τὸ ἐπιτιμᾶν σφοδρότητα ἔχει ὡς ἐν ἐκείνοις «ἀμφότεροί μοι δοκοῦσιν ἁμαρτάνειν καὶ οἱ τοῖς Ἀρκάσι καὶ οἱ τοῖς Λακεδαιμονίοις συνειρηκότες».*

110. *Καὶ τὸ διαβάλλειν δὲ πρόσωπα ἔνδοξα ὡς ἀτόπως ἔχοντα σφοδρότητα ποιεῖ οἷον «ὑμεῖς δὲ ὁ δῆ-*

---

10 Demosth. or. 10, 46 12 Thucyd. I 69, 4 id. ib. I 69, 1 18 Demosth. or. 14, 1 21 Demosth. or. 16, 1 25 Demosth. or. 3, 31

---

1 *καὶ* post *νόμος* om. codd. praeter P *ὁμοίως* codd. ut infr. § 114, *ὅμοιος* e Demosth. s 4 *τινα ον τρόπον* P, *τιναοῦν τρόπον* VGT *τίνα οὖν τρ.* a, corr. n 10 *ὑποθέσεως* pro *τάξεως* habent Demosthenis codd. 12 *ἡσυχάζεται* P *δὲ* pro *γὰρ* Vadw 18 *τότε* codd., *τό τε* Thuc. edd. 16 *ἐπαινεῖν μὴ δοκῇς* inter *ὀκνῇς* et *διαβ.* interposuit M

μος ἐκνενευρισμένοι ⟨καὶ περιῃρημένοι⟩ χρήματα καὶ συμμάχους ἐν ὑπηρέτου καὶ προσθήκης μέρει».

111. *Καὶ ὅταν δὲ ἀτόπως τις εἰκάζῃ*, σφοδρὸν ποιεῖ τὸν λόγον οἷον «ὥσπερ σκορπίος ἠρκὼς τὸ κέντρον, ἄττων δεῦρο κἀκεῖσε, σκοπῶν τίνι κακόν τι προστριψάμενος εἰς συμφορὰν καταστήσῃ» καὶ πάλιν «οὔτε γὰρ μαγείρῳ μαχαίρας οὐδέν ἐστ' ὄφελος, ἥτις μὴ τέμνει, οὔτε βουλομένῳ δι' αὐτοῦ πᾶσι κακὰ καὶ πράγματα γίνεσθαι ὁ ταῦτα ἀποδωσόμενος συκοφάντης οὐδέν ἐστ' ὄφελος» καὶ ἀλλαχοῦ πάλιν «ἀλλὰ μανδραγόραν πεπωκόσιν ἤ τι φάρμακον ἄλλο τοιοῦτον ἐοίκαμεν ἀνθρώποις».

112. *Σφοδρότης δέ ἐστι καὶ ὅταν τις ὑπεραγανακτῇ* οἷον «τοῦτο μὲν γὰρ οὐκ ἔχον ἐστὶν ὑπερβολὴν ἀκαθαρσίας» καὶ πάλιν ἀλλαχοῦ «τοῦτο γὰρ δὴ τοὔσχατόν ἐστι» καὶ πάλιν «τῆς ἐσχάτης ὕβρεως οὐδὲν ἐλλείπει».

113. *Καὶ ὅλως δὲ ὅπου σχεδόν τι ἐφ' ὁμολογουμένοις ἀδικήμασιν αἱ κατηγορίαι γίνονται διὰ τὸ πρόδηλα εἶναι τὰ ἀδικήματα*, σφοδρότητος ὁ λόγος τυγχάνει, ὡς καὶ ἐν τῷ κατὰ Μειδίου καὶ ἐν τῷ κατὰ Ἀριστογείτονος τόδε μέγιστον εἰδέναι χρή, ὅτι ὅταν ᾖ μὴ ἰσχυρὰ ζητήματα ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν, ἀλλ' ὑπάρχῃ θατέροις μὴ πρόδηλα αὐτὰ εἶναι, ὁ δὲ ὡς ἐπὶ ὁμολογουμένοις

4 [Demosth.] or. 25, 52 6 ib. 46 10 Demosth. or. 10, 6 14 Demosth. or. 21, 119 15 Demosth. or. 9, 34 16 id. ibid. 32

1 verba uncinis inclusa e Demosth. petivit n 2 γεγένησθε e Demosth. add. n 4 ηιρκὼς P 5 ἄττων codd. a, corr. ws τινὶ PVG, τινι a, τίνι T 6 γρ εἰς φόβον in marg. P 7 γὰρ om. ad 8 τῷ ante βουλ. e Demosth. add. n 9 pro ἐστ' ὄφ. e Demosth. ἐστι χρήσιμος n 11 ὅτι pro ἤ τι codd., corr. w 14 οὐκέχων ἐστιν P, οὐκ ἔχων ἔστιν VGTa, corr. n ὑπερβολὴ codd. a, corr. n 16 Demosth. verba sunt τί τῆς ἐσχ. ὕβρ. ἀπολείπει (cf. Soph. Ant. 585) 22 de δὲ particula in apodosi usurpata cf. supr. I § 83; infr. II § 100, 132 ὁμολογουμένην Va, corr. n

σχεδὸν τοῖς ζητήμασιν συνάγει τὸν λόγον, οἷός ἐστιν 494 *ὁ κατὰ Μειδίου.*

114. *Κατὰ σχῆμα δὲ οὕτω γίνεται σφοδρότης, ὅταν τις ἐπιφορικοῖς χρῆται τοῖς σχήμασιν· οἷον «αἰσχρός, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ κακῶς ἔχων ὁ νόμος καὶ ὁμοίως φθόνῳ τινὶ καὶ φιλονεικίᾳ» καὶ πάλιν «εἴργετε οὖν, εἴργετε αὐτὸν τῶν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης λόγων» καὶ ἐν τῷ κατὰ Μειδίου «καὶ ταῦτα πάσχων ἐγὼ καὶ τοῦτον ὃν διεξέρχομαι τρόπον νῦν πρὸς ὑμᾶς ἐλαυνόμενος» καὶ ἐν τῷ τῆς παραπρεσβείας «τούτων οὐ γέγονεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δεινότερα».*

115. *Σφοδρότητα δὲ ἔχει καὶ τὸ τῆς ἀποστροφῆς σχῆμα «ὅς, ὦ μιαρώτατε πάντων, κεκλεισμένης σοι τῆς παρρησίας οὐ κιγκλίσιν οὐδὲ θύραις, ἃ καὶ παρανοίξειεν ἄν τις, ἀλλὰ τοσούτοις καὶ τηλικούτοις ὀφλήμασι, καὶ τούτων παρὰ τῇ θεῷ κειμένων, εἰς τὰ ἐντὸς τούτων βιάζῃ καὶ προσέρχῃ πρὸς ταῦτα, ἀφ' ὧν ἀπελαύνουσί σε οἱ νόμοι, ἀπεσχοινισμένος πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ πόλει δικαίοις» καὶ πάλιν ἐν τῷ κατὰ Μειδίου «τί λέγεις, ὦ μιαρὰ κεφαλή, σὺ τὰ σαυτοῦ παιδία σώζειν ἢ ἐλεεῖν σε τούτους τοὺς ὑπὸ σοῦ δημοσίᾳ προπεπηλακισμένους;»*

116. *Κατὰ δὲ ἀπαγγελίαν [τουτέστι κατὰ λέξιν] σφοδρότης γίνεται, ὅταν ὑπερβολὰς ποιῇς ἐν τῷ*

---

5 Demosth. or. 20, 157 (cf. supr. § 107) 7 Demosth. or. 19, 97 8 Demosth. or. 21, 111 10 Demosth or. 19, 64 18 [Demosth.] or. 25, 28 19 Demosth. or. 21, 194 seq.

---

3 *οὕτως* V 5 *νόμος* P *λόγος* cet. 6 *φιλονεικία* P 7 *ἤργετε* bis P; *οὖν εἴργετε* om. V 14 *κιγκλῖσιν* P, *οὐκ ἰκλίσιν* V, *οὐκ ἰγκλίσιν* a, corr. Victorius n 16 *τῶν θεῶν* VGad, corr. n 20 *συστὰσ' αὐτοῦ παιδία* PVGad, *σὺ στὰς αὐτοῦ π.* T, corr. n *παιδία ἀξιώσεις ἐλεεῖν* e Demosth. restituit n 22 *τουτέστι κ. τ. λ.* addere non erat eius qui I § 2 se *λέξιν* voce *ἀπαγγελία* significaturum professus erat. *λέξις* vox primum *ἀπαγγελίας* vice fungitur in hoc capite (§ 109; nam spuria sunt verba in I § 16, et ab *ἀπαγγελίᾳ* discernuntur *λέξεις*

λόγῳ οἷον «πλούσιος, θρασύς, μέγα φρονῶν, μέγα φθεγγόμενος, βίαιος, ἀναιδής». ὑπερβολὴν δὲ κἀκεῖνο ἔχει, ὅταν εἴπῃς «ἡ πόλις αὐτὸν οὐ χωρεῖ», «οὔθ' ἡ Ἑλλὰς οὔθ' ἡ βάρβαρος τὴν πλεονεξίαν χωρεῖ τἀνθρώπου», καὶ 495 *ὅπου λέγει «προσκυνεῖν τοὺς ὑβρίζοντας ὥσπερ ἐν τοῖς βαρβάροις, οὐκ ἀμύνεσθαι κράτιστον ἔσται».*

117. *Πάντα, ⟨ἃ⟩ ἐξαίρει, τὴν ἐν τῷ λόγῳ σφοδρότητα ἐργάζονται ὡς ἐν τῷ κατὰ Κόνωνος «εἱλκόμην καὶ ἐξεδυόμην καὶ ὑγιὴς ἐξελθὼν φοράδην ἦλθον οἴκαδε» καὶ ὅπου λέγει περὶ τῆς μητρός. οὐ γὰρ εἶπεν 'ἐξεληλύθει', ἀλλὰ ἐμφαντικώτερον τῇ ὀνομασίᾳ «ἐξεπεπηδήκει ἡ μήτηρ»· ἐν γὰρ τῷ ὀνόματι ἡ ἔμφασις.*

118. *Ὥσπερ δὲ πολλάκις εἴπομεν τὰς τροπὰς πολλαχοῦ μέγα δύνασθαι, τοῦτο καὶ ἐν τῇ σφοδρότητι, ὅταν λέγῃ κατὰ τῆς πονηρίας τῆς Ἀριστογείτονος σφοδρότητος ἕνεκα «κάπηλος καὶ μεταβολεὺς καὶ μόνον οὐ ζυγὰ καὶ σταθμὰ ἔχων ἅπαντα ἐπώλει».*

ϛ'. *Περὶ ἐμφάσεως.*

119. *Τρόπον μέν τινα αἱ τρεῖς ἀρεταὶ τοῦ λόγου, ἥ τε σφοδρότης καὶ ἡ ἔμφασις καὶ ἡ τραχύτης, εἰ καὶ τῇ προσηγορίᾳ διεστήκασι, τῇ γοῦν δυνάμει καὶ σφόδρα*

---

1 Demosth. or. 21, 201 3 ibid. 200 Demosth. or. 9, 27
5 Demosth. or. 21, 106 8 Demosth. or. 54, 20 11 ibid.
16 [Demosth.] or. 25, 46

I § 29, 30); saepius in extrema demum eademque decurtata huius libri parte occurrit inde a § 132; videtur igitur interpolatoris esse.

1 *μεγαλοφρονῶν* and, corr. w 3 *οὐθ' ἡλλὰς* P 7 *πάντα ἐξαίρει* codd.; *ἃ* inser. s; *καὶ αἱ ἐξάρσεις* (vox nostro incognita) sive *ἐμφάσεις* coni. n; de *ἐξαίρειν* cf. I § 5, 6, 17, 34, 160; II § 61 de numeri mutatione cf. infr. II § 10, 135 8 *ἐργάζεται* s 13 de tropis antea I § 30 tantum egit; eosdem tangit libri I auctor § 129, 132, 140 (cf. II § 65, 131); de perditis huius operis locis cogitavit n 14 *οὕτω* pro *τοῦτο* coni. s

ἐπικοινωνοῦσιν ἀλλήλαις ἐπὶ πλείστοις, καὶ ἥ τε σφοδρότης ἐμφαντικὸς λόγος ἐστὶν καὶ ἡ τραχύτης σφοδρότητα δύναται· ὅμως δ᾽ οὖν κατὰ μὲν γνώμην ἔμφασιν ποιήσεις, ὅταν συνεχῆ τὰ πράγματα λέγῃς καὶ ἐπάλληλα ὡς ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην «ἐνίκησε μὲν τοίνυν Λακεδαιμονίους ναυμαχῶν καὶ πεντήκοντα μιᾶς δεούσης ἔλαβεν αἰχμαλώτους τριήρεις, εἷλε δὲ τῶν νήσων τὰς πολλὰς καὶ τρισχίλια αἰχμάλωτα σώματα δεῦρ᾽ ἤγαγε, καὶ δέκα καὶ ἑκατὸν τάλαντα ἀπέφηνεν ἀπὸ τῶν πολεμίων» καὶ πάλιν «ἑπτακαίδεκα μὲν ⟨πόλεις⟩ εἷλεν, ἑβδομήκοντα δὲ τριήρεις ἔλαβεν, ⟨δέκα⟩ δὲ καὶ ἑκατὸν τάλαντα ἀπέφηνε, τοσαῦτα ἔστησε τρόπαια». ἕκαστον δὲ τούτων πρᾶγμα μέν ἐστιν καθ᾽ αὑτό, τὸ δὲ συνεχῶς 496
ἕτερον ἑτέρῳ ἐπενηνέχθαι τὴν ἔμφασιν πεποίηκεν.

120. Ἔμφασιν δὲ ποιεῖ καὶ τὸ ἐπισημαίνεσθαι ταῖς ποιότησιν, ὅπου λέγει «θέαμα δεινόν» καὶ πάλιν «νόσημα δεινὸν καὶ χαλεπὸν καὶ φυλακῆς πολλῆς καὶ τῆς παρ᾽ ὑμῶν ἐπανορθώσεως δεόμενον» καὶ ἐν τῷ κατὰ Μειδίου «ἀλλ᾽ ὃ καὶ δεινόν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ σχέτλιον ἔμοιγε ἀσέβημα, οὐκ ἀδίκημα μόνον τοῦτο πεπρᾶχθαι δοκεῖ».

121. Κατὰ δὲ σχῆμα ἔμφασις γίνεται, ὅταν τις δεικτικοῖς χρῆται οἷον «οὗτος, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ παλαιός ἐσθ᾽ ὁ νόμος καὶ καλῶς ἔχων» καὶ πάλιν ἐν συμβουλευτικοῖς «ὁρᾶτε ταύτην τὴν πόλιν», «ἐν ταύτῃ

---

5 Demosth. or. 20, 77 10 id. ibid. 80 16 Demosth. or. 19, 65 17 ibid. 259 19 Demosth. or. 21, 104 22 Demosth. or. 20, 153 25 Demosth. or. 14, 25 Aeschin. or. 3, 17

---

2 ἐμφατικὸς Vadw 4 συνεχῆι P 6 δὲ οὔσης P 9 ἀπέφηνιν P 10 πόλεις e Demosth. add. ndws, item δέκα v. 11 12 ἀπέφηνε P 13 ἑαυτό adws 17 apud Demosth. est νόσημα .. δεινὸν .. καὶ χαλ. καὶ πολλῆς τινος εὐτυχίας καὶ παρ᾽ ὑμῶν ἐπιμελείας δεόμενον 20 τούτῳ e Demosth. ns 21 πεπράχθαι codd., corr. a 24 ἔσθ᾽ PGa 25 ὁρᾶς P; ὁρᾶτε τὴν πόλιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πᾶσαν ταύτην Demosth. exempla e diversis

τηλικαύτη τὸ μέγεθος οὔση», «ὁρᾷς τὸν Ἀριστόλοχον ⟨τὸν⟩ Χαριδήμου; ποτὲ εἶχεν ἀγρόν, εἶτα νῦν πολλὰ πολλοῖς ὀφείλων ἐκεῖνος αὐτὸν ἐκτήσατο».

122. *Ἔμφασιν δέ σοι καὶ ⟨αἱ⟩ ἐρωτήσεις ποιήσουσιν ὡς ἐν τῷ πρὸς Βοιωτὸν περὶ τοῦ ὀνόματος «εἰ δέ τις ἔροιτό σε, ὦ Βοιωτέ, πόθεν νῦν Ἀκαμαντίδος φυλῆς γέγονας καὶ τὸν δῆμον Θορίκιος καὶ υἱὸς Μαντιθέου, οὐδὲν ἄλλο ἂν ἔχοις εἰπεῖν πλὴν 'ὅτι κἀμὲ ζῶν ἐποιήσατο Μαντίθεος'»; καὶ ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ στεφάνου «εἰ δὲ ἀπιστεῖς, ἐρώτησον αὐτούς, μᾶλλον δὲ ἐγὼ ὑπὲρ σοῦ τοῦτο ποιήσω», εἶτα ἡ ἐρώτησις «πότερον ὑμῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δοκεῖ μισθωτὸς Αἰσχίνης ἢ ξένος εἶναι Ἀλεξάνδρου;» Καὶ ὅταν δέ τις ἀναιρέσεσι συνεχέσι χρῆται, ἔμφασις γίνεται ἐν τῷ λόγῳ.*

497 **123.** *Κατὰ δὲ τὴν ἀπαγγελίαν γίνεται τὸν αὐτὸν τρόπον ἔμφασις, ὅνπερ καὶ ἡ τραχύτης καὶ ἡ σφοδρότης.*

Ζ'. Περὶ δεινότητος.

124. *Δεινότης δὲ γίνεται κατὰ γνώμην μοναχῶς, εἰ δέ τις κατ' ἄλλο τι οἴεται, πλεῖστον διαμαρτάνει. δει-*

---

1 Demosth. or. 36, 50 5 Demosth. or. 39, 30 9 Demosth. or. 18, 52

---

orationibus et auctoribus desumpta non sine locorum indicatione congerere solet noster. itaque post *πόλιν* et post *οὔση* interciderunt aliquot verba, nisi forte auctor memoriae lapsu duos locos inter se commiscuit *ἐν γὰρ ταύτῃ τῇ πόλει οὕτως ἀρχαίᾳ οὔσῃ καὶ τηλικαύτῃ τὸ μέγεθος* Aeschin.
2 *τὸν* ante *Χαρίδ.* add. **dws** *ποτε* **PV**, *πότε* **GT** **4** *αἱ* ante *ἐρωτ.* solus **G** *ποιήσωσιν* **PVa** **6** *ἀκαδαμαντίδος* **PVa** **7** *Μαντίου* et **9** *Μαντίας* e Demosth. rest. **n** **12** *μίσθωτος* docte **G** (cf. Schol. Demosth. or. 18, 52 et codicum Demosthenicor. **SFY** hoc loco correctiones) **18** ex hoc capite haec excerpsit **L**: *πόρρωθεν ἀφανῶς τὰ χρήσιμα προορᾷ καὶ τὰ ἀντιπίπτοντα θεραπεύῃ καὶ ἀποσκευάζηται* **20** seq. citant Maxim. Planud. 5 p. 563, 15 seq. W., Gregor. Cor. 7 p. 1091, 16 seq. W.; Tzetz. in J. A. Crameri Anecd. Oxon. 4, 127, 28; Ioann. Diac. Mus. Rhen. 63, 183, 29

νότης δέ ἐστιν, ὅταν τις πόρρωθεν χρήσιμόν τι ἑαυτῷ προδιοικῆται ὡς ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους ὁ Δημοσθένης βουλόμενος δεῖξαι ὅτι σφαλερὸν καὶ κατὰ τῆς πόλεώς ἐστι τὸ ἕνα τῶν Θρᾳκῶν βασιλέων κύριον γενέσθαι πόρρωθεν λαβὼν κατασκευάζει, ὅτι τὸ ἀσθενῆ εἶναι τὸν Κερσοβλέπτην, ᾧ στρατηγεῖ ὁ Χαρίδημος, τοῦτο φρουρά ἐστι Χερρονήσου, ὥστε τὸ ἐναντίον καταλυθῆναι μὲν τοὺς πλείστους βασιλεῖς, εἰς ἕνα δὲ τὸν Κερσοβλέπτην περιελθεῖν διὰ τοῦ Χαριδήμου κίνδυνός ἐστι Χερρονήσῳ. πόρρωθεν οὖν προδιῳκήσατο· τὸ ψηφίσασθαι ἀγώγιμον εἶναι τὸν ἀποκτείναντα Χαρίδημον φοβερὸν ποιεῖ Κερσοβλέπτην, οὗτος δὲ αὐξηθεὶς καταλύσει τοὺς ἄλλους βασιλέας, δι᾽ οὓς σώζεται Χερρόνησος. **125.** ὡς δ᾽ ἂν καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν εἰρημένων κατάδηλόν σοι γένηται, «ἔστι δ᾽ ἀνάγκη πρῶτον ἁπάντων εἰπεῖν καὶ δεῖξαι τί ποτέ ἐστι τὸ Χερρόνησον ὑμᾶς ἀσφαλῶς ἔχειν πεποιηκός· διὰ γὰρ τοῦ μαθεῖν τοῦτο καὶ τἀδίκημα σαφῶς ὄψεσθε. ἔστι τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο· τελευτήσαντος Κότυος Βηρισάδην καὶ Ἀμάδοκον καὶ Κερσοβλέπτην τρεῖς ἀνθ᾽ ἑνὸς γενέσθαι Θρᾴκης βασιλέας· συμβέβηκε γὰρ αὐτοῖς μὲν ἀντιπάλους εἶναι τούτους, ὑμᾶς δὲ ὑπέρχεσθαι καὶ θεραπεύειν. τοῦτο τοίνυν βουλόμενοί τινες παῦσαι καὶ καταλῦσαι μὲν τοὺς ἑτέρους βασιλέας, παραδοῦναι δὲ τῷ Κερσοβλέπτῃ τὴν ἀρχὴν 498
ἅπασαν, διαπράττονταί σφισι τοῦτο γενέσθαι τὸ προβούλευμα».

---

15 Demosth. or. 23, 8

---

2 προδιοικεῖται P περιποιῆται pro προδιοικῆται (quod habet Max. Plan. 563, 16) Gregorii codd. Vat. Ambr. Taur., cum Vind. Med. 2 προδιοικῆται praebeant; in Hermogenis scholiorum Parisinor. codd. PaPcVh editionis Walzianae p. 1091 versus 16/17 teste Rabio sic se habent: δεινότης ἐστὶ τὸ πόρρωθεν τὸ χρήσιμον ἑαυτῷ προδιοικεῖσθαι καὶ τὸ προανελεῖν τὸ ἀντιπῖπτον αὐτῷ 7 φροῦρά P 11 φανερὸν codd., corr. n 12 ποιεῖν dubitans s 13 βασιλεῖς GT 21 εἶναι ἀντιπ. n 23 καταλύσαι codd. 24 βασιλεῖς GT τὴν om. n

126. *Δεινότης δέ ἐστι καὶ τὸ πρὶν θεῖναι ἀνελεῖν τι πόρρωθεν ἀντιπῖπτον αὐτῷ.* 'πῶς οὖν ἐκ τοῦ συνειπεῖν Φιλοκράτει ᾐσθημένος με δῶρα εἰληφότα ἐπὶ τὴν ἡμετέραν πρεσβείαν κεχειροτονημένος σὺν ἡμῖν ὑπέμεινας πρεσβεύειν καὶ οὐκ ἐξωμόσω;' πρὸς τοῦτο ἀντιθεὶς ἄνευ προτάσεως τὴν ἀντίθεσιν ταύτην τότε τὴν λύσιν ἐπήνεγκεν 'ὡμολογήκειν γὰρ τοῖς αἰχμαλώτοις λύτρα κομιεῖν καὶ διὰ τοῦτο δεύτερον ἐπρέσβευσα, ἵνα αὐτοὺς λύσωμαι καὶ σώσω εἰς δύναμιν· δεινὸν οὖν ψεύσασθαι καὶ προέσθαι ἀτυχοῦντας ἀνθρώπους πολίτας'. **127.** πρόφασις ἂν ἔδοξεν εἶναι καὶ πλάττεσθαι πρὸς τὸ συμβὰν μετατεθειμένως· νῦν δὲ πρὶν θεῖναι τὴν πρότασιν προλαβὼν ἔθηκε τὸ κατὰ τοὺς αἰχμαλώτους τῇ ἀντεξετάσει τῶν χρόνων 'ἐν ᾧ διετρίβομεν ἐν Μακεδονίᾳ, τί ἑκάτερος προείλετο πράττειν;' «ἐγὼ μὲν τοίνυν τοὺς αἰχμαλώτους ἀνασώζειν καὶ ἀναζητεῖν καὶ παρ' ἐμοῦ χρήματα ἀναλίσκειν, οὗτος δὲ αὐτίκα ἀκούσετε τί ποιῶν διετέλεσεν». **128.** τοῦτον τὸν τρόπον προδιοικησάμενος τὰ περὶ τοὺς αἰχμαλώτους νῦν προάγει καὶ αὐτὴν τὴν πρότασιν ἐπὶ προδιῳκημένῃ τῇ λύσει «ὅταν δ' οὗτος αὐτίκα δὴ λέγῃ πρὸς ὑμᾶς, τί δήποτε ὡς φής, ὦ Δημόσθενες, ἀπὸ τοῦ συνειπεῖν ἐμὲ Φιλοκράτει, γνοὺς οὐδὲν ὑγιὲς πράττοντας ἡμᾶς, τὴν μετὰ ταῦτα πρεσβείαν τὴν ἐπὶ τοὺς ὅρκους

2 Demosth. or. 19, 171 seq. 15 id. ibid. 166 20 id. ibid. 171 seq.

1 seq. citat Maxim. Planud. l. l. p. 563, 16; Greg. Cor. (l. l. 1091, 18) *προαναιρεῖν* pro *πρὶν θεῖναι ἀνελεῖν* Greg. Cor. *τί* codd. an 2 *ἀντικίπτον* codd. an 3 *ὑμετέραν* PTa 4 *ἀπέμεινας* PVTa, *ἀπένειμας* G, corr. n 9 *ἦν* post *οὖν* add. n ad infr. p. 51, 4 relegans. 10 *πρόεσθαι* P 10—11 *πρότασις* s 12 *μετατεθειμένος* codd., correxi 14 *οἷς* (pro *ἧι* ceterorum codd.) T; *ᾧ* scripsi *διέτριβε μὲν* codd. adw, corr. ns (cf. Demosth. or. 19, 169) 17 *ἀκούσεσθε* e Demosth. n, *ἀκούσατε* dw (cf. Kühner-Blaß, Ausf. Gramm. II³ 357) 18 *προδιωικησάμενος* Pa, *προδιωκ.* VGT 21 *ὦ* om. n 22 *φιλοκράτην* V, *φαλακρότητα* ad, corr. n

συνεπρέσβευσας πάλιν καὶ οὐκ ἐξωμόσω; ταῦτα μέμνησθε, ὅτι τούτοις ὡμολογήκειν, οὓς αὐτὸς ἐλυσάμην, ἥξειν καὶ κομιεῖν λύτρα καὶ σώσειν εἰς δύναμιν· δεινὸν οὖν ἦν ψεύσασθαι καὶ προέσθαι δυστυχοῦντας ἀνθρώπους πολίτας».

Η΄. Περὶ ἐπιμελείας. 499

129. *Ἐπιμέλεια δὲ γίνεται καθολικῶς τριχῇ, κατὰ γνώμην, κατὰ σχῆμα, κατὰ ἀπαγγελίαν. κατὰ μὲν γ ν ώ μ η ν, ὅταν τις μὴ χ ω ρ ί ζ η τ ὰ ν ο ή μ α τ α ἀπ' ἀλλήλων μηδὲ διιστᾷ, ἀλλὰ συνάπτῃ αὐτὰ ἀλλήλοις, καὶ ὅταν τις μ ι κ τ α ῖ ς ἐ π ι ν ο ί α ι ς καὶ παντοδαπαῖς χρῆται οἷον ἔξωθεν ἐπαγόμενος καὶ ἐκ τῶν ὑπολειπομένων ἐπιλαμβάνων, καὶ ὅταν τις μ ὴ ψ ι λ ὰ τ ὰ π ρ ά γ μ α τ α ἐ κ τ ί θ η τ α ι, ἀλλὰ μετὰ τῶν παρακολουθούντων αὐτοῖς καὶ τῆς τῶν πραγμάτων φύσεως οἷον ἢ τρόπον λέγων ἢ χρόνον ἢ αἰτίαν ἢ τόπον, καὶ ὅταν τις τ ρ ο π α ῖ ς χρῆται, ἐπιμέλεια γίνεται.*

130. *Κατὰ δὲ σ χ ῆ μ α ἐπιμέλεια γίνεται οὕτω, τῷ μ ε ρ ι σ μ ο ῖ ς χρῆσθαι.*

131. *Κατὰ δὲ τὴν ἀ π α γ γ ε λ ί α ν γίνεται ἐπιμέλεια,*

---

2 *ἀντὸς* P, *αὐτοὺς* cet. w, corr. n d s 4 *πρόεσθαι* P 6 §§ 129—140 in epitomae formam redactas exstare et exemplorum defectu et mutato dicendi genere (cf. ad p. 45, 22; *οἷον* hucusque non adhibitum nisi ad ipsa auctoris laudati verba introducenda nunc p. 51, 11; 52, 7 alio sensu usurpatur) apparet. caput *περὶ γλυκύτητος* valde contractum esse locis II § 64, 68 huc spectantibus probatur (Mus. Rhen. 72, 1918, 125) 8 *μὲν* om. L 9 *ὅταν μὴ χωρίζῃ τις* L *μηδὲ διιστᾷ* om. L 10 *τὰ* ante *αὐτὰ* L 12 *ἐπιλαμβανών* P (ex *ἐπιλαβών*?) 13 *ἐκτίθηται* codd. cf. supra I § 54, 63, 65, 74; infr. II § 52, 82, 89, 91, 110, 131 14 *περιστατικῶν τινῶν* pro *παρακολ.* M 17 *ἐπιμέλ. γίν. οὕτω* om. L (*οὕτω* 'melius abest' s) *τὸ* pro *τῷ* L 18 *μερισμῷ* L post *χρῆσθαι* L haec habet: *καὶ τοῖς ὑποβεβλημένοις σχήμασι* (de *ὑποβάλλω* cf. infr. II § 87; aliter se habet II § 38, 102; *ὑποβολή* II § 86; Hermog. *π. ἰδ.* p. 219, 8 R. et Baumgart, Ael. Arist. 160, 2) 19 *τὴν* et *γίνεται* om. L

ὅταν πυκνὴ καὶ ἐπάλληλος ἡ ἀπαγγελία ᾖ καὶ ὅταν ῥηματικὴ ἀντὶ ὀνοματικῆς.

Θ΄. Περὶ γλυκύτητος.

132. Γλυκύτης δὲ γίνεται καθολικῶς τριχῇ, κατὰ γνώμην, κατὰ σχῆμα, κατὰ ἀπαγγελίαν. κατὰ μὲν γνώμην οὕτως, ὅταν τις ταῖς ἔξωθεν ἐπινοίαις χρῆται οἷον ἐξ ἱστοριῶν καὶ παροιμιῶν καὶ μύθων.

Κατὰ δὲ σχῆμα γίνεται γλυκύτης, ὅταν τις ταῖς ἀπαγγελίαις καινοπρεπέσι χρῆται.

Κατὰ δὲ ἀπαγγελίαν, ὅταν τις τροπαῖς χρῆται, τροπαῖς δὲ μὴ τραχείαις, ἀλλ' ὑφειμέναις, καὶ ὅταν τις κεκινημένῃ χρῆται τῇ λέξει.

Ι΄. Περὶ σαφηνείας καὶ καθαρότητος.

133. Σαφήνεια δὲ καὶ καθαρότης γίνεται κατὰ γνώμην, κατὰ σχῆμα καὶ κατὰ ἀπαγγελίαν. κατὰ μὲν γνώμην οὕτως, ὅταν τις μὴ ἀναστρέφῃ τὰ πράγματα,
500 ἀλλὰ καθ' ἣν ἐπράχθη τάξιν, κατὰ ταύτην διεξίῃ, καὶ ὅταν μὴ ἔξωθέν τινα ἐπεμβάλλῃ νοήματα αὐτοῖς, ἀλλ' αὐτὰ τὰ πραχθέντα διεξίῃ, καὶ ὅταν τὰ γνώριμα ὡς γνώριμα καὶ τὰ ἀμφισβητούμενα ⟨ὡς ἀμφισβητούμενα⟩ διεξίῃ.

134. Κατὰ δὲ σχῆμα σαφήνεια καὶ καθαρότης γίνεται οὕτως, ὅταν τις ἐπιστροφαῖς χρῆται καὶ ὅταν τις μεταβαίνων ἀφ' ἑτέρου ἐφ' ἕτερον πρᾶγμα τοῦ μὲν συμπληρώσει, τοῦ δὲ ἐπαγγελίᾳ χρῆται.

---

1 ἡ ἀπαγγ. om. L 2 ἀντὶ ὀν. om. L 3 capita sequentia sic excerpit L: ὡσαύτως καὶ γλυκύτητα καὶ σαφήνειαν κατὰ γνώμην καὶ λέξιν καὶ σχῆμα λέγει γίνεσθαι καὶ τὰς λοιπὰς ἰδέας 9 cf. II § 88, 123, 126 11 βραχείαις codd., corr. n 13 verba καὶ καθαρότητος om. VTMa cf. Hermog. π. ἰδ. p. 226 seq. R. 16 cf. Hermog. π. ἰδ. p. 282, 15 R.; 235, 16; 237, 20 seq. 20 verba ὡς ἀμφ. om. PV, habent GT, corr. n 25 de συμπληρώσει cf. Hermog. π. ἰδ. p. 237, 7 seq.

135. *Κατὰ δὲ ἀπαγγελίαν* οὕτως, ὅταν τις κοινοτέροις τοῖς ὀνόμασι χρῆται καὶ τοῖς σημαντικοῖς τοῖς σφόδρα καὶ ἐνεργεστέρως δηλοῦσι τὰ πράγματα, καὶ ὅταν ἀφηγηματικοῖς σχήμασι χρῆται, καὶ ὅταν τις ἰσοδυναμοῦσιν ἥκιστα χρῆται [τὰ τροπικὰ λέγει καὶ μεταφορικὰ ἰσοδυναμοῦντα τοῖς κυρίοις δηλονότι], καὶ ὅταν τοῖς πραοτέροις ἀντὶ τῶν τραχέων.

ΙΑ'. Περὶ βραχύτητος καὶ συντομίας.

136. *Βραχύτης* δὲ καὶ συντομία γίνεται κατὰ γνώμην, κατὰ λέξιν. κατὰ μὲν γνώμην οὕτως, ὅταν τοῖς ἀναγκαίοις εὐθὺς συμπλέκηται τῶν πραγμάτων καὶ ὅταν τις μὴ πᾶσιν ὡς προηγουμένοις χρῆται, ἀλλὰ τοῖς μὲν ⟨ὡς⟩ προηγουμένοις, τοῖς δὲ μὴ οὕτω.

137. *Κατὰ λέξιν* δὲ γίνεται βραχύτης καὶ συντομία, ὅταν τις μὴ ταῖς παραφραστικαῖς τῶν λέξεων, ἀλλὰ ταῖς εὐθείαις χρῆται, ὅταν μὴ ἐπαγωνίζηται τῇ λέξει τὰ ἰσοδυναμοῦντα παρατιθείς, ἀλλὰ δηλώσας τὸ πρᾶγμα τῇ σημαινούσῃ λέξει εὐθὺς ἀπαλλαγῇ καὶ ἐν ὀλίγῳ, καὶ ὅταν τις μὴ φιλοτιμῆται πρὸς τὴν λέξιν, ἀλλὰ [καὶ] πρὸς τὰ πράγματα ἀποβλέπῃ.

ΙΒ'. Περὶ κολάσεως.

138. *Κολάζεται* δὲ ὁ λόγος καθολικῶς τριχῇ, κατὰ γνώμην, κατὰ σχῆμα, κατὰ λέξιν. κατὰ μὲν γνώμην

3 *ἐνεργεστέρως* solus P, *ἐναργεστέροις* GTMw, *εὐαργεστέροις* Vad, *ἐναργεστέρως* ns 5 verba uncinis saepta, quorum pravitas collatis I § 87; II § 52, 95 cognoscitur, Finckhium secutus exclusit s *λέγῃ* Tndw; *λέγω* Baumgart, Ael. Arist. 165, 14 scriptoris usui (cf. I § 83; II § 77) parum accommodate 6 *δῆλον ὅτι* P 7 *τις* pro *τοῖς* codd., correxi 8 *καὶ συντομίας* om. T, Ambros. 158, A. § 136 ita excerpit L: *βραχύτητα δὲ κατὰ γνώμην καὶ κατὰ λέξιν μόνον· κατὰ γνώμην μέν, ὅταν τις εὐθὺς ἀναγκαίοις συμπλέκηται καὶ μὴ τοῖς περιττοῖς* 9 *συνμία* P 10 *καὶ* ante *κατὰ λέξ.* add. n 13 *ὡς* add. Mnws 14 *δὲ—ὅταν* om. L 15 *περιφραστικαῖς* n 16 verba huius paragraphi inde a *χρῆται* om L 21 *λόγου* post *κολάσεως* add. VT

οὕτως, ὅταν τις μὴ ἐνδιδῷ ταῖς ἔξωθεν ἐπινοίαις,
501 *καὶ ὅταν δὲ συναναγκασθεὶς χρῆσθαί τινι ἐπινοίᾳ μὴ ἁπλῶς εἰσάγῃ αὐτήν, ἀλλ' ἐπισημαίνηται ὅτι συνηναγκάσθη καὶ θεραπεύῃ, καὶ ὅταν τις μὴ ἀπεσχισμένα νοήματα τῶν ὑποκειμένων τιθῇ ἁπλῶς, ἀλλ' ὡς ἔνι μάλιστα σύνεγγυς.*

139. *Κατὰ δὲ σχῆμα γίνεται κόλασις οὕτως, ὅταν τις διακόπτῃ τὰς ὑποστάσεις τῶν λόγων, ὅταν παραιτήσεσι χρῆται, ὅταν ἐπιδιορθώσεσι χρῆται.*

140. *Κατὰ δὲ ἀπαγγελίαν οὕτως, ὅταν τις τῇ οἰκείᾳ λέξει τῶν πραγμάτων ἀντὶ τῆς τροπῆς χρῆται, καὶ ὅταν ὑπερβολαῖς ἧττον χρῆται, καὶ ὅταν δέ ποτε συναναγκασθῇ χρήσασθαί τινι τροπικῇ ὑπερβολῇ, παραιτῆται. καθ' ὃν δὲ τρόπον γίνεται τοῦτο ῥᾴδιον δεῖξαι.*

141. *Καὶ ἄλλαι δέ εἰσι περὶ λόγους, ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ ποίησιν ἰδέαι, καὶ πόρρω καὶ ἐγγὺς ἀλλήλων, ἃς ἅμα μὲν πάσας λαβεῖν οὐ ῥᾴδιον, μέρος δ' ἕκαστος ἀποτεμνόμενος κατὰ τοῦτο ηὐδοκίμησεν. Ὅμηρον δὲ ποιητῶν ἐξαιρῶ λόγου.* **142.** *ὅταν οὖν τις ἀγώνισμα*

---

8 *ἀποστάσεις* **P**, *ὑποστάσεις* **VGTandws**. de *ἀποστάσει* cogitari non posse apparet ex I § 11; de *ὑποστάσει* cf. I § 67; *διακόπτειν* noster habet I § 17; II 96; sed quid sit *ὑπόστασιν διακόπτειν* non liquet; nescio an *συστάσεις* legendum sit 16 sequentium summarium margini adscripsit **P**: *ση. πῶς χρηστέον τῷ λόγῳ τὸν βουλόμενον πάσας ἐν αὐτῷ μῖξαι τὰς ἀρετὰς καὶ τί πάσχει ὁ ἀκροατὴς ὑπὸ τοῦ τοιούτου.* **M** inscripsit: *τί τὸ ἔργον τοῦ ῥήτορος, ὅταν ἀγώνισμα ποιῆται.* agitur autem quamvis breviter de universa reliqua arte rhetorica, de virtutibus et oratoris et orationis, de tribus orationis generibus, de compositione et elocutione §§ 141—142 ad verbum fere conveniunt cum Aristidis or. 28 § 119 seq. Keil. initium apud Aristidem est hoc: *ἔστιν κάλλη περὶ λόγους, ὡσαύτως δὲ περὶ ποίησιν, καί τινες ἰδέαι καὶ πόρρω καὶ ἐγγὺς ἀλλήλων.* idem locus sive Aristidis sive nostri Hermogeni obversatur *π. ἰδ.* p. 279, 26 seq. R *ὡς αὔτως* **P** 20 *εἰ βούλει* ante *ποιητῶν*

ποιήσηται διὰ πάντων τῶν καλῶν τούτων διεξελθεῖν καὶ πάσας μίξεις μῖξαι περὶ τοὺς λόγους, πρῶτον μὲν χρὴ τὰ ἤθη πρέποντα τοῖς καιροῖς ἀποδοῦναι, ἔπειτα τὰς συζυγίας, οὗ μὲν ἀκρίβεια, ἐνταῦθα ὥραν προσθείς, οὗ δὲ βραδύτης, ἐνταῦθα τάχος, τῷ δὲ περιττῷ σαφήνειαν, χάριν δὲ οὗ σεμνότης· οὗ δὲ εὕρεσις, ἐνταῦθα ἡ διαχείρισις, οὗ δὲ τολμήματα, ἐνταῦθα ἀσφάλεια. **143.** *σκοτοδινιᾷ δὲ ἐνταῦθα πᾶς ἀκροατὴς καὶ οὐκ ἔχει τί γένηται, ἀλλ' ὥσπερ ἐν τῇ παρατάξει κυκλούμενοι θορυβοῦνται, καὶ ὡς ἕκαστος ἔχει φύσεως, οὕτως ἐπαινεῖ, ὁ μὲν τῆς λέξεως τὴν ἀκρίβειαν, ὁ δὲ τοῦ νοῦ τὴν λεπτότητα, ὁ δὲ ὡς ὡραῖα, ὁ δὲ ἄλλος ἄλλο τι.*

144. *Ἐπεὶ δὲ καὶ τὰ τῆς ἀρετῆς μόρια ἐν τῷ εἴδει τῆς ῥητορικῆς εὑρίσκεται, εἴη ἂν καὶ ὁ ῥήτωρ τοιοῦτος· φρονίμου μὲν γάρ ἐστιν οἶμαι καὶ σώφρονος γνῶναι* **502**
τὴν ἀξίαν ἑκάστου τῶν πραγμάτων, δικαίου δὲ τὰ πρέποντα καὶ ἑαυτῷ καὶ ἑτέροις ἀποδοῦναι, ἀνδρείου δὲ

Aristid. *ποιητὴν* Finckh **s** (cf. Hermog. *π. ἰδ.* p. 389, 18 seq. 25 R.) *ἐξαίρω* **PGTa**. *ἐξαίρει* Aristid.; locutionem Platonicam et Aristideam illustrant Stallbaum ad Plat. Phaedr 242b et Kondos *Ἀθηνᾶ* 7, 337 seq.

2 *καὶ* ante *πρῶτον* Aristid. **3** *χρὴ* om. Arist. **4** *ἀκρίβειαν* **PVTa**, *ἀκριβείας δεῖ* Arist. *προστιθεὶς* Arist. **5** *βραχύτης* codd., *ἐργασίας* (pro *βραχύτης*) Arist., *τραχύτης* coni. **s**, *βραδύτης* Geigenmüller (Quaest. Dionysianae, Diss. Lips. 1908 p. 64, 1; cf. Plat. leg. VII p. 812d) **7** *διαχείρησις* **PGT**, e *διαχείρωσις* idem corr. **V**, de *μεταχείρισις* sive *διαχείρισις* cogitabat **n**: *διαχείρισιν* Arist. **s** (*διαχείρισις* vocem Thucydideam semel habet Aristid. or. 45 p. 128 Dind.). *ἀσφάλειαν* Arist. (item **s**), apud quem haec sequuntur: *καί μοι παρίει περὶ τούτων ἄμεινον σοῦ καὶ τῶν σοὶ παρομοίων ἐπίστασθαι* **8** *σκοτοδεινιᾶι* **P**; pro *δὲ* mavult *γὰρ* **s** *πᾶς ἐνταῦθα* Arist. **9** *τίς* pro *τί* Arist. *τῇ* om. Arist. **10** *ἢ δυνάμεως* post *φύσεως* Arist. **12** *ὁ δὲ* ante *ὡς ὡραῖα* om. Arist. *ὡραία* **P** Arist. *ὁ – τι* om. Arist. **15** verba p. 55, 15—56, 4 ex Aristidis or. 28, 145 K. sumpta esse cognovit Baumgart, Ael. Arist. p. 229. similia de oratore virtutibus cardinalibus ornato habet Aristid. or. 45 p. 128 Dind. (cf. or. 45, 72, 84, 145; 46, 223 Dind.; 47, 49 K.) **16** *ἑκάστου τ. πρ.* deest apud Aristid.

μὴ φοβηθῆναι τἀληθὲς εἰπεῖν· ὁ δὲ αὖ νεμεσῶν ἅπασιν ⟨τούτοις⟩, τοῖς ἐναντίοις τούτων εἰκότως ἐνέχεταί [τισιν], ἕως ἂν μὴ δείξῃ, ὡς ἀλλότριοι τοῦ λέγοντος οἱ λόγοι καὶ μείζω τὴν δόξαν τῆς ἀληθείας ἐφελκόμενοι. **145.** τοῦ ῥήτορος τοίνυν ἐστὶ καὶ ταῦτα, τὸ ἰδεῖν τὰ βέλτιστα καὶ ἐξειπεῖν καὶ διαχειρίσαι ἕκαστα, τὰς ἁρμονίας φυλάξαι καὶ τὴν ἀεὶ πρέπουσαν τῷ καιρῷ τάξιν καὶ προαίρεσιν, σωφρονίσαι, προτρέψαι, κατασχεῖν, ὅτου δέοι τοῦτ' εἰσενέγκασθαι, κάλλους τε καὶ τοῦ νοῦ καὶ ῥώμης καὶ σωφροσύνης ὅλως μετέχοντας τοὺς λόγους ἀποδεῖξαι τῇ πυκνότητι τῶν ἐνθυμημάτων, τῇ συμμετρίᾳ τῶν ῥημάτων, ταῖς ἁρμονίαις, τῇ περινοίᾳ, τοῖς σχήμασι, ταῖς χάρισι τῶν κεφαλαίων, τοῦ βουλήματος, τῶν ὑποθέσεων.

146. *Αἱ* μὲν γάρ εἰσιν ἐγκωμιαστικαί, αἱ δὲ συμβουλευτικαί, αἱ δὲ δικανικαί. τῶν δὲ δικανικῶν αἱ μέν εἰσι κατ' οὐσίαν, αἱ δὲ κατ' ἰδιότητα, αἱ δὲ κατὰ ποιότητα, καὶ πάλιν αὖ τῶν δικανικῶν λόγων οἱ μὲν οἶμαι βραχύτατοί εἰσιν, οἱ δὲ μήκιστοι, οἱ δὲ τῶν διὰ μέσου τούτων. **147.** οἱ δὲ συμβουλευτικοὶ τοῦ δικανικοῦ τῇ μὲν φύσει βραχύτεροί εἰσι· καίτοι εἰσὶ μὲν καὶ [οἱ] συμβουλευτικοὶ ὡσπερεὶ μακρότεροι τῶν δικανικῶν, οἱ

1 *αὐτὸς* codd., *αὖ* scripsi cum Aristide *ἅπασι* **VGT** Aristid. **2** *τούτοις* inserui *ἐνέρχεται* **Man** *τισιν* post *ἐνέχεται* codd., delevi Aristidem secutus **3** *ὡς* codd., *ἕως* scripsi cum Aristide *δόξῃ* **Vanws**, rectum habent **PGT** Arist. 'sensus tale quid requirere videtur *εἰκότως οὖν ἐνέχεταί τις, ἂν μὴ δείξῃ ὡς . . . καὶ μὴ δόξαν'* **s** **4** *τὴν* om. Arist. *ἀφελκόμενοι* **and**; *ἐφέλκονται* Arist. **9** *τοῦ* om. **GT**; additus esse videtur articulus ad vitandam *ἀμφιβολίαν* qualem referunt Diog. Laert. VI 3 et Theo prog. p. 100, 16 Sp. nisi melius pro *τοῦ νοῦ* scribendum *τόνου* (cf. p. 11, 9; 72, 18; 90, 5; 113, 3; 114, 17) **16** statuum nomina *κατ' οὐσίαν* et *κατὰ ἰδιότητα* Theodori Gadareni sunt (Quintil. inst. III 6, 36, 58) pro Hermagoreis *στοχασμοῦ* et *ὅρου*; etiam Minucianus *ἰδιότητος* nomine utebatur **18** *τῶν* del. **ns** **19** *τῶν δικανικῶν* coni. **s** **20** *οἱ* inclusi **21** *ὥσπερ οἱ* **n** prave; aut *ὡσπερεί* eodem fere sensu quo *σχεδόν* adhibetur (qui est usus Aristidis cf. Schmid Attic. 2, 169, imprimis or. 50, 85 K.; 42 p. 775 D.; 46 p. 190 D. cum scholio

δὲ δικανικοὶ† τῶν ὁμοειδῶν, οἱ δ' ἐγγὺς πλήθει· ἀλλ' οὔτε οὗτοι τούτων χωρὶς τίθενται οὔτε ἐκεῖνοι τούτων οὐδὲν διαφέρουσι· τῇ μὲν γὰρ τῶν πραγμάτων τύχῃ καὶ ἐπ' ἔλαττον καὶ ἐπὶ πλεῖον προέρχονται αὐτό τε ἑαυτοῦ ἑκάτερον καὶ τοῦ ἑτέρου, τῇ ⟨δ'⟩ ὅλῃ φύσει τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου πλέον τι. **148.** τοῦτο δὲ σημείωσαι, ὅτι ὁ μήκιστος συμβουλευτικὸς πολὺ βραχύτερος τοῦ μηκίστου [καὶ] ἀγωνιστικοῦ, ⟨καὶ⟩ οὕτως οὐ μόνον ταῖς ἰδέαις, ἀλλὰ καὶ τῇ συμμετρίᾳ κεχωρίσθαι βούλεται 508
τὰ ἀγωνίσματα ἀλλήλων, ὡς ἐπὶ πλῆθος εἰπεῖν· ὁ τοίνυν συμβουλεύων ἐρεῖ πάντα ἃ δεῖ, ἐρεῖ δὲ ἐν ἐλάττοσιν ἢ ⟨ὁ⟩ δίκην ἀγωνιζόμενος· ὁ δὲ ἀγωνιζόμενος ἐρεῖ πάντα καθάπερ ὁ συμβουλεύων.

149. Τριῶν τοίνυν ὄντων εἰδῶν τοῦ λόγου καὶ τῆς περὶ αὐτὰ [τὰ] τύχης τῶν πραγμάτων φημὶ ἐμπίπτειν εἰς τὸ αὐτὸ ἄλλα εἴδη, ἃ δεῖ ἀναλαμβάνοντα κεραννύναι, ὥσπερ καὶ ὁ τοῦ Δημοσθένους λόγος [ἔχει οὕτως] ὁ τὴν φυλακὴν δοὺς Χαριδήμῳ τῶν τριῶν που μετέχει γενῶν· τὸ μὲν γὰρ τῶν παρανόμων μέρος ἄντικρυς ἐφ' ἑαυτοῦ δικανικόν ἐστιν ἐλέγχοντος τὸν Ἀριστοκράτη ὅτι

---

p. 499, 5 D.; 46 p. 386. 406 D.; similem sententiae mutationem passa sunt ὡσεί neograecum, quasi italicum) aut ὥσπερ εἰκὸς scribendum οἵπερ εἰσὶν pro ὡσπερεί coni. **s**

1 gravior corruptela subesse videtur quam ita fere sanaverim: οἱ δὲ δικανικοὶ οἱ μὲν ὅμοιοι τῶν ὁμοειδῶν, οἱ δ' οὐδ' ἐγγὺς (cf. Aristid. or. 35 p. 673 D.; 47 p. 415 D.; 36, 77 K.) πλήθει i. e longitudine **2** neque orationes iudiciales quamvis longitudine inter se differant diversis generibus adscribi neque deliberativas iudicialibus longitudine pares nihil ab his differre dicit **3** cf. infr. v. 15 **5** δ' post τῇ coni. **s** φύσει cf. supra l. 5 **6** τοῦ ἑτέρου seclus. **ndw** τούτου coni. **s** σημεῖον codd. edd., σημείωσαι scripsi **6—7** ὅτι μὴ ὁ συμβ. codd.; ὡς μὴν pro ὅτι μή **nw**; ὥσπερ pro μὴ coni. **s**; ὁ μήκιστος pro μὴ ὁ ego **8** καὶ del. **s**, ego transposui **11** ἐν solus habet **P** **12** ὁ inserui **15** τα sine accentu **P**, om. **GT** ταῦτα pro αὐτὰ τὰ **nws**; περὶ αὐτὰ τὰ abesse malit **s** **16** δὴ pro δεῖ **Va**, corr. **n** **17** ἔχει οὕτως secl. **ndws** (de explicatione glossematis cf. Spengelii Rh. Gr. 2 praef. XXIII) **20** ἐλέγχον **s** ἀριστοκράτην **GT**

παρὰ τοὺς νόμους εἴρηκε· τὸ δὲ αὖ περὶ τοῦ συμφέροντος συμβουλευτικόν τινα ἔχει τύπον, ὡς οὐ χρὴ Κερσοβλέπτην ἐᾶν μείζω γενέσθαι· τρίτον δ' ἐπὶ τούτοις ἐστὶ τῷ ἐγκωμιαστικῷ τρόπῳ προσῆκον, Χαριδήμου ψόγος. **150.** *ταῦτα πάντα εἰς ἓν περιίσταται τὸ δικανικὸν καὶ γέγονέν τις αὐτῶν κρᾶσις καὶ μῖξις τοιαύτη καὶ οὔτε τὸ ἕτερόν ἐστιν οἷον τὸ ἕτερον, ἀλλ' ὅσον τὸ πρᾶγμα ἐθέλει, τοσοῦτον διαφέρει, καὶ οὐδὲν ἀπέρρωγεν ἀλλήλων τὰ εἴδη, ὡς μὴ ὁμολογούμενον αὐτὸν ἑαυτῷ τὸν ἅπαντα εἶναι λόγον.*

151. *Εἰδέναι δὲ χρὴ ὅτι τῶν μὲν συμβουλευτικῶν ζητημάτων αἱ ὑποθέσεις αἵδε, τὸ δίκαιον, τὸ συμφέρον, τὸ δυνατόν, τὸ ῥᾴδιον, τὸ ἀναγκαῖον, τὸ ἀκίνδυνον, τὸ καλόν, τὸ εὐσεβές, τὸ ὅσιον, τὸ ἡδὺ καὶ τὰ ἐναντία τούτοις.* **152.** *συνίσταται δὲ τὸ μὲν δίκαιον νόμῳ, φύσει, ἔθει, τὸ δὲ νόμῳ δίκαιον θεωρῆσαι* <*ἔστιν*> *ἐν προστάξει καὶ ἐν ἀπαγορεύσει.* **153.** *τὸ δὲ συμφέρον συνίσταται ἐκ τόπων τεσσάρων, οὗτοι δέ εἰσιν οἵδε· τήρησις ὧν ἔχομεν ἀγαθῶν, ἐπίκτησις ὧν οὐκ ἔχομεν ἀγαθῶν, ἀποφυγὴ τῶν περιεστώτων κακῶν, κώλυσις τῶν ἐπιφερομένων κακῶν.* **154.** *τὸ δὲ δυνατὸν συνί-*
504 *σταται ἐκ προσώπων καὶ τῶν τούτοις προσφερομένων.*

---

5 *προίσταται* codd. (*προΐστ.* P), corr. nws 6 *γέγονε* codd. praeter P *τοσαύτη* PGT 7 *ἕτερον* (prius) P, *ὕστερον* cet. 11 paragraphos 151—160 continet Paris. gr. 2923 (Y) fol. 231 v. —232 r., in quo margini adscriptum *Συριανοῦ*. locus editus est in Walzii Rh. Gr. 4 p. 701, 2—702, 21 *δὲ* et *μὲν* om. Y 12 *εἰσὶν* ante *αἵδε* Y *αἶδε* Y 13 *τὸ δυνατόν* om. VGTM, habent PY 15 post *τούτοις* haec habet Y: *καὶ οἱ μέγιστοι καὶ πρῶτοι τόποι οὗτοι καὶ τέως περὶ τούτων εἴπωμεν.* post *δίκαιον* haec: *ἐκ τούτων, νόμου φύσεως* (hoc in ras.) *ἔθους* Y 16 *ἐν* ante *νόμῳ* Y qui praebet *δίκαιον ἐκ τούτων· νόμου ἀπαγορεύσει θεωρεῖται* Gnws; *ἔστιν* addidi 18 *συνίσταται* post *τεσσάρων* Y; cf. Graevenii adnot. ad Cornuti quem edidit § 180 19 *ὑπαρχόντων* pro *ὧν ἔχομεν* Y *τῶν οὐκ ὄντων* pro *ὧν οὐκ ἔχ.* Y 20 *κατάλυσις* pro *κώλυσις* Y 21 *κακῶν* et *δὲ* om. Y 21—22 *ἐκ τούτων* pro *συνίσταται* Y *παρακολουθούντων* Y

τὸ δὲ ῥᾴδιον συνίσταται ἐκ [τούτων] τοῦ ἐλαττόνων πόνων ἢ δαπάνης [ἢ κινδύνων] ἤ τινος ἄλλου τῶν τοιούτων πρὸς ἐναντίον δεῖσθαι. **155.** τὸ δὲ ἀναγκαῖον συνίσταται ἐκ τοῦ μὴ κατ' ἔμφασιν ἄλλως πρᾶξαι ⟨ἄν⟩ τινα ἃ βούλεται ἢ ὡς ἂν ἡ ἀνάγκη προσαναγκάζῃ, ἐκ τοῦ μὴ [προσαναγκάζεσθαι] φόβους καὶ ταραχὰς καὶ λύπας καὶ τὸ ἐν ταῖς ἀνάγκαις βίαιον ἐκφυγεῖν ⟨ἂν⟩ ἄλλως πως ἢ οὕτως [ἢ] ὡς ἡ ἀνάγκη προσαναγκάζει, ἐκ τοῦ ἀναγκαῖον αὐτὸ εἶναι πάντως ὁρίζεσθαι οἷον τὸ ἀποθανεῖν. **156.** τὸ δὲ ἀκίνδυνον συνίσταται ἐκ [τούτων,] τοῦ μηδὲν δέος εἶναι παθεῖν μήτε ὑπὸ θεῶν μήτε ὑπὸ ἐχθρῶν μήτε ὑπὸ κρειττόνων τινῶν μήτε ὑπὸ τοῦ νόμου. **157.** τὸ δὲ καλὸν συνίσταται ὡς ὅρῳ περιλαβεῖν ἐκ τῶν ἐπαίνων τῶν ἀγαθῶν. ταῦτα δέ ἐστι τὸ εὐσεβές, αἱ τιμαί, οἱ ἔπαινοι, αἱ μνῆμαι, αἱ φιλίαι, αἱ πίστεις, τῶν προγόνων αἱ δόξαι καὶ τὰ ὑπάρχοντα τοῖς ἔργοις, ἃ οὐ δεῖ καταισχύνειν, καὶ τὸ τηρεῖν τὰ πρέποντα ἐν τῷ βίῳ, οἷον εὐταξίαν, ἁπλότητα, ἀλήθειαν, φιλίαν· ὑπάρχοι δ' ἂν [εἰ] πρὸς τούτοις συνιστάναι τὸ καλὸν καὶ ἐκ τοῦ τὰ τῶν ἄλλων ἐπαινεῖν καὶ παραβάλ-

---

9—10 Demosth. or. 18, 97

---

1 δὲ om. Y συνίσταται om. Y τούτων delevi τῶν pro τοῦ codd., corr. s ἐκ ante τῶν Y ἐλαττομένων VGad; ἐλαττουμένων aut ἐλαττόνων n 2 δαπανημάτων Y ἢ κινδύνων om. P (de ἀκινδύνῳ postea agitur) 3 πρὸς ἐναντίον si recte se habet, de comparatione cum consilio contrario intellegendum 3—4 δὲ et συνίσταται (4) om. Y 5 ἢ ante ἐκ Y 6 μὴ om. Yn, habent PVGTYadws πρὸς ἀναγκάζεσθαι P inclusit s; de ἐνδέχεσθαι pro προσαν. scribendo cogitabat n 7 ἂν addidi 8 ἢ ante ὡς om. Y, habent PVGadws; inclusi ἢ ante ἐκ Y 9 τοῦτο pro αὐτὸ Y 10 δὲ et συνίστ. om. Y τούτων, quod abesse vult s, inclusi 11 τὸ pro τοῦ Y θεοῦ Y 12 ἀνθρώπων ante ἐχθρ. Y 13 δὲ et συνίστ. om. Y ἐν ante ὅρῳ Y 14 ἐστιν Y τὸ εὐσεβὲς om. Y 19 εἰ del. nw, lacunam post εἰ indicat s συνίσταται s βούλει post συνιστ. Y 20 καὶ prius post τοῦ transpos. Y

λειν καὶ ὅλως ὅσα κατὰ ἀρετὴν καὶ ἀρετῆς ἔργα· πάντα γὰρ ταῦτα τοῦ καλοῦ. ἀντίκειται δὲ τούτοις τὰ ἐναντία. **158.** *τὸ δὲ εὐσεβὲς συνίσταται ἐκ τῆς φυσικῆς παρατηρήσεως τῶν πρὸς τοὺς θεοὺς δικαίων καὶ νομίμων. τὸ δὲ ὅσιον συνίσταται ἐκ τῆς τηρήσεως τῶν δικαίων τῶν πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν ταύτης πρόνοιαν καὶ τοὺς γονεῖς καὶ εὐεργέτας καὶ παιδευτὰς καὶ τοὺς κατὰ γῆς.* **159.** *τὸ δὲ ἡδὺ συνίσταται ἐκ τῆς ἀπολαύσεως τῶν ἡδονῶν· τῶν δὲ ἡδονῶν αἱ μὲν γίνονται ἀπὸ γεύσεως, αἱ δὲ ἀπὸ ὄψεως, αἱ δὲ ἀπὸ ἀκοῆς, αἱ δὲ κατὰ διάνοιαν, ἃς μείζονας καὶ καθαρωτέρας εἶναι συμβέβηκε.*

160. *Τῆς δὲ ἐγκωμιαστικῆς, ἐπειδὴ καὶ ἔξω ζητη-*
505 *μάτων ἐστίν, αἱ ὑποθέσεις εἰσὶν ἢ ἀπὸ προσώπων ἢ ἀπὸ πραγμάτων, ἀφ' ὧν καὶ οἱ ἔπαινοι καὶ τὰ ἐγκώμια καὶ οἱ ὕμνοι καὶ τὰ ἀντικείμενα τούτοις, οἱ ψόγοι. τῶν τοίνυν ἐπαινετικῶν τὸ μέν τι ἔπαινος καλεῖται, τὸ δὲ ὕμνος, τὸ δὲ ἐγκώμιον· ὕμνος μὲν εἰς θεοὺς μηδὲν ἔχων ἐναντίον, ἔπαινος δὲ τὸ ἐπὶ μικροῖς γινόμενον οἷον τὸ εὖ καὶ καλῶς· καὶ γὰρ ταῦτα ἐπαινετικά ἐστι· καὶ πάλιν ὁ μὲν ἀγαθός, ὁ δὲ ἀνδρεῖος, ὁ δὲ δίκαιος· τὸ δὲ ἐγκώμιον ἐπὶ μεῖζον ἐξαίρει, διόπερ κατὰ διέξοδον γίνεται.* **161.** *λαμβάνονται δὲ οἱ ἔπαινοι κατὰ τρόπους τέσσαρας, αὐξήσει παραλείψει παραβολῇ εὐφημίᾳ. αὐξή-*

---

1 *τὸ* post *ὅσα* Y *ἢ ἀρετῆς* pro *καὶ ἀρ.* Y *ταῦτα γὰρ πάντα* Y 2 *τἀναντία* VGT 3 *δὲ* et *συνίστ.* om. Y (item v. 5) *φύσεως* Y 4 *τὸν θεὸν* Y *νόμων* Y 5 *παρατηρήσεως* Y 7 *τοὺς* ante *εὐεργ.* Y, item ante *παιδευτὰς* *καὶ τοὺς κ. γῆς* om. Y 8 *δὲ* et *συνίστ.* om. Y 9 *γίνονται* post *γεύσεως* transpos. Y 11 *μείζους* Y *κατωτέρας* codd. praeter Y qui *ἐσχατωτέρας* habet; *καθαρωτέρας* s (de *καλλιωτέρας* cogitabet n) *συμβέβηκεν* YG post *συμβ.*: *ἐν τούτοις πᾶσι ζήτει τὰ ἐναντία* add. Y 12 'fort. *τῶν δὲ ἐγκωμιαστικῶν ζητημάτων*' s *οὐκ* pro *καὶ* n 16 *μέντοι* pro *μέν τι* VGTa, corr. n 18 cf. Aristid. or. 45 p. 139 seq. D. qui non mediocriter differt a nostro 19 *τὸ καλῶς* pro *καὶ κ.* GT (*εὖ καὶ καλῶς* locutio Platonica Aristidi pergrata: Schmid, Attic. 2, 185) 20 *δὲ* ante *ἐγκ.* om. codd. praeter P 21 *γίνονται* codd., corr. n 23 *παραλήψει* a, corr. n

σει μὲν οὖν οἷον εἴ τις θέλοι τὰ τοῦ μύρμηκος ἔργα ἐπαινῶν λέγειν ὅτι οἰκονομικώτατός ἐστι περὶ τὴν τῶν καρπῶν συγκομιδὴν καὶ περὶ τὴν τούτων ἀπόθεσιν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἀγαθὸς προϊδέσθαι τὰς ὥρας τῶν θεῶν καὶ φρονιμώτατος πρὸς τοὺς καιροὺς παρασκευάζεσθαι καὶ ὅσα ἄν τις εὕροι μύρμηκα αὐξῶν. **162.** **παραλείψει** δὲ ὅταν τὰ προσόντα δυσχερῆ τοῖς ἐγκωμιαζομένοις καὶ ἅπερ ἄν τις εἴποι ψέγων παραλείποντες μόνα ἐξαγγέλλωμεν τὰ ἐπαίνου ἄξια, οἷον εἰ τὸν Ἀλέξανδρον ἐπαινοῦντες τὰς μὲν λοιπὰς πράξεις αὐτοῦ ἐξηγοίμεθα, ὡς διέβη τὸν Γράνικον, ὡς μέχρι Κιλικίας προῆλθεν, ὡς τὰ μέχρι τοῦ Ὠκεανοῦ πάντα ἔθνη κατεστρέψατο, παραλείποιμεν δὲ τὴν Κλείτου ἀναίρεσιν καὶ τὴν περὶ τοὺς πότους αὐτοῦ σπουδὴν καὶ ὅτι Μηδικὴν ἐσθῆτα μετημφιέσατο καὶ προσκυνεῖσθαι ὁμοίως τῷ Περσῶν βασιλεῖ ἠξίου καὶ ὅσα τοιαῦτα ἦν αὐτῷ. **163.** τῇ δὲ **παραβολῇ**, ὅταν μείζω μὲν τὰ τοῦ ἐπαινουμένου ἀποφῆναι θέλοντες ἐκ τῶν πρὸς ἄλλα ἀποδεικνύωμεν, ὡς ὁ Δημοσθένης τὰ τοῦ Κόνωνος ἔργα τὰ περὶ τὸν τειχισμὸν μεγάλα ἀποδεῖξαι βουλόμενος τῶν Θεμιστοκλέους αὐτὰ βελτίω φησίν. **164.** **εὐφημίᾳ** δέ, ὅταν τὰ δυσχερῆ [ἢ] μὴ παραλείποντες ἐπὶ τὸ εὐφημότερον ταῦτα ἐξηγησώ- 506
μεθα, οἷον εἰ τὸν Ἀλέξανδρον ἐπαινοῦντες τὴν τῆς Ἑλένης ἁρπαγὴν λέγοιμεν οὐκ ἀδίκημα οὐδὲ μοιχείαν οὐδὲ ἁμάρτημά τι περὶ τὸν Μενέλαον τὸν ξένον γενό-

18 Demosth. or. 20, 73 seq. 23 Isocr. or. 10, 43

1 θέλοι P, θέλει cet. locus eis quae A. Marx (Pauly-Wissowa 1, p. 1821 seq.) collegit addendus 6 αὐξῶν codicum non mutaverim (locis apud Kühner-Blaß. Ausf. Gramm. II^{3} p. 378 collectis accedit ηὖξει Procop. Gaz. ep. 86) 9 ἐπαινούμενα pro ἐπαίνου Vad, corr. n 10 μέντοι pro μὲν andw ἐξηγούμεθα Vadw, corr. n 14 πότους P, τόπους cet., corr. n 15 μετημφιέσατο P, μετημφιάσατο cet., corr. n 18 ἀποδείκνυμεν Ga -νύομεν n, corr. d 20 ἀποδεῖξαι P, ὑποδεῖξαι cet. 22 ἢ ante μή P 25 ἁμαρτήματι P τὸ pro τὸν posteriore codd. a

μενον, ἀλλ' ὡς τοῦ Διὸς ἐπεθύμησε κηδεστὴς γενέσθαι, καὶ πάλιν ἐπὶ τῆς Ἑλένης, ὡς οὐχ ἥμαρτεν καταλιποῦσα τὸν ἄνδρα καὶ τὴν θυγατέρα καὶ τὸν οἶκον, ἀλλ' ὡς ἔνδοξος γενέσθαι ἐσπούδασεν.

165. *Τοῦ δὲ μὴ φορτικῶς ἐπαινεῖν, δύνασθαι δ', ὁποσαχῶς ἂν χρεία γένηται ἐν τοῖς πολιτικοῖς ζητήμασιν, τρόποι εἰσὶν οἵδε. πρῶτον μὲν ὅταν τις μὴ ὡς ἐπιβουλεύσας αὐτὸς καὶ παρεσκευασμένος, ἀλλ' ὡς συναναγκασθεὶς [καὶ] ἐπὶ τοῦτο δοκῇ συνενεχθῆναι· δεύτερον ὅταν τις τὰ μὲν ἀποδιωθῆται, τὰ δὲ διεξίῃ· τρίτος τρόπος ὅταν πρὶν εἰπεῖν τι συγγνώμην ἐφ' οἷς ἂν μέλλοι λέγειν αἰτῆται παρὰ τῶν δικαστῶν· τέταρτον ὅταν ἐν τοῖς κοινοῖς τὸν ἔπαινον ἔχῃ· πέμπτον ὅταν καὶ αὐτοῖς τοῖς ἀκούουσιν προσήκειν φάσκῃ ἀποδέχεσθαι αὐτά· ἕκτον ὅταν καὶ τοὺς ἀντιδίκους οἷός τε ᾖ τις ἐπιδεικνύναι τὸ αὐτὸ ποιοῦντας καὶ δεινὸν εἶναι φάσκῃ ἐκείνους μὲν ποιεῖν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν ὠφελείας, αὐτὸν δὲ μή.*

166. *Περὶ ψόγου. ὁ δὲ ψόγος ἐν τρισὶν τρόποις λαμβάνεται· καὶ γὰρ κατὰ τὴν αὔξησιν ἔστι ψέγειν καὶ κατὰ παράλειψιν καὶ κατὰ παραβολήν, κατὰ εὐφημίαν δὲ οὐκέτι, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἐναντίον τῇ εὐφημίᾳ, δυσφημίᾳ. κατὰ δυσφημίαν ψόγος γίνεται, ὅταν τὰ καλῶς πεπραγμένα ἐπὶ τὸ δυσφημότερον ἐξαγγέλληται οἷον εἰ λέγοι τις ὡς ὁ Μενέλεως οὐχ ὑπὲρ μεγάλων πραγμάτων, οὐχ ὑπὲρ ὧν ὁ βάρβαρος ὕβρισεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀγα-*

---

2 *καταλειποῦσα* P 5 *ἑαυτὸν* ante *ἐπαινεῖν* add. n de hoc capite cf. Christ-Schmid, Griech. Lit. II[6] 505, 9 6 *ζητήμασιν* P, *ζητήμασι* cet. 'malim *πρῶτος* . . *δεύτερος* . . *τέταρτος*' s 8 *παρασκευασμένος* P 9 aut *καὶ* expungendum cum ndws aut post *καὶ* aliquid excidisse putandum *δοκεῖ* codd. a *δὲ* post *δεύτερον* codd. praeter P 14 *ἀκούουσιν* P, *ἀκούουσι* cet. 15—16 *ἀποδεικνύναι* n 17 *τοῦτο* ante *ποιεῖν* add. n *αὐτῶν* codd., corr. s 18 *τρισὶν* P, *τρισὶ* cet.; 'imo *τέτταρσι*' s 19 *αὔξησιν ἐστι* P, *αὔξησιν ἐστὶ* GT, *αὔξησιν ἔστι* V 21—22 *δυσφημία* codd; *δυσφημίαν* ws; 'malim *εὐφημίᾳ, κατὰ δυσφημίαν*' s 24 *λέγει* G

νακτῶν ἐπὶ τὴν Τροίαν ἐστράτευσεν, μιᾶς δὲ γυναικὸς ἕνεκα οὐκ ἀγαθῆς, ὡς καὶ ὁ τραγικός φησιν

«ὢ πλὴν γυναικὸς οὕνεκα στρατηλατεῖν
τἄλλ᾽ οὐδέν.»

⟨ΙΓ′⟩. *Περὶ συνθέσεως καὶ φράσεως.* 507

167. *Σύνθεσίς ἐστιν ἡ μὲν συνεχής, ἡ* [*δὲ*] *διὰ πλειόνων ἑξῆς εἱρομένη ὡς τὸ «νόσημα γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐμπέπτωκεν εἰς τὴν Ἑλλάδα χαλεπόν», ἡ δὲ λελυμένη τότε μὲν κεχυμένη, ὥσπερ τὸ «ἔστω, γινέσθω ταῦτα, οὐδὲν ἀντιλέγω»,* * * * *ἡ δὲ κατὰ περίοδον, ἥτις ἐστὶ σύνταξις κώλων καὶ κομμάτων εἰς διάνοιαν ἀπηρτισμένη* [*φράσις*], *ὥσπερ τὸ «καὶ σπουδαῖα νομίζων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἀναγκαῖα τῇ πόλει πειράσομαι περὶ αὐτῶν εἰπεῖν ἃ νομίζω συμφέρειν».*

168. *Τὸ δὲ κῶλόν ἐστι σύνθεσις ὀνομάτων δύο καὶ πλειόνων ὡς τὸ «οὐ προφάσεως ἀπορῶ, δι᾽ ἣν Νικίᾳ βοηθῶ». κόμμα δ᾽ ἐστὶ κώλου μέρος καθ᾽ αὑτὸ μὲν τιθέμενον ὡς τὸ «γνῶθι σαυτὸν» καὶ «μηδὲν ἄγαν». μεθ᾽ ἑτέρων δὲ ὡς τὸ «ἀντιβολῶ πρὸς παίδων, πρὸς γυναικῶν, πρὸς τῶν ὄντων ὑμῖν ἀγαθῶν».*

---

3 Eurip. Or. 717 7 Demosth. or. 19, 259 9 Demosth. or. 8, 9 12 Demosth. or. 10, 1 16 Isocr. or. 21, 1 18 Dicta VII sapientium 19 Demosth. or. 28, 20

---

1 *ἐστράτευσεν* P, *ἐστράτευσε* cet. 3 *ὦι* P *εἵνεκα* Mn 4 *τὰ ἄλλα* PVG, *τἄλλα* T; *τἄλλ᾽* w, *τἄλλ᾽* s 5 *καὶ φράσεως* om. codd. praeter P 6 *δὲ* codicum expunxit M, om. ndws 7 *εἰρημένη* codd. dw, corr. Victorius ns 9 *τοτὲ* T *κεχωρισμένη* n post *ἀντιλέγω* apodosis ad *τότε μὲν* pertinens excidit (*τότε δὲ κεκομμένη?*) 10 cf. Hermog. *π. εὑρ.* p. 176, 17 seq. R., Demetr. de el. 10 12 *σπουδαία* P 13 post *Ἀθηναῖοι* e Demosth. *περὶ ὧν βουλεύεσθε* add. n 15 *ἢ* pro *καὶ* Finckh (sed cf. locutiones *εἷς καὶ δεύτερος* et *εἷς ἢ δεύτ.* Schmid, Attic 1, 56; 2, 185; 3, 177: Brinkmann, Mus. Rh. 71, 422 seq.) 16 *νικαίᾳ* codd., corr. n

169. *Περίοδος δὲ ἐκ μὲν ἑνὸς κώλου συνίσταται ὡς τὸ «τὸ γὰρ εὖ πράττειν παρὰ τὴν ἀξίαν ἀφορμὴ τοῦ κακῶς φρονεῖν τοῖς ἀνοήτοις γίνεται», αἱ δὲ ἐκ δύο κώλων ὥσπερ «τὸ μὲν γὰρ ἐξ ἀρχῆς τι μὴ δοῦναι γνώμῃ χρησαμένων ἔργον ἐστὶν ἀνθρώπων, τὸ δὲ τοὺς ἔχοντας ἀφελέσθαι φθονούντων.» ἐκ τριῶν δὲ «ἄνδρες δικασταί, μάλιστα μὲν εἵνεκα τοῦ νομίζειν συμφέρειν λελύσθαι τὸν νόμον, εἶτα καὶ τοῦ παιδὸς εἵνεκα τοῦ Χαβρίου ὡμολόγησα τούτοις ὡς ἂν οἷός τε ὦ συνερεῖν». ἐκ δὲ πλειόνων «οἱ μὲν ἐπαινοῦντες, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς προγόνους ὑμῶν λόγον εἰπεῖν μοι δοκοῦσιν κεχαρισμένον, οὐ μὴν συμφέροντά γε ἐκείνοις, οὓς ἐγκωμιάζουσι, ποιεῖν».*

508 **170.** *Σύνθεσις δὲ ἡ μὲν συνεχὴς καὶ λελυμένη ἔργοις καὶ πάθεσι πρέποι ἄν, ἡ δὲ κατὰ περίοδον τοῖς ἐπιδεικτικοῖς καὶ προοιμίοις καὶ ἐνθυμήμασι.*

171. *Φράσις δὲ ἀσαφὴς γίνεται, ὅταν λίαν ἀπηρχαιωμένῃ χρῆταί τις καὶ ἀμφιβόλῳ, ὥσπερ τὸ*

«*ὦ Ζεῦ, γένοιτο καταβαλεῖν τὸν σῦν ἐμέ*»

ἢ κατ' ἄλλον τρόπον οἷον χρόνον ἢ αἰτίαν ἢ τόπον.

172. *Πλεονάζει δὲ φράσις, εἰ διπλασιάζεται ὄνομα ἔχουσα χωρὶς χρείας, ὥσπερ 'ἔλεξα, εἶπον, ἔφρασα', καὶ [εἰ] 'ἐπὶ τῶν προειρημένων εἴπομεν ταῦτα,' εἴπομεν δὲ μή.*

---

2 Demosth. or. 1, 23 (cf. infr. II § 60)   4 Demosth. or. 20, 56   6 Demosth. or. 20, 1   10 Demosth. or. 14, 1   19 Trag. fr. adesp. 188 Nauck[2]; idem *ἀμφιβολίας* exemplum laudat Hermog. *π. μεθ. δειν.* p. 453, 3 R.

---

1 *περίοδοι* P   2 locum eundem apud Hermog. (*π. εὑρ.* p. 180, 14 R.) periodi bimembris exemplum esse monuit n   4 alterum *τὸ* post *ὥσπερ* add. adws   5 *ἐστὶν ἔργον* V edd.   7 *ἕνεκα* VGT, corr. n   11 *δοκοῦσι* GT   18 *ἢ* pro *καὶ* n   19 *συν εμέ* P, *συνεμε* V, *σὺν ἐμοί* GT, *σύναιμον* a, corr. Victorius n   22 *ἔφρασκα* P   23 *εἰ* om. GT, *ἢ* pro *εἰ* hab. PV, *εἰ* ad; n ita scribit:

173. *Ματαία ἐστὶ φράσις ἡ ἐν βαρβάροις ὀνόμασι ⟨καὶ⟩ κεκαινοτομημένοις καὶ παρακεχαραγμένοις. δι' ὃ καὶ ἄκαιρος φαίνεται τὰ ἑτέρων ὀνόματα ἄλλοις ἀκαίρως προσνέμουσα καὶ μὴ τὰ πράγματα φράζουσα.*

174. * * *«καὶ μὴν εἰ μὲν ἄλλου του χάριν λόγος εὑρέθη ἢ τοῦ πείθειν, ἴσως ἄν τις ἀμφισβήτησις ἦν· ὅτι δέ ἐστιν εὔδηλον ὅτι ἐφ' ἓν τοῦτο πᾶσα ἡ τῆς λογικῆς δυνάμεως ἕξις ὥρμηται, δυοῖν ἀνάγκη δήπου θάτερον, ἢ μὴ ὀρθῶς ἔχειν μηδ' ἱκανὸν φαίνεσθαι τὸν λόγον ἢ ὁμοῦ βέλτιστόν τε εἶναι καὶ κρατεῖν τῶν ἀκουόντων». φιλανθρωπίας δὲ κοινῆς καὶ τῆς πρὸς ἅπαντας εὐνοίας δεῖγμά ἐστιν ὁ λόγος, οὐ πικρίας οὐδὲ μισανθρωπίας.*

175. *'Οὐχ ἓν τὸ κωλῦόν ἐστιν ἀνακαλεῖν ἡμᾶς τὸν στόλον ἐκ τῆς Σικελίας, ἀλλὰ πρῶτον μὲν τὸ μὴ δεῖν μεταβάλλεσθαι καὶ μεταβουλεύεσθαι ῥᾳδίως· δεινὸν γάρ'. αὐξήσεις δὲ τοῦτο ἐν τῇ τοῦ προσώπου ποιότητι· 'ὑμῖν δὲ οὐδ' ἐπ' ἴσης αἰσχρὸν οὐδ' ἢ τοῖς ἄλλοις ἅπασι. διὰ τί; ἐπειδὴ πλέον φρονεῖν τῶν ἄλλων πιστεύεσθε'.*

---

5 Aristid. or. 34, 33 K 11 verba *φιλανθρ.—μισανθρωπίας* in Aristidis oratione, quamvis ab eius sententia non sint aliena, non exstant. paragraphis 175—185 continetur summarium orationis Siculae prioris (or. 29 Dind.), qua Aristides Atheniensem civibus facit suadentem, ne expeditionem in Siciliam missam revocent

---

καὶ εἰ ἐπὶ τῶν πρυσειρ. ἃ εἴπομεν, ταυτὰ εἴπωμεν καὶ μετὰ ταῦτα, quod receperunt **ws**

1 *ὀνόμασιν* **V** 2 *καὶ* add. **n** *διὸ* codd. praeter **P** 4 *μὴ* codicum om **ad** 5 verborum contextum turbatum esse sensit **n**, lacunam indicavit **s** *τοῦ* **PVa**, corr. **n** *ὁ* ante *λόγος* add. **adw** 6 *εὑρεθῇ* **PVGT**, *εὐρεθῇ* **a**, corr. **n** *ἡ* pro *ἢ* **PGa**, corr. **n**; *μὴ* pro *ἢ* Aristid. 7 *ὅτε δ' ἐστὶν* **n** ex Aristide *ὡς* pro *ὅτι* post *εὐδ*. Aristid. *ἅπασα* Arist. 9 *ἢ μὴ δικανικὸν* codd. **a**, corr. **d**, quem sequuntur **ws**; Aristides haec habet: *ἢ μὴ ὀρθῶς ἔχειν μηδ' ἱκανῶς τ. λ.* 13 *κωλύον ἐστὶν* codd. **a** 14 cf. Aristid. p. 554 D. 17 *οὐκ* pro *οὐδ'* priore **G** *ἐπίσης* codd. *οὐδ' ἡ* **P**, *οὐ δὴ* **VGTa**, *οὐδὲ* **nws**; de re cf. Aristid. p. 554 D. 18 *πιστεύετε* **Vadw**

ἑτέρα δὲ πάλιν ἐκ τοῦ πράγματος αὔξησις, ὅτι ‘μηδὲ
509 ἁπλῶς μηδὲ ἐπ' ὀλίγου χρόνου περὶ τῶν πραγμάτων τούτων ἐβουλεύσασθε’, κἀνταῦθα παραθήσεις τὰ ἐκ τῆς ἱστορίας. **176.** πρὸς ταῦτα ἀντίθεσις πρώτη μὲν ‘ἀλλὰ χαλεπὴ λαβεῖν ἡ Σικελία’. ταῦτα καὶ πρότερον ἴσμεν λεγόμενα καὶ ὅσον τὸ μέγεθος καὶ ὅσος αὐτῆς ὁ περίπλους, καὶ ὅμως ἐπέμψαμεν. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ χαλεπὸν λαβεῖν· στασιάζουσι γὰρ καὶ πολεμοῦσι πρὸς ἀλλήλους οἱ κατοικοῦντες αὐτήν· τί οὖν χαλεπόν ἐστι λαβεῖν νῆσον διῃρημένην καὶ ταῖς παρασκευαῖς καὶ ταῖς γνώμαις; **177.** ‘ἀλλ' ἐπταίκαμεν’. ἀλλ' οὐ χρὴ ῥᾳδίως οὕτως ὑφίεσθαι τῇ ψυχῇ. καὶ τοῦτο ἐξ ὁμοίου παρὰ τοῖς Συρακοσίοις γεγενημένου κατασκευάσεις, ὅτι κἀκεῖνοι οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ πολλάκις πταίσαντες ἀνέλαβον ἑαυτούς· εἰ δ' ἐκεῖνοι, καὶ ὑμεῖς. **178.** τί οὖν ἐκ τοῦ μετακαλέσασθαι αὐτοὺς ἄτοπον; πρῶτον μὲν αἰσχύνη οὐ μόνον τοῦ βεβουλεῦσθαι κακῶς, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀνανδροτέρους δόξαι Συρακοσίων· εἶτα καταφρονεῖν ὑμῶν Συρακοσίους ποιήσετε. **179.** ‘ἀλλὰ τὰς σπονδὰς λελύκασιν Λακεδαιμόνιοι.’ ἀλλ' οὐδὲ τότε ταύταις θαρροῦντες ἐφαινόμεθα. ‘ἀλλὰ τὸ ἐπιτείχισμα καινότερον.’ τί οὖν; ἐλθόντας αὐτοὺς κρατήσειν Λακεδαιμονίων οἴεσθε; καὶ μὴν εἴ

---

1 *μὴ δε* **P**, *μὴ δὲ* **GTa** de re Aristid. p. 555 D 4 apodosis verbis non accurata v. 11 de re Aristid. p. 555 D. 10 in exemplari Demosthenico (or. 4, 12) *ἀπηρτημένος* pro *διῃρημ.* legi monet **s**; sed Aristid. or. 29 p. 556, 6 Dind. habet *διῄρηται* 11—12 *ἀφίεσθαι* **GT**, *ἀφικέσθαι* **Va**, corr. **n** de re cf. Arist. p. 557 D 12 *συρακουσ.* **GTan** 13 *γεγεννημένου* **P** 15 *μετακαλέσασθαι* **P**, *μεταβάλλεσθαι* cet. de re cf. Arist. p. 558 16 *αἰσχίνη* **Pa** 17 *βεβουλεύσθαι* **P** 18 *συρακουσίων* **VGTn** (in **P** littera inter *ο* et *σ* erasa) *συρακουσίους* **Gn** *ποιήσεται* **PV** 19 de re Arist. p. 559 D. *λελύκασι* **VGT** 21 *ἐπιτείχισμα* scil. Deceleae (Aristid. p. 560 D.) 22 *αὐτοὺς* sc. copias e Sicilia revocatas, quae nisi acie instructa Lacedaemoniis opponi possunt, sed intra muros Athenarum continendae sunt, hoc vel adversariis commodo erit (*εἴη καὶ πρὸς ἐναντίου* cf. Aristid. l. c. p. 560); obsessorum enim numerum augebunt

μένουσιν ἔνδον, τάχ' ἂν ἡμῖν εἴη καὶ πρὸς ἐναντίου· οὐ γὰρ συμφέρει τοῖς πολιορκουμένοις ἐπεισάγειν πολὺν ἀνθρώπων ὄχλον. **180.** *'τίνα ἐκ τοῦ λαβεῖν Σικελίαν αὐτοῖς ἀγαθὰ γενήσεται;' ** 'ἀλλὰ Γύλιππος συνάγει στράτευμα καὶ συναθροίζει Σικελίαν'· οὐκοῦν τί προσῆκεν ὑμῖν; οὐ δείσασιν ἀποδρᾶναι, ἀλλ' ἕτερον ἐπιπέμπειν στόλον, ὃς οὐχ ἧσσω τὴν παραμυθίαν τοῖς ἡμετέροις πολίταις παρέξει ἢ Γύλιππος Συρακοσίοις· τοῖς μὲν γὰρ ἡμετέροις οὐ τὸ τῆς δυνάμεως μόνον προσέσται, ἀλλὰ καὶ τὸ συνειδέναι πολλάκις αὐτοῖς κεκρατηκόσιν, οἱ δ' ἐπανορθώσασθαι τὸ πρόσθεν τῷ πλήθει νομίζοντες ἔπειθ' ἥττους ταῖς παρασκευαῖς φανέντες εἰκότως οἶμαι* **510** *καὶ ταῖς γνώμαις ὑποδεέστεροι γενήσονται.* **181.** *λοιπὴ ζήτησις ἐκ τῶν ἀποβησομένων. 'τί πλέον ἔσται, κἂν κρατήσωμεν; οὐ γὰρ κατασχεῖν αὐτὴν πόρρωθεν οὖσαν δυνησόμεθα'. βουλοίμην δ' ἂν ἡμῖν ἐν τούτῳ τὰ πράγματα εἶναι, ὡς τό γε κατασχεῖν αὐτὴν καὶ φυλάξαι βέβαιόν ἐστι. βιαίως δ' ἂν εἴποις καὶ Δημοσθενικῶς, ὅτι μηδ' ἕτερόν τι πρᾶξαι δυνατόν ἐστιν· οὐ γὰρ ἀπανίστασθαι, ἀλλὰ φεύγειν δόξομεν, οὐδὲ μὴ δυνηθέντες*

---

1 *ἤ* pro *εἴη* P, *ἦ* VGTa, corr. s 3 verba *τίνα — γενήσεται* excludit n, defendit s, atque de commodis quae Atheniensibus (ad Atheniensium copias in Siciliam missas pertinet *αὐτοῖς* v. 4) Sicilia capta exspectanda sint, agit Aristid. p. 562; post *γενήσεται* aliquid videtur excidisse 4 de re cf. Arist. p. 565 D. *φίλιππος* VGTa 5 *οὐκ οὖν* P 6 *οὐδὲ ἴσασιν* codd., corr. Finckh *ἢ* post *ἀλλ'* add. s qui prave interpunxit *ἐπιπέμπει* PVa, corr. n 7 *οὐκέσιον* PVad, *οὐκ αἴσιον* GT, *οὐχ ἧσσω* nws *ἐπιθυμίαν* pro *παραμυθίαν* codd.. *εὐθυμίαν* n; *παραμυθίαν* scripsi, de *ἐπικουρίαν* cogitavi, sed harum coniecturarum nulla Aristidis oratione nititur, in qua (p. 565 D) huius sententiae nullum est vestigium *ὑμετέροις* codd. a, corr. n 8 *συρακουσίοις* Gan 9 *ὑμετ.* PGTa *οὔτε* codd. a, *οὔτε τὸ* n, *οὐ τὸ* dws *μόνος* P, *μόνοις* T 10 *αὐτοῖς* codd., *αὐτοῖς πολλάκις* n 15 seq. cf. Arist. p. 565 D. 16 *ὑμῖν* PVT 18 ad *βιαίως* cf. Simchen, Festschr. der 50. Vers. d. Philol. dargebr. v. Mittelschulen der Kronländer Steiermark usw. Graz 1909, 197; infr. II § 92; Hermog. *π. ἰδ.* p. 374, 4 R.

ἑλεῖν, ἀλλὰ παθεῖν φοβηθέντες· εἶτ' οὐκ ἀφέξονται τοῦ διώκειν ἡμᾶς Συρακόσιοι· εἰ δὲ τοῦτο γενήσεται, δέδοικα μὴ περὶ τοῦ Πειραιῶς ὁ κίνδυνος ἡμῖν γένηται καὶ ναῦς πολεμίας εἰς τοὺς ἡμετέρους λιμένας εἰσδεξώμεθα, δέον αὐτοὺς ἑτέροις ἐφορμεῖν. ταῦτ' ἐστὶ καὶ ἐν τούτοις.

⟨ΙΔ'.⟩ *Παράφρασις.*

182. *«Μῆνιν ἄειδε θεὰ Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος.»* *τὸ μὲν ἔργον Μουσῶν δι' ἀκριβείας διελθεῖν τὴν μῆνιν, ἣ ἐμήνισεν Ἀχιλλεὺς ἐν Τροίᾳ καὶ τὰ συμβάντα ἀπ' αὐτῆς· οὐχὶ γὰρ οὔτε φαῦλα οὔτε ὀλίγα. ἀλλὰ τοῦτο δὴ τὸ βαρύτατον τῶν τοῦ πολέμου συνέβη τοῖς Ἀχαιοῖς· πολλοὶ μὲν γὰρ αὐτῶν καὶ ἀγαθοὶ πρὸ ὥρας διεφθάρησαν, πολλοῖς δὲ οὐδὲ ταφῆς ὑπῆρξεν τυχεῖν, ἀλλ' οἱ μὲν κύνες διεχρήσαντο αὐτοὺς κειμένους. Διὸς δὲ ἦν ἄρα τὸ βούλευμα καὶ ⟨οὐκ⟩ ἀπὸ ταὐτομάτου συνέπεσεν τοσαῦτα πράγματα, ἀρξάμενα ἀφ' οὗ πρῶτον διέστησαν Ἀχιλλεὺς ὁ Πηλέως καὶ Ἀγαμέμνων ὁ Ἀτρέως ὁ βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων.* **183.** *τίς δῆτα θεῶν αὐτοὺς συνέβαλεν καὶ πόθεν ἄρξασθαι φῶμεν τὴν ἔριν; ἀπὸ Ἀπόλλωνος, ὃν ἐμβαλεῖν τοῖς Ἀχαιοῖς νόσον πρὸς ὀργὴν τοῦ βασιλέως αὐτῶν, αἰτίαν δὲ αὐτοῦ γενέσθαι τήνδε. ἄνδρα*

---

1 *οὐκ ἀφέξονται* P, *οὐ καθέξονται* VGT, *οὐ καθέξοντες* ad, corr. n 2 *συρακούσιοι* GTan *γεννήσεται* P cf Arist. p. 567 seq. D. 4 *νάυς* (sic) P 5 simile I § 5 extr. *ΙΔ* deest in codd. 8 seq. paraphrasis est liberior (de duobus paraphraseos generibus B. Gehrmann, Demosthenis Thracis *Μεταβολῶν Ὀδυσσείας* fragmenta, Diss. Regiomont. 1890, 5 seq.) versuum Hom. Il. A 1—44, quam cum Platonica (reip. III 6 p. 393d) comparat A. Ludwich, Aristarchs homer. Textkritik 2, 487 ss. *ἀχιλλῆος* P 9 *γὰρ* post *μὲν* add. adws 10 *ἣ* P, *ἣν* n 11 *οὔτε γὰρ οὐχὶ* codd., transposui; *γὰρ* om. adw 13 *προώρας* P, *πρὸς ὥρας* a 14 *ὑπῆρξε* VGTa *ὄρνεα καὶ* pro *οἱ μὲν* H. Schoene 16 *ὑπὸ* pro *ἀπὸ* a, *οὐχ ὑπὸ* nd *συνέπεσε* codd. praeter P 18 *ὁ* ante *βασ.* om. codd. praeter P 21 *φασι* post *ἐμβαλεῖν* add. n 21 *πρὸς ὀργὴν νόσον* codd., transpos. n 22 *αὐτῷ* pro *αὐτοῦ* n

ἐλθεῖν πρεσβύτην Χρύσην ὀνόματι εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν, Ἀπόλλωνος ἱερέα, θυγατέρα αἰχμάλωτον 511 *λυσόμενον, οὖσαν παρὰ τῷ Ἀγαμέμνονι· σκῆπτρον δὲ δὴ χρυσοῦν ἔχοντα καὶ περὶ τῷ σκήπτρῳ στέμματα τοῦ θεοῦ κομίζειν [δὲ καὶ] ἄποινα οὐκ ὀλίγιστα [τὰ δὲ] εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς ⟨καὶ⟩ ἱκετεύειν πάντας μέν, διαφερόντως δὲ τοὺς Ἀτρείδας, συνευχόμενον ἐκείνοις μὲν ἑλεῖν τὴν Τροίαν καὶ σωθῆναι οἴκαδε, αὐτῷ δὲ ὑπάρξαι λύσασθαι τὴν κόρην· πάντως δὲ προσήκειν αὐτοῖς αἰδεσθῆναι τὸν θεόν.* **184.** *ἐνταῦθα οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἐδέξαντό τε τοὺς λόγους καὶ ἀνεθορύβησαν ἀφιέναι τὴν παῖδα τῷ ἱερεῖ, Ἀγαμέμνων δὲ οὔτ' ἠφίει καὶ προσηπείλει, εἰ λήψοιτο αὐτὸν ἢ νῦν ἐνδιατρίβοντα ἢ αὖθις τῶν αὐτῶν ἕνεκα ἥκοντα, ὡς οὐκ ἐπαρκέσουσαν τὴν ἱκετηρίαν αὐτῷ οὐδὲ ὑπὲρ τῆς παιδὸς γενησομένους ἔτι τοὺς λόγους, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ σωτηρίας· τὴν δὲ οὐκ ἀπολύσειν ἕξειν τε ἐν Ἄργει γυναῖκα τὰ αὐτοῦ πράττουσαν διὰ βίου. ἀλλ' εἴ τι δεῖται σωτηρίας, ἀπιέναι ἤδη.* **185.** *ταῦτα ἀκούσας ὁ ἱερεὺς ἔδεισέν τε καὶ παραχρῆμα ἀπήει σιωπῇ· ὡς δὲ ἀπέσχεν τοῦ στρατοπέδου, πάσας ἤδη φωνὰς ἠφίει τὸν Ἀπόλλωνα καλῶν Σμίνθιον, Τενέδιον, Χρύσιον, Καλλίτοξον, πάντα ὀνομάζων 'εἴ ποτέ σοι, δέσποτα, ἢ θυσίαν ἔθυσα ἢ νεὼν ἤρεψα εἰς χάριν, τοῦτό μοι νῦν ἀντ' ἐκείνων γένοιτο, ἐξομόρξασθαι τοὺς Ἀχαιοὺς τὰ δάκρυα ταῦτα τοῖς ἑαυτῶν σώμασιν σὺ δὲ αὐτοῖς ἔλ-*

1 *διελθεῖν* codd. (praeter P) a 3—5 'fort. *σκῆπτρον δη . κομίζοντα δὲ ὀλίγα εἰς*' s 5 *δὲ καὶ* inclusi *δυκολιστα* (m. 1 *γι* supr.) *τὰ δὲ εἰς τοὺς ἀχ.* P, *ὀλίγιστα* V G T *οὐκ ὀλίγα, εἶτα δὲ τοὺς Ἀχ.* n; *οὐκ ὀλίγα, στάντα δὲ εἰς τοὺς Ἀχ.* H. Schoene; cave elegantiam quaesitam nostro eripias (cf. *οὐ ῥᾶστος* Bacchyl. fr. 5 Bl.; Apsin. rhet p. 340, 6 Sp.; Aristid. or. 28, 139 K.; *οὐχ ἥδιστον* Aristid. or. 51, 16 K., ubi perperam mutavit Keil; Synes. de prov. II 7 p. 127 b; *οὐ φαυλότατος* Plat. reip. VI p. 497 d; Plut. mor. 54 d; *οὐ πρὸς τὸ λυσιτελέστατον* Iulian. or. 1 p. 27, 13 H.; non erit difficillimum Cic. or. 200) *τὰ δὲ* inclusit s 6 *καὶ* addidi (cf. Hom. A 15) 13 *τοι* pro *τι* a 19 *ἔδεισε* codd. praeter P 19 *ἀπίει* P 20 *ἀπέσχε* codd. praeter P 25 *σώμασι* codd. praeter P

θοις τοξότης᾽. δέχεται τὰς εὐχὰς ὁ θεὸς καὶ αὐτίκα πρὸς τὴν τιμωρίαν ἐστέλλετο.

186. *Ἄρνες οἳ ἦσαν εὐτραφεῖς καὶ δασεῖς μαλλοῖς, θαυμαστοὶ τὸ κάλλος καὶ τὸ μέγεθος. τούτους ἐγὼ λαμβάνων συνέδουν λύγοις ἡσυχῇ κατὰ τρεῖς· ἦσαν γὰρ ἐφ᾽ ὧν ὁ Κύκλωψ ἐκάθευδεν. ἔμελλεν δὲ ὁ μέσος ἄρα ἄνδρα οἴσειν τῶν ἑτέρων, εἷς δὲ ἑκατέρωθεν παράσειρος ἦν ἀσφαλείας ἕνεκα. εἷς μὲν οὖν τοὺς ἄλλους ὑπῆρχον οὗτοί μοι, αὐτὸς δὲ ἐπεχείρουν τρόπῳ τοιῷδε· ἦν κριὸς*
512 *τά τε ἄλλα ὑπερμεγέθης καὶ ὑπέρδασυς. τούτῳ περιβαλὼν τὼ χεῖρε κατὰ νῶτον ὑπειλυόμην, ἕως ὑπὸ τῇ γαστρὶ κἀγὼ γίγνωμαι· ἔπειτα μεταστραφεὶς εἰχόμην. ἐκείνην οὖν τὴν νύκτα οὕτω ταλαιπωροῦντες ἠνεσχόμεθα.*

[ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ]
ΤΕΧΝΩΝ ΡΗΤΟΡΙΚΩΝ Β
ΠΕΡΙ ΤΟΥ
ΑΦΕΛΟΥΣ ΛΟΓΟΥ.

1. *Ἐπειδή σοι τὰς ἰδέας ὑπεδείξαμεν τοῦ πολιτικοῦ λόγου καὶ τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ, δεῖ σε ἀκοῦσαι καὶ περὶ*

---

3 paraphrasis est versuum Hom. Od. ι, 425—436 4 θαυμαστοῖς codd., corr. n 5 αὐτοὺς codd. λύγοις H. Schoene (cf. Od. ι, 427); λύγοι post γὰρ v. 5 add. n 6 ἔμελλε codd. praeter P 7 ἑταίρων nws ἑκατέρωθε anws 9 οὗτοιμοι P, idem ex ἕτοιμοι corr. V, ἕτοιμοι GT 11 τῶ PT, τῷ a ὑπελειπόμην codd. ὑπειλυόμην n (cf. ι 433) 13 ταλαιπορ. P post v. 13 P subscribit Ἀριστείδου τεχνῶν ῥητορικῶν περὶ τοῦ πολιτικοῦ λόγου ᾱ

16 τοῦ om. Parisin. gr 1656 (Q) teste Kantelhardt; β̄ et τοῦ om. V περὶ τοῦ ἀφ. λ om. G Ἀριστείδου ῥήτορος περὶ λόγου ἀφελοῦς T; τοῦ αὐτοῦ τεχνῶν ῥητορικῶν περὶ ἀφελοῦς λόγου a, quam secutus est n, nisi quod β̄ post ῥητ. posuit; περὶ τοῦ ἀφ. λ. M 17 β̄ post λόγου hab. P De locis Xenophonteis in hoc libro laudatis agit A. W. Persson, Zur Textgeschichte Xenophons (Lunds Universitets Årsskrift, N. F. Afd. 1, Bd. 10, Nr. 1) 1915, 73—84 19 τὰς om. ad

τῆς ἰδέας τοῦ ἀφελοῦς λόγου· οὐδὲν γὰρ οὕτως ἐπεσκέφθαι χρὴ ὡς τὰς ποιότητας τοῦ ἀφελοῦς λόγου καὶ τοῦ ἁπλοῦ καὶ τὰς διαφορὰς αὐτοῦ πρὸς τὸν πολιτικὸν λόγον καὶ ἀγωνιστικόν, ὅπερ οὐ ῥᾴδιον μέν ἐστι διὰ τὸ εἶναι ἓν γένος παντὸς λόγου καὶ μίαν φύσιν. ὅμως γε μήν εἰσί τινες παραλλαγαὶ καὶ ἰδέαι, αἳ διαφέρουσιν ἀλλήλων.

2. *Πᾶς δὲ λόγος ἐστὶ δῆλον ὅτι ἐν ἐπινοήμασι καὶ ἐν ἀπαγγελίᾳ, ἥτις ἐστὶν ἐν λέξει, ἐν σχήματι, ἐν ῥυθμῷ. ἔστιν οὖν τηρητέον τίνα ἐστὶ τὰ διακρίσεις ποιοῦντα ἀπὸ τῶν πολιτικῶν τοῖς ἀφελέσι λόγοις· οὐ γὰρ τὰ αὐτά ἐστιν ἐννοήματα τῶν τε ἀφελῶν καὶ τῶν πολιτικῶν. εἰ γὰρ ἐννόημα τὸ αὐτό, ἀλλὰ λέξις οὐχ ἡ αὐτή, ἢ εἰ καὶ λέξις ἡ αὐτή, ἀλλ' οὐχ ὁ ῥυθμὸς ὁ αὐτός, ἢ εἰ καὶ ῥυθμὸς ὁ αὐτός, ἀλλ' οὐ τὸ σχῆμα τὸ αὐτό.*

3. *Εἰδέναι οὖν δεῖ πρῶτον, ὡς ἐν κεφαλαίῳ μάλιστα παραστήσαιμεν, ὅτι αἱ διαφοραὶ τοῦ πολιτικοῦ λόγου πρὸς τὸν ἀφελῆ εἰσιν ἀπὸ τῶν ἐννοημάτων πρῶτον λαμβανόμεναι. ἔστι γὰρ τὰ μὲν πολιτικὰ νοήματα τραχύτερα, ἐνδοξότερα καὶ ἀπὸ ἐνδοξοτέρων λαμβανόμενα* 518 *καὶ δριμύτερα τήν τε δριμύτητα ἐργαζόμενα ἐκ τοῦ σπανιώτερά τε εἶναι καὶ ἔνδοξα, τὰ δὲ ἀφελῆ νοήματα ἁπλᾶ, ἐπίκοινα, ἄδοξα, καὶ ταῦτα ἀπὸ ἀδόξων τῶν ἐπιχειρημάτων λαμβανόμενα. περὶ μὲν οὖν τῶν νοημάτων ὡς ἂν ἀπὸ πολλῶν ὀλίγα εἴποι τις, ταῦτά ἐστιν.*

4. *Ἡ δὲ ἑξῆς διαφορὰ περὶ τὴν μεταχείρισίν ἐστιν· ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ πολιτικῷ λόγῳ ἐστί τις μεταχείρισις,*

---

6 fort. *αἷς* pro *αἳ*   8 *ἔστι* PVT 'malim *ἐννοήμασι* hic et alibi' s, sed traditur *ἐπιν.* I § 2; II § 22, 25, 104   10 *εἰ* pro *ἔστιν* codd. a, corr. n   *ῥητέον* pro *τηρητ.* a n d w s (cf. infr. § 8, 26, 132, 139)   12 cf. infr. § 22   12/13 *εἰ δὲ καὶ ἐννόημα* n   16/17 'fort. *παραστήσωμεν* vel *ὡς ἂν*' s   20 cf Hermog. *π. ἰδ.* p. 265, 1 seq R.   22 *εἶναι* om. QVGTa, add. n   24 plura dabit auctor § 9   26 *μεταχείρησις* P hic et p. 72, 2; 76, 13; 80, 20; 81, 19 al.; *μεταχείρισις* semper (II § 4, 13, 22, 24, 27, 84, 92, 93, 139) scripsi quamvis codd. non sibi constent, imo plerumque *μεταχείρησις* praebeant

οὕτω καὶ ἐν τῷ ἀφελεῖ λόγῳ. ἡ δὲ διαφορὰ τῶν μεταχειρίσεων αὕτη ἐστίν· ἐν μὲν τῷ πολιτικῷ λόγῳ δεῖ φανερὰν εἶναι· οὕτω γὰρ πολιτικῶς προάγοιτο ὁ λόγος, εἰ παρακολουθοῖεν οἱ ἀκούοντες τοῖς ζητήμασιν· ἐν δὲ τῷ ἀφελεῖ οὐ τοῦτό ἐστιν, ἀλλὰ κεκρυμμέναι ἐνίοτέ εἰσιν αἱ ζητήσεις καὶ οὐδὲ οἶδέν τις τί βούλεται λέγειν ὁ λέγων διὰ τὸ μηδεμιᾷ ἐπιβολῇ ἐοικέναι τὸν λόγον.

5. Τὰ δὲ σχήματα ἐν μὲν τῷ πολιτικῷ λόγῳ τραχέα ἐστί, σφοδρά, ἐλεγκτικά, βίαια, ἐν δὲ τῷ ἀφελεῖ ἀνειμένα, ἁπλᾶ, μηδένα ἔλεγχον μηδὲ ἐξέτασίν τινα ἐμφαίνοντα, ἀλλὰ κοινότερα καὶ ἀναπεπτωκότα· οὕτω γὰρ ἐκεῖνα ποιεῖ σύντονον τὸν λόγον καὶ πολιτικόν, ταῦτα δὲ ἀφελῆ ὡς ἂν ἰδιωτικὰ καὶ ὁμιλητικὰ ὄντα.

6. Οὐ μὴν οὐδὲ ἡ λέξις ἡ αὐτὴ αὐτοῖς, ἀλλ' ἔνι τις καὶ ἐν τῇ λέξει διαφορά· ἐν μὲν γὰρ τῷ πολιτικῷ λόγῳ ποτὲ μὲν ἀπήρτισται τὸ νόημα, ποτὲ δὲ δεῖ ἄλλῳ νοήματι ἐπιβάλλειν· δεῖ γὰρ μετὰ πάσης ἀσφαλείας καὶ τόνου προάγεσθαι τὸν λόγον. ἐν δὲ τῷ ἀφελεῖ οὐκέτι, ἀλλὰ δοκεῖ ἡ λέξις ὡς ἂν τύχῃ προάγεσθαι ἀλογιστίαν ἐμφαίνουσα καὶ μηδεμίαν ἐπιτήδευσιν τῆς λέξεως. 7. ἔτι ἐν μὲν τῷ πολιτικῷ λόγῳ ὅ τι ἂν βούληταί τις σημαίνειν, ὑπὸ τῆς λέξεως τοῦτο αὐτὸ καὶ ἐμφαίνεσθαι μόνον δεῖ, ἐν δὲ τῷ ἀφελεῖ ἡ μία λέξις καὶ ἓν καὶ δύο καὶ
514 τρία σημαίνει ἐνίοτε. κάλλη δὲ ἐν λέξει ἡ παράθεσις τῶν λέξεων ποιεῖ οἷον ἱπποφορβὸς ἵππων, συφορβὸς συῶν.

---

3 φανερὰν PGT, -ὰς ws; de διάτορα sive διαφανῆ cogitaverat n; διαφορὰ pro δεῖ φανερὰν QVad ἂν post γὰρ addere vult s 6 οἶδε codd. praeter P 7 de ἐπιβολῇ et χάριτι Xenophontea cf. Dion. Chr. or. 18, 14 Emp. et nostrum II § 28, p. 84, 2 8 τραχεῖα P 9 σφόδρα codd., corr. n 10 ἁπλά P 14 μὲν pro μὴν codd., corr. an (cf infr. § 94) 18 οὐκ ἔτι GTad, corr. n 19 ἀλλ' ὑπτίαν codd.; ἀλλ' inclusit s; ἀλογιστίαν scripsi, cum ἀλυπίαν non reddat sensum incuriae sive securitatis 23 cf. infr. § 97 24 συμβαίνει V (qui in marg. habet σημαίνει) cf. infr. § 70, 98 25 ὁ ante ἱπποφορβὸς

8. *Καὶ περὶ τοὺς ῥυθμοὺς ὁμοίως λέγωμεν διαφοράν τινα εἶναι τοῦ πολιτικοῦ λόγου πρὸς τὸν ἀφελῆ, καὶ ὅλως ἡ διαφορὰ τῆς ἀφελείας πρὸς τὸν πολιτικὸν λόγον, ὅτι τῆς μὲν ἀφελείας ἐστὶ τὸ ἁπλῶς προχωρεῖν τὸν λόγον καὶ ἕλκεσθαι ἀεὶ τὴν ἀκοὴν κατὰ τὸ ὅμοιον καὶ μηδαμοῦ ἐγκοπὰς εἶναι τοῦ λόγου μηδὲ ἐνίστασθαί που πρὸς τὴν ἀκοήν· ὅπου δὲ προϊόντος τοῦ λόγου ὑποστροφὴ γέγονε καὶ ὥσπερ τι πρὸς τὴν ἀκοὴν ἀντέστη ἐκ τῆς ἐγκοπῆς τῆς κατὰ τὴν ὑποστροφήν, ἐνταῦθα ἀγωνιστικὸν τὸ σχῆμα καὶ λόγος ἤδη τῷ ῥυθμῷ πολιτικώτερος γέγονεν· ἐπιστρέφει γὰρ ἀεὶ τὸν ἀκροατὴν τὰ τοιαῦτα καὶ οὐκ ἐᾷ ἁπλῶς ἐπακολουθεῖν, ὅπερ ἐργάζεται ἡ ἀφέλεια, ὡς ἐν τῷ Συμποσίῳ Ξενοφῶν (ἤδη γάρ σοι καὶ τὰ παραδείγματα αὐτῶν ἐκθήσομαι, ἵνα σαφέστερά σοι καὶ τὰ τῆς ἀφελείας θεωρήματα γένηται) «αἵ γε μὴν γυναῖκες, ἄλλως τε ἢν καὶ νύμφαι τύχωσιν οὖσαι ὥσπερ ἡ Νικηράτου τοῦδε καὶ Κριτοβούλου, μύρου μὲν οὐ προσδέονται». καὶ ἡ ὑποστροφὴ «αὐταὶ γὰρ τούτου ὄζουσι». τοῦτο μὲν οὖν οὕτω δεῖ προσδέξασθαι οἷον 'αὗται παρὰ ἀνδρὸς μύρου οὐ προσδέονται, παρ' ἑαυτῶν γὰρ ἔχουσι νύμφαι γε οὖσαι'. τηρῆσαί γε ἄξιόν ἐστι τὸ τῆς ὑποστροφῆς· τῆς μὲν γὰρ ἀφελείας ἦν προελθεῖν μέχρι τοῦ «μύρου μὲν οὐ προσδέονται», τὸ δὲ τῆς αἰτιολογίας παρατεθὲν κατὰ τὴν ὑποστροφήν, τοῦτο γοργὸν*

15 Xen. Conv. 2, 3

add. **dw** *συοφορὸς* **P**, *συοφορβὸς* **VQ**, *συφορβὸς* **GTM**; ad Xenoph. Cyrop. I 1, 2 alludi videtur

1 non ad numeros hic pertinere *ῥυθμόν*, sed ad sententiarum dispositionem notandum ut infr. § 17 **3** *δὲ* post *ὅλως* add. **n** **6** *ἐκκοπὰς* **an** (qui de *διακοπὰς* cogitabat propter Hermog. *π. ἰδ.* p. 254, 18 R) **d**, corr. **w** **7** cf. Hermog. *π. ἰδ.* p. 314, 11 seq. R. **9** *ἐκκοπῆς* **P**, *ἐκκ.* ex *ἐγκ.* corr. **G**; *διακοπῆς* praefert **n** **13** *ἀσφάλεια* codd. **a**, corr. Victorius **n** **16** *μέντοι* pro *γε μὴν* Xen. **17** *ἡ* ante *Κριτ.* Xen. **18** *τί καὶ* pro *οὐ* Xen.

σφόδρα ἐποίησε τὸν λόγον «αὗται γὰρ τούτου ὄζουσι», καὶ κινδυνεύει καὶ πολιτικὸς γεγονέναι τῷ ῥυθμῷ ὁ λόγος.

515 **9.** *Τάδε περὶ τὴν ἑρμηνείαν. ⟨καὶ⟩ πάλιν αὖ ἐννοήματα τῶν ἀφελῶν ἐστιν οἷον χρήσασθαι, ἂν οὕτω τύχῃ, καὶ ἀδοξοτέροις ἐννοήμασι. βουληθεὶς γοῦν κατασκευάσαι ὁ Ξενοφῶν, ὅτι πολλοῦ ἄξιός ἐστιν ὁ Κῦρος, σκέψαι πῶς διῴκησε τοῦτο. ἡ γὰρ πρότασις πολιτικὴ καὶ αἱ ἀποδείξεις πολιτικώταται, ὅτι Κῦρος πολλοῦ ἄξιος ἐγένετο, τῶν δὲ ἐννοημάτων τὰ μὲν ἦν πολιτικά, τὰ δὲ ἀφελῆ. πολιτικὰ μὲν τὰ τοιαῦτα 'Κῦρος πολλοῦ ἄξιος ἐγένετο· τὸ γὰρ χαλεπώτατον ῥᾷστα κατειργάσατο. τί δέ ἐστι χαλεπώτατον; ἀνθρώπων ἄρξαι'. ἄχρι τούτου ἡ κατασκευὴ πολιτική. εἰ γοῦν μετεχειρίζου πολιτικῶς, οὕτως ἂν εἶπες 'Κῦρος πολλοῦ ἄξιος ἐγένετο· ὃ γὰρ χαλεπώτατον ἦν, τοῦτο κατειργάσατο, ἀνθρώπων ἄρξαι. διὰ τί; ὅτι οὐ ῥᾳδίως ἐθέλουσιν οἱ ἄνθρωποι ἄρχεσθαι, ἀλλὰ πολλαὶ μὲν δυναστεῖαι, πολλαὶ δὲ τυραννίδες κατελύθησαν ὑπὸ τῶν μὴ βουλομένων ἄρχεσθαι'. ἄχρι ἐνταῦθα τὰ ἐννοήματα πολιτικά.*

10. *Ὅταν δὲ ἔλθῃς εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς διαφορᾶς*

---

5 Xen. Cyrop. I, 1 seq.

---

1 *αὗται* codd., corr., corr. s 3 '*περὶ ἐννοημάτων*, singillatim de differentia *ἐννοημάτων*' sequentibus inscripsit n, quem sequuntur dw; rectius de titulo s 'quae sequuntur incertiora sunt quam ut inde aliquid efficias; ceterum tractat auctor *μεταχείρισιν ἐννοημάτων*' (cf infr. § 13) *τὰ δὲ* codd., correxi *καὶ* inserui, quod noster *πάλιν αὖ* non usurpat nisi cum *καὶ* coniunctum (cf. supr. I § 146; infr. II § 39, 139). sensus est: 'haec de interpretatione. sunt, ut ad propositum revertar (cf. supr II § 2—8), etiam sententiae simplicibus propriae velut usus *ἀδοξοτέρων ἐννοημάτων*' 5 *γ' οὖν* P 6 *κύρος* PGTa, *κύριος* V 8 *κύρου* PVa, *κύρος* GT, *κύρου* (ς suprascr.) Q 10 *κύρος* codd. a 13 *ἠγ' οὐ* P; *ἡ γοῦ* Q; *ἠγοῦ* Va; *εἰ γοῦν* GTn 14 *κύρος* codd. a 18 *ἄχρι* (ς suprascr.) V, *ἄχρις* adws 20 *διανοίας* pro *διαφ.* n

καὶ εἴπῃς 'ῥᾷον γάρ ἐστι βοῶν καὶ οἴων καὶ πάσης ἀγέλης ἄρξαι μᾶλλον ἢ ἀνθρώπου', τότε λέγω ὅτι εἰς ἐννοήματα ἀφελέστερα ἀπάγεις τὸν λόγον· ἤθους γὰρ καὶ τρόπου εἰσίν, ἃ τοῦ λόγου τὸ ἀφελὲς ἐτήρησεν. ὁ μὲν οὖν πολιτικὸς πρότασιν προθεὶς τὰ κατασκευαστικὰ παρατίθησιν ἐπιλεγόμενος ἀεὶ τῶν ἐννοημάτων τὰ πολιτικώτερα. οἷον τὸ κατὰ τὰς ἀποβάσεις λέγειν οὐ πολιτικώτερον 'νομέας μέντοι ἄρχοντας', ἢ πάλιν 'οὐδεπώποτε ᾐσθήμεθα συστάσας τὰς ἀγέλας' οὐκ ἂν πολιτικὸς εἴποι· οὗτος δὲ κατὰ τὸ πρέπον ἑαυτῷ τοῖς ἐπιχειρήμασι τὸ διαλλάττον παρέσχετο.

11. Ὅπου δὲ κοινὰ τὰ ἐπινοήματα, οὔτε ἡ λέξις οὔτε τὸ σχῆμα τὸ αὐτό· ὅταν γὰρ εἴπῃ «ἔννοιά ποθ' ἡμῖν ἐγένετο» καὶ «ὅσοι τυραννεῖν ἐπιχειρήσαντες οἱ μὲν 516 αὐτῶν καὶ ταχὺ πάμπαν κατελύθησαν», οὐχὶ 'δίκας ἔδοσαν', καὶ πάλιν «οἱ δὲ κἂν ὁποσονοῦν ἄρχοντες διαγένωνται»· οὐ γὰρ εἶπεν 'οἱ κατὰ κράτος ἑλόντες τὰς πόλεις καὶ τὰς ἀρχὰς ἰσχυροτάτας ἑαυτοῖς καταστησάμενοι'.

12. Ἔδειξα οὖν σοι ὅτι τῶν ἐννοημάτων τὰ μέν ἐστιν ἀπὸ κρίσεως λαμβανόμενα, τὰ δὲ παντοῖά ἐστιν ἐννοήματα, καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ἐστιν ἐξ ἐνδόξων λαμβανόμενα, τὰ δὲ ἐκ μικρῶν καὶ ἀφανῶν. τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτό σοι, ὅτι παντοίοις ἐννοήμασι χρῶνται οἱ ἀφελεῖς καὶ οὐκ ἐξαρκεῖ αὐτοῖς μόνον χρῆσθαι τοῖς ἐκ τῶν ὑποκειμένων λαμβανομένοις, ἀλλὰ καὶ τοιούτοις ἐνίοτε ἐννοήμασιν, ὧν ἄλλος μὲν ἄν τις καταφρονήσειεν οὐδ' ἂν προσέλθοι

---

8 id. ib I 1, 2   18 id. ibid, I 1, 1

---

1 ῥάδιον VGTadws (Kondos Ἀθηνᾶ 22, 1910, 43 seq.)
4 ἐτήρησεν P, ἐστέρησεν cet., corr. n ad infr. § 29 relegans (cf. etiam infr. § 39)   7 τοῦ pro τὸ mavult s   τοῦτο pro οὐ n
8 οὐδὲ πώποτε PVa   18 ἔννοιαι πόθ' P, ἔννοια πόθεν Vad
15 ἔδεισαν codd. a, ἔδοσαν aut ἔτισαν n, ἔδοσαν s   16 ὁπόσον οὖν PVTa   χρόνον ante ἀρχ. Xen.

διὰ τὸ μήτε αὐτὰ ἐκ τῶν ὑποκειμένων λαμβάνεσθαι καὶ ἄδοξα τυγχάνειν, οἱ δὲ ἀφελεῖς οὐκ ἀπέχονται τούτων.

13. *Τὸ μὲν δὴ κατὰ τὴν μεταχείρισιν τῶν ἐννοημάτων τοιοῦτόν ἐστι, καὶ ἔτι τὸ μὴ ὡς εἰς πρότασιν λέγεσθαι τὰ λεγόμενα κατασκευαστικὰ τοῦ προκειμένου, ἀλλ' ἀδήλου ὄντος, πρὸς ἃ λέγεται, οὕτω προχωρεῖν τὸν λόγον, οἷον μὴ προθεὶς ὅτι βούλεται ἀποδεῖξαι πολλοῦ ἄξιον Κῦρον ἐπάγει «ἔννοιά ποθ' ἡμῖν ἐγένετο», καὶ προλαβὼν πάντα τὰ κατασκευαστικά, ἐξ ὧν χαλεπόν ἐστιν ἀνθρώπων ἄρχειν, χαλεπώτερον τῶνδε καὶ τῶνδε, οὕτως ἐπήγαγεν 'ἀλλὰ μὴν Κῦρος πλείστων ἀνθρώπων ἦρξε· Κῦρος ἄρα πολλοῦ ἄξιος ἐγένετο'. καὶ αὕτη ἐστὶν ἀφελοῦς λόγου μεταχείρισις, ὅταν μὴ φανερὸν ᾖ ὡς πρότασις τὸ λεγόμενον.*

14. *Δεῖ δὲ πολλάκις καὶ τὰ νοήματα μὴ πάντα ἰσχυρὰ εἶναι ὥσπερ καὶ τὰ τῶν πολιτικῶν λόγων, ἀλλ' ἔνια καὶ ὑφειμένως τιθέναι, [καὶ] τὰ ἥττω δοκοῦντα εἶναι, ἔνια δέ, ⟨εἰ⟩ οἷόν τε, ὡς καὶ γέλωτος ἄξια ἂν φανείη, ὡς* 517 *καὶ ἐν τῷ Συμποσίῳ εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου, ⟨ὅπου⟩ φησὶν «ἀλλ' ἔμοιγε δοκεῖ τῶν καλῶν κἀγαθῶν ἀνδρῶν οὐ μόνον τὰ μετὰ σπουδῆς πραττόμενα ἀξιομνημόνευτα εἶναι, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν ταῖς παιδιαῖς» ἤθους ἐχόμενόν ἐστι τὸ νόημα, ὅτι δεῖ καὶ τὰ μετὰ παιδιᾶς πραττόμενα*

---

11 id. ibid. I 1, 3 **20** Xen. Conv. 1, 1

---

4 *ἐστιν* **Va** cf. infr. § 24, 111 **6** *ἀλλ' ἀδήλου* **P**, *ἀλλὰ δήλου* cet. **ad**, corr. **nws** **8** *κύρον* **PGTa**, *κύριον* **V** *ἔννοια* **P** **9** *προκατασκευαστικὰ* **VTanws** (sed cf. supr. v. 5) **11** *κύρος* **PGTa**, item v. 12; *κύριος* **V** **13** *μεταχείρισις* cf. supra II § 4 **18** *εἰ* add. **n** infr. § 83, 23 comparans **19** *καὶ* om. **VQ** *εὐθὺς* ante *ἐν τῷ Συμπ.* transpos. **d**, sed cf. infr. § 35 *ὅπου* addidi memor locorum similium supr. I § 70, 87, 116, 117, 120 **20** *καλῶν ἢ τῶν ἀγαθῶν* codd. (praeter **P**), corr. **n** **22** *καλὰ* pro *καὶ τὰ* **Q** *ταῖς* om. **QVGT** **23** *ὡς* post *ἐστι* add. **a**, *ἐστί πως* **n** v. 19—p. 77, 4 ad verbum fere repetuntur infr. § 35

τῶν καλῶν τε κἀγαθῶν ἀνδρῶν ἀποδέχεσθαι. καὶ τοῦτό ἐστι τὸ θεώρημα τοῦ ἀφελοῦς λόγου, ὅτι μὴ ἐκ παντὸς τρόπου ⟨δεῖ⟩ διώκειν τὰ ἔνδοξα καὶ μεγάλα, ἀλλὰ καὶ τὰ δοκοῦντα φαῦλα εἶναι καὶ εὐκαταφρόνητα.

15. *Κατὰ μὲν οὖν τὴν ἀπαγγελίαν* ἀμφότερα τὰ ἐννοήματα οὐκ ἔστι τραχέως εἰρημένα, οὔτε τὸ «ἔννοιά ποθ' ἡμῖν ἐγένετο» οὔτε τὸ «ἀλλ' ἔμοιγε δοκεῖ»· ἐπειδὴ γὰρ ἐδόκει τὸ ἐν τῷ Συμποσίῳ εἰρημένον ἄδοξον εἶναι, τὰ ἐν ταῖς παιδιαῖς διηγεῖσθαι, καὶ οὐδεὶς ἂν πολιτικὸς τοῦτο ἐποίησεν ἀδόξου ὄντος αὐτοῦ, μετὰ παραιτήσεως προήγαγεν «ἀλλ' ἔμοιγε δοκεῖ». εἰ δὲ ἀπὸ ὀνόματος ἤρξατο αὐτῷ ⟨ὁ⟩ λόγος ἀποφαντικοῦ οἷον «δοκεῖ δ' ἔμοιγε», σκληρότερος ἂν ἐγένετο ὁ λόγος καὶ μᾶλλον Κριτίου ἔδοξεν ἂν εἶναι ἤ τινος τῶν τοιούτων.

16. *Κατὰ δὲ ⟨σχῆμα⟩* σχήματι ἀνειμένῳ· οὐ γὰρ διατεινόμενος ἂν ἐποίησεν, ὡς ἄν τις τῶν πολιτικῶν εἶπεν 'οὐχὶ τὰ αὐτὰ παρίσταταί μοι γιγνώσκειν τοῖς πολλοῖς περὶ τῶν ἀνδρῶν τῶν σπουδαίων· οἱ μὲν γὰρ πολλοὶ οὐκ ἄλλα τινὰ οἴονται [γὰρ] αὐτῶν ἀξιομνημόνευτα εἶναι ⟨ἢ⟩ τὰ ἐν τῇ σπουδῇ πραττόμενα, ἐμοὶ δὲ οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον· ἀλλ' οὐδὲν ἧττον δοκεῖ τὰ ἐν ταῖς παιδιαῖς μνήμης τυγχάνειν ἄξια, ἢ ἃ ἂν σπουδάζοντες πράττοιεν.' οὐχ οὕτως οὖν προήγαγεν, ἀλλ' ἀνειμένῳ τῷ σχήματι καὶ ἐξηλλαγμένως «ἀλλ' ἔμοιγε δοκεῖ», εἶτα κατὰ τὸ ἰδίωμα τοῦ λόγου ἤθους ἐχόμενα καὶ τὰ ὀνόματα

---

17 cf. Demosth. or. 3, 1

---

3 δεῖ add. n, ut est in codd. infr. p. 87, 21   6 οὐκέστι P ταχέως codd., corr. s   ἔννοια πόθ' PVa   9 καὶ ante τὰ add. n   12 ὁ ante λόγος om. PV cf. infr. § 18   15 κατὰ δὲ σχήματι ἀνειμ. P, κ. δ. σχῆμά τι ἀν. VGT; corr. et explevit Finckh s   18 τῶν ante ἀνδρ. om. codd. praeter P   19 'γὰρ vel male repetitur vel leg. παρ' aut περί' n   20 εἶναι ἐν τῆι σπουδῆι τὰ πρατт. codd.; ἢ add. n; 'imo ἢ τὰ ἐν τῇ σπ. πρ. . . possis et παρὰ (l. 19) scribere' s   22 ἧς pro ἢ codd., corr. n   23 ἀλλ' om. codd. praeter P, add. n   24 δόκει P, ἔμοιγ' ἐδόκει GT

518 «τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν». καὶ πάλιν φησὶν «ὡς δὲ ἱπποδρομία ἔληξεν». ἀνειμένον δὲ καὶ ἀναπεπτωκὸς εἶναι δοκεῖ τὸ σχῆμα, πολιτικὸς δ' ἂν οὐχ οὕτως ἐποίησεν, ἀλλὰ συντονώτερον 'ἐπειδὴ δ' ἡ ἱπποδρομία ἔληξεν' ἢ τοιούτῳ τινὶ τρόπῳ.

17. *Ποικίλως* δὲ τοῖς ⟨αὐτοῖς⟩ σχήμασι χρῶνται οἱ ἀρχαῖοι ⟨οἵ⟩ τε ἀφελεῖς καὶ οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες· ἃ γὰρ ἐν πολιτικῷ λόγῳ δριμὺν τὸν λόγον ποιεῖ, ἐνθάδε ἀφελῆ ἐργάζεται. καὶ τὸν ῥυθμὸν δὲ τῆς ἀπαγγελίας τοιοῦτον εἶναι δεῖ οἷον προϊέναι καὶ ἐμβαίνειν μᾶλλον ἢ ἑαυτῷ ἐπικείμενον ἐπείγεσθαι, οὐχ ὥσπερ ἐν τοῖς πολιτικοῖς τὰς [τε] ποιότητας παρατιθέασιν, ὅταν λέγωσιν ἢ 'δεινότατα ἁπάντων' ἢ 'ἐφ' ᾧ πάντες ἀγανακτήσετε' ἢ 'σχέτλιον γὰρ τοῦτό γε'· πρὶν γὰρ τὸ πρᾶγμα εἰπεῖν τὴν ποιότητα οἱ πολιτικοὶ παραδεικνύουσι καὶ ποτὲ μὲν πρὸ τῶν πραγμάτων, ποτὲ δὲ μετὰ τὰ πράγματα ἐπάγοντες.

18. εὐρυθμίας δὲ καὶ τοῦτο «καίτοι τό τ' ἐν τῇ κρατίστῃ πόλει ὑπὸ τῶν ἀρίστων κριθέντα τοῦ καλλίστου γέρως ἀξιωθῆναι ποίων ἔτι τεκμηρίων προσδεῖται τῆς γε πρὶν ἄρξαι αὐτὸν ἀρετῆς;» τοῦτο δ' εὐρυθμίαν ἐν τῷ λόγῳ εἰργάσθαι καί μοι δοκεῖ· τὸ δὲ τὴν εὐρυθμίαν ἀπειργασμένον ἐστὶ τὸ ἐμπεριβάλλοντα τὰ νοήματα καὶ ἀπαρτίσαντα στῆσαι τὸ νόημα, ὥστε καὶ τὸ μετὰ ταῦτα ῥηθὲν

---

1 Xen. Conv. 1, 2   17 Xen. Ages. 1, 5

---

1 *κἀγαθῶν* n   2 *ἡ* ante *ἱππ.* habet Xen.   4 *ὅποι δὴ* codd., *ὅπη δὴ* ad; 'fort. *ἐπεὶ δ'* ut *παιδείας* α p. 60 a' n; *ἐπειδὴ δ' ἡ* legendum esse ex huius loci iteratione infr. § 62 apparet   5 *ἤι* P   6 *αὐτοῖς* addidi   7 *ἀρχαῖοι τ. ἀσφαλεῖς* Va, *ἀ. τε ἀφελεῖς* PGT; *τε* post *ἀφελεῖς* transpos. s; *οἵ* addidi; *ἀρχ. τε καὶ ἀφελεῖς* nw   9 de rhythmo cf. supr. II 8   10 cf. Quint inst. X 1, 73 (sibi instans)   13 *ἀγανακτήσεται* PV; *ἀγανακτήσαιτε* n   15 *καὶ* om. codd. praeter P   17 *τ'* om. Xen.; *τότε* pro *τό τ'* a   19 *τε* pro *γε* codd., e Xen. corr. n   20 *εὐρυθμία* an   22 *ἐν περιβάλλοντα* P *ἀπαρτήσαντα* VTa, corr. n   23 *στῆναι* VT, e *στῆσαι* corr. G, *στῆσαι* Pn *ὥσπερ* pro *ὥστε* codd., corr. n

μηκέτι ἡνῶσθαι, ἀλλ' ἑτέρου ἀρχὴν λόγου δοκεῖν εἶναι· τί γάρ φησιν; 'ὅσα δὲ ἐπεὶ ἐπ' ἀνδράσιν ἐγένετο'. οὐ πολλαχοῦ δὲ ὁ Ξενοφῶν χρῆται τούτῳ τῷ σχήματι· ἔστι γὰρ σκληρότερον καὶ δικανικώτερον· ἀποδεδειγμένοις ⟨γὰρ⟩ πράγμασιν ἢ ὡς βιαζόμενοι ἢ ὥς τι σφόδρα δοκοῦντες λέγειν τὰ τοιαῦτα ἐπάγειν εἰώθαμεν. **19.** πλὴν τό γε κατὰ τὴν ἄλλην αὐτοῦ εὐρυθμίαν θαυμαστὸν καὶ τοῦτο γέγονε τὸ συνεχεῖς τὰς διαστάσεις ἑνὶ πνεύματι λόγου γεγονέναι «καίτοι τότε — ἐν τῇ κρατίστῃ πόλει — ὑπὸ τῶν ἀρίστων κριθέντα — τοῦ καλλίστου γέρως 519 ἀξιωθῆναι», καὶ τὸ πολλὰ νοήματα καθ' ἓν ἕκαστον πρὸς μίαν λέξιν εἰπεῖν δυνάμεως καὶ ῥυθμοῦ.

20. Καὶ τοῖς ὀνόμασι δὲ χαίρουσιν οἱ ἀφελεῖς ἀπὸ ἑτέρου ἐπὶ ἕτερον αὐτὰ μεταφέροντες ὡς καὶ ἐν τῷ Ἀγησιλάῳ ὁ Ξενοφῶν «πολλούς» φησιν «ἐραστὰς τῆς αὐτοῦ φιλίας ἐποιήσατο»· ὁ γὰρ ἐραστὴς ἄλλου τινὸς δοκεῖ ὄνομα εἶναι. καὶ πάλιν «αὐτοὶ δὲ κατιδόντες τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἀκολούθους». πάλιν ἐνταῦθα ἐλάττονι ὀνόματι τοῦ πράγματος ἐχρήσατο· τὸ γὰρ τῶν ἀκολούθων ἐπὶ δούλων μᾶλλον εἴωθε λέγεσθαι, ὁ δὲ τοὺς ἑπομένους καὶ τοὺς τελευταίους τοῦ στρατοπέδου οὐκ ὤκνησεν ἀκολούθους ὀνομάσαι. καὶ ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασι «θαυμάζω οὖν» φησι, «πῶς ποτε Σωκράτην ἐπείσθησαν περὶ θεοὺς μὴ σωφρονεῖν». μετήνεγκεν ἐνταῦθα ὡς ἴδιον τοῦ εἴδους τοῦ λόγου.

2 id. ibid. 1, 6 15 id. ibid. 1, 19 (eodem exemplo utitur infr. § 96) 23 Xen. Mem. I 1, 20

2 ὅσαδε P; ὅσα γε μὴν ἐν τῇ βασιλείᾳ Xen. 5 γὰρ post ἀποδεδ. add. s, ante βιαζόμ. n cf. supr. § 15 6 ἐπανάγειν codd., corr. n 8 τῶι pro τὸ PVGTw; corr. ad 11 τὰ pro τὸ codd., corr. n, τῷ w 13 cf. infr. § 65, 95 14 ἀλγησιλάωι PV 15 αὐτοῦ codd., ἑαυτοῦ dws 17 verba καὶ πάλιν—ἀκολούθους (l. 18) solus habet P, ex quo w ea protraxit 18 'πάλιν melius abest' s 23 ὅπως pro πῶς Xen. Ἀθηναῖοι post ἐπείσθησαν e Xen. add. ws 24 τοὺς ante θεοὺς add. VGTadws

21. *Δεῖ μέντοι κἀκεῖνα ὁρᾶν, ὅπως ὑφειμένα διὰ τὸ ἀφελὲς τιθεὶς ὀνόματα οὐδὲν ἧττον ἐν τῷ οἰκείῳ τρόπῳ ἐμφαίνει καὶ τὸ μέγεθος τοῦ πράγματος, ὡς καὶ ἐν ἀρχῇ φησι τοῦ λόγου «πολλάκις ἐθαύμασα, τίσι ποτὲ λόγοις Ἀθηναίους ἔπεισαν οἱ γραψάμενοι Σωκράτην ὡς ἄξιος εἴη θανάτου τῇ πόλει· ἡ μὲν γὰρ γραφὴ κατ' αὐτοῦ τοιάδε τις ἦν· ἀδικεῖ Σωκράτης οὓς μὲν ἡ πόλις νομίζει θεοὺς οὐ νομίζων, ἕτερα δέ, καὶ τοὺς νέους διαφθείρων». τὸ γὰρ «εθαύμασα» καὶ «πολλάκις» οὐ μικρῶν ἔμφασίς ἐστιν, ἐδήλωσε δὲ καὶ τὰ ἐπενεχθέντα. πολιτικὸς μὲν οὖν ἀμφοτέρας ἂν εἰρήκει τὰς δυνάμεις οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ πολλάκις· ὁ δὲ τὴν ἁπλῆν δύναμιν εἰπὼν ἠρκέσθη.*

22. *Οὐκοῦν τὰ μὲν ἐπινοήματα ἔστιν ὅτε τὰ αὐτά, ἡ*
520 *δὲ μεταχείρισις τὴν διαφορὰν ποιεῖ τοῦ λόγου. ὁρᾷς δὲ καὶ ἐνταῦθα τὴν ἀφέλειαν τῶν ὀνομάτων. ὄντος γὰρ τοῦ ὑποκειμένου ὀργῆς ἀξίου καὶ ἐπιτιμήσεως (ἡ γὰρ ποιότης αὐτοῦ τοιαύτη, τὸ Σωκράτη τοσούτου ἄξιον ἄνδρα κατακεκρίσθαι), ὅμως οὕτως ⟨ὡς⟩ ἀφελὴς ἀνὴρ «πολλάκις» φησὶν «ἐθαύμασα», καὶ οὐκ εἶπεν 'ἐφ' ᾧ τις ἂν ὀργισθείη' ⟨ἢ⟩ 'ἐφ' ᾧ ἄξιον ἐπιτιμῆσαι'. ἐν γὰρ τῷ*

---

4 id. ib. I 1, 1

---

1 eadem fere verba repetuntur infr. § 36 *κακεῖνο* **dws** (ut est infr. § 36) 2 *τόπῳ* coni **s** propter II § 36 ubi perperam *τόπῳ* scribitur 3 *ἡ* pro *ὡς* **V**, *εἰ* **GTa**, corr. **n** 7 *τοιᾶδέ* **P** 8 post *ἕτερα* lacunam significat **s** sic explendam: *δὲ καινὰ δαιμόνια εἰσφέρων, ἀδικεῖ* 9 eadem verba habes infr. § 36 10 *ἐπανεχθ.* **PV** 14 *οὐκ ὀῦν* **P** *ἐπινοήματά ἐστιν* **PVGa** *ταῦτα* **VGT**, corr. Victorius **n** de re cf. supr. II § 8 15 *μεταχείρησις* **P** 16 verba iterantur infr. § 36 omissis *ἡ γὰρ ποιότ. αὐτ. τοι.* 18 *τοιαύτηι* **P** *τῶι* pro *τὸ* codd., corr. Victorius **n** *σωκράτει* **PVa** *-την* Victorius *-τη* **GTdws** 19 *οὗτος* pro *οὕτως* Victorius; *οὗτος ὡς* legit **s** infr. § 36, ubi codd. *οὕτως ὡς ἀφελὴς ἀνὴρ ἦθος κἀνταῦθα ἐνεδείξατο* 20 cf II § 4 *οὐχὶ δὲ* pro *καὶ οὐκ* infr. § 36 *τίς* **PGT** 21 *ἢ* add. **s**, ut est infr. § 36

ἀφελεῖ λόγῳ οὔτε βία ἐστὶν οὔτε θυμὸς οὔτε σφοδρότης, οὐδὲ ἡ διάθεσις ἡ τῶν πραγμάτων τοιαύτη τίς ἐστιν οὐδ' ὡς ἐπισημήνασθαι τὴν φύσιν τοῦ ἐπαγομένου, καὶ τούτῳ μάλιστα χαρακτηρίζεται τὸ εἶδος τοῦ ἀφελοῦς λόγου.

23. *Καλὸν δὲ καὶ περὶ ὧν τις οἶδεν ὡς ζητοῦντά τι λέγειν «τίσι ποτὲ λόγοις» (οὐ γὰρ εἶπεν [οὐ] 'κατηγορίαις' οὐδὲ 'συκοφαντίαις', ὃ πολιτικῷ ἥρμοζεν, ἀλλὰ «τίσι ποτὲ λόγοις Ἀθηναίους ἔπεισαν»), καὶ τὸ ἐν γένει εἰπεῖν, μὴ κατ' εἶδος '"Ἄνυτος καὶ Μέλητος', ἀλλ' «οἱ γραψάμενοι Σωκράτην». καὶ ἐπαλλαγαὶ πρέπουσι τῷ ἀφελεῖ λόγῳ «ἀδικεῖ μέν, ἀδικεῖ δέ.»*

24. *Εἶτα καὶ τῶν ἑξῆς αἱ μὲν ἀποδείξεις πολιτικώταται· μάχην γάρ, δοκεῖ, δείκνυσι πρὸς τὰ † προσόντα τῷ «θαυμάσιον δέ μοι κἀκεῖνο φαίνεται τὸ πεισθῆναί τινας ὡς Σωκράτης τοὺς νέους διέφθειρεν»· ὁ δὲ «πρῶτον μὲν» οὐ πρότασιν θεὶς οὕτως ἐπάγει τὰ κατασκευαστικά, ἀλλ' ἁπλῶς ἐπεξέρχεται τὰ πράγματα «πρῶτον». δεῖ δὲ τὴν μεταχείρισιν τῶν κατασκευαστικῶν ὁρᾶν· πολιτικὸς μὲν γὰρ τὰ ἐν γένει ἂν ἐκλαβὼν ἔλεγεν 'ὅπως μὲν ἦν σώφρων, ὅπως δὲ ἐγκρατής, ὅπως δὲ πᾶσι πόνοις ἀντεῖχεν', ὁ δὲ τὰ κατ' εἶδος 'γαστρός' φησιν 'ἐγκρατὴς καὶ ἀφροδισίων, καὶ πρὸς χειμῶνα καὶ θέρος πῶς εἶχεν', εἶτα ἔμιξε τὰ μεγάλα τοῖς μικροῖς «πῶς ἂν οὖν ἢ ἀσεβεῖς ἢ παρανόμους ἢ λίχνους ἐποίει;»*

---

7 id. ib. 15 Xen. Mem. I 2, 1

---

4 τοῦτω T 10 *ἄλλοι* pro *ἀλλ' οἱ* **PVa**, corr. Victorius n cf. infr. § 105 14 *ὡς* ante *δοκεῖ* add. n *προιόντα* n *τὸ* pro *τῷ* nd 15 *θαυμαστὸν* e Xen. n 16 *πρῶτον μὲν* inclusit s 17 cf. II § 13, 111 18 *εἶτα* vel *ἐν εἴδει* pro *δεῖ* coni. n 19 cf. II § 4 *ὁρῶν* **V**, *ὅρων* **a** 20 *ἐκβαλὼν* codd. (praeter **P**) ad; 'aut pro *γένει* legendum *εἴδει* aut pro *ἐκβαλὼν ἐπιβαλών* aut *ἐμβαλών*' n; ex **P** corr. w 21 *ἀντεῖχον* **PVa**, corr. n 24 *ἐμμίξας* **Vnd**, *ἔμιξας* **a**

521 **25.** *Πολλάκις δὲ οἱ ἀφελεῖς καὶ ἐπηγμένοις ἔξωθεν παρὰ τὰ ὑποκείμενα χρῶνται ἐπινοήμασιν οἷον «οὐδεπώποτε ᾐσθήμεθα τὰς ἀγέλας συστάσας ἐπὶ τὸν νομέα» καὶ ὅσα τοιαῦτα οὐ πρέπει ἀνδρὶ πολιτικῷ· καὶ γὰρ εἰ καὶ οἱ πολιτικοὶ χρῶνταί τισιν ἔξωθεν ἐπινοήμασιν, οἷον εἴ τις ἐκ παραδειγμάτων λέγοι ἢ ἐξ ἱστοριῶν ἢ ἐξ ἄλλου τινὸς τοιούτου τρόπου, ἀλλ' οὖν γε τοῖς προσηρτημένοις πρὸς τὸ πρᾶγμα χρηστέον, ὅθεν εἰώθασι θεραπεύειν τὰ τοιαῦτα ἢ αἰτιολογίαις ἢ ἐπαγγελίαις, οἷον ἓν ἐκ πολλῶν «ἵνα τοίνυν γνῶτε ὡς οὐδέ ἐστι τοῦ τῆς πόλεως ἤθους κύριον ποιῆσαι τοιοῦτον νόμον», εἶθ' ἑξῆς «λέγονται χρήματα». ἐν δὲ τῷ ἀφελεῖ ἐπηγμένα νοήματα ἐκ πάντων ἐστὶ σχεδὸν τῶν ἐν τῷ βίῳ. τὰ δὲ προστιθέμενα ἔξωθεν μέγεθος ἐργάζεται ἐν τῷ λόγῳ, ὅταν ἔνδοξον ᾖ ἢ ὄνομα ἢ τόπος.*

26. *Τηρητέον οὖν ἐν παντὶ ὡς οἵ τε ῥυθμοὶ τά τε σχήματα τά τε ὀνόματα πρέποντα τῷ ἀφελεῖ λόγῳ εἴη, τά τε ὁμοιόρυθμα τῶν νοημάτων οἷον «λεγόμενα, πραττόμενα, βουλευόμενα» καὶ τὰ σχήματα πάντα μὲν εἰδέναι ⟨δεῖ⟩ τὰ τούτοις πρέποντα, πανταχοῦ δὲ τὸ ἀφελὲς τὸ ἐν αὐτοῖς τηρεῖν.*

27. *Λέγωμεν δὲ ὅτι πολλαχοῦ κοινὰ θεωρήματά ἐστι*

---

2 Xen. Cyrop. I 1, 2 10 Demosth. or. 20, 11 18 Xen. Mem. I 1, 19

---

1 verba *πολλάκις—νομέα* iteruntur infr. § 104 *πολλακὶ* P, *πολλάκι* Va 5 cf. infr. § 104 extr. 7 *τοιουτοτρόπου* T fort. recte, quamvis haec vox alias a nostro non usurpatur 13 *ἔστι* VGTa 14 *ἐξεργάζεται* P contra nostri usum 15 *ἢ* post *ᾖ* om. anws 17 *εἰ ἦι* Pa, *εἰ ἢ* V 18 *νοημάτων* nostrum hic ut infr. §§ 52, 95 pro *ὀνομάτων* posuisse observavit n 20 *δεῖ* addidi *πάντα* pro *πανταχοῦ* VGT, *πάντη* n post *δὲ* lacunam indicat s: 'excidit *παρεῖναι* vid. Xen mem. I 1, 19 tum verba disiecta sic coniungas: *καὶ τὰ σχήματα τὰ τούτοις πρέποντα πάντα μὲν εἰδέναι, πανταχοῦ*' 21 *τηρεῖ* s qui cum Finckhio plura excidisse putat 22 *λέγομεν* Tnws

καὶ τῶν ἀφελῶν καὶ τῶν πολιτικῶν· αὐτίκα τὸ ἐπισημήνασθαι περὶ πραγμάτων ὧν ἂν μέλλῃς λέγειν καὶ τὸ ἐπεσκέφθαι αὐτῶν τὴν φύσιν καὶ τὸ ἀντιπῖπτον πρὸς τὸ ὑπὸ σοῦ λεγόμενον, ὅτι περὶ μικρῶν καὶ φαύλων διαλέγῃ· ἀφελοῦς καὶ τὸ τοιοῦτο 'Φίλιππος ὁ γελωτοποιὸς παρῆλθε καὶ ἔκλαιεν', καὶ ὅτι οἱ ἐν τῷ συμποσίῳ κατακείμενοι ἐγέλων καὶ ὁ Συρακούσιος θαύματα παρείχετο. ταῦτα γὰρ πάντα κοινά ἐστι καὶ τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν ἀφελῶν. ἡ δὲ μεταχείρισις τῶν εἰσαγομένων ἰδία τοῦ ἀνδρός, ἐπεὶ καὶ ἡ ἐνταῦθα ἐπαγγελία κοινή ἐστιν «οἷς 522
δὲ παραγινόμενος ταῦτα γινώσκω, δηλῶσαι βούλομαι», ἀλλὰ τὸ μετὰ τὴν ἐπαγγελίαν οὐκέτι κοινόν, ἀλλὰ καινοπρεπές· ἐπαγγειλάμενος γὰρ οὐκ εἶπεν τὸ ἐπακόλουθον τῆς ἐπαγγελίας, ἀλλ' ἕν τι τῶν περὶ αὐτόν· οἷς μὲν γὰρ παρεγένετο, ταῦτα ἦν τὰ ἐν Καλλίου γενόμενα· ὁ δὲ οὐ ταῦτα λέγει εὐθύς, ἀλλὰ τὴν ἀρχήν, ἐξ ἧς ἤρξατο ταῦτα γίνεσθαι· δοκεῖ δὲ τὸ τοιοῦτο ἀφήγησις εἶναι μᾶλλον.

28. *Δεῖ δὲ ποικίλον* εἶναι [καὶ] τὸν [ἀφελῆ] λόγον μάλιστα ἐν τῷ τοιούτῳ εἴδει, καὶ ὅπου μὲν σεμνότητα ἐργάσασθαι, ὅπου δὲ καὶ περιβολήν, ὅπου δὲ ἀξίωμα, ὅπου δὲ καὶ ἦθος ἐνδείξασθαι καὶ χάριν, ὅπου δὲ καὶ γέλωτα, εἰ οἷόν τε, ὥσπερ ἔχει κἀνταῦθα «Φίλιππός τε ὁ γελωτοποιὸς κρούσας τὴν θύραν». τὸ μὲν γὰρ ἦθος

---

5 Xen. Conv. 1, 11 seq. 6 id. ib. 2, 1 23 Xen. Conv. 1, 11

---

2 ὡς pro ὧν codd., corr. n 3 ἐπισκέφθαι P ἀντιπίπτον codd., corr. d 5 τοιοῦτον Vadws 7 Συρακόσιος dws 11 παραγενόμενος dws 13 εἶπε VGTadws 15 λεγόμενα pro γενόμ. GTad 17 τοιοῦτον GT 19 sequentibus titulum περὶ ἠθῶν de morata dictione imposuit n cf. Hermog. π. ἰδ. p. 320 seq. R. καὶ et ἀφελῆ expunxi 20 ἐν τῷ τοιούτῳ εἴδει ut infr. § 80; fort. scribendum δεῖ δὲ ποικίλον εἶναι μάλιστα ἐν τῷ τοιούτῳ εἴδει τῶν λόγων 21 ὅπου δὲ ἀξ. om. and, ex P add. w

χαρίεν πάνυ, ὅπερ ἐστὶν ἀφελοῦς λόγου· τὸ γὰρ ἀφαιρεῖν τὰς ἐπιβολὰς καὶ αὐτοῖς χρῆσθαι τοῖς ὀνόμασι καὶ ἀκολουθεῖν τῇ φύσει τῶν πραγμάτων καὶ μὴ δεδιέναι τὴν σμικρότητα αὐτῶν καὶ ταπεινότητα ἁπλῆς ψυχῆς καὶ γενναίας, ὅθεν καὶ λόγων τέχναι εὑρέθησαν, ἐξ ὧν ἐδυνήθη μέγεθος προσλαβεῖν καὶ τὰ μὴ ἔχοντα ἐν αὐτοῖς φύσει μεγέθη, καί ποτε μὲν τοιαῦτα εἶναι τὰ ἐν αὐτοῖς ἐμφαινόμενα, τὰ δὲ καὶ ψεῦδός τι ἐμφαίνειν, ὥσπερ ἔχει καὶ τοῦτο «αἰεὶ σὺ ἐπισκώπτεις ἡμᾶς, ὅτι σὺ μὲν Πρωταγόρᾳ πολὺ ἀργύριον δέδωκας ἐπὶ σοφίᾳ». τοῦτο γὰρ βραχεῖαν μὲν ἐμφαίνει χάριτα, ἅμα δὲ καὶ κακοήθειαν ἔχει τινά.

29. *Καὶ τὰ μέν τινα τοιαῦτά ἐστιν ἐννοήματα, ὥστε μηδὲν αὐτοῖς προσυπακούεσθαι, τὰ δέ τινα τοιαῦτα, ὥστε ἦθος ἔχειν, καὶ τὸ ἦθος οὐχ ἓν οὐδὲ ἁπλοῦν, ἀλλὰ διάφορον, τὸ μὲν χαρίεν ἦθος, τὸ δέ τι ἀγαθὸν ἦθος,*
528 *τὸ δὲ γλυκύτητα ἐμφαῖνον, τὸ δὲ χρηστότητα, τὸ δέ τι τοιοῦτόν ἐστιν ἦθος, ὥστε αὐτόθεν πολλὴν σεμνότητα ἐμφαίνειν, ὥσπερ ἔχει καὶ τοῦτο «Αὐτόλυκος μὲν οὖν παρὰ τὸν πατέρα ἐκαθέζετο». σεμνῶς μὲν οὖν πάνυ καὶ τῇ ἐννοίᾳ ποιῆσαι τὸ μειράκιον παρὰ τὸν πατέρα καθίσαι· σεμνὰ γὰρ τὰ τοιαῦτα ἐννοήματά ἐστι· μάλιστα δὲ τὸ ἦθος διεφύλαξεν αὐτῷ τὸ μὴ ἐπεξεργασίᾳ χρήσασθαι τῇ παρ' αὐτοῦ, οἷον εἰ ἔλεγεν 'Αὐτόλυκος μὲν οὖν παρὰ τὸν πατέρα ἐκαθέζετο, ὥσπερ ἐχρῆν υἱὸν ὄντα μετὰ πατρός'· τὸ δὲ τοιοῦτο πολιτικόν. ἀφῆκεν οὖν ἐμφαίνεσθαι τὸ ἦθος καὶ τὴν σεμνότητα.*

---

9 id. ibid. 1, 5 (cf. infra § 30, 76) **19** Xen. Conv. 1, 8

---

1 *χάριεν* codd. (praeter P) edd. 3 *τῶν πραγμ. τῇ φύσει* codd. (praeter P) edd. 4 *τὰ πεινότητα* PT 6 *αὐτοῖς* codd., corr. s 9 *ἀεὶ* edd. 11 *χάριν* GT, *χαρητα* a 16 *χάριεν* codd. (praeter P) edd. 20 *ἠκαθέζετο* T 21 *ποιήσας* ndw

26 *τ̇ὸ* (sic) etiam ante *τοιοῦτο* P, *τὸ* supra lineam adscr. V *τοιοῦτον* GTadws

30. ⟨*Τὰ*⟩ *μὲν γάρ τινα, ὡς ἔφην, ὑποκαθήμενον καὶ ἐπινοούμενον ἔχει τὸ ἦθος, ὁποῖόν ἐστι τὸ προειρημένον «ἀεὶ σὺ ἐπισκώπτεις ἡμᾶς», τὰ δέ τινα ἁπλᾶ ἐστι καὶ οὐδεμίαν κακοήθειαν ἐμφαίνει, ὡς ἔχει καὶ τοῦτο «οἱ μέν τινες χρισάμενοι, οἱ δὲ καὶ λουσάμενοι»· τοῦτο γὰρ οὐδὲν πλέον ἐμφαίνει ἢ τὸ γενόμενον. ὅπου δ' ἂν αἱ ὑπόνοιαι πονηραὶ ὦσι καὶ λυπῶσι τὸν λόγον, δεῖ τὸ παρὰ σοῦ εἰσαγόμενον ἐπανορθοῦσθαι τὸ ἄτοπον οὐχ ἁπλῶς, ἀλλὰ ταῖς παρὰ σοῦ προσθήκαις οἷον «εὐθὺς μὲν οὖν ἐννοήσας τις τὰ γιγνόμενα ἡγήσατ' ἂν φύσει βασιλικόν τι τὸ κάλλος εἶναι», καὶ ἡ παρ' αὐτοῦ προσθήκη «ἄλλως τε ἦν καὶ μετ' αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης καθάπερ Αὐτόλυκος κέκτηταί τις αὐτό»· περὶ κάλλους γὰρ ὄντος τοῦ λόγου οὐκ ἄν τις ἀπόσχοιτο τὸ μὴ οὐ πρὸς κακοήθειαν τὰ τοιαῦτα προσδέχεσθαι.*

31. *Πρῶτον οὖν τὸ ἦθος εἶναι δεῖ τοῦ ἀφελοῦς λόγου χρηστότητα ἐμφαῖνον· ἡ γὰρ χρηστότης γνώμης ἐστὶν ἀρετὴ καὶ ἀπὸ τῆς διανοίας καὶ γνώμης προαίρεσις καὶ τρόπων ἐπιείκεια. οὐ δεῖ δὲ οὐδ' ἐνσημαίνεσθαι τὸ ἦθος αὐτὸ καθ' αὐτό, ἀλλ' ἐν τοῖς ἀκούουσι καταλείπεσθαι, ἵνα ἀνεπιβούλευτον εἶναι δοκῇ· διὰ τοῦτο οὐδὲ* **524** *ἐπισημαίνεσθαι χρὴ οὔτε τὰ δεινὰ ὡς δεινὰ οὔτε τὰ φοβερὰ ὡς φοβερά, ἀλλὰ ἐξαρκεῖ [μοι] μόνον εἰπεῖν «Τισσαφέρνης δὲ διαβάλλει τὸν Κῦρον πρὸς τὸν ἀδελφόν». ἐξήρκεσε γὰρ αὐτῷ ἐκ τοῦ γένους ἐνδείξασθαι*

4—5 id. ib. 1, 7 **9** id. ib. 1, 8 **24** Xen. Anab. I 1, 3

---

1 *τὰ* om. codd., qui post *σεμνότητα* non interpungunt, add. **n** cf. § 28 extr. **2** *ὑπονοούμενον* **ns**; ad exprimendum quod consulto fit praestat *ἐπιν.* (cf. supra I § 6) *προειρ.* supr. p. 84, 9 **7** *ὦσιν* **Ta** **10** *τις* non habet Xen. **11** *βασιλικὸν ἔτι* **PVTa** *βασ. εἶναι ἔτι* **G**; corr. **n** **19** *οὐδὲν σημαίνεσθαι* codd. (praeter **M**); corr. **n** (cf. infr. § 40, 41, 103) **20** *ἀκουουσιν* **VTa** **21** *οὐδ'* **V** **22** *οὐδὲ* pro *οὔτε* **VGTan**, corr. **d** **24** *τίσσαφέρνης* **V** *δὲ* om. **GTn** *κύρον* codd. praeter **G**

ὁποῖόν ἐστι διαβάλλειν ἀδελφὸν πρὸς ἀδελφόν· τὴν μέντοι ποιότητα καὶ τὴν διάθεσιν, εἴ τις αὐτοῦ, καταλείπει σκοπεῖν· εἰ δὲ ἀγωνιστικῶς προῆγες αὐτό, τοῦτο ἂν εἶπες οἷον 'πρᾶγμα δεινότατον πάντων καὶ ὠμότατον ἐνεβάλετο εἰς τὴν ψυχὴν Τισσαφέρνης'· ἐὰν δὲ καὶ ἐξᾶραι θέλῃς καὶ θεῖναι καὶ αὐτὰ τὰ νοήματα, δι' ἃ οὐκ ἔδει γενέσθαι τὴν διαβολήν, ἐποίσεις 'οὔτε τοὺς θεοὺς αἰδεσθεὶς οὔτε τὴν δίκην οὔτε τὸ πρᾶγμα ὡς δεινότατον'. **32.** *ἃ γὰρ ἄν τις ἤθους ἔχεσθαι νομίσειεν παρὰ τοῖς τοὺς πολιτικοὺς λόγους μεταχειριζομένοις, ταῦτα καὶ ἐπὶ τούτοις ἦθος ἐμφαίνειν δύναιτο ἄν, ἔλαττον μέντοι· ἄλλον μὲν γὰρ παρ' ἐκείνοις τρόπον ἐστὶ καὶ ἄλλο τι δηλοῖ, ἄλλον δὲ παρὰ τούτοις· ἐκεῖ μὲν γὰρ ὑπαινιττόμενόν τι ἢ ἕτερόν τι ὑποδεικνύντα ἢ καὶ αὐτὸ τὸ ἐναντίον οὗ λέγεις ἔστιν ἐνδείξασθαι, ἐνταῦθα δὲ οὔ, ὡς ἂν ἀφελείας δεῖγμα καὶ ἁπλότητος διανοίας.* **33.** *παραδείγματος δὲ ἕνεκα κείσθω παρὰ ἀμφοῖν· ὁ μὲν Δημοσθένης ἦθος ἐμφῆναι βουλόμενος τί φησι; «πάνυ τοίνυν προσῆκον ἂν εἴη τοιοῦτον περὶ πλείστου ποιεῖσθαι ὑμᾶς καὶ ἄνδρα εὐεργέτην δικαίως νομίζειν». Ξενοφῶντος δὲ ἦθος «καὶ ἡ χεὶρ αὐτῷ ἐπηκολούθησεν», ὥστε σαφῶς τὴν τάξιν ἐξετάζοντες ἐφ' ἑκατέρᾳ αὐτῶν εὕροιμεν ἂν τὸ ἦθος.*

34. *Τὰ δὲ ἤθη ὁ Ξενοφῶν ἐργάζεται πρῶτον μὲν*

---

19 locus non est in Demosthene nostro 21 Xen. Cyrop. VII 3, 8

---

2 *ἥτις* pro *εἴ τις* GT; *ἥτις* aut *Τισσαφέρνους* praefert n 3 *σκοπεῖν* sc. *τοῖς ἀκούουσι* (cf. supr. § 31 p. 85, 20) *εἰ δὲ ἃ γνωστικῶς* Pa; *εἰ δὲ ἃ προσῆγες γνωστικῶς* (β α) V; *εἰ δὲ ἀγνωστικῶς* GT; corr. n 5 *τίσσαφέρνης* PV *καὶ* om. VT 6 *ἐξάραι* codd. a, corr. dw 9 *νομίσειε* GTw, *νομίσεις* V, *νομίσει* n, *νομίσῃ* s 11 *δύναιτ'* G 16 *ἁπλότης* PVGMdws, corr. Tn 17 *παρ'* adws 20 *δικαίως εὐεργ* Tn *ὀνομάζειν* pro *νομίζειν* VGT edd. 21 *τοῦ νεκροῦ* pro *αὐτῷ* Xen. 22 *ἑκάτερα* T

πρὸς τὰ ἰδιώματα ἀφορῶν τῶν προσώπων, περὶ ὧν ἂν ποιούμενος τοὺς λόγους τυγχάνῃ, ἔπειτα τοὺς καιροὺς ὁρῶν καὶ πρὸς τούτοις τὰς περιστάσεις καὶ τὰ συμβεβηκότα καὶ τὰ παρόντα αὐτοῖς καὶ τὰ παρακολουθοῦντα, 525
ἐξ ὧν συλλογιζόμενος ἤθη εὑρίσκει ἐργάζεσθαι ἐν τοῖς λόγοις καὶ νὴ Δία γε καὶ πάθη. **35.** ἵνα δὲ ἀπ' αὐτῶν τῶν βιβλίων ἄρξηταί τις, ἐν τῷ Συμποσίῳ πᾶσα μὲν ἀρετή ἐστιν, ὁ δὲ λόγος καὶ ἡ ἁπλότης τῆς διανοίας ἐστὶ τῶν λεγομένων ὃ οὕτω τις ἂν 'ἦθος' εἴποι· καὶ σχεδὸν ὁ λόγος ἅπας οὕτω προῆκται. πόθεν οὖν τοῦτο ὑπῆρξεν αὐτῷ; ⟨τῷ⟩ ἰδεῖν τὸν καιρὸν καὶ τὸ πρᾶγμα ὁποῖον καὶ τὰ παρακολουθοῦντα φύσει οἷον ὁποῖον μέν τι τὸ συμπόσιόν ἐστι καὶ τίνα ἐν συμποσίῳ λέγεσθαί τε καὶ γίνεσθαι συμβαίνει. πρὸς ἃ προορῶν ἀπειργάσατο τὸν λόγον οἷον εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου «ἀλλ' ἔμοιγε δοκεῖ τῶν καλῶν κἀγαθῶν ἀνδρῶν οὐ μόνον τὰ μετὰ σπουδῆς πραττόμενα ἀξιομνημόνευτα εἶναι, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν ταῖς παιδιαῖς» ἤθους ἐχόμενόν ἐστι τὸ νόημα, ὅτι δεῖ καὶ τὰ μετὰ παιδιᾶς πραττόμενα τῶν μεγάλων τε καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἀποδέχεσθαι· καὶ ἔστι τὸ θεώρημα τοῦ ἀφελοῦς, ὅτι μὴ ἐκ παντὸς τρόπου δεῖ διώκειν τὰ ἔνδοξα καὶ τὰ μεγάλα, ἀλλὰ καὶ τὰ δοκοῦντα φαῦλα εἶναι καὶ εὐκαταφρόνητα. **36.** πάλιν ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασι τὸ ἰδίωμα καταμαθὼν τῆς Σωκράτους προαιρέσεως πρὸς τοῦτο ἀπιδὼν προαγήοχεν τὸν λόγον· ὄντος γὰρ τοῦ ὑποκειμένου ὀργῆς ἀξίου καὶ ἐπιτιμήσεως, τοῦ Σωκράτην το-

15 Xen. Conv. 1, 1

7 τοῖς pro τις codd., corr. a 10 προσῆκται codd., corr. ws 10—11 ὑπ. αὐτῷ ἰδεῖν ad, ὑπ. αὐτῷ. ἰδὼν n non sine scrupulo; ὑπ. αὐτῷ; ⟨τῷ⟩ ἰδεῖν s 12 μέντοι pro μέν τι codd. praeter P 14 ἀφορῶν n 20 λόγου post ἀφελοῦς add. n propter II § 14 extr., ubi eadem leguntur verba 25 προσαγήοχεν P -χε VGT eadem verba supr. II § 22 26 τὸ codd. edd., τοῦ praefert s

σούτου ἄξιον ἄνδρα κεκρίσθαι, ὅμως οὕτως ὡς ἀφελὴς ἀνὴρ ἦθος κἀνταῦθα ἐνεδείξατο «πολλάκις» φησὶν «ἐθαύμασα», οὐχὶ δὲ εἶπεν 'ἐφ' ᾧ τις ἂν ὀργισθείη' ἢ 'ἐφ' ᾧ ἄξιον ἐπιτιμῆσαι'. δεῖ μέντοι κἀκεῖνο ὁρᾶν, ὅπως ὑφειμένα διὰ τὸ ἀφελῶς τιθεὶς ὀνόματα οὐδὲν ἧττον ἐν τῷ οἰκείῳ τρόπῳ ἐνέφηνε τὸ μέγεθος τοῦ πράγματος· τὸ γὰρ «ἐθαύμασα» καὶ τὸ «πολλάκις» οὐ μικρῶν ἐστιν ἔμφασις. **37.** πάλιν ἐν τῇ Παιδείᾳ ὅρα πῶς μετεχειρί-
526 σατο εἰπὼν «ἔννοιά ποθ' ἡμῖν ἐγένετο». τὸ μὲν οὖν νόημά ἐστιν, ὃν τρόπον Κῦρος παῖς ὢν ἐτρέφετο καὶ τίνος παιδείας μετέσχεν καὶ τίνα ἔργα ἔπραξε καὶ ὡς εὐδαιμονέστατος ἀνθρώπων ἐγένετο, τοῦτο δὲ ἄλλο τι βούλεται τῷ ἀνδρί· οὐ γὰρ Κῦρον ἐγκωμιάσαι προῄρηται οὐδὲ μέλει αὐτῷ, ὃν τρόπον ἐπαιδεύθη ὁ Κῦρος ἢ ἐτράφη, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν ἤθει προάγει τὸν λόγον, ὑπογραφῇ κέχρηται, ὁποῖόν τινα δεῖ εἶναι τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα καὶ τίνι τροφῇ καὶ τίνι παιδείᾳ χρῆσθαι καὶ ὁποῖον μὲν δεῖ εἶναι ἔτι ἐν παιδίοις ὄντα, ὁποῖον δὲ ἐπειδὰν μειράκιόν τις γένηται, τίνα δὲ ἔργα καὶ ἐπιτηδεύματα προσήκοντα τῷ καλῷ τε καὶ ἀγαθῷ ἀνδρί· ὁ δὲ Κῦρος ἄλλως ὄνομά ἐστιν αὐτῷ. **38.** τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασι μετακεχείρισται τοὺς τοιούτους τῶν λόγων· ἐκεῖ γὰρ αὐτῷ καὶ περὶ πλειόνων εἴρηται, ὃν τρόπον δεῖ τῇ πατρίδι τῇ ἑαυτοῦ προσφέρεσθαι καὶ τοῖς φίλοις καὶ [ἐν] τοῖς οἰκείοις πᾶσιν· οὐ μέντοι εἴρη-

---

2 Xen. Mem. I 1, 1 **9** Xen. Cyrop. I 1 1 **22** de locis Xen. Mem. II 3; IV 2 agitur

---

1 *κατακεκρίσθαι* **dws** (cf. supr. p. 80, 19) 4 eadem supr. II § 22 5 *ἀσφαλῶς τεθεὶς* **PVa**, *ἀσφαλὲς τιθεὶς* **GT**, *ἀφελῶς* Victorius, *ἀφελὲς* propter II § 21 **ns**, *τιθεὶς* **n** 6 *τόπῳ* codd. edd., correxi (cf. II § 21) 7 eadem supr. II § 21 8 *μὲν* pro *ἐν* **VGTa**, corr. **n** *παιδιᾶι* **Pa**, *παιδιᾶ* **VGT** 9 *ἔννοια πόθ'* **PV** 10 *κύρος* **PVTa** 13 *κύρον* **PVa** 14 *κύρος* **PVTa** 20 item 25 *ἐν* om. **GT**; *καὶ τοῖς οἰκείοις ἐν πᾶσιν* **n** cf. infr. § 53, p. 94, 21

ταί γε ὑποθετικῶς οἷον οὕτως 'χρὴ τοῦτον τὸν τρόπον τοῖς φίλοις προσφέρεσθαι' οὐδὲ 'χρὴ τοῦτον τὸν τρόπον τοῖς ἀδελφοῖς' οὐδὲ 'χρὴ πρότερον ἐπίδειξιν εἶναι πολιτείας, πρὶν ἂν ἀνήρ τις γένηται σοφός τε καὶ ἐπιστήμων πραγμάτων', ἀλλ' ὑποθεὶς ἕτερα πρόσωπα διδάσκει σε, ὃν τρόπον χρὴ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν, ὁποῖον καὶ Χαιρεφῶντα λέγει διαφερόμενον πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ 'εἰπέ μοι', ἔφη, 'σὺ μόνος οὐ γινώσκεις ὅτι οὕτω χρὴ τοῖς ἀδελφοῖς προσφέρεσθαι', ἀλλὰ πρόσωπον ἕτερον ὑπέβαλλεν. ὅταν οὖν θέλῃς ἐν ἤθει λόγον προαγαγεῖν, οὐχ ὑποθετικῶς εἰσάγεις 'τάδε χρὴ ποιεῖν ἢ τάδε', ἀλλὰ πρόσωπον ἕτερον ὑποθεὶς ἃ ἂν βούλῃ τινὰ ποιεῖν λέγεις, ὅτι ἐκεῖνος ἦν τοιοῦτος καὶ τάδε ἐποίει.

39. *Ἔστι δὲ οὐ μόνον τὸ εἶδος τοῦ⟨το⟩ ἦθος δοκοῦν παρέχεσθαι ἐν τῷ λόγῳ τὸ κατὰ τὴν ἁπλότητα τῆς διανοίας, ἀλλὰ καὶ [κατὰ] τὸ ἐναντίον τούτου οἷον σκλη-* 527 *ρότερον καὶ ἀπηνῆ περιθεῖναι λόγον, ὅταν τοιοῦτόν τι ὑποτεθῇ, καὶ πάλιν αὖ εἰ ἐρῶντί τινι οἰκείους λόγους περιθείη, καὶ πᾶσιν ὁμοίως πρὸς τὰ πάθη ἀφορῶντα, ὃν τρόπον καὶ ἐν τῇ Παιδείᾳ ἐκ τῶν περιστάντων πάθη εἰργάσατο ὁπόσα περί τε Ἀβραδάτου καὶ τῆς ἐκείνου γυναικὸς εἴρηται· ἡ δὲ πᾶσα ἀρετὴ τὸ διαφυλάξαι καὶ τηρῆσαι τὰ ἰδιώματα ἑκάστου ὥσπερ ἦν. οὕτω πεποίηκε τὸν Κυαξάρην διὰ παντὸς ὀργίλον καί τινα ἄλλον ⟨ἄλλο⟩ ἔχοντά τι ἐν τῇ ψυχῇ ἰδίωμα· ταῦτα γὰρ ἤθη μεγάλα*

---

7 Xen. Mem. II 3, 1 **20** Xen. Cyrop. VI 1, 31—VII 3

---

1 *οὐ* pro *οὕτω* scribendum esse suspicatur **s** **2** verba *τοῖς φ. προσφ.—τρόπον* solus habet **P**, ex quo ea revocavit **w** **7** *διαλεγόμενον* **and** perperam **13** *ὅτε* **GTd** **14** *τοῦ ἤθους δοκεῖν* codd. **nw**; *δοκεῖ* **ad**; *τοῦ ἦθος δοκεῖν* Finckh **s** **15** *τῷ* pro *τὸ* post *λόγῳ* **GTanws**; *τὸ*, quod coniecerat Finckh, habent **PV** **16** *κατὰ* inclusi **23** *πεποίηκεν* **ad** **24** *κυαξάρη* **P** *τινα* **GT**, *ἵνα* **PVadws**; *δείλαιον* pro *ἵνα ἄλλον* coni. **s** *ἄλλο* addidi **25** *ἤθη* om. codd. praeter **P**

ἐργάζεται ἐν τῷ λόγῳ· φυλάξαις δ' ἄν, ἐὰν ἐπακολουθήσῃς τῇ προτέρᾳ διανοίᾳ καὶ τῇ προαιρέσει τοῦ λόγου, τί σοι βούλεται σκοπῶν καὶ πρὸς τὸ ἰδίωμα ἀφορῶν, περὶ οὗ ἂν λέγῃς.

40. *Τὰ δὲ ἤθη ἐν ταῖς ἀφελείαις τόνον λαμβάνει καὶ σεμνότητα, ὅταν τις ἐμφανίζων τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἐπὶ μόνης τῆς ἐννοίας τὸ ἦθος καταλείπῃ, οἷον εἰ ἔλεγες σὺ ἐνσημαινόμενος 'ἔδοσαν δὲ οἱ θεοὶ καὶ ἐτίμησαν Χείρωνα ὥσπερ χρὴ δίκαιόν τε ⟨ὄντα καὶ⟩ τὰ τοῦ καλοῦ πεποιημένον, ἀγασθέντες αὐτοῦ', ⟨ἢ⟩ 'ὅτι δίκαιός τε ἦν καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν ἐπετήδευεν'· ἐν γὰρ τούτοις ἐμφανίζεις τὴν σεαυτοῦ γνώμην πῶς ἔχεις περὶ τοὺς τοιούτους ἄνδρας· τῷ δὲ Ξενοφῶντι ἐξήρκεσεν μόνον ἐπὶ τῆς ἐννοίας ἀποσιωπῆσαι «Χείρωνα δὲ διὰ δικαιότητα» καὶ τὰ ἑξῆς.*

41. *Ἔστι δὲ τῆς ἰδιότητος τοῦ ἀνδρὸς καὶ πάντων τῶν ἀφελῶν παρέχεσθαι ὡς ἔνι μάλιστα καὶ χρηστὸν τὸ ἦθος, μὴ μέντοι ἐνσημαίνεσθαι τοῦτο αὐτὸ καθ' αὑτό. σκόπει δὲ ἐντεῦθεν τὸ ἦθος τῆς ἀφελείας, εἰ οὐ δοκεῖ σοι χρηστοῦ ἀνδρὸς εἶναι τὸ μέλλοντα τελευτᾶν βούλεσθαι τοὺς παῖδας ἀμφοτέρους αὐτῷ παρεῖναι· οὕτω δέ τι χρηστὸς ἦν ὁ Δαρεῖος καὶ φιλόστοργος, ὥστ' ἐβούλετο τοὺς παῖδας ἀμφοτέρους αὐτῷ παρεῖναι «ἐπειδὴ*
528 *δὲ ἠσθένει Δαρεῖος καὶ ὑπώπτευε τοῦ βίου τελευτήν, ἐβούλετό οἱ τὼ παῖδε ἀμφοτέρω παρεῖναι»· τοῦτο χρηστοῦ ἤθους ἐστί· πατρικὴν γάρ σοι διάθεσιν ἐνεδείξατο, καὶ ἔστι τῆς γνώμης ἡ ἀρετὴ καὶ τὸ ἦθος ἀφελοῦς ἀν-*

---

13 Xen. Cyneg. 1, 1 23 Xen. Anab. I 1, 1

---

4 *λέγοις ἄν* pro *ἂν λέγῃς* **VGTad** 9 *ὄντα καὶ* om. **PVads**, recte add. **GT**; *ὥσπερ χρή, τὴν δικαιότητά τε καὶ τὰ καλῶς πεποιημένα ἀγ.* coni. **n**; *καὶ* post *τε* add. **w**; *δίκαιόν τε ὄντα καὶ τοῦ καλοῦ ἀντιπεποιημένον, ἢ ἀγασθ. αὐτοῦ ὅτι* coni **s** 10 *πεποιημένα* **V** *ἢ* inser. **n** 13 *καὶ* pro *τῷ δὲ* **ad** *ἐξήρκεσε* **VGTa** 14 *δὲ* del. **n** 18 cf. supr. II § 31; infr 103 23 *ἀμφοτέρως* **P** 24 *ὑπόπτευε* **Pa** 25 *ἐβούλετο οἱ τῶ* **P**, *ἐβ. εἰ τὼ* **V** in *τοῦτο* sive *ο* finalis ex *ω* corr. sive littera post *ο* erasa **P**

δρός, οἷον ἂν χρηστὸν γένοιτο. ἦθος δὲ χρηστὸν ἐποίησε καὶ ἐν τῷ Συμποσίῳ ἐπὶ τῆς τὰ θαυμαστὰ ἐπιδεικνυμένης εἰπὼν «ὥστε οἱ μὲν θεώμενοι ἐθορυβοῦντο». χρηστὸν οὖν κἀνταῦθα τὸ ἦθος ἐφάνη, τὸ τοὺς θεωμένους φοβεῖσθαι ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τοῦ θεάματος.

42. Ἦθος ἄλλο πάλιν ἀφανὲς καὶ κεκρυμμένον, ὥσπερ ἐν τοῖς ἀφελέσι λόγοις προσήκει «ἀναβαίνει οὖν ὁ Κῦρος λαβὼν Τισσαφέρνην [τὸν μάλιστ' ἐπιβουλεύοντ' αὐτῷ] ὡς φίλον». τί γὰρ δεῖ ἐξαγορεύειν καὶ λέγειν 'λαβὼν Τισσαφέρνην τὸν μάλιστα ἐπιβουλεύοντ' αὐτῷ ὡς φίλον'; τὸ δὲ ἀποκρυψάμενον ἐφ' ἑαυτοῦ ἐᾶσαι τοῦτο ἔχει τὸ ἦθος. **43.** καὶ μάλιστά γε τούτῳ πρόσεχε, ὅτι οὐκ ἐπισημαίνονται οἱ ἀφελεῖς ἄνδρες τὰς δυνάμεις, ἀλλ' αὐτὰς ἐφ' ἑαυτῶν ἀξιοῦσι δείκνυσθαι, ἐκτὸς εἰ μὴ καιρὸς εὔθετός που φανείη, ὡς καὶ ἐν τῷ Κυνηγετικῷ «ἐγὼ μὲν οὖν παραινῶ τοῖς νέοις μὴ καταφρονεῖν κυνηγεσίων». καιρὸν ἔσχεν ἐνταῦθα καὶ ἦθος θαυμαστὸν μετὰ τὰς ἐκβάσεις τηλικαύτας οὔσας καὶ ὑποθετικῶς ἐκ τοῦ οἰκείου προσώπου χρῆσθαι «ἐγὼ μὲν οὖν παραινῶ». **44.** ὅταν δὲ τὸ ἐναντίον τοῦ σημαντικοῦ εἴπῃς καὶ ἀνιῇς τῆς ἐπιστάσεως, ἦθος ἐργάζῃ· οὐ γὰρ λέγεις 'ἔχεσθαι κυνηγεσίων καὶ σπουδάζειν περὶ κυνηγέσια', ἀλλὰ τὸ ἐναντίον 'μὴ καταφρονεῖν κυνηγεσίων μηδὲ τῆς ἄλλης παιδείας'. τοῦτο δὲ οὐκ ἐᾷ εὐτελῆ γενέσθαι τὸν λόγον, ὅταν ἔνδοξον μὴ πάνυ δοκοῦντι ἐνδόξῳ παραθῇς 'μὴ καταφρονεῖν κυνηγεσίων μηδὲ τῆς ἄλλης παιδείας'. μεῖζον οὖν μικροτέρῳ συμπλέξαι καὶ κατ' εἶδος λεχθέντι

3 Xen. Conv. 2, 11 7 Xen. An. I 1, 2 (sine verbis inclusis)
15 Xen. Cyneg. 1, 18

3 ἐφοβοῦντο pro ἐθορ e Xen. ns 6 πάλιν ἄλλο VGTadw post ὥσπερ aliquid excidisse putat s 7 κύρος PVTa 8 verba inclusa habent codd. a, del. n 12—13 de ἐπισημαίνεσθαι cf. I 102, 120, 138; II 22, 27, 31. 81, 91 17 ἐνταῦ P 21 ἀνίης PVG, ἀνίῃς Man, corr. d ἐπιτάσεως M fort. recte 25 an δοκοῦν τι? 26 μήτε codd. a, corr. d

529 *ἀναμῖξαί τι ἐν γένει ἀνδρός ἐστιν ἐπιστήμονος «ἐκ τούτων γὰρ γίνονται τὰ εἰς τὸν πόλεμον ἀγαθοὶ καὶ εἰς τὰ ἄλλα»· 'τόδε οὖν χρὴ ποιεῖν διὰ τόδε'. ἡ μὲν οὖν αἰτιολογία κοινὴ καὶ πολιτικῶν καὶ ἀφελῶν, τὰ δὲ σχήματα διάφορα, τὸ μὴ συμπλέξαντα εἰπεῖν 'οὐ μόνον εἰς τὸν πόλεμον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ἄλλα'.*

45. *Ἦθος δὲ πάλιν μετὰ γλυκύτητος ἐποίησεν εἰπὼν ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασι «καὶ μὴν νομίζεται τὸ μέγιστον κέρδος ἔχειν φίλον ἀγαθὸν κτησάμενος». ἦθος γλυκὺ ἐποίησεν ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος ὀνομάσας τὸ πρᾶγμα. ἀντὶ γὰρ τοῦ εἰπεῖν ὅτι αἱ τῶν φίλων οὐσίαι ἐκείνου πᾶσαι γίγνονται καὶ αἱ βοήθειαι αἱ ἐν τῷ βίῳ, ὁ δὲ ἑνὶ τούτῳ ὀνόματι, ὃ καὶ γλυκύτητα ἐμφαίνει καὶ ἦθος, «φίλον» φησὶν «ἀγαθὸν κτησάμενος».*

46. *Καὶ τὸ τὰς ἐπιτιμήσεις κατὰ τὴν τοῦ ἐναντίου ἀναίρεσιν ποιεῖσθαι ἦθος ποιεῖ οἷον ἀκολούθου ὄντος εἰπεῖν τῷ [ἐπεμελεῖτο] «οὐκ ἠμέλει» [καὶ] ⟨τοῦ⟩ 'τούς τε ἀμελοῦντας ἐμέμφετο' ὁ δέ φησιν [οὐκ ἐπῄνει,] «ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ σώματος αὐτός τε οὐκ ἠμέλει τούς τε ἀμελοῦντας οὐκ ἐπῄνει.»*

47. *Ἦθος δὲ ἀγαθὸν καὶ Σωκρατικὸν τὸ μὴ ἀπὸ τῶν ἀναγκαίων ἐπὶ τὰ ἀναγκαῖα ἄγειν οἷον «αὐτὸς δὲ περὶ τῶν ἀνθρωπείων διελέγετο σκοπῶν τί εὐσεβές,*

---

8 Xen. Mem. I 2, 7 18 id. ibid. I 2, 4 22 id. ibid. I 1, 16

---

5 *τῷ* pro *τὸ* mavult s 6 *καὶ* om. **Vd**, ex **P** add. **w**; *ἀλλὰ εἴς τε τὰ ἄλλα* e Xen. temere **n** 8 *μὴ* pro *μὴν* **VGTandw** *καὶ μὴ νομίζοι τὸ μ. κ. ἕξειν* Xen. 9 *καὶ* ante *ἀγ.* **Vad**; *καλὸν καὶ* ante *φίλον* inserere volebat **n** 15 cf. infr. § 111 17 *οὐκει μέλει* **P** *ἐπεμελεῖτο* (ut **s**) et *καὶ* inclusi, *τοῦ* addidi 21 *καὶ* post *Σωκρ.* transpos. **Vadw** *Σωκρ. καὶ τὸ ἀπὸ τῶν μὴ ἀναγκ.* **n** (ceterum de negationis ante praepositionem collocatione cf. Kühner-Gerth, Ausf. Gramm. II § 510, 1 adn. 2) 22 *αὐτός δε* **PV** 23 *ἀνθρωπίων* **P**, *ἀνθρώπων* **VGTa**, e Xen. corr. **n** *σκοπῶν τι* **PVa**

τί ἀσεβές», εἶτα ἀπὸ τῶν οὐδετέρων ἐπὶ τὰ ὀνοματικά, «τί σωφροσύνη, τί μανία, τί ἀνδρεία, τί δειλία, τί πόλις, τί πολιτικός». ἐν δὲ τῷ αὐτῷ καὶ κάλλος ἐποίησεν τῷ ἀποκόψαι καθ' ἕκαστον πρᾶγμα.

48. *Ἤθη δὲ καὶ* ***εἰρωνεῖαι*** *ἐργάζονται οἷον ὁπόσα Σωκράτην προσδιαλεγόμενον πεποίηκε καὶ ἀναδιδάσκοντα τοὺς νέους, ὥσπερ αὐτὸν οὐκ εἰδότα, ἀλλὰ ἀναζητοῦντα μᾶλλον.*

49. *Ἔνια δὲ* ***ὀνόματα καὶ χωρὶς τῶν πραγμάτων*** **580** ***ἦθος ἐργάζεται*** *ἐν τοῖς λόγοις οἷον «εἰς καλόν γε ὑμῖν συντετύχηκα». ἐνταῦθα οὐκ ἄλλο τι εἰργάσατο τὸ ἦθος ἢ ἡ λέξις «εἰς καλόν γε ὑμῖν συντετύχηκα».*

50. *Καὶ τὰ* ***συγκριτικὰ*** *δὲ σχήματα πάνυ μέν ἐστι τῆς ἀφελείας, καὶ τοῦ συγγραφικοῦ λόγου μᾶλλόν ἐστιν, ἦθος δὲ καὶ αὐτὰ παρέχεται οἷον «μᾶλλον τοῖσδε, ὡς εἰ στρατηγοῖς καὶ ἱππάρχοις καὶ σπουδάρχαις». εἰ δὲ σὺ τὸ ἐναντίον συλλαβὼν ἔλεγες ὡσεὶ 'ὅσοι μὲν τοὺς τοιούτους ἐκλέγονται, οὓς ἂν ὁρῶσιν ἀρχαῖς τε καὶ τιμαῖς καὶ τοιαύταις δυνάμεσι πλέον τι τῶν ἄλλων ὑπεραίροντας, οὔ μοι δοκοῦσιν ὀρθῶς ποιεῖν', Κριτίου μᾶλλον ὁ τοιοῦτος τρόπος ἔδοξεν εἶναι ἢ τινος τῶν ἀρχαίων σοφιστῶν.*

51. *Λέγω οὖν ὅτι καὶ* ***λέξει ἀνεμφάτῳ*** *χρῆται ὁ ἀφελὴς ἀνὴρ καὶ* ***σχήματι*** *καὶ* ***ῥυθμῷ***, *ὥσπερ ἔχει*

---

10 Xen Conv. 1, 3   15 id. ibid. 1, 4

---

2 *τί ἀνδρεία* P, om. VGTa, e Xen. add. n   3 *ἐποίησε* VGTandws *τῷ ἀποκ.* PGT, *τῷ* s *τὸ* Vadw   6 Plat. Gorg. p. 506 cit. n
10 *ἐργάζονται* VMad   11 *τι* om. VGTad   *ἢ* ante *ἦθος* codd. a; *τὸ* pro *ἢ* n; utrumque om. s   13 cf. II § 133   14 de *συγγραφικός* cf. II § 62, 115, 116, 138; Liban. t. 8 p. 267, 16; 479, 16 F.
15 *τοιοῖσδε* coni. s   15—16 *ὡσεὶ* VGTa; *ἢ εἰ* e Xen. corr. n
18 *εἰ λέγονται* PV; *ἐκλέγ* GT; *εἶναι λέγ.* aws; an *συλλέγ.* scribendum ist dubitat s; verba corrupta sic verti vult n, quasi scriptum esset *ὡς ὅσοι μὲν τοὺς τοιούτους παρεῖναι βούλονται οὓς ὁρῶσιν*
21 *ἂν* post *ἔδοξεν* coni. s (cf. supr. II § 15 extr.)   22 *σοφιστῶν* P, *σοφῶν* cet. adw   23 *ἀνεμφάτως* coni. Finckh, ut est infr. § 95

καὶ ἐνταῦθα «ἐπειδὴ δὲ ἠσθένει Δαρεῖος καὶ ὑπώπτευε τοῦ βίου τελευτήν, ἐβούλετό οἱ τὼ παῖδε ἄμφω παρεῖναι»· οὐ γάρ ἐστιν ὁ ῥυθμὸς ὥσπερ ἂν πολιτικοῦ ἀνδρὸς γένοιτο, συνειλκυσμένος καὶ συνειληφὼς τὰ νοήματα, ἀλλὰ ὕπτιος μᾶλλον καὶ ἀφιστάμενος καὶ οἱονεὶ πλάγια κείμενα τὰ νοήματα. **52.** τὸ δὲ ὀρθοῦν τὰ νοήματα δριμύτητα ἔχει ἀντὶ τοῦ πλαγιάζειν· τὸ μὲν γὰρ πλαγιάσαι ἦν ʽἀσθενῶν δὲ Δαρεῖοςʼ. κινδυνεύει δὲ ἐγγυτάτω εὐτελείας προιέναι ἡ ἀφέλεια διὰ τὸ πλείστοις ὀνόμασιν ἀνεμφάτως χρῆσθαι, ὡς καὶ ἐνταῦθα τὸ ʽἠσθένειʼ ψιλὸν ἦν ὄνομα. διὰ τοῦτο αὐτῷ παρετέθη καὶ ἰσοδυναμοῦν, ἵνα ἐκφύγῃ τὴν εὐτέλειαν «ἐπειδὴ δὲ ἠσθένει Δαρεῖος καὶ ὑπώπτευε τελευτὴν τοῦ βίου».

53. Ἦθος δὲ ἔχει καὶ σεμνότητα ἢ εἰς θεοὺς εὐσέβειαν ἐμφαίνειν ἢ εἰς φίλους εὐεργεσίας, καὶ μάλιστα
531 δεῖ καὶ τοῖς τοιούτοις προσέχειν· τὰ γὰρ πλεῖστα καὶ μέγιστα τῶν θεωρημάτων κατ' αὐτὰς τὰς ἐννοίας λαμβάνεται. αἱ δὲ ἔννοιαι λαμβάνονται ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ. τὸ δὲ καὶ τὰς ἐννοίας ὡς περὶ εὐσεβείας καὶ εὐπειθείας λέγεσθαι πάνυ τῆς προαιρέσεως τῆς τῶν ἀφελῶν· οὐ γὰρ πάνυ, ὥσπερ ἔφην, τοῖς ὑποθετικοῖς χαίρουσι χρώμενοι, εἰ μὴ ἀνάγκη που γένοιτο οἷον ʽεὐσεβεῖν δεῖ,

1 Xen. Anab. I 1, 1

1 ὑπόπτευε PMa 2 τῶ pro τὼ P 4 cf. infr. § 62 5 ad ἀφιστ. (cf. I § 13; II § 137 an ἀποτεταμένος?) verba ἀλλὰ— νοήματα solus habet P; neglexit w, quo factum ut etiam apud s desint 6 τὰ δὲ ὀρθοῦντα νοήμ. codd., correxi 8 cf. Hermog. π. ἰδ. p. 324, 12 R. 9 προσεῖναι codd. adw, προσιέναι s, προιέναι scripsi (cf. infr. p. 111, 3); fort. πως εἶναι, quamvis πως semel (I § 155) apud nostrum inveniatur 11 παρετέθη P, παρετάθη cet. andw, corr. Finckh 12 cf inf. § 95 13 ὑπόπτευε PVa 14 περὶ σεμνότητος de gravitate morata sequentibus titulum inscr. n ἡ P; τὸ ἢ coni. s 17 κατὰ ταύτας codd., mutavi 18 αὐτῷ· δηλονότι ὑποκειμένῳ explicat n; post αὐτῷ aliquid (τῷ εἴδει? τῷ πράγματι s) excidisse videtur 21 cf. supr. II § 38

θεοῖς ἄρχουσιν πείθεσθαι', ἀλλ' ὥσπερ ἐννοίας τινὰς ὑπογράφουσιν ὧν χρὴ ποιεῖν, οὐ διδασκαλικῶς λέγοντες ὅτι οὐ χρὴ τόδε ποιεῖν, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ὅλου 'τοῖς τάδε ποιοῦσι τάδε εἴωθεν ἀποβαίνειν'.

54. Σεμνότης δὲ γίνεται ἐν τῷ ἀφελεῖ λόγῳ καὶ ἄλλως μὲν πολλαχῶς, σεμνότερον δὲ ὅταν ἀπὸ προσώπου ἐπὶ τὰ πράγματα μετάγῃς· οὐ γὰρ ὅμοιόν ἐστιν ἐπὶ τοῦ προσώπου εἰπεῖν 'φύσει βασιλεῖς εἰσιν οἱ καλοί', μειρακιῶδες γὰρ τοῦτο, ἤπερ ἐπὶ τοῦ πράγματος ἐξενεγκεῖν «φύσει βασιλικὸν τὸ κάλλος εἶναι». τῆς δὲ σεμνότητος ἕνεκα τῆς κατὰ τὴν ἔννοιαν ἡ προσθήκη μετὰ ταῦτα «ἄλλως τε ἢν καὶ μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης καθάπερ Αὐτόλυκος κεκτῆταί τις αὐτό».

55. Σεμνότητα καὶ αἱ τοιαῦται συμπλοκαὶ ποιοῦσιν οἷον «καὶ παῖδα πάνυ γε ὡραῖον καὶ πάνυ καλῶς κιθαρίζοντά τε καὶ ὀρχούμενον»· τὸ γὰρ συμπλέκειν εἰς τὸ αὐτὸ τὰ διάφορα τοῦτο ἀφαιρεῖ τὴν διαφορὰν τοῦ γένους.

56. Καὶ ὅπου ἂν τὰ μέλλοντα γίνεσθαι ἢ τὰ γινόμενα ὡς ἤδη γεγονότα εἰσάγῃς, σεμνὸν ποιεῖς τὸν λόγον οἷον «ἐπεὶ δὲ αὐτοῖς ἡ μὲν αὐλητρὶς ηὔλησεν, ὁ δὲ παῖς ἐκιθάρισεν».

57. Καὶ ὅπου δ' ἂν σεμνὰ τὰ ὀνόματα ἐπεμβάλῃς, μετὰ τῆς σεμνότητος καὶ κάλλους δύναμιν ἐργάσῃ «Ζεὺς μὲν καὶ Χείρων ἀδελφοί, πατρὸς μὲν τοῦ αὐτοῦ, μητρὸς 582
δὲ ὁ μὲν 'Ρέας, ὁ δὲ Ναΐδος νύμφης». τὸ μὲν οὖν κοινοποιῆσαι «πατρὸς μὲν τοῦ αὐτοῦ», τό τε διαφορὰν

---

10 Xen. Conv. 1, 8 **15** id. ibid. 2, 1 **20** id. ib. 2. 2
23 Xen. Cyneg. 1, 4

---

1 καὶ τοῖς pro θεοῖς n ἄρχουσι codd. praeter **P** ὧν **P**, ὡς cet. codd edd. **3—4** τοῖστᾶδε **P**; ἃ δὲ pro τάδε **V**, ἄδε **a**, ὧδε **GT** **4** εἰώθαμεν **Vad** ἀποφαίνειν **ad** **12** ἦν **PVG**, om **T** **13** κέκτηταί **PV**; κεκτῆσθαι αὐτό **GT**; ἄλλως τε καὶ ἦν . . κεκτῆται Xen. **17** τούτων **VGTadws** **18** γενόμενα codd. **a**, corr. **n** **21** ἐκιθάρησεν **P**, ἐκιθάρισε **GT** **26** τοῦ τε pro τό τε codd. **a**, corr. **n**

εἰπεῖν ‘μητρὸς δὲ ὁ μὲν τῆσδε, ὁ δὲ τῆσδε’, μετὰ τῆς ἀφελείας καὶ σεμνότητα ἔχει.

58. *Καὶ τὸ ἐν γένει δέ τι εἰπεῖν τοῦ κατ’ εἶδος σεμνότερον οἷον ἐν γένει «μή τι πάθῃ» (οὐ γάρ ἐστιν ὅμοιον κατ’ εἶδος εἰπεῖν ‘μὴ περιπαρῇ’, ‘μὴ ἀποσφαγῇ’), καὶ ἐν γένει συλλαβόντα πάντα ταῦτα ἑνὶ ὀνόματι εἰπεῖν «μή τι πάθῃ».*

59. *Γίνεται δὲ καὶ ἐν ἀφελεῖ λόγῳ περιβολή, ὅταν τις πλαγιάσας νόημα ἐπεμβάλῃ ἕτερον δεύτερον μήπω τῆς διανοίας ἀπηρτισμένης μηδὲ τοῦ συμπεράσματος ἐπηγμένου, ὡς μίαν δοκεῖν ἔννοιαν οἷον «βουλευομένων δὲ περὶ τούτων Λακεδαιμονίων Ἀγησίλαος ὑπέστη», νῦν τὸ ἀπαρτίζον «διαβήσεσθαι» οὐκέτι πλαγιάσας· μακρὸν γὰρ ἐγίνετο οἷον ‘διαβὰς ποιήσειν τὰ καὶ τά’, ἀλλὰ «διαβήσεσθαι».*

60. *Πᾶσα δὲ περιβολὴ δύναμιν ἐργάζεται ἐν τῷ λόγῳ. δεῖ δὲ ἡμᾶς ἐπεσκέφθαι καθὸ διαλλάττει τοῦ πολιτικοῦ λόγου ἡ ἐν τῷ ἀφελεῖ λόγῳ γινομένη δύναμις. οὐκοῦν σκόπει «τὸ γὰρ εὖ πράττειν παρὰ τὴν ἀξίαν ἀφορμὴ τοῦ κακῶς φρονεῖν τοῖς ἀνοήτοις γίγνεται». οὔ φημι τοίνυν ἐγὼ λυσιτελεῖν ἐν τῷ ἀφελεῖ τὸ ἀποφαντικὸν τοῦ σχήματος· ἀξίωμα μὲν γὰρ καὶ δύναμιν περιτίθησιν, οὐκέτι δὲ ἁπλοῦν οὐδὲ κατ’ ἄνθρωπόν ἐστιν, ἵνα οὕτως εἴπῃ τις τὸ πρᾶγμα, ἀλλ’ ἐπηρμένον*

---

4 Xen. conv. 2, 11 **11** Xen. Ages. 1, 7 **19** Demosth. or. 1, 23 (cf. supr. I § 22, 169)

---

4 *πάθη* **PG** **6** *συλλ. τὰ πάντα ἑνὶ ὀν.* **and**; *συλλ. τὰ πάντα ταῦτα* **ws** **7** *πάθη* **PG** **8** sequentibus *περὶ περιβολῆς* de amplificatione circumducta titulum inscr. **n** **8** seq cf. supr. I § 55 **11** *ἐπηγμ.* ex *ἀπηγμ.* corr. **V**; *ἀπηγμ* **adw**, corr. **ns** **12—18** post *ὑπέστη* Xenophontis verba excidisse suspicor, quibus omissis non intellegitur quomodo ad nostri sententiam illustrandum faciat exemplum **22** *ἀποφατικὸν* codd., corr. **n** (cf. supr. I § 10; II 15, 87)

τε καὶ τετυφωμένον· οὐδὲ τὸ ὑπακτικὸν μόριον· «τὸ γὰρ εὖ». τὰ γὰρ τοιαῦτα μόρια ἀναγκάζει τὸν λόγον ἐμπεριλαμβάνοντα τὰ νοήματα στρογγύλον γίνεσθαι καὶ σκληρὸν καὶ κατεσφιγμένον, ὅθεν οὐ χρὴ τὰ μόριαπροστι- 583
θέναι, ἐπειδὰν δυνάμεώς τι σημεῖον ἐξενεγκεῖν βουλώμεθα, ἀλλ' ἀπὸ ῥηματικῶν ἄρξασθαι ἁπλῶς.

61. Περιβολῆς δὲ καὶ τὸ τοιοῦτο καὶ ἔνδοξον ποιοῦν τὸν λόγον καὶ ἔχειν ἀξίωμα, [καὶ] ὅταν τὰ πράγματα μὴ καθ' ἑαυτὰ εἰσάγῃ τις καὶ ἐπὶ τῶν ὑποκειμένων ὀνομάζῃ οἷον 'Καλλίας ἀξιοθέατος ἐφαίνετο διὰ τὸ κατέχεσθαι ἔρωτι τοῦ Αὐτολύκου', ἀλλὰ καὶ ἔξωθεν προσλαμβάνηταί τινα τοῖς ὡρισμένοις ἀόριστα «ἅπαντες μὲν οὖν οἱ ἐκ θεῶν του κατεχόμενοι ἀξιοθέατοι δοκοῦσιν εἶναι». καὶ εἰ μὲν οὖν ἐβούλου ταχέως μεταβῆναι ἐπὶ τὸ ὑποκείμενον καὶ μὴ σφόδρα τὸν λόγον ἐξᾶραι, εἶπες ἂν 'μάλιστα δὲ οἱ ὑπὸ ἔρωτος κατεχόμενοι'· νῦν δὲ πολλῷ πλέον ἐξήρθη διὰ τὸ προειλῆφθαι διὰ μέσου τὰς διαφορὰς πρὶν προσάγεσθαι τούτου τὸ ὑποκείμενον «ἀλλ' οἱ μὲν ἐξ ἄλλων πρὸς τὸ γοργότεροι ὁρᾶσθαι καὶ φοβερώτερον φθέγγεσθαι καὶ σφοδρότεροι εἶναι φαίνονται».

---

10 seq. Xen. Conv. 1, 10 **12** id. ibid. **19** id. ibid.

---

1 ὑποτακτικὸν G, quod etiam s coniectura invenit; sed ὑποτακτικὸν quidem tolerari non posse videtur (G. Uhlig adnot. ad Apollon. Dysc. de synt. p. 289, 12), si de particula γάρ introductoria intellegitur. 'fort. ἐπακτικόν. locus caliginosus' n. dicere vult scriptor, si sententiae particulis introductae in orationem inferciantur, contractum (cf. Dionys Hal. de Lys. p. 14, 10; 22, 19; de Isaeo p. 123, 12 Us.), durum, quasi constrictum loquendi genus a nativa simplicitate abhorrens oriri (cf. infr. § 62) **5** idem est quod ἐπισημαίνεσθαι **6** ἀπορηματικῶν PVG; ῥήματα μορίοις opponuntur **7** τοιοῦτον GTa **8** καὶ del. n **12** ἀορίστοις ὡρισμένα codd., quod invertendum esse apparet e I 48; II 62 **13** τοῦ PVTa **16** ἐξάραι PVTa **18** τοῦτο n, τούτῳ coni. s **19** ἄλλοι μὲν codd. a, corr. d γοργότεροι PGT, γοργότεροί τε Xen. γοργότερον V edd

62. *Πολλῷ δὲ συγγραφικώτερον τὸ ὀρθοῦν ἐν τοῖς σχήμασι καὶ μὴ πλαγιάζειν, τὸ δὲ πλαγιάζειν τῶν πολιτικῶν ἐστι· σεμνότητα γὰρ καὶ περιβολὴν ἔχει. εἰ μὲν οὖν ἐπλαγίαζες, οὕτως ἂν ἔλεγες 'ληξάσης δὲ τῆς ἱπποδρομίας', τὸ δὲ ὀρθοῦν τοιοῦτόν ἐστιν «ὡς δὲ ἡ ἱπποδρομία ἔληξεν»· ἀνειμένον δὲ τοῦτο καὶ ἀναπεπτωκὸς εἶναι δοκεῖ. ὁ δὲ πολιτικὸς οὐχ οὕτως ἂν ἐποίησεν, ἀλλὰ συντονώτερον 'ἐπειδὴ δὲ ἡ ἱπποδρομία ἔληξεν'. ὥσπερ δὲ ὁ πολιτικὸς συνειλκυσμένος ἐστὶ καὶ συνειλημμένος τὰ νοήματα, οὕτως ὁ ἀφελὴς ὕπτιος καὶ ἀποτεταμένος.*

63. *Περιβολὴ δὲ καὶ τοῦτο, ὡς ἐν τῷ Συμποσίῳ «καὶ ὁ Σωκράτης εἶπεν, ἐν πολλοῖς μὲν καὶ ἄλλοις, δῆ-
584 λον δὲ καὶ ἐν οἷς ἡ παῖς» ἐμπερίβολον εἶπε. τί δέ ἐστι
τὸ ποιῆσαν τὴν περιβολήν; τοῦ ἀορίστου ἡ πρόσληψις καὶ ἐπί τι ὡρισμένον μετάστασις «ἐν πολλοῖς μὲν καὶ [ἐν] ἄλλοις, δῆλον δὲ καὶ ἐν οἷς ἡ παῖς». Σωκρατικὸς δὲ ὁ τρόπος καὶ ἀρχαῖος τὸ ἐκ παντὸς χρήσιμόν τι εἰσάγειν, ὅπου γε καὶ ἐξ ἀρχῆς πως ἐρρέθησαν περὶ ἀρετῆς λόγοι, καὶ τὸ μέγιστον δόγμα ὅτι ἡ αὐτὴ ἀρετὴ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν.*

64. *Ἡ δὲ τῆς λέξεως γλυκύτης εἴπομεν ὅτι πορίζεται ἐκ κωμῳδίας καὶ Πλάτωνος καὶ Ξενοφῶντος. χρῶνται δὲ*

---

5 id. ibid. 1, 2 13 id. ibid. 2, 9

---

1 seq. cf. I § 85; II 123; de *συγγραφικός* II 50 4 seq. cf. II § 16 9 'addo *ῥυθμός*' n propter II § 51 10 *ἀναπεπταμένος* vult n, sed cf. infr. § 124 13 s in textu habet e Xen. correcta haec: *ἄλλοις δῆλον, καὶ ἐν οἷς δὲ ἡ π.*; idem alteram loci sanandi rationem commendat hanc: *ἄλλοις δῆλον, ⟨δῆλον⟩ δὲ καὶ κτλ.* 14 *ἐν περίβολον* PVa, *ἐμπερίβ.* GTn *εἶπεν* a 15 cf. supra I § 48 15–16 *πρόληψις* n 16 *καὶ—μετάστασις* om. n 19 *τε* pro *γε* codd., corr. n *ἕως εὑρέθησαν* codd., mutavi non sine dubitatione 20 seq. de re cf. Dittmar, Philol Unters. 21, 47, 51 seq.; Xen. conv. 2, 9; Satyr. in Oxyrh. pap. 9 no. 1176 col. XIII 22 sequentibus *περὶ γλυκύτητος* de suavitate titulum inscr. n *εἴπωμεν* coni. s quod a nostri usu abhorret (nullis uti-

οἱ ἀφελεῖς καὶ ποιητικαῖς λέξεσιν, ὅταν ὄγκον βούλωνται π·ριθεῖναι τῷ λόγῳ ⟨ἐκ⟩ τῶν θεωρημάτων. καὶ [ἐκ] κωμῳδίας ἐστὶν ἀπὸ μερισμῶν ἄρχεσθαι καὶ ὡς ἀπὸ προσθήκης 'καίτοι' 'καὶ μὴν' 'ἀλλὰ' 'τοίνυν' 'ἀλλὰ μήν'· ἀφέ·ειαν γὰρ τῷ λόγῳ παρέχεται τὰ τοιαῦτα.

65. Ὅπου δ' ἂν θέλῃς γλυκύτητα ἐργάσασθαι, τοιαύταις χρήσῃ μεταφοραῖς, ὀνόματα ἐπ' ἄλλων πραγμάτων κείμενα μεταφέρων ἐφ' ἕτερα· καὶ ὅταν μὴ μένῃς ἐπὶ τοῖς ἀκριβῶς σημαντικοῖς, οἷον τὸ σημαντικὸν τοῦ ὑποκειμένου 'ἔδοσαν', καὶ τὸ μετενηνεγμένον ἐκ τῆς τροπῆς «καὶ ἐτίμησαν Χείρωνα διὰ δικαιότητα» ἀντὶ τοῦ 'ἔδοσαν'.

66. Καὶ τὰ μεγάλα μικρῶς λέγων, τὰ δὲ μικρὰ μεγάλως γλυκύτητα ἐργάσῃ. τὸ οὖν τὰ μικρὰ μεγάλως ὀνομάζειν λέγομεν ὅτι γλυκύτητα παρέχει τῷ λόγῳ, καὶ ἔστι θαυμασιωτάτη ἡ τροπὴ ἡ τοιαύτη, πόλεμον εἰπεῖν κυνὸς καὶ θηρίου «πρῶτον μὲν χρὴ εἶναι τὰς κύνας ἑκάστου γένους, μὴ τὰς ἐπιτυχούσας, ἵνα ἕτοιμαι ὦσι πολεμεῖν τῷ θηρίῳ».

67. Γλυκύτητα δὲ καὶ ἐν τῷ Ἀγησιλάῳ θαυμαστὴν ἐποίησεν εἰπὼν «ὁπότε γε μὴν πορεύοιτο, συντεταγμένον μὲν οὕτως ἦγε τὸ στράτευμα, ὡς ἂν ἐπικουρεῖν 535

11 Xen. Cyneg. 1, 1 17 id. ibid. 10, 1 21 Xen. Ag. 6, 7

tur nisi his formulis: εἴπομεν I § 62, 118; II 68, 126; ἂν εἴποιμι II 78; λέγομεν I 62; λέγωμεν II 8, 27). nil mutandum, cum verba haec et infr. § 68 ad cuput in libris nostris decurtatum I § 132 spectent (Mus. Rhen. 72, 1918, 125)

1 cf. Hermog π. ἰδ. p. 406, 15 seq. R. 2 ἔκ τε τῶν θεωρημ. καὶ ἐκ κωμ. n. transposita voce ἐκ et mutata interpunctione locum sanari putaverim 3 ἀπομερισμῶν P (de μερισμῷ cf. supr. I § 75, 130) 4 ἀλλὰ τοίνυν nusquam quod sciam coniunguntur, itaque separandae sunt. de Xenophontis sophistarumque recentiorum scriptis quae a talibus coniunctionibus initium capiunt, cogitat scriptor (Schmid, Atticism. 4, 546 seq.) 7 cf. de re II § 20, 96 10 μετηνεγμένον P 17 κοινὰς codd., corr. n 18 ἐκ τούτου τοῦ Xen. pro ἑκάστου ἑτοίμαι P 21—22 συντεταγμένος PV

μάλιστα ἑαυτοῖς δύναιντο», εἶτα παράδειγμα ἐπήνεγκεν ὡς ἂν ἀφελὴς ἀνὴρ γλυκύτητα μετὰ σεμνότητος ἐμφαίνων «ἡσύχως δέ, ὥσπερ ἂν παρθένος ἡ σωφρονεστάτη προβαίνοι». τὴν δὲ ἄνεσιν ἔχει τό τε μειοῦν τοῦ παραδείγματος καὶ τὸ μὴ πάντῃ ἐοικός· τί γὰρ ἔοικε στρατοπέδῳ παρθένος; ὅμως δὲ τὸ μὲν εἰπεῖν ‘παρθένος ἡ σώφρων’ εὐτέλειαν ⟨ἂν⟩ εἶχε, τὸ δὲ ἀναστρέψαι καὶ τὸ παρακολουθοῦν πρόθεσιν εἶναι τοῦ προσώπου ⟨οὐ⟩ σεμνότητα μετὰ γλυκύτητος εἰργάσατο ⟨ἂν «ὥσπερ⟩ ἂν ἡ σωφρονεστάτη παρθένος».

68. Καὶ περὶ μὲν γλυκύτητος καὶ ἐν τοῖς προάγουσιν εἴπομεν, ὅσα τε ἀποτελεῖ ἐν τῷ πολιτικῷ λόγῳ καὶ πάλιν ὅσα ἐν τῷ ἀφελεῖ. σχεδὸν ⟨δ’⟩ αὕτη ἡ ἀρετὴ [τῆς γλυκύτητος] τοῦ ἀφελοῦς ἐστι μᾶλλον.

69. Κάλλη δὲ προσλαμβάνει ὁ λόγος ὁ ἀφελὴς καὶ ἐκ τόπων, ἂν οὕτω τύχῃ, καὶ ἐξ ἄλλων τῶν παρακολουθούντων οἷον ὅταν πόλιν λέγῃ «μεγάλην καὶ εὐδαίμονα», ὅταν ποταμὸν ἢ ὅθεν ῥεῖ ἢ ὅσον τὸ εὖρος, ἀεὶ τὰ τοιαῦτα κάλλος προστίθησι τῷ λόγῳ. τὸ μὲν οὖν κατ’ εἶδος πάντα διεξιέναι ὅσα τινὶ πρόσεστιν ἢ ποταμῷ ἢ πόλει ἢ πεδίῳ διαφορεῖ τὴν ἀφέλειαν, τὸ δὲ ἐν τῷ γένει, ἐὰν «μεγάλην καὶ εὐδαίμονα», τοῦτο διασῴζει καὶ τὸ κάλλος καὶ τὴν ἁπλότητα.

70. Καλὸν δὲ καὶ δριμὺν τὸν λόγον ἐργάζονται καὶ παραθέσεις τῶν ὁμοίων, ὡς ἐν τῇ Ἀναβάσει ἐπὶ τοῦ

---

17 Xen. Anab. I 2, 7 25 imo Xen. Ag. 1, 25

---

1 ἑαυτῷ δύναιτο Xen. 2 ἐμφαῖνον P 4 τοτε P, ποτὲ ceteri codd., τό τε ws 7 ἂν inserui εἶχεν T 9 ὥσπερ add. d, ἂν om. G 11 cf. I § 132 13 σχεδὸν αὐτὴ codd. a, δὲ αὕτη n τῆς γλυκύτητος inclusi 15 sequentibus περὶ κάλλους de elegantia titulum inscr. n 20 τινὰ PVTa, corr. n (cum ὅσος pronomine neque apud nostrum neque apud Aristidem nisi or. 46 p. 360 D. τις coniungitur) 21 τῷ om. M 22 πόλιν pro ἐὰν vult n καὶ ante τὸ om. d 24 seq. cf. II § 7 extr. 98

Κύρου «ἆθλά» φησι «προὔθηκε ταῖς ἱππικαῖς τάξεσιν, ἥτις κράτιστα ἱππεύοι».

71. *Καὶ αἱ περιεργασίαι δὲ καὶ αἱ σχηματοποιίαι παρὰ τοῖς ἀφελέσιν ἀφανεῖς εἰσιν. διὰ ταῦτα πολλοῦ ἄξιοί εἰσιν οἱ ἀρχαῖοι· ὅρα γὰρ πῶς σχηματοποιεῖται «καὶ ταῖς ἱππικαῖς, ἥτις κράτιστα ἱππεύοι»· οὐ γὰρ ἦν* 586 *ὅμοιον εἰπεῖν 'τοῖς ἱππεῦσι', ταχὺ γὰρ καὶ ἀγωνιστικὸν ἐποίει τὸν λόγον, ἀλλὰ «ταῖς ἱππικαῖς τάξεσιν, ἥτις κράτιστα ἱππεύοι». ἐσχηματοποίηται οὖν ἀπὸ τοῦ πλήθους εἰς ἓν καὶ ὤρθωται, καὶ παράκειται τῷ ὁμοίῳ «ταῖς ἱππικαῖς, ἥτις ἱππεύοι, καὶ ταῖς ὁπλιτικαῖς, ἥτις ἂν ἄριστα σωμάτων ἔχῃ».*

72. *Μέγιστον δὲ ἐν ἀφελεῖ λόγῳ τὸ ὡς ἂν μάλιστα ἀληθινὸν δοκεῖν αὐτὸν φαίνεσθαι καὶ τοιαῦτα εἶναι τὰ λεγόμενα, ὡς ἂν καὶ παντὶ ῥᾴδια ἐνθυμηθῆναι νομίσαι ἄν. τοῦτο δὲ μάλιστα γίνεται, ὅταν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ πράγματος τοῦ εἰσαγομένου ἔννοιαν λαμβάνῃ οἷον ὡς ἐν τῷ Ἀγησιλάῳ «καὶ τὸ τὰ ἐκείνου βουλεύεσθαι δαπανῶντά» φησι «μᾶλλον ἢ τὰ τῶν Ἑλλήνων πολεμεῖν». ἐκ γὰρ τοῦ πραχθέντος ὑπὸ τοῦ Ἀγησιλάου (ἔμελλε δὲ ⟨λέγειν⟩ τὸ διαβῆναι αὐτὸν εἰς τὴν Ἀσίαν) τὴν ἔννοιαν ταύτην λαβών, δι' ἧς φρόνιμον αὐτὸν ἐπεδείκνυεν ὄντα, ἀληθῆ μάλιστα ἔδοξε περὶ αὐτοῦ εἰρηκέναι.*

73. *Ἀληθῆ δὲ ποιεῖ τὸν λόγον καὶ τὸ εἰσαγαγόντα τι, ὃ κατὰ σοῦ εἶναι δοκεῖ, ὁμολογῆσαι αὐτὸ καὶ ἐᾶσαι*

18 Xen. Ag. 1, 8

1 *πρόυθηκε* (sic) P *καὶ* ante *ταῖς* e Xen. add. s 6 *τάξεσιν* post *ἱππικαῖς* e Xen. add. dw *καὶ* om. VG 12 *ἔχοι* Xen. 13 sequentibus *περὶ ἀξιοπιστίας* de fide titulum inscr. n 14 *φαίνεσθαι καὶ* codd., ordinem invertendum esse virgula post *αὐτὸν* posita censuit s *δοκεῖν αὐτὸν ἀλ. φαίνεσθαι* M *τὸ* ante *τοιαῦτα* add. d 15—16 *νομίσαιτ'* n; *νομίζοιτ'* praetulerim 17 *οἷον ὡς* cf. infr. § 121; Demetr. de el. 84, 93 al.; Syrian. t. 1 p. 42, 14 R.; Schol. Apoll. Rhod. IV 884 18 *καίτοι* codd., *καὶ τὸ τάκ.* Xen. *βούλεσθαι* ns 20 *λέγειν* sive *διηγεῖσθαι* desiderabat n 25 *ἐάσαι* PT

μὴ ἀνελόντα οἷον 'εἰ δέ τις ὑμῶν ὁρῶν τοὺς πολεμίους φοβεροὺς εἶναι ὑπείληφεν, ἐμοὶ μὲν ὀρθῶς διανοεῖσθαι δοκεῖ'. ἕνεκα γὰρ τοῦ τὰ ἄλλα, ⟨ἃ⟩ διεξήει ὁ Κῦρος πρὸς τοὺς στρατιώτας, ἀληθῆ δοκεῖν αὐτὸν εἰρηκέναι τοῦτο οὐχ ὅπως ἀνεῖλεν, ἀλλὰ καὶ συγκατέθετο αὐτῷ, ὃ ἦν κατ' αὐτοῦ.

74. *Καὶ τὸ ἐν διηγήσεσιν εἰσαγαγεῖν τὰ λεγόμενα, κἂν πλαστὰ ᾖ καὶ μικρά, ἀληθῆ ⟨ποιεῖ⟩ δοκεῖν εἶναι· ὡς γὰρ γεγονότα αὐτὰ λέγει.*

75. *Καὶ τὸ βραχέως δέ τι εἰπεῖν καὶ τὰ πολλὰ παρα-* 537 *θεῖναι δυνάμεώς ἐστιν ἀληθινῆς οἷον «καλέσας δέ», εἶτα τίνα; «Ἀράσπην», εἶτα ὅθεν; «Μῆδον»· εἶτα καὶ τὸ ἕνεκα τῆς γνωρίσεως «ὃς ἦν ἐκ παιδὸς αὐτῷ φίλος», εἶτα καὶ ἄλλο «ᾧ τὴν στολὴν ἔδωκεν».*

76. *Ταῦτα μὲν οὖν ἐξαρκεῖν δοκεῖ πρὸς τὸ καὶ δυνάμει προάγειν τὸν λόγον· μάλιστα δὲ ὅταν τὸ ἀληθὲς κατὰ σοῦ λεγόμενον μὴ ὡς ἀληθὲς ἀποδέξῃ, ἀφελοῦς ἀνδρός ἐστιν, ὡς καὶ ὁ Σωκράτης φησὶν «αἰεὶ σὺ ἐπισκώπτεις ἡμᾶς». ἦθος μὲν οὖν πεποίηκε τὸ ὑφειμένον τῆς γνώμης, τὸ μὴ καταλαζονεύσασθαι τῷ ἐπαίνῳ τῷ ἐκείνου, ἀλλ' ὡς σκώμματι αὐτῷ προσέχειν· ὃ γὰρ*

---

1 haec verba a scriptore, quem memoria fefellerit, e locis similibus Xen. Cyrop. VI 2, 20 et Demosth. or. 2, 22; 11, 15 consuta esse putat n   11 Xen. Cyrop. V 1, 2   18 Xen. Conv. 1, 5 (cf. supr. II § 28)

---

2 *ὑπειληφέναι μοι* PV, corr. ns   3 *ἕνεκα γὰρ ταῦτα* (*ταυτα* P) *ἀλλὰ διεξήει* codd.; Finckhii emendationem cum s recepi; *τούτου ἄλλα* n   6 *κατάτου* PVT; *κατὰ τούτου* G   7 *τῷ* pro *τὸ* s   8 *δοκεῖ* P   10 *τὰ πολλὰ* ex *τὸ π.* corr. G; *τὸ* pro *τὰ* ndw *παραθῆναι* P   11 *εἶτα τινὰ* PM; *εἶτά τινα* VGTa 13 *γνώσεως* Vd   *ἦν* PG, *ἣν* VT   *οὕτω* pro *αὐτῷ* codd., corr. a   *ἑταῖρος* pro *φίλος* Xen.   *γνωρίσεως* post *εἶτα* temere add. w, exclusit s   14 *καὶ* om. d   *ἔδωκε* G, *ἔδωκαν* T   17 *ἀποδείξῃ* V, *ἀποδείξῃς* GT, corr. n   18 *ἀεὶ* n   *ἐπισκόπτεις* P   20 *καὶ* pro *τὸ* andws   *καταλαζονεύεσθαι* n   21 *ἄλλως* pro *ἀλλ' ὡς* PV, corr. n   *σκώματι* PVG, *σκώψαντι* n   *ὁ* PVa

ἐκεῖνος σπουδάζων εἶπεν, οὗτος ὡς σκωπτόμενος ἐξεδέξατο.

77. *Οἰκονομία δὲ λόγου ἐφ' ἅπαντι ἡ ἁρμόζουσα τάξις καὶ ἡ προσδοκία τῶν λεγομένων καὶ τὸ ἐξηρτῆσθαι ἀλλήλων τὰ νοήματα καὶ τὰ ἐπιχειρήματα ⟨τὰ⟩ ἐχόμενα τοῦ ὑποκειμένου, ἔτι δὲ καὶ τὰ ἄλλα θεωρήματα ὅσα τῆς ἀφελοῦς οἰκονομίας ἐστί· λέγω δή, ἐὰν μὲν ἓν κεφάλαιον ᾖ, ἄνευ προλήψεως εἰπόντα ⟨ἃ⟩ δεῖ τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐνδόξων οὕτως καταθεῖναι τὴν πρόληψιν; προλαβόντα τι ⟨τῶν⟩ κατὰ τοῦ ἀντιδίκου ἐνδόξων, ἔπειθ' οὕτως, ἐάν τι καὶ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτοὶ ἐπιφέρωσι, σκοπεῖν. ἐὰν ⟨δὲ⟩ ᾖ πλείω τὰ παρὰ τοῦ ἀντιδίκου, σκοπεῖν δεῖ τὸ πρᾶγμα· ἡ γὰρ αὐτή ἐστι μέθοδος· τὸ μὲν γὰρ κεφάλαιον, ὅτι δεῖ τὰ μὲν τῶν ἐχθρῶν ἀσθενῆ ὄντα ἀποφαίνειν, τὰ δὲ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν πολὺ ὑπερέχοντα· δῆλον γάρ ἐστι πᾶσι τὸ πῶς ἂν γένοιτο ⟨καὶ⟩ οὐδὲν ⟨ἂν⟩ ἄλλως ἔχοι.*

78. *Περὶ δὲ ἑρμηνείας τοσοῦτον ἂν εἴποιμι μήτε*

---

1 *σκοπτόμενος* **PTa**, *ἐπισκωπτόμενος* pro *ὡς σκ.* **G** 3 sequentibus *περὶ οἰκονομίας* de oeconomia et ordine titulum inscr. **n** *ἐφ' ἃ παντὶ* **P** (*ἐφ' ἁ*) **V** (ad *ἁρμόζουσα* pertinet *ἐφ' ἅπαντι* cf. infr. § 83) fort. *ἡ* post *λόγου* transponendum, *τάξις* expungendum 5 *τὰ* add. Finckh 7—8 *ἐν κεφαλαίῳ* **Vad** 8 *προσλήψεως* **Pa**, corr. **n** *ἃ* inserui *τι* post *δεῖ* add., *αὐτοῦ* (v. 9 pro *αὐτοῦ*) scr. Finckh quomodo prolepsis in oratione civili tractanda sit, I § 98 exposuit noster 10 *τῶν* add. **s** *τῶν* ante *ἐνδόξ.* **T** *ἔνδοξον* Finckh *ἔπειθ' ὅτι* post *ἐνδόξων* scriptum expunxit **T** 11 *αὐτῶν* codd., *αὐτοὶ* scripsi, sc. adversarii *σκόπει* codd. edd., *σκοπεῖν* scripsi 12 *δὲ* addidit Finckh 15 *πολλὺ* **P** 16 *καὶ* ante *γένοιτο* **PGT**, del. **adws**, *καὶ* post *γέν.* **GT** *ἂν* addidi. **n** de sanando hoc loco desperans haec proponit: *δῆλον γάρ ἐστι πᾶσι πῶς ἂν γένοιτο τοῦτο καὶ ὅτι οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι*; quod etiam de senario cogitabat, tacere malo 18 sequentibus *περὶ ἑρμηνείας ἀφελοῦς* titulum inscr. **M**, *περὶ ἑρμηνείας* de forma dictionis et de usu exemplorum **n**

ὀνόματι μήτε ῥήματι χρῆσθαι ἄλλοις πλὴν τοῖς ἐκ τῶν βιβλίων, καὶ τοῦτο οὕτως ἁπλῶς ἂν εἴποις, μὴ πάντα ἐν πᾶσι τοῖς εἴδεσι τιθέναι, ἀλλὰ [καὶ] κατ' ἰδίαν ἕκα-
538 *στον ἀξιωματικὸν τῆς ἀφελείας, πάθους, ἤθους, θυμοῦ. καὶ τὰ μέρη δὲ τῶν Δημοσθενικῶν πολὺ συμβάλλεται εἰς ἑρμηνείας ἰδέαν, πανταχοῦ δ' ἐν τῇ φράσει ἀφέλειαν μόνος ὁ Ξενοφῶν ἐργάζεται· θυμὸς γὰρ ἢ πάθος ἢ ὀργὴ ἢ ὀξύτης καὶ τὰ ἄλλα ὅσα κεκίνηται, ἀξιώματος ἢ τραχύτητός ἐστι, παθῶν δὲ μεταβολῆς καὶ προτροπῆς, ὁποίας ὁ Δημοσθένης ἐστὶ γνώμης.*

79. *Τὸ δὲ τοῖς παραδείγμασι χρῆσθαι Σωκρατικόν ἐστιν, οὐ μὴν ἔν γε τῷ πολιτικῷ ἁρμόζει πάνυ τι ⟨τὸ⟩ τοιοῦτο. ἐνίοτε δὲ ὁ Ξενοφῶν καὶ πρὶν αὐτὸ ὃ βούλεται εἰπεῖν δι' αὐτοῦ τοῦ παραδείγματος εἰσάγει καὶ αἱ κατασκευαὶ αὐτῷ ⟨οὐκ⟩ ἄνευ παραδειγμάτων εἰσίν ⟨ὡς⟩ ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὡς δῆλον μέν ἐστι καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἅπασι, μάλιστα δ' ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασιν· ἐκεῖ γὰρ τὸν Σωκράτην ὃν τρόπον περὶ ἑκάστων διαλεγόμενον καὶ ἀποδεικνύντα ἕκαστα πεποίηκεν, ἔστιν ἀνασκοπουμένῳ καταμαθεῖν ὡς τοῦτον τὸν τρόπον προῆκται.*

80. *Δεῖ δὲ καὶ τὰ παραδείγματα τὰ παρατιθέμενα, δι' ὧν ἂν ἐπιδεικνύῃς, πρὸς τὸ προκείμενόν σοι ὅμοια εἶναι καὶ κοινωνεῖν τούτοις, περὶ ὧν ἂν λέγηται, ἢ κατὰ γένος ἢ κατὰ ἰσχὺν ἢ κατὰ χρόνον ἢ κατὰ ⟨τὰ⟩ ἀποβαίνοντα ἐξ αὐτῶν ἢ κατὰ ⟨τὰ⟩ ἰδιώματα αὐτῶν ἢ κατ' ἄλλην τινὰ*

---

1 *ὀνόμασι—ῥήμασι* volebat s *ἄλλως* codd., corr. ndws (de re cf. Sulpic. Victor. p. 321, 5 Halm) 2 an *οὕτω σαφῶς* legendum? 3 *καὶ* inclus Finckh s 3 cf. infr. § 88
9 *μεταβολή—προτροπή* n 12 *πάνυ τι τοιοῦτο* Ps; *π. τι τοῦτο* VTadw; *τὸ* addidi 15 *αὐτῶν ἄνευ* codd. adws; *αὐτοῦ οὐκ ἄν.* n; *αὐτῷ* scripsi *ὡς* ante *ἐπὶ* add. adws, neque ego huius locutionis exemplum ullum, quod *ὡς* adverbio careat, cognosco (Schmid, Attic. 1, 143, 298; 2, 170; 3, 162) 17 *δὲ ἐν* edd.
19 *ἀποδεικνῦντα* P *ἀποδεικνύοντα* a *ἔστιν* P, *ἐστὶν* Va
21 *καὶ* post *παραδ.* codd. praeter G, quem sequor 25 *τὰ* add. Gn

ὁμοιότητα, καὶ ἔστι τοῦτο καλὸν ἐν τῷ τοιούτῳ εἴδει τῶν λόγων καὶ τὸ τὴν ἁπλότητα μάλιστα ἀπεργαζόμενον· ὅθεν καὶ εὐπορία πλείστη γίνεται, καὶ ὁ λόγος ἐκ τῶν ἐπεγκυκλουμένων ἀφελὴς φαίνεται διά τε τὸ σεμνότερον γίνεσθαι τὸ λεγόμενον καὶ δι' ἑτέρου ἐναργέστερον, ὅπερ λαλιᾶς ἔργον μᾶλλον εἶναι φαίνεται.

81. *Τῶν δὲ ἐπιχειρημάτων* ὁ μὲν Δημοσθένης αἰεὶ καὶ οἱ τοὺς δικανικοὺς λόγους συνεσκευασμένοι ἐκλογάς τε καὶ διακρίσεις ποιοῦνται, καὶ ἐπισημαίνονται καθ' 589 ἕκαστον τὰς δυνάμεις αὐτῶν [τιθέντες], εἰκότως τοῦτο πράττοντες διά [τε] τὸ ἀγωνιστικὸν τὸν λόγον αὐτῶν εἶναι, ὥστε καὶ τοὺς ἀκούοντας εὐθέως μανθάνειν τὴν ἰσχὺν αὐτῶν καὶ ἕκαστα ἀκριβῶς ἀνασκοπεῖν δύνασθαι.

82. *Οὐ μὴν ἔν γε τῷ ἀφελεῖ λόγῳ ἁρμόζειν τοῦτο* ἔμοιγε δοκεῖ, εἴ γε δεῖ ὡς ἂν μάλιστα ἀνεπιβούλευτον τὸν λόγον φαίνεσθαι καὶ ἁπλοῦν καὶ καθαρόν. καὶ Ξενοφῶν ἕκαστα τῶν νοημάτων ψιλὰ κατ' ἰδίαν τίθησιν, ὡς ἐν τῷ Ἀγησιλάῳ, αὐτὰ καθ' αὑτά, ὅθεν ἄν τις καὶ ἐρρίφθαι νομίσειε τὰ νοήματα, οὐ μὴν ἔρριπταί γε, ἀλλ' ἔστι μὲν ἕκαστα ἐν ἐπιμελείᾳ προηγμένα, ἀφῃρημένα δὲ τῆς κατὰ λεπτὸν ἐξετάσεως καὶ προσθήκης καὶ μεταθέσεως καὶ ἐναλλαγῶν καὶ πάντων τοιούτων, καὶ ἁπλῶς τὰ τοιαῦτα φαίνεται, ὅθεν καὶ διαστάσεις πολλαὶ καὶ συνεχεῖς καὶ ἀρχαὶ τῶν νοημάτων οὐχ ἡνωμέναι ἔτι,

---

3 *πλεκτὴ* codd. a, corr. in *πλείστη* n   4 *ἀσφαλὴς* pro *ἀφελὴς* codd. (praeter P), corr. n   5 *τὸν λεγόμ.* P   *ἐναργεστέρου* codd. a, corr. ns   de *λαλιᾷ* cf. infr. § 82   7 sequentibus *περὶ ἐπιχειρημάτων* de argumentis titulum inscr. n   praeter formam *ἀεί* (supr. I § 18, 27; II 8, 10, 69) etiam *αἰεί* (II 132) admittendam esse docent Diogenis Oenoandensis aequalis tituli (p. 8 fr. IV col. II 4; 43 col. II 1; 47 col. III 4) et papyri (Mayser, Gramm. d. ptol. Pap. I p. 103 seq.)   10 *τιθέντες* inclusi II § 43, 91 respiciens   11 *τε* quod in suspicionem vocavit s inclusi   20 *ἐπισφαλείᾳ* pro *ἐπιμ.* a, *ἀσφαλείᾳ* n   22 *τῶν* post *πάντων* codd. (praeter P) anws   23 *φέρεται* pro *φαίν.* n

ἀλλὰ ἀπηρτισμέναι· ἔτι δὲ ἄλλα καὶ ἄλλα μάλιστα φαίνεται τὰ λεγόμενα, καὶ οὐχ ὡς ὕφος ἐστὶ τὸ σύγγραμμα, ἀλλ' ὥσπερ κατὰ κόμμα λαλιῶν εἴδει προηγμένον.

83. *Τοῦτο μὲν οὖν πεποίηκε καὶ τὸ διήγησιν εἶναι δοκεῖν τὰ λεγόμενα ἀνδρὸς ἀγαθοῦ πράξεων· οὐ μὴν πάντῃ καὶ ἐπὶ παντὶ ἁρμόζει ἔμοιγε δοκεῖν τῶν ἀφελῶν λόγων, καὶ δεῖ τοῦτο καταμεμαθηκέναι, εἰ καί τι ἄλλο ἰδίωμα Ξενοφῶντος· καὶ γάρ ἐστι τοῦτο μάλιστα, ὥς γε οἶμαι, τὸ ἀφελῆ τὸν λόγον ἀπεργαζόμενον.*

84. *Φέρε δὴ καὶ περὶ ἀρχῆς λόγου καταμάθωμεν, ὃν τρόπον εἴωθε Ξενοφῶν ποιεῖν τὰς ἀρχάς. δεῖ δὲ ἐπὶ πάντων ὁμοίως τῶν λόγων προδιοικεῖσθαι τί χρήσιμον περὶ τὰ πράγματα καὶ ἢ τὰ ἀντιπίπτοντα λύειν ἢ συνιστάναι αὐτὰ ἑαυτῷ. ταύτῃ μὲν οὖν ὁμοίως ἔχει τοῖς*
540 *πολιτικοῖς, τὰ δὲ ἰδιώματα λείπεται τοῖς ἀφελέσι κατὰ τὴν μεταχείρισιν καὶ τὴν ἀπαγγελίαν.*

85. *Οἱ μὲν οὖν πολιτικοὶ τὰς ἀρχὰς λαμβάνουσι καὶ ἀπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων καὶ εἰς αὐτὰ τεινούσας, ὁ δὲ Ξενοφῶν εἰς αὐτὰ τεινούσας οὐκ ἐν ἅπασιν, εἴωθε δὲ μὴ ἀπ' αὐτῶν λαμβάνειν, ὥσπερ ἐν τῇ Παιδείᾳ «ἔννοιά ποθ' ἡμῖν ἐγένετο»· οὐ γὰρ ἀπὸ τῶν Κύρου πράξεων, ἀλλ' ἐπιχειρηματικῶς ἔξωθεν προήγαγε τὸν λόγον· δι' ὃ καὶ προϊὼν κατὰ λεπτὸν ἔξωθεν τὴν αὔξησιν ἐποίησε.*

86. *Κέχρηται δὲ καὶ ἀπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἐν*

---

20 Xen. Cyrop, I 1, 1

---

1 *ἀπηρτημέναι* P, corr. ws *ἂν* pro *δὲ* codd. a, corr. nws *φαίνηται μάλιστα* GT 3 *εἴδει* PG, *ἔδει* cet. a; *ἔθει* n *προηγμένων* codd. praeter G, corr. n; *συνηγμένον* s 4 *διηγήμασιν* VG, *ἐν διηγήμασιν* n 5 *πράξεως* codd. (praeter P), corr. n 6 *ἐπὶ* P, *ἐν* cet. (cf. II § 77) 7 *δὴ* pro *δεῖ* codd. a, corr. n *καὶ τί* PV 9 *ἀφελὴ* P 10 sequentibus *περὶ ἀρχῆς* de exordio titulum inscr. n 14 *αὖ τὰ ἑαυτοῦ* n perperam (*αὖ* praeter locutiones *αὖ πάλιν* et *δὲ αὖ* nostro inusitatum) 16 *μεταχείρησιν* codd. (praeter T) ad 23 *δι' ὃ* P, *διὸ* cet. 24 fort. *καὶ ἄρχεται δὲ* [*καὶ*] *ἀπ' αὐτῶν*.

τοῖς Ἀπομνημονεύμασιν, ὥστε ἄντικρυς δόξαι δικανικὸν εἶναι τὸν λόγον κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς πρώτης ὑποβολῆς τῶν πραγμάτων μὴ ἀπηρτισμένου τοῦ νοήματος· «πολλάκις» φησὶν «ἐθαύμασα τίσι ποτὲ λόγοις Ἀθηναίους ἔπεισαν».

87. *Ἔστι δὲ τοῦτο τὸ θεώρημα ἐν ἁπάσαις ταῖς ἀρχαῖς τῶν λόγων αὐτοῦ, τὸ μὴ εἰπόντα ὥσπερ δεύτερον νόημα εἰσαγαγόντα χωρίσαι τὸ πρῶτον, ἀλλ' ὑποβάλλειν τὰ ἐξηρτημένα τοῦ νοήματος εὐθέως καὶ ἐπεξιέναι ἐπὶ μακρόν· ἰδίωμα τὸ μὴ μεταβάλλοντα τὴν ποιότητα τοῦ νοήματος οὕτως εἰσαγαγεῖν ἐν γένει πρῶτον, ὅπερ ἄν τις πολιτικὸς ἐποίησεν ἐξαίρων τὸν λόγον τῷ ἀξιώματι οἷον «ἔννοιά ποθ' ἡμῖν ἐγένετο», ὁποῖον εἶναι συμβέβηκε τὸ κατὰ τὴν τῶν καλῶν φύσιν, εἶτα οὕτως τὸ κατ' εἶδος «ὅσαι δημοκρατίαι καὶ ὅσαι τυραννίδες». καὶ ἕτερον δὲ τὸ μὴ ἐν ἀποφαντικῷ σχήματι οἷον «οὐδέν ἐστι δυσπειθέστερον ἀνθρώπου φύσεως», ἀλλ' ὡς ἀνθρωπίνως μάλιστα σὺν ἐρωτήσει ἐξήτασεν «ἔννοιά ποθ' ἡμῖν ἐγένετο» καὶ τὸ μὴ ἀναβεβλημένῃ δέ, ἀλλὰ συνεστραμ-*

---

3 Xen. Mem. I 1, 1 **13** seq. Xen. Cyrop. I 1, 1 **14—15** Xen. Conv. 1, 8 (cf. supra § 54)

---

2 *ὑποβολῆς* P, *ἐπιβολῆς* cet. **8** ad *νόημα* 'adde *καί.* male sana.' n; locum ut sanarem, ne mihi quidem contigit; utique post *ἀξιώματι* v. 12 antithesis excidisse videtur *ὑποβάλλειν* P, *ὑπερβάλλειν* cet. **a d**, corr. n **10** *δὲ καὶ τοῦτο* post *ἰδίωμα* inserere suadet n de re cf. I 51, 62, 93 (*χρήσεις ἴδιαι τῶν ἀφελῶν*) **13** verba *ὁποῖον—φύσιν* ad Xen. Conv. locum supra § 54 tractatum pertinentia prave hic inculcata esse constat; quae nescio an post *ἀξιώματι* inserenda sint ita ut post *συμβέβηκε* addatur *καί*; nam etiam Xenophontem sententiam Conv. 1, 8 generaliter expressisse § 54 docuerat noster. hanc coniecturam qui probaverit, lacunam post *φύσιν* ponat necesse erit **14** 'fort. *ἀρχῶν* aut *κρατούντων*' pro *καλῶν* n perperam **15** *δημοκρατεῖαι* P **16** *ἐν* tollere vult Sp. *ἀποφατικῷ* **G T a s**, corr. **n w** (cf. supr. § 60) **17** cf. supr. p 96, 23 seq. **18** *ἔννοια πόθ'* **P V a d** ut infr. p. 108, 1 et supra 107, 13

μένῃ τῇ λέξει χρῆσθαι «ἔννοιά ποθ' ἡμῖν ἐγένετο» τῆς ἀφελείας.

541 **88.** *Τὸ δὲ ἐπὶ τέλει σοι καὶ τοῦ κόμματος καὶ παντὸς ⟨τοῦ⟩ λόγου ἱστάσθω ἐν μακρᾷ· κρίνεται δὲ τὰ κῶλα αὐτὰ καθ' αὐτά, ὁ δὲ λόγος ἔστω ἀφελὴς ὡς κατὰ κῶλα μὲν ἀπαρτιζόμενος, κατὰ δὲ λόγου ἰδέαν ἢ ποιότητα πυκνότητά τινα καὶ συμπλοκὴν καινοπρεπῆ καὶ ἀφελῆ ἐμφαίνων· ταῦτα δὲ ἐξ ἑνὸς ὀνόματος πεποίηται οἷον «ἔννοιά ποτε ἡμῖν ἐγένετο» ἀντὶ τοῦ 'ἐνεθυμήθημέν ποτε'. ἀφέλειαν γὰρ ἡ ὀξεῖα βραχύτης ποιεῖ, ὥστε τοῦ θεωρήματος ἀλλαγέντος ἐξ ἀφελείας γενέσθαι τραχύτητα συμβαίνει ἢ ἀξίωμα, τὸ πόθεν γίγνεται ἀξίωμα πρᾷόν τι εἶναι.*

89. *Ὅλως δὲ ὡς ἐγένετο τὰ πράγματα, οὕτως δεῖ καὶ τὰς ἀρχὰς ἐκλαμβάνειν οἷον «Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίνονται παῖδες δύο»· ἐνταῦθα γὰρ εἰ καὶ μεγάλη ἡ ὑπόθεσις, ἀλλ' ἡ ἀρχὴ ἀπὸ ψιλῶν τῶν πραγμάτων ἐστί.*

90. *Πλεῖστον δὲ διαφέρει πρὸς τὸ εἶδος τῶν λόγων ἑκατέρου ἡ διαφορὰ τῶν πραγμάτων, οἷον οἱ πολιτικοὶ ἐπὶ τῶν ἐνδόξων καὶ γνωρίμων πραγμάτων ἢ προσώπων οὐ διαποροῦσιν, ὁ δὲ συγγραφικὸς δια-*

---

9 Xen. Cyrop. I 1, 1   16 Xen. An. I 1, 1

---

1 *χρήσασθαι* P   8 *ὀνόματος* pro *κόμματος* (cf. I § 167; II 82 extr. 103) codd. edd.; de Thrasymachi praecepto rhythmico agi (Aristot. rhet. III 8 p. 1409a 15 seq.) vidit n   4 *ἵστασθω* P *μακρῶι* codd. edd., correxi scil. *συλλαβῇ*)   5 *ἑαυτά* V   de re cf. II § 104   8 *δ' ἐξ* V   11 seq. verba nondum sanata; similia tractantur II § 78   12 *τὸ πόθεν* codd ; *τῷ 'δέ ποθ' ἡμῖν ἐγένετο'* s rectam, ut videtur, viam ingressus; *ὁπόθεν* pro *τὸ πόθεν* n   17 *τινῶν* pro *τῶν* Vndws   18 sequentibus n inscripsit 'caput XIII quo discrimina utriusque dictionis ex omni genere proprietatum adstruuntur'   19 *ἑκατέρα* codd. ad, corr. n, qui etiam verborum ordinem mutavit *ἑκατέρου τῶν λόγ.*   21 de *συγγραφικός* cf. II § 114, 137

πορῶν καὶ ἐπιδιστάζων καὶ τοῖς ἐνδόξοις ἀφέλειαν ἐργάζεται.

91. Τὸ δὲ μέγιστον ἁπάντων ἐν τῷ ἀφελεῖ λόγῳ τὸ ψιλὰ καὶ καθαρῶς τὰ πράγματα προϊέναι καὶ μὴ ἐπισημαίνεσθαι τὰς δυνάμεις καθ' ἕκαστον· τοῦτο γὰρ πολιτικοῦ ἀνδρὸς τὸ ἐπισημαίνεσθαι, ὅταν μὴ μόνον τὸ πρᾶγμα λέγηται, ἀλλὰ καὶ τὴν ποιότητα προστιθῇς, ἐὰν μέγα ᾖ, ὡς μεγάλου, ἐὰν δὲ δεινόν, ὡς δεινοῦ· ὧν ἀμοιρεῖν δεῖ τὴν ἀφέλειαν. αὐτίκα γοῦν ὁ μὲν ἀφελὴς λέγει 'παρελθὼν ταῦτα εἶπεν', ὁ δὲ Δημοσθένης «ἀναστὰς εἶπεν πολλῶν, ὦ Ζεῦ καὶ θεοί, θανάτων ἀξίους λόγους».

92. Πολλαχοῦ δὲ ὁ Ξενοφῶν πολλαῖς βίαις καὶ Δημοσθενικαῖς κατὰ τὰς ἐννοίας χρῆται, μόνῃ δὲ τῇ μεταχειρίσει διαλλάσσει, ὡς καὶ ἐν τῇ Ἀναβάσει λογισμούς τινας λέγων περὶ τοῦ Τισσαφέρνους, ὅτι οὐκ ἐπιβουλεύει τοῖς Ἕλλησιν, ἐπειδὴ ἄπιστόν ἐστι τὸ πρόσωπον πρὸς τὸ βουληθῆναι ἐπιβουλεῦσαι καὶ οὐκ ἔχει ἐκ τῆς κρίσεως αὐτὸ συστῆσαι, μεταβὰς ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτὸ πιστοῦται 'εἰ δὲ δυνάμενοι κακῶς ὑμᾶς δρᾶν οὐ ποιοῦμεν, δῆλον ὅτι οὐδὲ βουλόμεθα'. τί οὖν ἐστι τὸ πεποιηκὸς ἀφελῆ τὰ οὕτως βίαια νοήματα; ὁ τρόπος τῆς μεταχειρίσεως· παραθεὶς γὰρ ἐξ ὑπάρξεως καὶ στερήσεως καὶ κόψας τὰ νοήματα λέγει 'πότερον ὅτι ὑμεῖς

542 (margin, beside line "μοσθενικαῖς κατὰ τὰς ἐννοίας χρῆται, μόνῃ δὲ τῇ μετα-")

---

10 Demosth. or. 19, 15 15 seq. Xen. An. II 5, 16 seq.

---

4 ψιλῶς n 5 verba τὰς δυνάμεις—ἐπισημαίνεσθαι om. VGd, ex P revocavit w 7 λέγεται PT, om. ws 8 μεγάλη pro μέγα ᾖ codd. edd., corr. s ἐὰν μεγάλην—ἐὰν δὲ δεινήν n 9 γ' οὖν P 11 ἐδημηγόρει pro εἶπεν ex Demosth. n πάντες ante θεοί Demosth. θαυμάτων Gd 12 cf. I § 181 13 μεταχειρήσει codd. praeter T 14 διαλάσσει P, διαλλάττει GT 16 ἕλλησι G 17 de μὴ ante ἐπιβ. inserendo cogitabat s 18 συστῆναι Vad. corr. n 20 δηλονότι codd. (praeter P), corr. n 21 βίαια om. VGTan οὕτω τὰ νοήμ. n 22 μεταχειρήσ. G, e μεταχειρίσ. corr. V 23 cf. II 122 τὸ ἕτερον pro πότ. codd. ad, corr. n

μὲν ἐν τῇ οἰκείᾳ, ἡμεῖς δὲ ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ πότερον ⟨ὅτι⟩ ὑμεῖς μὲν εὐπορεῖτε, ἡμεῖς δὲ ἀποροῦμεν;' οὐδὲν οὖν ἄλλο τὸ ἀνεικός ἐστι τὰ νοήματα ἢ ὁ τρόπος τῆς ἀπαγγελίας. **93.** *ὡς καὶ ἐν τῷ Ἀγησιλάῳ πεποίηκεν· ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ ἐννοίᾳ τραχὺς ἦν ὁ λόγος, τῇ ἀπαγγελίᾳ εἰς ἀφέλειαν μετεχειρίσθη 'εἰ διότι καλὸς κἀγαθὸς ὑπερβαλλόντως ἐγένετο, διὰ τοῦτο μηδὲ μετρίων ἐπαίνων τύχῃ'. ἀλλὰ τοῦτο πῶς λέγω; ὅτι ἐὰν ἡ ἔννοια ᾖ τοιαύτη, τραχεῖαν τὴν μεταχείρισιν ποιεῖ· οὐ γὰρ εἶπε σχετλιάσας ὥσπερ ὁ Δημοσθένης «δεινὸν γὰρ ἂν εἴη, εἰ αἱ παρὰ Φιλίππου πεμπόμεναι ἐπιστολαί». ἔνιαι δὲ χρήσεις ἴδιαι τῶν ἀφελῶν εἰσι καὶ οὐκ ἂν μετενέγκαις οὐδαμῶς εἰς πολιτικὸν λόγον, ὡς καὶ ἐνταῦθα τὸ «ὑπερβαλλόντως ἀνὴρ ἀγαθὸς ἐγένετο».*

94. *Ὅλως δὲ πανταχοῦ, ὁποσαχοῦ ἐν ἐλαχίστῳ πολλὰ πράγματα [τὰ] λελυμένα εἴρηκε καὶ ἀπήρτικε τὸ νόημα, εὐρύθμως εἴρηκεν οἷον «ἐπεὶ δὲ ἀνέστη, συνανέστησαν μετ' αὐτῆς πᾶσαι αἱ ἀμφ' αὐτήν». οὐ μὴν οὐδὲ πολλὰ* **543** *δεῖ περιλαμβάνειν πράγματα ἐν τῷ ἀφελεῖ λόγῳ, ὡς ὁ Δημοσθένης ἐποίησεν «εἰ γὰρ ὅθ' ἥκομεν Εὐβοεῦσι βεβοηθηκότες», ἀλλ' ἐν ὀλίγοις, ὡς ἂν εὐπαρακολούθητος ᾖ μάλιστά σοι ὁ λόγος.*

---

6 Xen. Ag. 1, 1 et 1, 36 auctori videntur obversari **10** Ps. Demosth. or. 7, 1 **17** Xen. Cyrop. V 1, 5 **20** Demosth. or. 1, 8

---

1 *πρότερον* **Pa**, corr. **n** **2** *ὅτι* addidi *εὖ ποιεῖται* **P**, *εὖ ποιεῖτε* ceteri **ad**, corr. **n** **6** *μετ* (*α* delet.) *ἐχειρίσθη* **P** *ἡ* pro *εἰ* codd. **a**, corr. **n** *καλὸς ἢ ἀγαθός* codd. (praeter **P**), corr. **n** **7** *μὴ δὲ* **PGTa** **8** *τύχοι* **s** *τοῦτό πως* **dw** **9** 'an *βραχεῖαν*?' **n** *μεταχείρησιν* **PGad** **12** *μετένεγκες* **P**, *μετήνεγκες* **Vadws**, *μετενεχθεῖεν* **GT**; *μετενέγκαις* etiam **s** commendabat **16** *τὰ* om. **GT** **17** *ἐπειδὴ δὲ* **GTadw** (*ὡς δὲ ἀναστῆναι αὐτὴν ἐκελεύσαμεν* Xen.) **18** *με ταύτης* codd. praeter **T** (*μετ' αὐτῆς*) **M** (*μοι ταύτης*); *μὲν αὐτῇ* **e** Xen. sumpsit **n**

95. *Τὸ δὲ τοῖς ὀνόμασιν ἀνεμφάτως χρῆσθαι εὐτέλειαν ἐργάζεται. δι' ὃ καὶ τὸν ἀφελῆ λόγον κίνδυνος εἰς εὐτέλειαν περιελθεῖν, ἐγγυτάτω γιγνόμενον διὰ τὸ καὶ τοιούτοις ὀνόμασι χρῆσθαι. ἔστι τοινυν ἐκφεύγειν καὶ περιίστασθαι τὴν εὐτέλειαν τῇ τῶν ἰσοδυναμούντων παραθέσει οἷον «ἐπεὶ δὲ ἠσθένει Δαρεῖος καὶ ὑπώπτευεν τελευτὴν τοῦ βίου».* **96.** *τὸ δὲ καὶ τοῖς ὀνόμασι τοῖς ἐπὶ ἑτέρων πραγμάτων κειμένοις κατὰ μεταφορὰν χρῆσθαι τῶν ἀφελῶν ἐστιν οἷον «πολλοὺς ἐραστὰς τῆς ἑαυτοῦ φιλίας ἐποιήσατο» καὶ πάλιν «τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἀκολούθους» (τοὺς γὰρ τελευταίους τῶν Ἑλλήνων οὐκ ὤκνησεν ἀκολούθους ὀνομάσαι) καὶ τὸ διὰ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος «ἔπειθον, ἐπείσθημεν» καὶ διακόψαντα τὰ νοήματα «πρέσβεις ἐπέμψαμεν»· τὸ γὰρ λελυμένα ἀπ' ἀλλήλων προάγειν ἀφελῆ τὸν λόγον ποιεῖ καὶ ἦθός τι ἐμφαίνει, ὡς αὐτὰ ⟨τὰ⟩ γεγενημένα μετὰ τάχους λέγοντος.* **97.** *καὶ ὅσα δὲ ὀνόματα τόπων καὶ χωρίων πρόσφορά ἐστιν ἐν ἀφελεῖ λόγῳ, ταῦτα χρὴ ἐπιλέγεσθαι, ἔτι δὲ τὰ ἧττω ἔχοντα δύναμιν καὶ ἧττον προτιμώμενα οἷον γυμνάσια, ἱππόδρομοι· ὅταν δὲ δὴ καὶ παρατιθῇς ἐπιλεγόμενος «γυμνάσια ἀνδρῶν γυμναζομένων, ἱππόδρομοι ἱππέων ἱππαζομένων», ταῦτα πάντα τῆς ἀφελείας.* **98.** *δεῖ δὲ καὶ τὰ ὀνόματα ἐν τῷ ἀφελεῖ λόγῳ μὴ καθ' ἑνὸς μόνου πράγματος προάγεσθαι, ἀλλὰ καὶ δύο καὶ τρία σημαίνειν οἷον ἐπειδὴ τὸ [τε] ἀπιέναι εἴδη πλείω*

---

6 Xen. Anab. I 1, 1 9 Xen. Ag. 1, 19 (cf. supr. II § 20) 10 id. ibid. 1, 30 18 Demosth. or. 19, 93 21 Xen. Ag. 1, 25

---

1 cf. II § 51 *νοήμασιν* pro *ὀνόμ.* codd. **adw**, corr. **ns** 2 *διὸ* codd. (praeter **P**) edd. 5 cf. II § 52 6 *ὑπόπτευεν* **Pa**, corr. **G** 7 *τὴν* ante *τελ.* habent **VGTa** edd. cf. II § 20, 65 15 *ἦθος τι* **Pa** 16 *τὰ* add. **s** 18 *ἔστι* pro *ἔτι* **G** 20 *δὲ* inclus. **s** cf. II § 7, 70 22 *ἵππων* codd. **a**, corr. **d** 23 cf. II § 6, 136 25 *τε* incl. **s**

ἔχει τινά, πάντα [πάντα] ἐπισκεπτέον· περιέχει γὰρ ἐν αὐτῷ καὶ τὸ πλησίον καὶ τὸ πόρρω καὶ ἐν γῇ καὶ ἐν θαλάσσῃ· καὶ πράγματα ἔχειν καὶ παρέχειν, καὶ ὅλως
544 μυρία ἐστίν, ἃ σημαίνει. **99.** καὶ τὰ τοιαῦτα δὲ τῶν ὀνομάτων, ἐν οἷς περὶ κριθῶν καὶ ἀλεύρων καὶ ἐλαίου ἔστιν εἰπεῖν, ἀφέλειαν δοκεῖ μᾶλλον ἐν τῷ λόγῳ ποιεῖν· περὶ ἧττον γὰρ ἐνδόξων ὁ λόγος γίνεται. πολιτικὸς δὲ ἀνὴρ ὀκνήσειεν ἂν προσελθεῖν τοιούτοις ὀνόμασιν· ὅπου δ' ἂν προσίῃ, εὖ εἰδέναι χρή, ὅτι ἢ ἐναργείας ἕνεκα ἢ ὥστε ἦθος ἐν τῷ λόγῳ γενέσθαι ἐπικατενεχθήσεται. ὁ ῥυθμὸς δὲ διάφορος ὢν ἀνασῴζει τὰ πράγματα, καὶ οὐκέτι ἐστὶ περὶ τὰ ἐννοήματα, ἀλλὰ περὶ τὴν ἀπαγγελίαν ἡ ἀνομοιότης τοῦ λόγου τοῦ πολιτικοῦ· τὸ μὲν γὰρ ἀποτετελεσμένον καὶ ὁλοκλήρως [τὸ] πολιτικὸν καὶ τῇ ἐννοίᾳ καὶ τῇ ἀπαγγελίᾳ τοιοῦτον εἶναι προσήκει. **100.** ἐνίοτε δὲ ἡ μὲν ἔννοια ἀφελής ἐστιν, ἡ δὲ ἀπαγγελία πολιτική, ὡς καὶ ἐν τῷ πρὸς Καλλικλέα ὁ Δημοσθένης «κριθῶν μὲν βρεχθῆναι καὶ ξηραινομένας ἰδεῖν αὐτὴν μηδὲ τρεῖς μεδίμνους, ἀλεύρων δὲ ὡς ἡμιμέδιμνον· ἐλαίου δὲ ἀποκλιθῆναι κεράμιον φάσκειν, οὐ μέντοι ταῦτα παθεῖν γε οὐδέν». καὶ τοῦτο δὲ μετὰ σεμνότητος, ὅπου γε αὐτὸ τὸ κύριον λεχθὲν κινδυνεύει εὐτέλειαν ποιῆσαι, ὥσπερ εἰ ἔλεγες 'οὐ μέντοι ἐκχυθῆναί γε ἐνταῦθα', ὁ δὲ ἀντὶ τοῦ κυρίου καὶ τοῦ κατ' εἶδος ἐν

---

18 Demosth .or. 55, 24

---

1 πάντα ταῦτα ns, alterum πάντα om. T 2 αὐτῶι codd. (praeter G) andw, corr. s καὶ ^ἐν^ τῶι πόρωι (sic) P, καὶ ἐν τῷ πόρω V; καὶ τὸ πόρρω GTs; καὶ ἔτι τὸ πύρρω n 3 ὑπάρχειν pro παρέχειν T, περιέχειν a, corr. n 8 ὠκνήσαιεν P, ὀκνήσαιεν Va, corr. d 9 προσείη PTa, πυοσήει G, προσίῃ Vn ἐνεργείας PVad, corr. n 9—10 ἢ ὥστε P 10 ἐπεὶ κατενεχθήσεται codd. adw, corr n 14 τὸ om. GT 19 μὴ δὲ codd. 20 ἔλαιον οὐδὲ codd. pro ἐλαίου δὲ, quod e Demosth. restit. n 22 γὰρ pro γε P 23 ὡσπερεὶ PV μὲν pro μέντοι VGTa, μὴν dw μέντοι Ps 24 ταῦτα pro ἐντ. n

γένει μεταβαλὼν εἶπεν «οὐ μέντοι παθεῖν γε οὐδέν». **101.** *καὶ τὸ διὰ τῶν αὐτῶν ὀνομάτων ἐπιπλέξαι δοκεῖ μὲν τοῦ ἀφελοῦς εἶναι λόγου, ἐκλύει δὲ τὸν τόνον τοῦ πολιτικοῦ λόγου, ὡς καὶ ἐν τῷ τῆς παραπρεσβείας ὁ Δημοσθένης ⟨τῷ⟩ «τίς γὰρ οὐκ οἶδεν ὅτι τῷ Φωκέων πολέμῳ καὶ τῷ κυρίους εἶναι Πυλῶν Φωκέας» ⟨τὸ⟩ «ταύτην μέντοι τὴν ἀπὸ τοῦ τόπου καὶ τῶν πραγμάτων ἀσφάλειαν» ἐπιφορικῶς ὡς ἐν συμπληρώσει ἐπήνεγκε.*

102. *Καὶ τὸ τὴν γνώμην προλαβεῖν τῆς ἀφελείας ἐστίν, οἷον 'εὖ εἰδώς' καὶ 'ἡγούμενος' καὶ 'νομίζων'. καλὸν δὲ καὶ τὸ ὑποβάλλειν τὰ νοήματα καὶ ὡς ἀπὸ τῆς* 545
ἑτέρων γνώμης εἰσάγειν. καὶ μάλιστα αὐτῷ χρῆται ἐν τῇ Παιδείᾳ ὁ Ξενοφῶν ἑκάστοτε λέγων 'εἰ μέν τις ὑμῶν τόδε οἴεται'.

103. *Καὶ τὸ μὴ ἐκπεπλῆχθαι ἐφ' οἷς ἄν τις ἐκπλαγείη, καὶ τὸ μὴ θαυμάζειν τὰ θαύματος ἄξια, ἀλλὰ ἁπλῶς λέγειν τὰ γεγονότα μὴ ἐνσημαίνοντα παρ' ἑαυτοῦ καὶ τοῦτο τῆς ἀφελείας.*

104. *Τὸ δὲ καὶ ἀπὸ ὀρθῆς πτώσεως ἄρχεσθαι ἀφελῆ ποιεῖ τὸν λόγον καὶ τὸ κατὰ κόμματα λύειν τὰ νοήματα. πολλάκις δὲ οἱ ἀφελεῖς καὶ ἐπηγμένοις ἔξωθεν παρὰ τὰ ὑποκείμενα χρῶνται τοῖς ἐπινοήμασιν οἷον «οὐδεπώποτε ᾐσθήμεθα τὰς ἀγέλας συστάσας ἐπὶ τὸν νομέα». χρῶνται δὲ καὶ οἱ πολιτικοὶ τοῖς ἔξωθεν ἐπινοήμασιν οἷον ἱστο-*

---

5 Demosth. or. 19, 83 6 id. ibid. 84 13 ipsa haec verba in Xen. Cyrop. non legi. sed similia IV 4, 8; VI 2, 24, 39; 4, 19; VIII 3, 2, quae quidem dissentientium magis quam consentientium sint, monuit n. qui similia supr. I § 27 tractari putat 22 Xen. Cyrop. I 1, 2

---

5 *τῶν* ante *Φωκέων* V 7 *αὐτῶν* post *πραγμ.* e Dem. add. n 9 *ἀσφαλείας* codd. a, corr n 10 *εὐειδὼς* P 17 *αὐτοῦ* V cf. II § 31, 41 19 *ἀφελεῖ* P cf. II § 88 21 eadem verba II § 25 22 *οὐδὲ πώποτε* PVGa 23 *ᾔσθήμεθα* P 24 cf. II § 25

ρίαις ἢ παραδείγμασιν, ἀλλὰ θεραπεύουσιν αὐτὰ ἐπαγγελίαις ἢ αἰτιολογίαις.

105. *Πρέπουσι δὲ τῷ ἀφελεῖ λόγῳ καὶ ἐπαλλαγαὶ οἷον 'νομίζει οὐ νομίζων', καὶ τὸ ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἄρχεσθαι τῆς ἀφελείας ἐστί. τῆς ἀφελείας δὲ καὶ τὸ μὴ τραχέσι χρῆσθαι, ἀλλὰ τοῖς ὑφειμένοις. τραχύτητος μὲν γάρ ἐστιν εἰπεῖν 'τοῦτο μὲν ἰδίᾳ, τοῦτο ⟨δὲ⟩ δημοσίᾳ', ὁ δὲ ἀφελὴς «οἴκοι» φησὶν «καὶ ἐπὶ τῶν βωμῶν». καὶ τὸ ταῖς τοιαύταις προσθέσεσι χρῆσθαι οἷον «διετεθρύλητο γὰρ» ἀφελές ἐστι.*

106. *Καὶ τὰ εὐκτικὰ τῆς ἀφελείας μᾶλλον εἶναι δοκεῖ ὡς 'ἄξιος εἴη' καὶ 'εἰ εὐσεβοῖεν' καὶ 'ὡς φαίη Σωκράτης' καὶ τὰ τοιαῦτα· καὶ ἐν τῇ Ἀναβάσει «ὡς πολεμεῖν τε ἱκανοὶ εἶεν» καὶ τὸ ἑξῆς ἐν τῷ ὁμοίῳ σχήματι «καὶ εὐνοϊκῶς ἔχοιεν αὐτῷ». τὰ δὲ εὐκτικὰ καθαρὸν ποιεῖ τὸν λόγον.*

107. *Καὶ τὸ μὴ ἐπιταχύνειν τὸν τόνον τῆς ἀπαγγελίας, ἀλλ' ἐπιβραδύνειν καὶ σχολῇ προχωρεῖν τῆς ἀφε-*
546 *λείας οἷον «ἀλλὰ μὴν [οἷον] οὐδὲ ταῦτα ἄν τις ἔχοι μέμψασθαι αὐτούς». καὶ τὰς ἐκβάσεις οἱ μὲν πολιτικοὶ εἰώθασι μᾶλλον κατὰ τὰς τῶν ἀτόπων ἐκβάσεις ἐξετάζειν, καὶ τοῦτο τραχύτητα αὐτοῖς ἐργάζεται, οἱ δὲ ἀφε-*

---

8 Xen. Mem. I 1, 2 9 id. ibid. 13 Xen. An. I 1, 5 19 Xen. Ag. 1, 3

1—2 *ἀπαγγελίαις* codd. a, corr. n 3 eadem verba II § 23 4 *ὀρθῶν* an pro *αὐτῶν* scribendum sit, iniuria dubitat n; de anaphoris agitur 5 *ἔστι* P 7 *δὲ* ante *δημ.* om. P *δαιμόσιαι* P 8 *φησί* codd. praeter P *κοινῶν τῆς πόλεως* e Xen. ante *βωμῶν* inser. n *βομῶν* P 9 *προθέσεσι* codd. edd. *διεθρύλητο* PV *διεθρύλλητο* GTn 11 *καὶ* solus habet P expunctum; tamen servavi cum s (cf. II § 107—109) 12 *εὐσέβοιεν* PVa, *εὐσεβεῖεν* G 14 *τε* om. and 19 *οἷον* inclus. n *ταύτῃ γ' ἂν* et *καταμέμψ.* e Xen. n 21 *ἐπιβάσεις* G 22 *τραχύτητα* P, *βραχύτητα* cet. ad, corr. n

λεῖς κατὰ τὰς τῶν ἀγαθῶν ἀποβάσεις μᾶλλον οἷον «τοῦτο γὰρ οὖν ἄλλης μὲν οὐδεμιᾶς ἀρχῆς».

108. *Καὶ* τὸ μὴ ὑπερδιατείνεσθαι μήτε τοῖς πράγμασι μήτε τοῖς νοήμασι τῆς ἀφελείας ἐστί, καὶ αἱ μεταβάσεις αἱ τοιαῦται 'ἀλλὰ μήν' 'ὥς γε μήν', καὶ τὸ μὴ οἰκείᾳ ἐπικρίσει χρῆσθαι, ὅταν ἄξιόν τι ἐπαίνου, ἀλλὰ τῇ κοινῇ ἀφελὲς πάνυ οἷον «εὐθὺς μὲν οἱ πολλοὶ ἠγάσθησαν». ἐνταῦθα δὲ καὶ ἑτέρα τίς ἐστιν ἀρχή, τὸ μὴ καθ' ὑπερβολὴν εἰπεῖν 'πάντες ἠγάσθησαν', ἀλλ' ὑφειμένως «οἱ πολλοὶ ἠγάσθησαν». ἴδιον δὲ τῶν ἀφελῶν καὶ τὸ τὰ κατασκευαστικὰ παραλείποντας τὰ ἧττον κατασκευαστικὰ λέγειν οἷον 'τὰς ἐλπίδας ἔχειν δεῖ τῆς σωτηρίας ἐν τῷ μηδὲν ἑαυτοῖς συνειδέναι μήτε ἀσέβημα περὶ θεοὺς μήτε ἀδίκημα περὶ ἀνθρώπους'.

109. *Καὶ* ⟨τὸ⟩ τὰ ὀνόματα παράλληλα καὶ ἐπιπεπλεγμένα ἀλλήλοις τιθέναι μηδεμιᾶς ἐργασίας τυγχάνοντα τῆς ἀφελείας ἐστίν οἷον «καὶ Ἴωσι καὶ Αἰολεῦσι καὶ Ἑλλησποντίοις». καὶ τὸ μὴ ἀπέχεσθαι τῶν ἐλάττω δύναμιν ἐχόντων καὶ ἧττον προτιμωμένων, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀγορὰν εἰπεῖν καὶ τὸ ἐν ἀγορᾷ, καὶ κατ' εἶδος «σιδηρεῖς, σκυτεῖς», καὶ τὰ τοιαῦτα τῆς ἀφελείας. **110.** πολλάκις δὲ ὅταν μείζων ⟨ᾖ⟩ ἡ διαφορά, καὶ οὕτως ἐπιπλέκεις «ἤδη μέντοι τινές εἰσιν, οἳ καὶ ἀφίσταντο», καὶ ποτὲ μὲν αὐτὸ μόνον ψιλὸν εἶπες, ποτὲ δὲ τὴν αἰτίαν

---

1 id. ibid. 1, 4 7 id. ibid. 1, 8 12 'locus adhuc irrepertus, at re et sententia convenit sub finem Xen. Cyrop. VIII 8, 7' n cf. Xen. Apol. 22, 24 17 Xen. Ag. 1, 14 20 id. ibid. 1, 26 23 id. ibid. 1, 35

---

1 Xenophontis verba *τοιγαροῦν ἄλλη μὲν οὐν οὐδεμία ἀρχή* nostro obtrudit n 2 *οὐδεμίας* P 6 *ᾖ* post *ἄξιον* Mn 7 *ἀσφαλὲς* VGTa, corr. n 8 *ἀφέλεια* pro *ἀρχή* n 9 *ὑφημένως* P 11 *τὸ* pro *τὰ* PVan, corr. d 13 *συνειδέναι* (sic) P 15 *τὸ* add. s 16 *μηδὲ μιᾶς* P 20 *εἰπεῖ* P *τὰ ἐν ἀγ.* n 22 *η* om. PVa, *ἡ* om. dws *ἐπιλέγεις* n 23 *πολλοὶ δὲ καὶ ἀφίστ.* Xen. *καί ποτε* a

παρέθηκας οἷον «ὀρεγόμενοι τῆς ἐλευθερίας». τὸ δὲ ἀντὶ τῶν δεικτικῶν τὰ ἐξεταστικὰ [καὶ] παραλαμβάνειν τῆς ἀφελείας, οἷον δεικτικὸν ἐνάργειαν ἔχον «ἐκεῖνος γὰρ ἄρχων
547 μὲν παμπόλλων ἐν τῇ ἠπείρῳ πόλεων, ἄρχων δὲ καὶ νήσων». ἐπιγίνεται δέ ποτε καὶ ἐνάργεια ἐν ἀφελείᾳ οἷον «ὁ Φιλάμμων οὐχ ὅτι Γλαύκου τοῦ Καρυστίου».

111. Ἀφελὲς δὲ καὶ τὸ μὴ ὡς ἐν προτάσει κατασκευάζειν ὅτι καλόν, ἀλλ' ὡς ἐν συγκρίσει κάλλιον ἄλλου καλοῦ. τὸ δὲ καὶ εἰπόντα τι κατὰ ἀπόφασιν τὴν ὑπερβολὴν εἰπεῖν ἀντὶ τῆς ἀρνήσεως οἷον «οὐδ' εἰ μέλλοιμί γε», καὶ τὸ ἀντὶ τοῦ ἀκολούθου τὸ ἐναντίον κατὰ ἀναίρεσιν λέγειν ἀφελέστερον καὶ ἐπιμελέστερον, οἷον ἀντὶ τοῦ 'ἐπεμελεῖτο', ὃ ἀκόλουθον ἦν, «οὐκ ἠμέλει».

112. Καὶ τὰ ἀσύνδετα τοῦ ἀφελοῦς ἐστι· λύει γὰρ τὸν ῥυθμόν. τοῦτο δὲ ἐναντίον μὲν τῷ πολιτικῷ, πρέπον δὲ τῷ ἀφελεῖ οἷον «Ἀθηναίους, Θηβαίους, Ἀργείους, Κορινθίους». ἀφελὲς δὲ καὶ τὸ μὴ ἀθρόως λέγειν· ἀθρόως μὲν γάρ ἐστιν εἰπεῖν 'οἱ Πέρσαι', μερικῶς δὲ 'τὰ [δὲ] τῶν Περσῶν'.

113. [Καὶ τὸ ἀλλοτρίαις δόξαις ἐπερειδόμενον λέγειν περὶ τῶν πραγμάτων τοῦ ἀφελοῦς ἐστιν οἷον ⟦ἐπειδὴ

---

3 id. ibid. 1, 36 (cf. infr § 185) 6 Demosth. or. 18, 319 10 Xen. Ag. 5, 5 13 Xen. Mem. I 2, 4 16 Xen. Ag. 2, 6 21 seq Thuc. I 24, 4

---

1 παρέθηκες P οἷον om. codd. (praeter P) nd, add. ws 2 καὶ om. GTnws 3 ἐνέργειαν V 4 ἀρχῶν PV 5 ἐπιγένεται P ἐναργείαι ἐναφελία (sic) P, ἐν ἀργεία ἐν ἀφελεία V 6 φιλάμβων Vdw, φιλάμων G, φιλάκων T 7 cf. II § 13, 24 8 cf. II § 133 ἄλλως Padw, corr. s 9 cf. II § 46 12 οἷον ἐνταῦθα ἐπευ. codd. a, οἷον ἀντὶ τοῦ ἐπεμ. n 13 οὐ τὸ (ὄντο sic P) pro ὃ codd. ands, οὐ τὸ w; οὐ om. GT probante Finckhio de eadem re eodem exemplo usus agit noster II § 46 19 τὰ δὲ codd. n, τάδε ad; δὲ om. M, inclus. s cf. II § 185, p 125, 8 20 verba καὶ τὸ ἀλλ.—τὸν λόγον (p. 117, 2) mutilata esse ex iteratione infr. § 120 apparet; iure ea inclus. s 21 ἀφελούς P

*ἐστασίασαν] ** ἐπὰν δὲ εἴπῃ ʻἐπειδὴ δὲ ἐστασίασαν', τραχὺν ποιεῖ τὸν λόγον.] καὶ τὸ πολλάκις μεταβάλλοντα τὰς πτώσεις τῷ αὐτῷ χρήσασθαι ὀνόματι ἀναστρέφοντα τῆς ἀφελείας ἐστί.* **114.** *τοῦτο μὲν οὖν τοῦ αὐτοῦ τρόπου, τὸ μὴ ἀποκρυψάμενον μήτε τὸ πρᾶγμα μήτε τὸ ὄνομα ἀφανῶς εἰπεῖν οἷον «ἐλέγετο δὲ Κύρῳ».* **115.** *συγγραφικὸν δέ, εἰ δεῖ τελείου λόγου, τὸ ἐπὶ τοῖς κατ' εἶδος ὀνόμασι καὶ τὸ ἀόριστον ἐπενεγκεῖν οἷον «Γοργίᾳ καὶ Προδίκῳ καὶ ἄλλοις πολλοῖς».* **116.** *ὅταν δὲ τὸ νόημα ἐξ ἑνὸς τοῦ συμπληροῦντος ὀνόματος ἀπαρτίζηται καὶ ἐπὶ τελευτῆς στῇ ἐφ' ἑνὶ ὀνόματι ὥσπερ ἐνταῦθα «ὡς δὲ πάνυ φανερὸς ἦν ἀχθόμενος, εἰ ⟨μὴ⟩ ἔψοιντο, συνηκολούθησαν», συγγραφικόν [δέ] ἐστι καὶ λόγου ἦθος ἔχοντος.* **117.** *καὶ τὰ καθ' ἓν λεγόμενα οἷον* 548 *«πάντα μὲν χαλκόν, πάντα δὲ φοίνικα» τῆς ἀφελείας ἐστί, τὸ δὲ κατὰ πλῆθος τῆς περιβολῆς καὶ τοῦ ἀξιώματος.*

118. *Αἱ συμπλοκαί εἰσι μὲν μᾶλλον τῶν ἀγωνιστικῶν, γένοιτο δ' ἂν ποτε καὶ ἐν ἀφελεῖ λόγῳ, ὅταν ἡ μὲν ἀρχὴ συνεστραμμένη ᾖ διὰ τὴν συμπλοκήν, τὰ δὲ ἑξῆς*

6 Xen. An. I 2, 12 8 Xen. Conv. 1, 5 12 id. ibid. 1, 7 15 Xen. Ag. 2, 7

1 verba *ἐπὰν δὲ εἴπηις ἐπειδὴ δὲ ἐστασίασαν* signo ad vocem *τραχὺν* spectante in margine apposuit P; lacuna post *οἷον* p. 116, 21) sumenda, qua factum esse ut verba *ὁ μὲν Θουκυδ.— λέγεται* (cf. p. 118, 20 seq.) interciderint ex § 120 apparet, perperam verbis *ἐπειδὴ ἐστασίασαν* expleta esse videtur *δὲ* post alterum *ἐπειδὴ* om. codd. praeter P *ἐὰν* pro *ἐπὰν* legerim *εἴπηις* codd. (cf. p. 118, 22) 6 *ἔλεγε* codd., e Xen. corr. n (cf. infr. p. 120, 15) de *συγγραφικός* cf. II § 50 7 *ἤδει* pro *εἰ δεῖ* codd. a, *ἤδη* ndw, corr. s; *ἤδη ἐν τέλει λόγου* Finckh. (fort. *εἰ δεῖ, ἐν τέλει τοῦ λόγου*) 8 *τι* pro *τὸ* n, *τὸ* inclus. s 9 *προδικῶι* P 11 *ἐπιτελευτῆς* P 12 *ἐν* pro *δὲ* codd. praeter T, qui *ἐν* om.; lacunam post *ἐν* perperam indicant ad; e Xen. locum restituit n pro *φανέροσην* quod est in P, habent *φανέρωσεν* V, *φανεροῖς συναχθόμενος* GT Ambros. 158 *μὴ* add. n 13 *δὲ* del. n 14 *ἤθους* PVa, corr. n 19 *γένοιντο* Gn 20 *η* pro *ἢ* P

λελυμένα οἷον 'καὶ ἔκαιε καὶ ἐπόρθει'. δριμύτητα δὲ ποιεῖ καὶ ἡ ἐπαναφορὰ τῆς συμπλοκῆς «ἅμα μὲν ἔκαιεν, ἅμα δὲ καὶ κηρύγματι ἐδήλου», οὐχὶ δ' 'ἐκήρυττεν' οὐδὲ 'ἐκέλευε κηρύττειν'.

119. Ἐξαρκεῖ δὲ καὶ ἐν ἀφελεῖ λόγῳ οὐ μόνον αὐτὰ εἰπεῖν τὰ γενόμενα, ἀλλὰ καὶ ὡς ἔτυχε γενόμενα εἰπεῖν οἷον «Φίλιππος δὲ ὁ γελωτοποιὸς κρούσας τὴν θύραν». τὸ δὲ κρούσας τὴν θύραν παραπεφύλακται μέν, ὅτι οὐ κόψας μόνον, ἀλλὰ καὶ κρούσας λέγεται· ἔνιοι δὲ οὐχ οὕτως οἴονται· ὅτι δὲ Ἑλληνικόν ἐστιν, οὐδὲν δεῖ διαφέρεσθαι. σὺ δέ, εἰ ἐβούλου πολιτικῶς αὐξῆσαι τὸν λόγον, παρετίθης ἂν αὐτοῖς καὶ τὰς δυνάμεις 'Φίλιππος ἦν γελωτοποιός, ὅστις ἐξαίφνης ἐφίσταται, καὶ ἐπειδὴ οὐδένα αὐτοῦ πλησίον κατέλαβεν, τὸ μὲν πρῶτον ἔγνω εἰσπηδῆσαι, ἐδόκει δὲ αὐτῷ σημᾶναι πρὸς ἕτερον, καὶ ἔκοπτε προσελθὼν τὴν θύραν'.

120. Τὸ δὲ καὶ ταῖς τῶν ἄλλων δόξαις ἐπερειδόμενον ἔνια τῶν πραγμάτων λέγειν ἀφελοῦς ἐστιν οἷον «ὡς λέγεται». πολιτικοῦ δὲ ἀνδρός ἐστι τὸ αὐτὸν ἀφ' ἑαυτοῦ τὰ πλεῖστα εἰσάγειν οἷον ὁ μὲν Θουκυδίδης ἀφελῶς εἰρηκέναι δοκεῖ «στασιάσαντες δὲ ἐν ἀλλήλοις ἔτη πολλά, ⟨ὡς⟩ λέγεται», ἐὰν δὲ εἴπῃ 'ἐπειδὴ δὲ ἐστασίασαν', τραχὺν ποιεῖ τὸν λόγον.

---

1 id. ibid. 1, 33 7 Xen. Conv. 1, 11 18 et 21 Thuc. I 24, 4 (cf. supra § 113)

---

1 *καίε καίε καί επόρθει* (sic) P, *καῖε καὶ πόρθει* Vad, *καῖε καῖε καὶ πόρθει* GTw, *ἔκαιε καὶ ἐπόρθει* ns 2 *ἔκαιε* G, *καὶ ἐπόρθει* e Xen. add. n 3 *διεκήρυττε* V (*-εν* GT), corr., ut est in P, n 5 seq. cf. infr. § 128 8 seq. de Atticistarum praeceptis cf. Schmid, Attic 1, 205; A. Kretschmar De Menandri reliquiis 1906, 99; Aristides *κόπτειν* dicit or. 50, 34; 51, 6 Keil 12 *παρετίθηις* P, *παρετίθεις* VGTadws 13 *ἐξάφνους* P, *ἐξ ἀφανοῦς* GT *ἐπίσταται* codd edd. praeter n 14 *κατέλαβε* VGTa 15 *εἰ πηδῆσαι* Va, corr. n *σημῆναι* GT 15—16 *πρότερον* pro *πρὸς ἕτερον* n 16 *ἔκκοπται* priore *κ* expuncto P, *κέκοπται* VGTad, *ἔκοπτε* ws 19 *ἀνδρός ἐστι* P *ἐφ'* Vad, *ἀφ'*, ut est in P, corr. n 22 *ὡς* add. Mdws 22—23 *τραχὺ* PVT

121. *Ἔνια τοῖς μὲν ἀφελέσι καλά, τοῖς δὲ πολιτικοῖς ταπεινὰ οἷον τὸ ‘λάρων βίον ζῶν’. τοῦτο γὰρ ἐπὶ διασυρμῷ μὲν εἴρηται, ἔχει δὲ χώραν· ἄλλως γὰρ ἐν ἀφελείᾳ ὁ* 549 *λόγος προάγεται, ἄλλως ἐν εὐτελείᾳ. ὅταν οὖν τι θέλῃς διασῦραι, καθ' ἓν κόπτων εἴσαγε οἷον ὡς ὁ Δημοσθένης «ἔξαρχος καὶ ἡγεμὼν καὶ κιττοφόρος». προσήκει δὲ ἐν ἐπιμελείᾳ καὶ διαλόγῳ ἀφέλειαν ἐν λόγῳ μεμίχθαι ταῖς ἀρχαῖς τοῦ ἀξιώματος. καὶ ἡ εἰς ταὐτὸν κατάληξις, ἀποτεταμένη μέντοι, ἵνα μὴ διαφθείρῃ τὸν λόγον, ἀφέλειαν ποιεῖ.*

122. *Πάνυ δὲ καλὸν ἐν τοῖς ἀφελέσι τῶν λόγων τὸ τὰς πλάσεις ποιεῖν καὶ ἐνάργειαν θαυμαστὴν ἔχει, οἷον σὺ εἰ ἤθελες πλάσας εἰπεῖν ‘αὐτὸς δὲ προσῆλθε καὶ εἶπεν ὅτι κατὰ καιρὸν αὐτοῖς ἐντετυχηκὼς εἴη’, ὁ δὲ Ξενοφῶν «εἰς καλόν γε ὑμῖν συντετύχηκα». καὶ γὰρ κόπτειν καὶ ἀρχὰς ποιεῖσθαι τῆς ἀφελείας ἐστίν.* **123.** *ἐν δὲ τοῖς τοιούτοις ὅταν μὲν ἐξαλλάξῃς καὶ ἀπαρτίζων εἰς πολλὰς ἀρχὰς τὸν λόγον ἀπάγῃς, δοκεῖ τῆς καινοπρε-*

---

6 Demosth. or. 18, 260 15 Xen. Conv. 1, 3

---

1 *δὲ* post *ἔνια* **Vadws** 2 *λαρων* **P**, *ταρῶν* **GT**, *λαγῶν* e Demosth. or. 18, 263 n; at si de hoc loco cogitaret noster, Demosthenem vituperaret; etiam *λάρου βίον ζῆν* in proverbio est (Ar. nub. 591; Dio Chr. or. 33, 24 Emp.: Ael. ep. 18; Apostol. prov. cent x 46, 48) *ἐπειδὴ συρμῷ* codd. a, corr. n 4 *ἀλλ' ὡς* codd. a, corr. n *τί* **PV** 5 *διασύραι* **PVGa** 6 *προηγεμὼν* e Demosth. n 6—7 fort. legendum: *προσήκει δὲ ἐν ἀφελείᾳ* [*καὶ διαλόγῳ*] (de dialogo nusquam alibi loquitur noster) *ἐπιμέλειαν ἐν λόγῳ μεμίχθαι ταῖς ἀρχαῖς τοῦ ἀξιώματος* (de *ἐπιμελείας* et *ἀξιώματος* mutua ratione cf. infr. § 140). *ταῖς ἀρχαῖς* quid significet nescio 8—9 *ἀποτεταγμένη* **PV**, corr. n, cui assentior (periodos nimis constrictas simplicitatem non decere dixerat noster etiam II § 51, 62 extr.; *ἀποτεταμένως* et *κατὰ συμπλοκήν* inter se opponuntur ab Anon. t. 7 p. 368, 4 seq. W.) 11 *πανὺ* **P** 12 *ἐναργιαν* **P**, *ἐναργείαν* **Va** 13 *αὐτός δε* **P** 14 *ἐντετυχικὼς* **P** 15—16 cf. I § 19; II 18, 82, 92 18 *ἀπάγειν* **PVT**, *ἐπάγῃς* **nws** (cf. p. 17, 11; 75, 3) cf. II 126, p. 120, 18, 21

πείας καὶ τῆς λεπτοτέρας ἰδέας εἶναι οἷον «ἐνταῦθα ἦν παρὰ τὴν ὁδὸν κρήνη ⟨ἡ⟩ Μίδου καλουμένη τοῦ Φρυγῶν βασιλέως», εἶτα ἄλλη ἀρχὴ 'ἐπὶ ταύτῃ Μίδας τὸν σάτυρον ἐθήρασε' καὶ ἄλλη ἀρχή, ὁ δὲ τρόπος τῆς θηράσεως 'οἴνῳ κίρνησιν αὐτήν'. αἱ μὲν οὖν τοιαῦται ἀρχαὶ καὶ τὸ ὀρθοῦν συνεχῶς οὕτω τὸν λόγον τῆς λεπτοτέρας ἰδέας. **124.** *τοῦ δὲ ἀρχαιοτέρου τρόπου ἀποτείναντα μιᾷ διεξόδῳ τοῦ λόγου τὸ πᾶν διεξελθεῖν «ἐνταῦθα ἦν παρὰ τὴν ὁδὸν κρήνη Μίδου καλουμένη τοῦ Φρυγῶν βασιλέως, ἐφ' ᾗ λέγεται Μίδας τὸν σάτυρον θηρᾶσαι»· καὶ ὁ τρόπος πῶς; «οἴνῳ κεράσας αὐτήν»· ἀπὸ μιᾶς γὰρ ἀρχῆς ⟨εἰς⟩ ἓν τέλος συμπεπέρασται ὁ λόγος. καὶ ἔστι τοῦτο τοῦ Ξενοφῶντος τύπου.* **125.** *περὶ τῶν ἀφανῶν πολλάκις εἶπον ὅτι δεῖ ὡς ἐξ ἀκοῆς λέγειν. ἁρμόζει δὲ τοῦτο καὶ τῷ ἀφελεῖ λόγῳ οἷον 'ἐλέγετο', «καὶ ἐλέγετο Κῦρον δοῦναι χρήματα πολλά». περὶ τῶν*
550 *μυθωδῶν οὐχ ὅτι ἐγένετο, ἀλλ' ὅτι λέγεται γενέσθαι.* **126.** *εἴπομεν δὲ ὅτι καὶ αἱ καινοπρέπειαι τῆς ἀφελείας εἰσίν. οὐ χεῖρον οὖν κἀνταῦθα παραδείγματι χρήσασθαι, ὡς ἐν τῇ Ἀναβάσει Κύρου φησὶν ὁ Ξενοφῶν «τὰ Λύκαια ἔθυσε». πάνυ δὲ τοῦτο καινοπρεπὲς καὶ ἰδία τις σύνταξις «τὰ Λύκαια ἔθυσε»· τῷ γὰρ ὀνόματι τῆς ἑορτῆς οὕτω κέχρηται ὡς αὐτῷ τῷ θυομένῳ, εἰπὼν τὸ γινόμε-*

---

8 Xen. An. I 2, 13 **16** id. ibid. I 2, 12 **20** Xen. An. I 2, 10

---

2 *ἡ* e Xen. inser. **dws** **3** *ἀλλ' ἡ ἀρχή* **P** **4** *δὲ* inclus. **s** **5** *κρίνησιν* **P**, *κρήνησιν* **Va**, corr. **n**; *κεράσας* e Xen. corr. **GT** **6** *τῷ* pro *τὸ* mavult **s** cf. II § 52, 62, 71 (*σχήματα κατ' ὀρθότητα* Hermog. *π. ἰδ.* p 219, 11 R.) **12** *εἰς* om. **PVT**, add. **Gns** **14** cf. I § 99; II 74, 114, 128 *ἰδίως* pro *δεῖ ὡς* codd. edd., corr. **s** **15** *ἐλέγετο* om. **n** *κύρον* **PVT**, corr. **G** *Κύρῳ* **s** *δὲ* post *περὶ* inser. **n** **17** *μυθώδων* **PV**, corr. **n** **18** cf. I § 132; II 88, 123 **19** *ἐκεῖν* pro *εἰσίν* **PV**, *ἐκείνης* **GT** Ambros 158, corr. **n** **19** *παραδείγμασι* **Gnd** **20** *ἂν* pro *ἐν* **PVGT**

νον κατὰ τοῦ ἐν ᾧ γίνεται καὶ δι' ὃ γίγνεται· θύειν μὲν γὰρ ἐν Λυκαίοις σύνηθες εἰπεῖν, θύειν δὲ τὰ Λύκαια τῆς καινοπρεπείας, οἷον εἰ σὺ λέγοις 'ἔθυσε τὰ Παναθήναια' καὶ 'ἔθυσε τὰ Ὀλύμπια'. [σύνηθές ἐστι λέγειν καὶ θῦσαι θυσίας. καὶ τοῦτο σύνηθές ἐστι λέγειν.] **127.** *εἰργασμένου δὲ λόγου ἐστὶ τὸ παρατιθέναι τὰ ἐκ τῶν τόπων, ποῦ καὶ τίνος πλησίον καὶ ὑπὸ τῶν, ὡς καὶ ἐν τῇ Ἀναβάσει ἔχει τῇ Κύρου «ἔστι δὲ καὶ μεγάλου βασιλέως βασίλεια ἐν Κελαιναῖς ἐρυμνὰ ἐπὶ ταῖς πηγαῖς τοῦ Μαρσύου ποταμοῦ ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει», εἶτα ἡ αὐτὴ ἐπανάληψις, ὡς εἶναι καὶ ἄλλην ἀρχήν, «ῥεῖ δὲ οὗτος [καὶ] διὰ τῆς πόλεως ⟨καὶ⟩ εἰσβάλλει εἰς τὸν Μαίανδρον ποταμόν». καὶ ἄλλο πάλιν ἐκ τοῦ τόπου ἔνδοξον «ἐνταῦθα λέγεται Ἀπόλλων ἐκδεῖραι Μαρσύαν ἐρίσοντά οἱ περὶ σοφίας».* **128.** *ἐκεῖνο μὲν οὖν, ὡς προείπομεν, εἰδέναι δεῖ ἐπὶ τῶν μυθωδῶν, ὅτι εἰσάγεται οὐχ ὡς ἐγένετο, ἀλλ' ὅτι λέγεται γενέσθαι. εἶτα καὶ ἐκεῖνο εἰδέναι δεῖ, ὅτι ἀρχαῖος τρόπος, ἐπειδὰν καὶ σφόδρα ἐπὶ ἐνδόξων πραγμάτων ᾖ, οὐκ ἔχει τὴν αὐτὴν περιέργειαν ἐν ἑαυτῷ, ἀλλ' ἐξαρκεῖ αὐτῷ τὰ πράγματα εἰπεῖν καὶ ὃν τρόπον ἐπράχθη, μηδὲν περιειργασμένον αὐτοῖς· τὸ γὰρ περιεργάζεσθαι καὶ διατρίβειν ἐν αὐτοῖς ἐνδόξοις οὖσι, τοῦτο ἀπάγει τὸν λόγον ἀπὸ τοῦ τύπου τοῦ ἀρχαίου.*

---

8 Xen. An. I 2, 8

---

1 *διὸ* **VGT** 4 *ὀλύμπεια* **P** *σύνηθες—λέγειν* (l. 4—5) glossematis duobus constat, quorum alterum (*καὶ—λέγειν*) tantum excluserunt **ndws** 7 *τῷ* pro *τῶν* posteriore **n** *καὶ* post *ὡς* om. **VGTand** 9 *βασιλεία* **PVG**, corr. **n** *κελαίναις* **PVa** *ἔρυμνα* **PV**, corr. **n** 11 *καὶ* ante *οὗτος* habet solus **G** 12 *καὶ* codicum post *οὗτος* del. **n**, post *πόλεως* e Xen. inser. idem 14 *νικήσας* post *Μαρσ.* e Xen. inser. **n** *ἐρείσοντα δι* (sic) **P**, *ἐρίσαντα* (ο supra α) *οἱ* **V**, *ἐρίσαντα* **GTadws** 15 cf. II § 125 16 *θυμῶν* pro *μυθωδῶν* **PVTd**, *μυθωδῶν* **Gn**, *μύθων* **s** 19 *ἡ* pro *ᾖ* **P** *περὶ ἔργειαν* **P** 20 similia II § 119 21 *περὶ εἰργασμ.* **P** 22 *περὶ ἐργάζεσθαι* **P** 23 *ἐπάγει* **Va**, corr. **n** cf. supr. ad p. 119, 18

«ἐνταῦθα λέγεται», μή τι εἶπεν 'ἐνταῦθά ἐστι Μαρσύας 551 αὐλητής, Φρὺξ τὸ γένος, ᾧ τοσοῦτον ἐπῄει φρονεῖν'. διατριβὴ γὰρ γίνεται καὶ περιέργεια. **129.** κἀκεῖνο ⟨δὲ⟩ δεῖ ὁρᾶν· ⟨ἀν⟩έστρεψε γὰρ τὴν τάξιν· τὸ μὲν γὰρ πρῶτον ἦν εἰπεῖν ὅτι ἤρισεν, εἶτα ὅτι ἡττήθη, εἶτα τί ἔπαθε· τὰ δὲ τοιαῦτα, ὅταν ἀναστρέψῃς τὴν τάξιν καὶ τὸ τελευταῖον πρῶτον θῇς, εἶτα οὕτως ἐφεξῆς τὰ πρὸ τούτου, τάχος ποιήσει τῷ λόγῳ καὶ κάλλος, ὅταν εἰπόντος ὃ ἔπαθεν ὁ λόγος ζητήσῃ διὰ τί ἔπαθεν «ἐρίσαντά οἱ περὶ σοφίας». ἀρχαίως δὲ καὶ τοῦτο, μὴ εἰπεῖν κατ' εἶδος 'ἐρίσαντα περὶ αὐλητικῆς ἢ μουσικῆς', ἀλλὰ «περὶ σοφίας». **130.** καὶ τὸ δέρμα ἄλλος μὲν ἂν εἶπεν ⟨ὅτι⟩ κρέμαται, ἀλλὰ πάλιν νεαροπρεπὲς οὗτος [δὲ] «καὶ τὸ δέρμα κρεμάσαι ἐν τῷ ἄντρῳ, ὅθεν αἱ πηγαί». εἶτα ὡς ἀναγκαῖον καὶ οὐ περιειργασμένον «διὰ τόδε ὁ ποταμὸς καλεῖται Μαρσύας». ὅρα δὲ καὶ ἐν τούτῳ τὴν ἐγκράτειαν τῶν ἀρχαίων· οὐ γὰρ εἶπεν τὸ πάθημα, δι' ὃ τοὔνομα προσέθηκεν τὸ τοῦ Μαρσύου τῷ ποταμῷ, ἢ τὴν συμφορὰν τοῦ αὐλητοῦ· οὐδὲν γὰρ τούτων Ξενοφῶν ποιεῖ, ἀλλ' ἀρκεῖ αὐτῷ τοσοῦτον μόνον «διὰ δὲ τοῦτο ὁ ποταμὸς καλεῖται Μαρσύας». **131.** εἶτα ἄλλη ἀρχὴ ἐξ ἐνδόξου «ἐνταῦθα Ξέρξης, ὅτε ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἡττηθεὶς τῇ μάχῃ ἀπεχώρει». ὅρα καὶ ἐνταῦθα τὴν ἐγκράτειαν· οὔτε γὰρ Σαλαμὶς ἐνταῦθα οὔτε στόλος καὶ πλῆθος πεζῶν

---

22 Xen. An. I 2, 9

---

2 ἐπήει PG, ἐποίει a, corr. n   3 δὲ om. PVGTn   4 δεῖ om. adws   ὅρα s   ἀνέστρ. s (cf. infr. l. 6)   7 ὂν τοὺς (sic) pro οὕτως PVd, corr nws   8 ποιήσεις codd. edd.   9 διατί PGTa   verba οἱ—ἐρίσαντα (l 11) solus om. V, quem omnes editores sequuntur, cum ea in P contineri Walzium fugisset   12 ὅτι om. P   κρεμᾶται PT, κρέμμαται V, κρεμμᾶται G   13 πάλι P   δὲ inclusi   14 κρεμᾶσαι P   15 περὶ εἰργ. P   διατί δε τὸ PVT, διατί δὲ τὸ ad; τὸ om. n, διὰ δὲ τοῦτο s   17 εἶπε VGT   διὸ Vad   18 προσέθηκε VGT   21 ἀλλ' ἡ pro ἄλλη Pa

καὶ τριήρων οὐδὲ ὅπως ἡττήθη οὐδὲ ὅπως ἔφυγεν οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν τοσούτων ὄντων τῶν προσόντων Ξέρξῃ, ἀλλὰ ψιλὸν «ὅτε ἐκ τῆς Ἑλλάδος». μεμάθηκας οὖν ὅπως οἱ ἀρχαῖοι ἐπεξέρχονται καὶ ὅση ἐν τούτοις ἐγκράτεια.

132. Ἐκεῖνο δὲ μάλιστα τήρει ἐν τοῖς νοήμασιν, ὅτι δεῖ τὰ συμπληροῦντα ταμιεύεσθαι καὶ τελευταῖα τιθέναι, ὡς ἂν καὶ σεμνότητος ὁ λόγος μετέχοι. ὅρα δὲ κἀκεῖνο, ὅτι ἐν τοῖς ἀφελέσι λόγοις, κἂν ᾖ τὰ μὲν μείζω καὶ προτιμότερα τῶν πραγμάτων, τὰ δὲ ἐλάττω, αἰεὶ πρότερον τὰ ἐλάττω τιθέναι εἰώθασιν, ὡς καὶ ἐνταῦθα, μεγάλου ὄντος καὶ ἐνδόξου τοσαῦτα χρήματα Κῦρον 552 δοῦναι τῷ Κλεάρχῳ ὁ δὲ οὐκ ἐπὶ τοῦτο εὐθέως ἦλθεν, ἀλλὰ πρότερον τὸ τῆς γνώμης εἶπεν «ἠγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικούς». ἡ δὲ ἀρχὴ «Κλέαρχος ἦν Λακεδαιμόνιος φυγάς· τούτῳ συγγενόμενος ὁ Κῦρος» ἔχει τινὰ θαυμαστὴν τὸ ὄνομα ἤθους δύναμιν τὸ μὴ εἰπεῖν ‘τούτου πειραθεὶς ὁ Κῦρος’ ἢ ‘τοῦτον κατιδὼν πολλοῦ ἄξιον ὄντα καὶ στρατηγικώτατον’, ἀλλ’ ἁπλῶς «τούτῳ συγγενόμενος». καὶ τὸ ἑξῆς δὲ τὸ ἑπόμενον αὐτῷ, ὡς ἂν μάλιστα τὸ ἦθος φανείη, οὕτως ἔχει «ἠγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικούς».

133. Πολλάκις εἴρηκα ὅτι τὰ κατὰ σύγκρισιν τῆς ἀφελείας ἐστὶν οἷον «ἐφίλει μᾶλλον τὸν Κῦρον ἢ τὸν βασιλεύοντα Ἀρταξέρξην», ὡς ἔχει καὶ τοῦτο «ὥστε αὐτῷ μᾶλλον φίλους εἶναι ἢ βασιλεῖ»· καὶ τὸ τοῖς ἧττον ἐμφαντικοῖς χρῆσθαι ὀνόμασι καὶ τὰ μικρότερα ἐπὶ τῶν μεγάλων ὀνομάζειν τοῦ εἴδους τῆς ἀφελείας ἐστίν. ἐν

---

18 Xen. An. I 1, 9 23 id. ibid. I 1, 4 24 id. ibid. I 1, 5

---

1 ἔφυγε P 5 ἐκεῖνα codd. a, corr. ndws τηρεῖ PVa, τηρεῖν GT, corr. ndws 7 μετέχῃ GT 9 de αἰεί cf. ad II § 81 14 δαρικούς PV 17 πειραθεὶς PGTns πειρασθεὶς Vd 18 κατειδὼν P 21 δαρικούς P 22 cf. II § 50, 111, 135 24 ὥσθ’ ἑαυτῷ n

τῇ Ἀναβάσει ἐπὶ τοῦ Κύρου «τῶν τε παρ' ἑαυτῷ βαρβάρων ἐπεμελεῖτο» ἐπὶ μεγάλου πράγματος ὀνομασίαι μικραί· τὸ γὰρ ἐπιμελεῖσθαι οὐκ ἔστιν ἴδιον ἄλλου τινὸς ἢ τῶν μετρίων, καὶ εἴποι ἄν τις 'οἴκου ἐπιμελεῖται', ἐπὶ στρατοπέδου δὲ ἧττόν ἐστι τοιούτῳ χρήσασθαι ὀνόματι· καὶ ἐν τῷ Ἀγησιλάῳ «καὶ αὐτοῦ κατέμεινεν πάλιν ἡδόμενος τῷ ἔργῳ»· τὸ γὰρ τοῖς ἧττον ἐμφαντικοῖς χρῆσθαι καὶ μὴ εἰπεῖν 'μεγαλοφρονῶν' ἢ 'ἐπηρμένος τῇ νίκῃ', ἀλλ' «ἡδόμενος τῷ ἔργῳ» τῆς ἀφελείας.

134. Καὶ ἡ τοῦ χρόνου παραλλαγὴ τῆς ἀφελείας ἐστί· τὸ γὰρ παρεληλυθὸς εἰς τὸν ἐνεστῶτα ὁρίζονται οἷον «Κῦρον δὲ μεταπέμπεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς» ἀντὶ τοῦ 'μετεπέμψατο'· ὁ χρόνος γὰρ μεταβληθεὶς τὴν ἀφέλειαν ἐποίησε.
558 δεῖ γάρ ποθ' ἡμᾶς ὑποθεῖναι τὰ γεγονότα ὡς γινόμενα οἷον 'καλεῖ αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ διαλέγεται αὐτῷ' ὡς νῦν γινόμενον τὸ πάλαι γεγονός, καὶ ἔστι καινοπρέπεια ἐν τῷ τοιούτῳ.

135. Ἐὰν δὲ κατὰ συγκριτικὰ ἀφαιρῇς τοῦ μεγέθους, ἐπιμέλεια μᾶλλον γίνεται ὡς ἐν τῷ Ἀγησιλάῳ «ὁ δὲ τῶν Περσῶν βασιλεὺς νομίσας ἁπάντων τούτων Τισσαφέρνην αἴτιον εἶναι [τοῦ κακῶς φέρεσθαι τὰ αὐτοῦ] Τιθραύστην καταπέμψας ἀποκόπτει αὐτοῦ τὴν κεφαλήν»· καὶ τοῦτο μὲν τῆς ἀφελείας τὸ «ἀποκόπτει αὐτοῦ τὴν κεφαλήν», τὸ δὲ «νομίσας» διάθεσίν τινα ἔχει τῶν ὑποκειμένων πραγμάτων· οὐ γὰρ εἶπεν 'ἐπειδὴ κακῶς μὲν

---

1 id. ibid. 6 Xen. Ag. 2, 5 (= Hell. IV 3, 9) 12 Xen. An. I 1, 2 19 Xen. Ag. 1, 35

---

6 κατέμεινε codd. praeter P 7 μάλα pro πάλιν e Xen. n 8 εἴπῃ codd. a, εἰπεῖν n s 10 cf. Caecil. fr. 75, 75a Ofenloch; π. ὕψ. 23, 1; 25; Ps. Plut. vit. Hom. 54 14 ὑμᾶς codd. a 15 οἰκείαν PVTa corr. d 18 καὶ τὰ pro κατὰ GTn; 'malim κατὰ τὰ vel καὶ τὰ' s 19 ὡς om. codd. praeter P 21 φαίρεσθαι P, φαινεσθαι (ερ supra) V αὐτοῦ s 22 ἀποκόπτειν codd. (praeter P), corr. n

ἔσχον τὰ τῶν βαρβάρων πράγματα, τοσοῦτος δὲ ὁ θόρυβος καὶ ταραχή, μάχας δὲ τοσαύτας ἥττηντο, τὸ τελευταῖον κατακλεισθέντες ἐπολιορκοῦντο', οὐδὲν τοιοῦτο, αὐτὸ δὲ μόνον ἐξήνεγκε «νομίσας», καὶ οὐχὶ 'ἅμα μὲν παροξυνθεὶς τοῖς συμβεβηκόσιν, ἅμα δὲ ἡγούμενος', ἀλλὰ «νομίσας». καὶ ἡ σύγκρισις «μετὰ δὲ τοῦτο τὰ μὲν τῶν βαρβάρων ἀθυμότερα ἐγένετο»· καὶ οὐκ εἶπεν 'ἐν ἀθυμίᾳ δεινῇ', ἀλλ' «ἀθυμότερα». καὶ τὸ μερικῶς δὲ εἰπεῖν «τὰ τῶν βαρβάρων», οὐχ 'οἱ βάρβαροι', καὶ τοῦτο τῆς ἀφελείας * * οἷον «ὅστις ἄρχων μὲν παμπόλλων ἐν τῇ ἠπείρῳ πόλεων, ἄρχων δὲ καὶ νήσων».

136. Ἔτι τῶν ὀνομάτων τὰ μὲν σφόδρα σημαίνοντα, τὰ δὲ ἧττον, οἷον τὰ μὲν σφόδρα 'διεξῆλθεν' 'ἐξήλασεν', τὰ δὲ ἧττον 'ἐπορεύθη', ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀγησιλάου «τῇ δ' ὑστεραίᾳ ὑπερβάλλων τὰ Ἀχαϊκὰ τῆς Φθίας ὄρη [καὶ] τὴν λοιπὴν πᾶσαν διὰ φιλίας ἐπορεύθη ἐς τὰ Βοιωτῶν ὅρια». ἔχει δὲ καὶ ἡ καινοπρέπεια τὴν ἀφέλειαν· τὸ γὰρ τοῦ προσώπου πρᾶγμα ἐπὶ τὸν τόπον μετέθηκεν· ἀντὶ 554
γὰρ τοῦ εἰπεῖν 'διὰ τῆς τῶν φίλων' λέγει «διὰ φιλίας», καὶ ἀντὶ τοῦ 'διὰ τῆς τῶν συμμάχων' «διὰ τῆς συμμαχίδος». **137.** χρῶνται δὲ οἱ ἀφελεῖς καὶ τῷ 'ἐνταῦθα' ποικίλως· καὶ γὰρ τόπου καὶ χρόνου σημαντικόν ἐστιν, τὸ δὲ 'ἐνταῦθα καταλαμβάνει' τοῦ τόπου. ἡ δὲ διάστασις ἀφελής· τὸ γὰρ νόημα ἀπέστησεν ἀπὸ τῶν προηγουμέ-

10 id. ibid. 1, 36 (cf. supr. II 110) 14 id. ibid. 2, 5

1 ante τῶν pro ἔσχον τὰ habent ἔχοντα P, ἔσχον τα T, ἔχοντα τὰ G, ἔχον a, ἔσχον Vd, ἔσχον τὰ ws 3—4 τοιοῦτον T 4 νομίσας tollere vult n 7 verba inde ab ἀθυμότερα usque ad βαρβάρων (l. 9) bis scripsit P 8 δεινή P ἀθυμότερ^{α}ον V -ον a, corr n 9 καὶ post βαρβάρων hab. VGTds, om. P cf. II § 112 11 ἀρχῶν PV 12 σημαίνεται codd. a, σημαίνει n, σημαίνοντα Finckh (cf. I § 137; II 6, 98); σημαντικά coni. s 13 ἐξήλασε VGT 15 ὑπερβάλλωντα τὰ P, ὑπερβάλλοντα τὰ VGQTa, corr. n φθείας P καὶ del. n 16 εἰς G τῶν ante Βοιωτ. Vadws 17 ὄρεια P; ὅρεια Van 22 ἐστι codd. praeter P

νων. καὶ ποτὲ μὲν τελείῳ δεικτικῷ χρῆται 'ἐνταῦθα δή', ποτὲ ⟨δ'⟩ ἐλλιπεῖ 'ἔνθα δή'.

138. *Περὶ δὲ τῆς τροπῆς τῆς παρὰ τοῖς συγγραφικοῖς τῶν ἀνδρῶν τοσοῦτον δεῖ εἰδέναι, ὅτι οὐκ ἀπὸ μεγάλων δεῖ οὐδὲ σεμνῶν τὰς τροπὰς λαμβάνεσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπὸ τῶν φαυλοτέρων ἢ κοινοτέρων, ὡς καὶ ἐν τῷ Συμποσίῳ ἔχει «τουτοισὶ τοῖς ἀνδράσιν ἐκκεκαθαρμένοις τὰς ψυχάς»· τὸ γὰρ [ἐκ] τῶν ἐκκεκαθαρμένων ὄνομα τροπὴν ἔχον ἀπὸ σκευῶν ἢ ἀγγείων, μετενεχθὲν ἀπὸ τῶν κοινοτέρων ἐπὶ τὰ σεμνότερα, ἐπὶ τοὺς ἄνδρας καὶ τὴν ψυχὴν τὴν τῶν ἀνδρῶν, οὐ καθαρὰν τὴν τροπὴν πεποίηκεν, ἀλλὰ πεφυλαγμένην καὶ συγγραφικήν. καὶ αἱ τοιαῦται τροπαὶ συνήθεις εἰσὶ μᾶλλον τῇ ἀφελείᾳ· οἷον «ἡ δὲ οἰκουμένη μέν, σπειρομένη δὲ ἀέναον τὴν τροφὴν παρέχεται». πάνυ δὲ τοῦ ἐγκωμιαστικοῦ εἴδους τὸ τοιοῦτο σχῆμα.*

139. *Τὰ δὲ τῆς τάξεως οὕτως ἔχειν δεῖ, ὅπως ἂν ἑκάστῳ ἁρμόζειν δοκῇ· ἐν μὲν γὰρ ταῖς ἱστορίαις αὐτὰ τὰ πράγματα καὶ τὴν τάξιν τῶν λεγομένων ἀπεργάζεται, ἐν δὲ ταῖς ὑποθήκαις καὶ διδασκαλίαις καὶ τοῖς ἀπομνημονεύμασιν ὡς ἂν βούληταί τις.*

140. *Ταῦτα οὖν ἀκριβῶς τηρήσας καὶ ἐγγυμνασάμενος αὐτοῖς ποιήσεις καὶ ἀξιώματος ὄντος ἐπιμέλειαν καὶ ἐξ ἐπιμελείας ἀξίωμα, καὶ ἡ ἀφέλεια τοιαύτη ἔσται ἐν πᾶσι τὴν ἰσχὺν τῶν θεωρημάτων ἔχουσα. ταῦτα μὲν*

---

7 Xen. Conv. 1, 4   14 Xen. Ag. 1, 20

---

2 *δη ποτὲ* P, *δὴ ποτὲ* VGT, *δή, ποτὲ* n   *δὲ* add. n   *ἐλλείπει* PVGT, *λείπει* n, *ἐλλιπεῖ* s   *ὡς καὶ* ante *ἔνθα* inser. n   3 *τρόπης τοῖς* PV cf. II § 50   7 *τουτουσὶ* P   8 *ἐκ* om. GTn   *τὸ γὰρ ἐκκεκαθαρμένοις ὄνομα* G   9 *σκεῶν* P   *ἀγγίων* PV   *καὶ* ante *μετεν.* inser. n   11 *μόνον* post *καθαρὰν* inser. n   12 *καὶ* post *ἀλλὰ* codd. praeter P   14 *ἀένναον* PGn   16 *τοιοῦτον* codd. praeter P   23 *καὶ ἐξ ἀξιώματος ἐπιμέλειαν* Finckh   24 *τοσαύτη* PVGQ, corr. andws

οὖν ἱκανῶς ἐπιδέδεικταί σοι περὶ ὧν προεθέμεθα, ὅσα τε θεωρήματα καθ' ἑκάστην λέξιν περί τε ἦθος καὶ ἀρχὰς λόγου καὶ μεταχείρισιν νοημάτων καὶ γλυκύτητα λέξεως, καὶ ἀφέλειαν πάλιν αὖ λέξεως καὶ διηγήσεις καὶ μυθώδεις ἀγωγὰς καὶ περὶ κάλλους ἐν λόγῳ, καὶ ταῦτα καθ' ἕκαστον εἴρηται.

---

2 ἤθους codd., corr. n 5 μυθώδεις P, θυμώδεις cet. a, corr. n διαγωγὰς n μύθων εἰσογωγὰς pro μυθώδεις ἀγωγάς Finckh (cf. Dionys. Hal. de Isocr. 20, p. 90, 18 Us.) in recapitulatione parum accurata haec dignoscuntur capita ἦθος II 28—52 (imo. cum II 53 etiam σεμνότης ἤθει subiungatur, 28—58) ἀρχαὶ λόγων II 84—89; μεταχείρισις II 4—27; γλυκύτης II 64—68; κάλλος II 69—71, praecepta II 90 ad 139 an auctor verbis θεωρήματα καθ' ἑκάστην λέξιν attingat nescio.

I. INDEX NOMINUM PROPRIORUM

II. INDEX RHETORICUS[1])

1) Uncis angulatis includuntur loci spurii, rotundis ei, quibus verborum usus non ad artem rhetoricam pertinet.